T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
PROTOHİSTORYA VE ÖN ASYA ARKEOLOJİSİ BİLİM DALI

BELENTEPE MEVKİİ'NDEKİ HELLENİSTİK DÖNEM MEZARLAR

Savaş DURNAGÖLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN

Konya-2009

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI iii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU iv
ÖNSÖZ v
ÖZET vii
SUMMARY viii
KISALTMALAR ix
1. GİRİŞ 1
1.1. Amaç 1
1.2.Kapsam 1
1.3. Yöntem 1
2. KARİA BÖLGESİ'NİN TARİHİ COĞRAFYASI 3
3. BELENTEPE MEVKİİ'NDE YAPILAN ARKEOLOJİK ÇALIŞMALAR 11
4. BAŞLANGICINDAN HELLENİSTİK DÖNEM SONUNA KADAR MEZAR GELENEĞİ VE ÖLÜ GÖMME ADETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ 13
4.1. Neanderthal İnsanda Törensel Ölü Gömme 13
4.2. Neolitik Dönem'de Ölü Gömme 15
4.3. Kalkolitik Çağ'da Ölü Gömme 17
4.4. Tunç Çağ'ında Ölü Gömme 18
4.5. 1. Binde Ölü Gömme 19
4.6. Klasik Dönemde Ölü Gömme 22
5. BELENTEPE MEVKİİ'NDEKİ HELLENİSTİK DÖNEM MEZARLAR 23
5.1. Dromoslu Oda Mezarlar 25
5.1.1. 07BTM03 Numaralı Mezar 27
5.1.2. 07BTM07 Numaralı Mezar 31
5.1.3. Dromoslu Oda Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması 34
5.2. Lokulus (Hücre) Mezar 45
5.2.1. 07BTM13 Numaralı Mezar 45
5.2.2. Lokulus (Hücre) Mezarın Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması 47
5.3. Örgü-Tekne Mezarlar 48
5.3.1. 07BTM31 Numaralı Mezar 48
5.3.2. 07BTM32 Numaralı Mezar 49
5.3.3. 07BTM34 Numaralı Mezar 49
5.3.4. Örgü Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması 50
5.4. Plaka-Tekne Mezarlar 51
5.4.1. 07BTM02 Numaralı Mezar 51
5.4.2. 07BTM05 Numaralı Mezar 51
5.4.3. 07BTM06 Numaralı Mezar 52
5.4.4. 07BTM09 Numaralı Mezar 52
5.4.5. 07BTM10 Numaralı Mezar 53
5.4.6. 07BTM15 Numaralı Mezar 53
5.4.7. 07BTM27 Numaralı Mezar 53
5.4.8. 07BTM36 Numaralı Mezar 54
5.4.9. Plaka-Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması 54

5.5. Oygu Tekne Mezarlar 55
5.5.1. 07BTM11 Numaralı Mezar 55
5.5.2. 07BTM18 Numaralı Mezar 56
5.5.3. 07BTM20 Numaralı Mezar 57
5.5.4. 07BTM21 Numaralı Mezar 57
5.5.5. 07BTM28 Numaralı Mezar 58
5.5.6. 07BTM33 Numaralı Mezar 58
5.5.7. 07BTM37 Numaralı Mezar 59
5.5.8. Oygu Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması 60
5.6. Oygu-Örgü Tekne Mezarlar 60
5.6.1. 07BTM22 Numaralı Mezar 61
6. BELENTEPE MEVKİİ HELLENİSTİK DÖNEM ÖLÜ GÖMME ADETLERİ 62
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 65
KATALOG
KISALTMALAR VE KAYNAKÇA
HARİTALAR
RESİMLER LİSTESİ
RESİMLER
ÇİZİMLER LİSTESİ
ÇİZİMLER

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Savaş DURNAGÖLÜ

(İmza)

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Savaş DURNAGÖLÜ tarafından hazırlanan Belentepe Mevkii'ndeki Hellenistik Dönem Mezarlar başlıklı bu çalışma 22/10/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Başkan	İmza
Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN		

Ünvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza
Doç Dr. Asuman BALDIRAN		

Ünvanı, Adı Soyadı	Üye	İmza
Yard. Doç. Dr. Ertekin DOKSANLATI		

ÖNSÖZ

Tarih boyunca tüm topluluklarda görülen ölü gömme, ölü için yapılan törenler ve mezarlara konan ölü hediyeleri, insanların ölümünden sonra yaşam inancını ortaya koymaktadır. Ölüye gösterilen saygı, onun için bir mezar yapılması, gömme sırasında uygulanan törenlerle ya da düşünsel çerçeve ile sınırlı kalamaz. Ölen kişi günümüzde nasıl çeşitli şekillerde anılıyorsa, ölüme ve ölümden sonraki yaşama inanan eskiçağ insanı için de aynı durum söz konusudur. İlk örneklerinden itibaren çağlar boyunca devam eden bu ritüel aslında insanın karmaşık dünyasının bir aynasıdır. Tüm uygarlıklar, insanın varoluşu ile birlikte tarih öncesi çağlardan beri meydana gelen kültür birikimleri ve etkileşimleri sonucunda doğmuştur. Bu birikim çağlar boyunca süzülerek günümüz yaşamını şekillendirmiştir. Üzerinde bin yıldan beri yaşadığımız bu topraklarda, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar gelen Anadolu kültür mirasının tümüne herkesten önce sahip çıkmamız gerekmektedir.

Böylesi bir konunun belirlenmesinde ve hazırlanması sırasında ortaya çıkan bilimsel sorunların çözümünde bana destek olan, araştırma ve yorumlarımda yol gösteren, bu konuda benden yardımlarını esirgemeyen, çalışmalarımı değerli fikirleriyle yönlendiren danışmanım Sayın Hocam Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN'a burada teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca desteğini benden esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT'e, Abuzer KIZIL'a, Yard. Doç. Dr. Coşkun DAŞBACAK'a, çok teşekkür ederim. Kütüphanesinden yararlanmamı sağlayan ve değerli yorumlarını aldığım gazeteci yazar Özgen ACAR ve Arş. Gör. Seda KARAÖZ ARIHAN'a, tezimin yazım aşamasında görüşleriyle tezime katkıda bulunan Arş. Gör. Tunç SEZGİN, Aytekin BÜYÜKÖZER, Banu YILMAZ, Zeliha GİDER'e, Çizimlerde yardımcı olan Arkeolog Didem TEKİNAY, Özge BÖKER, Mustafa KORKMAZ ve Feryat ŞAHİN'e, olumlu bir çalışma ortamı içinde maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen yüksek lisans öğrencisi, Uzman Arkeolog Metin SIĞIN, Arkeolog Tuncay ÖZDEMİR, Arkeolog İbrahim KARAOĞLAN ve Arkeolog Adil EKER ve ismini sayamadığım herkese teşekkür ederim.

Ayrıca, tez çalışmasına başladığım andan itibaren özverili bir yaklaşımla beni sonuna kadar destekleyen, seramik ve mimari çizim çalışmalarıyla katkıda bulunan sevgili eşim Uzman Arkeolog Nihal Kürüm DURNAGÖLÜ'ne ne kadar teşekkür etsem azdır.

Savaş DURNAGÖLÜ

Konya 2009

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Savaş DURNAGÖLÜ	Numarası: 064203031010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Arkeoloji Ana Bilim /Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi	
	Danışmanı	Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN	
Tezin Adı		Belentepe Mevkii'ndeki Hellenistik Dönem Mezarlar	

ÖZET

Yüz bin yıldan bu yana geliştirilmiş büyük insanlık kültüründe, ölü gömme adetlerini yaratan şey, uygarlık boyunca bütün inançlarda şu veya bu şekilde farklı tanımlanmıştır. Yaşam içerisinde en önemli olgu olarak karşımıza çıkan ölüm, insanoğlu tarafından kolayca kabullenilememiştir. Günlük yaşamın bir parçası olan ölüm, büyük bir olasılıkla hiçbir zaman toplumlar tarafından bireyin sonu olarak da algılanmamıştır. İnsanoğlunun, avcılık-göçebelik döneminin sona erip yerleşik hayata geçmesiyle başlayan süreç, toplumsal yapısında büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Süreç içerisinde gelişerek toplumsal yapının bir parçası haline gelen ölü kültü aslında çağımızın modern sosyal ve kültürel yapısını da hazırlamıştır. Belentepe Mevkii' deki Hellenistik Dönem mezarlar çeşitlilik gösteren tipleriyle dikkati çekmektedir. Bu mezar çeşitliliği sadece Belentepe Mevkii mezarlarına özgü olmayıp Karia yerleşimlerinin birçoğunda görülen bir özelliktir. Söz konusu bu çeşitlilik Helenistik Dönem Karia'sında sosyal sınıfların belirginleşmesiyle oluşan bir durumdur. Kimi zaman estetik ve dekoratif kaygının önemsendiği dromoslu oda mezarların yanında, ivedilikle, özensiz inşa edilen tiplerin de mevcut olduğu görülmektedir. Bu mevcudiyet günümüzden çok da farklı olmayan sosyal sınıf yapılanmasının bir göstergesidir. Bağlı bulunduğu Keramos kentinin arteri durumdaki bu yerleşim alanı siyasal örgütlenmesinden, ekonomik faaliyetlerine, dinsel öğelerinden, yaşam şekli ve dönem içerisinde Karia Bölgesi'ndeki kentlerle olan etkileşimi gözler önüne sermektedir.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Savaş DURNAGÖLÜ	Numarası: 064203031010
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Arkeoloji Ana Bilim /Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi	
	Danışmanı	Prof. Dr. Ahmet A. TIRPAN	
Tezin İngilizce Adı		The tombs of The Hellenistic Period in the Locality of Belentepe	

SUMMARY

What made up the burial customs in great human civilization developing hundred thousands years, are defined differently in each believes. As the most important phenomena in our lives, death, cannot be accepted easily by human-beings. Death, a part of everyday life, probably will never be seen as the end of the individual by societies. That process which had begun with the end of hunting-migration period and by the outset of a settled life, caused great changes in social structure. Dead-cult which had gradually developed into an organic component of our social structure, has actually prepared modern social and cultural structure of our age. The Hellenistic graves in Belentepe-site are very remarkable with their diversity. This grave diversity is not only specific to the Belentepe-site but can be seen in many Karia settlements as a common feature. This diversity is a situation indicating the crystallizing the social classes in Karia in the Hellenistic period. Next to dromos type room-graves which sometimes had been built with aesthetic and decorative cares, are there urgently built, sloppy constructions, too. This situation is not very different from that of our day's as an indicator of the social classes. This site as an artery of the urban residential area Keramos that it itself was affiliated to, remarkably unfolds the political organization, economical activities, religious ingredients, life styles and interdependency with the cities in Karia region.

KISALTMALAR

Metinde Geçen Diğer Kısaltmalar Aşağıdaki Şekildedir

a.g.e.	Adı geçen Eser
ay.	Aynı yazar
bkz.	Bakınız
Çiz.	Çizim
Dpn.	Dipnot
env.	Envanter
Fig.	Figür
Lev.	Levha
no.	Numara
Res.	Resim
s.	Sayfa
vd.	Ve devamı

1. GİRİŞ

1.1. Amaç

Belentepe Mevkii 2007 yılı çalışmaları sonunda açığa çıkartılmış olan Helenistik nekropol benzerlerine nadir rastlanan mezar tipleri ve bölgede sık rastlanan tiplerin bir arada inşa edildiği bir mezarlıktır. Çalışmadaki amaç, söz konusu mezarların Helenistik Dönem içerisinde Belentepe yerleşiminin sosyal, ekonomik ve dini yapısını yansıtıyor olmasıdır. Bu bağlamda mezarların inşa malzemesi, mimarisi ve yapım teknikleri, geleneksel öğeleriyle birlikte incelenmiş çevresiyle olan etkileşimi ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda benzerlikler ve farklılıklar kaleme alınmıştır.

1.2.Kapsam

Erken Hellenistik Dönem'le başlayan mezarların yanında M.S. 6 yy'a kadar kullanılan bazı örneklerle Genel olarak Helenistik Dönem tarihleri arasında kalan zamanda inşa edilen mezarlar tez kapsamına alınmıştır. Özellikle Hellenistik Dönem'in ilk safhalarında Klasik şemanın belirgin bir şekilde devam ettiği ancak belli bir zaman sonra bu şemanın ortadan kaybolmasıyla Helenistik Dönem'in geleneksel öğelerinin yerleşmeye başladığı tespit edilmiştir. Oldukça güç bir çalışmada sınırları kesin bir dille ayırmak yerine Karia Bölgesi'nde yer alan benzer tiplerin karşılaştırılması yanında İonya, Likya, Pamphylia, Frigya gibi bölgelerde bulunan Hellenistik Dönem mezarları da kapsam içerisine dahil edilmiştir. Ayrıca çalışmamda Hellenistik Dönem Karia Bölgesi'nin tarihi coğrafyasıyla dönemin siyasal durumuna değinilmiştir.

1.3. Yöntem

Mezar olgusunun ortaya çıkış nedenleri ile ilk örneklerinden Hellenistik Dönem'e kadar mezarların gelişimi ve ölü gömme adetlerini genel bir bakışla kaleme alınmıştır. Daha sonra Belentepe Hellenistik Dönem mezarları benzer mimari özelliklerine göre tiplere ayrılarak sınıflandırılmıştır. Birbirleriyle benzerlik ve

farklılıkları incelendikten sonra ölü gömme adetleri ve ölü hediyeleri karşılaştırmalarla verilmiştir. Mezarların çizi yanında eserlerin katalog çalışması araştırmaya dahil edilmiştir.

2. KARİA BÖLGESİ'NİN TARİHİ COĞRAFYASI

Güney Batı Anadolu'nun dağlık coğrafyasında ortaya çıkan Karia Bölgesi, gelişmiş bir medeniyet olarak karşımıza çıkar ve bu bölgede yaşayanlarda Karialılar olarak tanınır. Bilinen en eski yerli halkı olan Kar'lardan dolayı bu bölgeye Karia deniyordu[1] (Harita 1).

İ.Ö. II. bin coğrafyasında tanınan Ahiyava ülkesinin merkezi Rodos olan güney İonya ve Karia sahillerini de içine alan bölgeyi kapsadığı ileri sürülür[2].

Hellen ağzında biraz çarpıtılarak Karia biçiminde söylenen adın aslı, batı ve güney Anadolu'nun en eski halkı olan Luvi'lerin dilinden gelir. "Uç" (bu aradan: baş, başkan, bey; dağ başı, doruk; kara çıkıntısı, burun) anlamlarını belirten Kar (çeşitlemeleri: Akra, Kra, Akro, Kro, Kor) kök sözcüğünü içerir. Adın aslının iki biçimi vardır. Eski İranlıların aynen kullandığı birinci biçim, Karka,-yeri anlamına gelen ve benzerleri çağdaş Farscada-gĂh, Luvi dilinin – yeri anlamında ki takısı-ka ile türetilmiştir. Hellenlerin kullandığı Karia adının aslı olan ikinci biçim, Luvi dilinin-lık anlamındaki takısı-uwa ile türetilmiş Karuwa idi. Luvi dilinin Assuwa sözcüğü de Helen ağzında Asia olmuştur. Böylece adın birinci biçimi, doruk-yeri; ikinci biçimi, doruk-luk (Doruklar ülkesi) anlamını belirtir[3].

Hitit İmparatorluk tabletlerinde adı geçen Karkışa'nın Karia Bölgesi'nin İ.Ö. II. bindeki adı üzerinde durulmaktadır[4]. Strabon'a göre ise Karia kelimesinin kökeni miğferli sorguçtan gelmektedir[5].

Karialıların kim oldukları, nereden ve ne zaman gelerek bu bölgeye yerleştikleri konusunda tam bir kesinlik yoktur. Karia'nın tarih öncesi devirleri, arkeolojik

---

[1] Kuzeyde Büyük Menderesi takip eden Cevizli ve Karanlık Dağlar, güneyde Dalaman Çayı'nın yatağının oluşturduğu sınır, doğuda Babadağ, Honaz Dağı, Bozdağ zinciri ve batıda Ege ile sınırlanan bölge antik çağda Karia Bölgesi olarak kabul edilmektedir. Muhtelif açıklamaların ortak noktası aynı olmasına rağmen tanımlamalar ve sınırlar için değişik yorumlar dile getirilmiştir. Örneğin Ramsay Karia Bölgesi sınırlarını; kuzeyde Menderes Nehri, doğuda Menderesin kolu olan Caprus Deresi, kuzeydoğuda Salbacos sıradağının uzantısı, güneyde İndus (Dalaman) Çayı'nın denize döküldüğü yer olarak sınırlar. Akarca detaya inerken, Akurgal, Karia bölgesini antik devir komşuları ile sınırlayarak tanımlamaktadır. "İonya, Frigya ve Likya ile çevrilidir" der. Akarca, 1954, 53; Ramsay, 1895; Akurgal, 1987.

[2] Boysal 1971, XV, 65, 72.

[3] Umar 1993, 1-2.

[4] Boysal 1971, XV, 65, 72.

[5] Strabon, Coğrafya (Anadolu), (Çev. A. Pekman), İstanbul, 1987, XIV- 2. 27, 236.

buluntuların yetersizliğinden dolayı karanlık bir safhadır. Bu dönemle ilgili bilgi veren Yunan kaynakları, efsanelerden ileriye gidememektedir. Bu bilgilerin yetersizliği sebebi ile Karia'nın en eski halkına dair pek az şey bilinmektedir. Arkeoloji dünyasında bugüne kadar kesin verilerden uzak, tartışmaya açık görüşler ileri sürülmüştür. Çünkü bu söylenceleri destekleyecek somut belgeler ne yazık ki yok denecek kadar azdır. Arkeolojik kazılarda bu dönemi aydınlatacak bulgular elde edilinceye kadar bölge sırrını muhafaza edecektir[6].

Strabon'a göre Karialılar, Minos[7] egemenliğine tabiydiler ve o zamanlar "Lelegler" deniyordu ve adalarda yaşıyorlardı; sonradan karaya göç ettiklerinde kıyıların ve iç kesimlerin çoğunu sahiplerinden ele geçirdiler. Onların çoğu Leleg ve Pelasglardı[8].

Eski Yunanlılar Kar'ları, Leleg ve Pelasglarla birlikte Anadolu'nun en eski halklarından biri olarak kabul ederler[9]. Herodot'a göre, Karialılar anakaraya adalardan gelmişlerdir. Eskiden Leleg adı altında adalarda Minos'un egemenliğinde oturan Kar'lar vergi vermez, yalnız Minos istediği zaman ona vergi yerine gemilerde çalışacak adamlar gönderirlermiş. Efsanevi Girit Kralı Minos, savaşları kazandığı ve birçok ülkeye baş eğdirdiği için, Karialı soyu da o zamanlar soyların en ünlüsü ve en kalabalığı olmuş. Savaş başlığı üzerine sorguç takılması, kalkanın üzerine bir takım işaretlerin kazılması ve önceleri bir kayışla boyuna geçirilen kalkana kulp takılması onların icadıdır ve onlardan Yunanlılara geçmiştir[10].

Strabon'a göre ise de, askerlik işlerindeki şevklerinin bir kanıtı olarak kalkan kulplarını, kalkan armalarını ve sorguçları gösterirler, çünkü bütün bunlar "Karialı"

---

[6] Çok az sayıda rastlanan Kar'ca yazıtların henüz çözülememiş olması bu konuda büyük bir şansızlıktır. Karia ile ilgili öncelikli bilgileri: Herodotos, Strabon, Pausanias, Plinius, Stephanos Byzantion, Seylaks gibi antik yazarlardan ve 1800'lü ve 1900'lü yıllarda bölgeyi gezmiş olan gezginlerden almaktayız. Özellikle kaptan Beaufort ve ayrıntılı incelemeleriyle G. Bean, C.T. Newton, W.M. Ramsay, W.Leake, Ch. Fellows, W. Ruge bizim için önem taşımaktadır. Bu gezginlerin önemi birtakım buluntu ve detayların zaman içinde yok olmadan kayıtlardaki yerini almasını sağlamış olmasıdır. Fakat diğer yandan bazı araştırmacılar son derece önemli buluntuları yağma zihniyeti ile bulunduğu yerden alarak kendi ülkelerine götürmüştür. Sahiplenilen bu buluntular ne yazık ki Avrupa'nın birçok müzesinde sergilenmektedir.

[7] Girit'in efsanevi kralı

[8] Strabon, (Anadolu), (Çev. A. Pekman), İstanbul, 1987, XIV. 2. 27, 236.

[9] Akarca 1954, 54.

[10] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, I, 171.

olarak adlandırılır der. Bu konuda Anakreon şöyle der: "Gel, sen kolunu Karialıların yapıtı olan kalkan kulpuna sok." Alkios ise, "Karia sorguçlarını titreterek" diye yazar[11].

Mylasa'nın Hellenistik Dönem sikkeleri üzerinde de kalkan ve sorguçlu miğfer betimlemeleri vardır[12]. Çok sonraları Giritliler, Dorlarla İonların, Karialıları adalardan çıkardıklarını anlatırlar. Fakat Karialılar buna karşı çıkar ve anakaranın yerlisi olduklarını savunurlar. Mylasa'da çok eskiden beri var olan Karia Zeus'una ait tapınağı da buna kanıt gösterirler. Karialılar bu tapınağa herkesi kabul etmezdi. Sadece kardeş ulus olarak gördükleri Mysialılar ve Lydialıları kabul ederlerdi. Onlara göre, Mysialılar ve Lydialılar Karialıların kardeşi idi. Bu iki ulus bundan dolayı kabul görmüşlerdi. Zira başka soydan gelenler Karia dili konuşsalar bile bu tapınağa kabul edilmezlerdi[13].

Karialılar, içinde bulundukları coğrafi ve sosyo-ekonomik şartlardan dolayı askerliği kendilerine mesken edinmiş, çoğu zamanda paralı asker olarak yabancı ordularda yer almışlardı. Heredot, Karialıların Mısır'da paralı asker olmaları yanı sıra zaman zaman İonyalılarla birlikte itibarda gördüklerini nakletmektedir[14]. Hatta Karialıların savaşçı ve gözü kara ulus olma özelliği Yunanlılarda "Tehlikeye Karları Sürmek" atasözünün doğmasına sebep olmuştur. "Lydialılar fenadır, Mısırlılar daha fenadır, Karialılar bunlardan da fenadır" atasözüyle olasılıkla Karialıların aynı zamanda yağmacı bir kavim olduğu vurgulanmak istenmiştir[15]. Başka bir anlatıma göre ise, Karlar ve Lelegler İ.Ö. III. binde adaların hâkimi idiler ve Poleponnes'te iki şehir kurmuşlardı[16]. Homeros'un İliadası'nda Karialılardan, Troialıların müttefiği olarak söz edilir. Bildirdiğine göre Karialılar Asya kökenli bir ulus olup Batı Anadolu da Miletos ve Mykale dağı çevresinde yaşamışlardır[17]. Herodotos'ta Homeros gibi, Karialıların Miletos ve Mykale çevresinde yerleşmiş olduğunu onaylar. Fakat ondan farklı olarak Miletos, Myus ve Priene'ye yerleşen bu halkın yazılarını şimdiki zaman kipinde yazıp muhtemelen Karca olan ortak bir lisan kullandıklarını ileri sürer[18]. Homeros, destanında Asyalı kavimleri sıralarken Karialılardan "Kıyılara yakın Karialılar" olarak söz eder[19].

---

[11] Strabon, Coğrafya (Anadolu), (Çev. A. Pekman), İstanbul, 1987, XIV. 2. 27, 236.
[12] Kızıl 2002, 5.
[13] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, I, 171.
[14] A.g.e. II, 152; A.g.e. III, 11.
[15] Akarca 1954, 55.
[16] Akarca 1954, 54.
[17] Homeros İlyada, (Çev. A. Erhat), İstanbul, 1981, II, 867- 871.
[18] Herodotos Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, I, 142.
[19] Homeros İlyada, (Çev. A. Erhat), İstanbul, 1981, X, 428.

Karialıları korsanlık yapan adalı bir kavim olarak gören Thukydides, Karialıların anakaraya Minos tarafından gönderildiğini söyler. Fakat Thukydides'in bu görüşüne Strabon ve Herodotos katılmaz. Thukydides kendi görüşünü kanıtlamak içinde Peloponnes savaşları esnasında Atinalıların, Delos adasını temizlemek amacıyla açtıkları mezarların gömü düzeninin yanı sıra mezarlardan ele geçen silahlardan da ölülerin en az yarısının Karialı olduğunu iddia eder[20].

Ele geçen kitabelerden Karialıların kendilerine ait bir alfabesi ve dili olduğu bilinmektedir. Karia dili hala çok iyi anlaşılamamıştır. Metinlerin kısa oluşu da bu konuda yapılan epigrafik çalışmaları zorlaştırmıştır. Yazıları hece yazısı değil alfabetiktir. Alfabedeki bazı harfler Yunan harfleriyle aynıdır. Diğerleri ise Karia'ya mahsustur. Bu dilin Hint-Avrupai bir dil olup olmadığı hala tartışılmaktadır. Kelimelerin tek başlarına zor anlaşılıyor olması da bu görüşü daha inandırıcı kılmaktadır[21].

Mısır'da paralı asker olarak çalışan Karialı askerlerin Menfis'te tapınaklar ve kayalar üzerinde isimleri geçmektedir. Karia Bölgesinde ise Euromos, Khalketor, Labraunda, Kildara, Sinuri kentlerinde Karca kitabeler bulunmuştur[22].

İ.Ö. 1. binin başlarından itibaren Yunanistan'dan batı Anadolu'nun sahillerine göçler olur. Bu güce karşı koyamayan Karialılar bölgenin iç kesimlerine doğru çekilmek zorunda kalmışlardır[23]. Karia Bölgesi'nin dağlık arazisindeki vadilerde küçük yerleşim birimleri halinde yaşayan Karialılar "KOİNON" adı verilen birlikler kurmuşlardır. Önceleri bayram kutlamak amacıyla kurulan bu dini birlikler daha sonraları siyasi bir karakter kazanmıştır[24].

Karia İ.Ö. 6. yüzyıl boyunca Lydia Krallığı hâkimiyetinde kalmıştır. Pers Kralı Kyros'un bu yüzyılın ortalarında Lydia Kralı Kroisos'u mağlup etmesi üzerine bütün Anadolu ile birlikte Karia'da bir direnç göstermeden Pers krallığı boyunduruğu altına girmiştir. Perslere karşı sadece bir Leleg şehri olan Pedasus[25] karşı koymuştur[26].

[20] Thukydides Thukydides Tarihi, (Çev: Halil Demircioğlu), Ankara, 1958, III, 104.
[21] Bean 2000, 4.
[22] Akarca 1954, 55.
[23] Akarca 1954, 55.
[24] Akarca 1954, 56; Şahin, 1973, 184.
[25] Truva yakınlarında bir antik şehir.
[26] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, I, 28; Bean 2000, 5-6.

Perslere karşı İ.Ö. 499 yılında Miletos'ta cereyan eden İonia isyanına Karialılar da katılmış ancak yapılan savaşta izlenen yanlış taktikler sonucu ağır bir yenilgi almışlardır. İ.Ö. 494 yılında Miletos'un kötü bir şekilde zaptedilmesi ile sonuçlanmıştır[27]. İkinci bir saldırı girişimi de sonuçsuz kalmış olmasına rağmen Karialılar toparlanarak Grion Dağları eteklerinde Pers ordusunu tuzağa düşürüp yok etmişlerdir[28]. Fakat İonia isyanının direncinin kırılması üzerine Pers boyunduruğu altında yaşama süreci devam etmiştir[29].

Karia şehirleri Pers Kralına hem vergi veriyor hem de gerektiği zamanlar da gemi ve asker temin ediyordu[30]. Bu şehir devletleri Persler'in destekledikleri tyran ya da yerli beyler tarafında yönetiliyordu[31]. İ.Ö. 479 yılında yapılan deniz savaşının Yunan galibiyetiyle sonuçlanmasından sonra kurulan Atik-Delos deniz birliğine Karia şehirleri İ.Ö. 466 yılında girerler. Ancak İ.Ö. 386'da Sardes'te Yunanlılar ile Persler arasında yapılan barış anlaşması sonucunda Yunanlılar, Perslerin Küçük Asya'daki hâkimiyetlerini tanırlar ve Karia'yı Lydia satraplığından ayırarak bağımsız bir satraplık yaparlar[32]. Satraplığın başkenti Mylasa, satrapı ise Mylasalı Hyssaldomos'tu. Büyük İskender'e kadar satraplık bu sülalenin elinde kalmıştır. Mausolos, satraplığın merkezini Mylasa'dan Halikarnassos'a taşımıştır. Karia'yı Helenleştirme çabasında olan bu satrap döneminde[33] bölge şehirlerinde önemli gelişmeler olmuş, şehirler büyük mimari yapılarla donatılmıştır.

İ.Ö. 333'te bölgeye giren Büyük İskender, Pers hâkimiyetini ele geçirdikten sonra Karia'nın tüm idaresini Ada'ya verdi. Sadece askeri idaresini Makedonyalı bir kumandana bırakmıştır[34]. İskender İ.Ö.323'te Babylon'da ölmüştür ve öldüğünde yönetmeksizin çok geniş topraklar bırakmıştır. İmparatorluk dört generali tarafından paylaşılmaya başlanmıştır; fakat çok geçmeden aralarında çıkan anlaşmazlıklar yüzünden birbirleriyle sürekli bir savaş içine girmişlerdir. Bu generaller arasında en meşhur ve hırslı olanları Antigonos ve Lysimakhos'tur. Karia, Kilikya satraplığını alan Philotas'ın oğlu Assandros'a bırakılır. Aynı zamanda bu komutan Antigonos'un

[27] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, V. 118 -119, 294; Bean 2000, 6.
[28] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, V. 121, 295; Bean 2000, 6.
[29] Akarca 1954, 58.
[30] Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991, III. 90.
[31] Akarca 1954, 58.
[32] Akarca 1954, 58; Bean 2000, 6 -7.
[33] Akarca 1954, 59; Bean 2000, 7.
[34] Akarca 1954, 59; Bean 2000, 8.

yandaşıydı[35]. Antigonos'un İ.Ö. 301 tarihinde İpsos'ta mağlup olması üzerine Karia bütün Anadolu ile birlikte Lysimakhos'un eline geçmiştir. Bölge İ.Ö. 281'deki Kurupedion Savaşı'ndan sonra Seleukosların hâkimiyetine girer[36]. Bu sırada Mısır'da hüküm süren Ptolemaioslar denizlerinde hâkimi olunca Karia sahillerindeki bazı şehirleri ele geçirmişlerdir[37].

Ege'de egemenlik kurma isteğinde olan Makedonya Kralı V. Philip, Rhodos'u ve Ege'yi İ.Ö. 205'te işgal eder. Fakat Romalılarla yapmış olduğu savaşta yenilgiye uğrayarak işgal etmiş olduğu yerleri İ.Ö. 197'deki barış antlaşması gereği boşaltmak zorunda kalır[38].

Bu olaylardan sonra bu kez Antiochos III, Seleukos krallığının eski hakimiyetini yeniden oluşturmak için harekete geçer. Roma, Pergamon ve Rhodos'un karşı direnci ile karşılaşan Antiochos, İ.Ö. 190 yılında Sipylos (Sipil) Dağı eteklerinde yapılan Magnesia Savaşı'nda mutlak bir yenilgiye uğrar[39]. Bunu takip eden yılda Frigya Apameiası'nda toplanan on kişilik Roma heyeti Karia'yı (Menderes Irmağı'na kadar) Rhodos'a bırakır. Buna rağmen Mylasa, Euromos, Latmos Herakleiası, İasos, Bargylia, Halikarnassos, Knidos gibi diğer önemli Karia şehirleri bağımsız konumlarını koruyabilmişlerdir[40]. Ancak çeyrek yüzyıl kadar sonra Roma, Rhodos'un kendisi için tehlikeli olabilecek boyutlarda güçlendiğini görünce Apameia Savaşı ile kendisine bırakılan yerlerden çıkmasını istemiş ve sonuçta bütün Karia şehirlerinin eski müstakil konumlarına kavuşmasını sağlamıştır[41].

Bergama Kralları'nın sonuncusu olan Attalos III, arkasından varis bırakmadan İ.Ö. 133'te ölmüş ve Bergama Krallığı'nı miras olarak kendi rızasıyla Roma'ya bırakmıştır. Bu durumu kabullenmeyen Andronikos'un birkaç yıllık isyanı sonuç vermemiş ve İ.Ö. 129'da Romalılar Anadolu'da "Asya" adı altında Karia'nın da dâhil olduğu ilk eyaletlerini kurmuşlardır[42]. Anadolu'da tarih sahnesinde olan Romalılar her yerde olduğu gibi Karia şehirlerinde de büyük bir hoşnutsuzluk yaratmıştır. Bu

[35] Akarca 1954, 59; Bean 2000, 8 -9.
[36] Akarca 1954, 60.
[37] Bu şehirler; Kalynda, Myndos, Halikarnassos ve Kaunos'tur.
[38] Akarca 1954, 61; Bean 2000, 10.
[39] Bean 2000, 11; Akşit 1967, 96.
[40] Akarca 1954, 61.
[41] Akarca 1954, 61; Bean 2000, 11.
[42] Bean 2000, 11.

olumsuzlulardan bunalan halk İ.Ö. 88'de gücünü göstermeye başlayan Pontus Kralı Mithridates'e bir kurtarıcı gibi sarıldı. Başta ilerleme kaydeden Mithridates yaptığı iki girişim karşısında gerilemek zorunda kaldı[43].

İ.Ö. 44'de Julius Caesar'ın öldürülmesinden sonra eyalette kötü günler başlamıştır. Çünkü Caesar'ı öldürenler arasında yer alan Brutus ve Cassius bir süre için gücü ellerine geçirdiler ve doğuya yönelerek burada zorla asker ve para toplamaya başladılar[44]. Bu esnada Roma'da bir Triumvirlik kurulur[45] ve İ.Ö. 42'de gerçekleşen ve Antonius ve Octavianus'un zaferi ile sonuçlanan Philippi Savaşı'nda Brutus ve Cassius öldürülür[46]. Bunun sonucunda topraklar Antonius ile Octavianus arasında bölüşülürken doğuya hakim olan Antonius sorunlara bir çözüm getiremedi. Halkı daha da sıkıntıya sokan bu kral Kleopatra'nın cazibesine kapılarak İskenderiye Sarayının safahatlı yaşamına kendini verdi[47]. Bu sıralar Part'ların başına geçen Romalı Labienus güçlenmiş ve büyük bir tehlike olarak ortaya çıkmıştır. Tüm Karia bölgesinde[48] acımasızlığını göstererek Mylasa, Laodikeia, Kolosai ve Lagina'da ki Hekate Tapınağı'nı yağmalamıştır. Labineus'u durdurmak için Antionius Karia'ya büyük bir güç göndermiş ve Labineus öldürülmüştür. Bir süre sonra kendisini dünyanın tek kralı ilan eden Antionius'a sinirlenen Octavianus harekete geçer ve İ.Ö. 31 yılında yapılan Actium Deniz Savaşıyla Antionius ve Kleopatra'yı mutlak bir yenilgi aldırtarak tarih sahnesinden siler. Bu savaş ile birlikte Roma'da cumhuriyet sona erer ve imparatorluk başlar. Octavianus'ta imparator olarak Augustus adını alır. Doğudaki işleri düzene sokan imparator, Mylasa ve Stratonikeia'ya büyük bir yardım ve yakınlık gösterir[49].

Kargaşa ve baskıların sona ermesiyle başlayan barış süreci Karia halkına rahat bir nefes aldırdı. Romanın dostluğunu kazanan şehirler kısa sürede gelişti. Kentler imar faaliyetleriyle güzel ve ihtişamlı yapılarla süslendi.

İmparatorluğun ilk iki yüz yılında genel olarak refah ve bolluk vardı. Üçüncü yüzyılla birlikte imparatorluğun başına geçenlerin kötü yönetimi yüzünden imparatorluk hızlı bir düşüşün ve çöküşün eşiğine geldi. Üçüncü yüzyılın sonlarında imparator

[43] Bean 2000, 11.
[44] Akşit 1967, 97; Bean 2000, 11 -12.
[45] Akşit 1967, 97.
[46] Bean 2000, 12.
[47] Akşit 1967, 110; Bean 2000, 12.
[48] Karia Bölgesinde sadece Stratonikeia Labienus'a karşı kayda değer bir direnç göstermiştir.
[49] Akşit 1967, 113; Bean 2000, 13.

Diocletianus'un getirdiği yeni bir eyalet düzeniyle Karia ilk defa bağımsız bir eyalet konumuna gelmiş oldu. Roma'nın çöküşü ile birlikte bölgede sırasıyla Bizanslılar, Menteşoğluları Beyliği ve Osmanlılar hüküm sürmüşlerdir.

3. BELENTEPE MEVKİİ'NDE YAPILAN ARKEOLOJİK ÇALIŞMALAR

2007 Yılı içerisinde Muğla ili, Milas ilçesine bağlı Çakıralan ve Hüsamlar Köyü içerisinde bulunan TKİ Genel Müdürlüğü GELİ Müessesesi Müdürlüğü YLİ İşletmesi dekupaj alanı içinde çalışmalara başlanmıştır. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü GELİ Müessese Müdürlüğü'ne bağlı dekupaj alanlarındaki kurtarma kazılarını yapmakla ilgili olarak Prof. Dr. Ahmet A. Tırpan başkanlığındaki ekibi görevlendirmiştir. Buna bağlı olarak dekupaj ve toprak döküm alanlarında her hangi bir kalıntının tespit edilmesi ve bunun belgelenmesi ile ilgili bir çalışma yapılması zorunluluğu doğduğunda; var olan ve gerektiğinde yeni oluşturulan kazı ekibimiz doğrudan müdahale etmektedir. Genel Müdürlük, Müze Müdürlükleri ve Kazı Ekibi arasındaki uyumlu çalışma sayesinde son üç yılda pek çok kalıntı tespiti, mezar kazıları yapılarak, şimdiye kadar olduğundan çok fazla eserin kurtarılması ve belgelenmesi gerçekleştirilmiştir.

Belentepe Muğla ili, Milas ilçesi, Çakıralan Köyü'nün 500 m güneyindeki tepe üzerinde yer almaktadır. Kuzey ve güneyde iki tepeden oluşan bu yerleşim alanı Belen Tepesi olarak bilinmektedir. Yerleşim eski Milas-Ören kara yolunun 300 m batısındadır. Burası Güney Ege Linyitleri İşlemesi Müessesesi Müdürlüğü, Yeniköy işletmesine bağı olan dekupaj alanlarından birisidir (Res. 1-Harita 2-3).

Belentepe Mevkii'nde yapılan ilk çalışma 2006 yılı içerisinde Milas Müzesi Müdürlüğü tarafından başlanmıştır. Müze Müdürlüğü burada dekupaj esnasında ortaya çıkan bir mezarın ilk kurtarma çalışmalarını yapmıştır. Buradaki çalışmaların uzun süreli olması ve bir ekip tarafından yapılması zorunluluğu olduğundan, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinlerine bağlı olarak kazı ekibimiz tarafından buradaki çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır. Belentepe kazı ve araştırmaları, ocak ayında başlamış ve yıl boyunca devam etmiştir.

Burada jeofizik taramaları, yüzey araştırmaları ile mezar ve sondaj kazıları yapılmıştır. Yerleşim ile ilgili kalıntıların bulunduğu alanın tamamında açık alan kazı sistemi uygulanmış ve dikey kesitlerde doğal zemine kadar inilmiştir.

Kazı yapılacak alanın tamamında jeofizik etütlerine uygun olan alanlarda tarama yapılmıştır. Bu yöntem ile yüzeyden 5,25 m teorik derinliğe ait rezistivite (özdirenç)

değerleri tespit edilerek, yer içinin hem düşey, hem de yatay yöndeki rezistivite yapısı hakkında bilgi edinilmiştir. Jeofizik etütle elde edilen rezistivite değerlerine göre bilgisayar ortamında, rezistivite grafikleri, yer-elektrik kesitleri, ters çözüm, eş-rezistivite seviye ve 3-B rezistivite haritaları yapılmıştır. Bu alanlar birinci öncelikli ve ikinci öncelikli tetkik edilmesi önerilen alanlar olarak ikiye ayrılmıştır. Arkeolojik sondaj ile tetkik edilmesi önerilen alanların köşe koordinatları sunulan 1/300 ölçekli Eş-Rezistivite Anomali Haritasında ve raporunda koordinatları ile birlikte görülebilmektedir (Res. 2).

2007 yılı çalışmaları sonunda 15 sondaj ile 45 adet mezarın kazısı tamamlanmıştır. Açılan mezarlardan 4 tanesi Geometrik Dönem'e, 4 tanesi Klasik Dönem'e, 37 tanesi ise Hellenistik Dönem'e tarihlendirilmiştir.

2008 yılında çalışmalar aralıksız devam etmiş ve bu yıl içinde 58 mezar ile 12 sondaj kazısı tamamlanmıştır. 2007 yılında kazısına başlanan kuzey tepenin tamamı 2008 yılında açılmış, sonrasında kuzey tepe ile güney tepe arasındaki düzlük alanda çalışılmıştır.

Açılan 58 mezardan 4 tanesi Eski Tunç Çağı'na, 9 tanesi Geç Geometrik Dönem'e, 19 tanesi Klasik Dönem'e, 26 tanesi ise Hellenistik Dönem'e tarihlenmektedir. Eski Tunç Çağı'na tarihlenen mezarların tamamını oldukça büyük boyutlu pythoslar oluşturmaktadır. Mezarların büyük oranda tahrip olması nedeni ile iskeletler dağınık çıkmış, bu da gömü şeklini belirlememize olanak tanımamıştır. Ancak sözü edilen bu mezarlar Belentepe'nin geçmişinin ne kadar geriye gittiğini göstermesi açısından önemli bir grubu oluşturmaktadır.

Belentepe'de 2008 yılı içinde etütlük ve envanterlik toplam 412 taşınır kültür varlığına numara verilerek kataloglanmıştır. Tüm esrelerin detaylı fotoğraf ve çizimleri yapılarak arşivlenmiştir. Yapılan kazı ve buluntu yerlerinin tamamı ulusal GPS sisteminde harita üzerine eklenmiştir. Arazi üzerindeki çizimlerin tamamı bilgisayar ortamında 1/1 yapıldıkları için yapılar hem bireysel hem de toplu olarak istenilen ölçekte görüntülenebilmektedir.

4. BAŞLANGICINDAN HELLENİSTİK DÖNEM SONUNA KADAR MEZAR GELENEĞİ VE ÖLÜ GÖMME ADETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Yüz bin yıldan bu yana geliştirilmiş büyük insanlık kültüründe, ölü gömme adetlerini yaratan şey, uygarlık boyunca bütün inançlarda şu veya bu şekilde farklı şekilde tanımlanmıştır. Yaşam içerisinde en önemli olgu olarak karşımıza çıkan ölüm, insanoğlu tarafından kolayca kabullenilememiştir. Günlük yaşamın bir parçası olan ölüm, büyük bir olasılıkla hiçbir zaman toplumlar tarafından bireyin sonu olarak da algılanmamıştır.

4.1. Neanderthal İnsanda Törensel Ölü Gömme

Bilinen en eski gömüler bundan 80.000-90.000 yıl önce, Mousterien Dönemi Neanderthal insanına aittir. Türkiye buluntuları henüz bu kadar eskiye dayanmamakla beraber çeşitli kazılarda, örneğin Antalya dolaylarında Karain ve İstanbul dolaylarında Yarımburgaz Mağaralarında saptanan insan dişleri ve kemiklerinin belki de Paleolitik Çağ gömülerinden günümüze kadar ulaşabilen parçalar olduğu düşünülebilir[50].

İnsanlık tarihindeki fosil kalıntılarından biri, 1856 yılında Almanya'nın Duesseldorf kenti yakınlarındaki Neander Vadisi'ndeki bir mağarada ortaya çıkmıştır. Bu olay; insanoğlunun evrim tarihinde, önemli bir yere sahip olduğu kadar yoğun tartışmaların yaşanmasına da neden olmuştur. Söz konusu tarihte, adını buluntu yerinden alan Neanderthal insanına ait ilk fosil buluntunun elde edilmesiyle birlikte, bilim adamları Neanderthaller konusunda ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan ilki Alman Anatomist Rudolf Virchow, kafatasının patolojik nedenlerden dolayı farklı bir görünüme sahip olduğunu savunmuştur. Buna karşı İngiliz Biyolog Thomas Huxley ve diğerleri ise patolojik olduğu görüşünü reddederek, bu kafatasının insanın evrimsel aşamalarından birisine ait olduğunu kabul ettiler. 1864 yılında İrlandalı Anatomist William King, günümüz insanından farklı olarak tanımladığı bu türü Homo Neanderthalensis olarak isimlendirdi. Daha sonra La Cihapelle-aux- Saints'de bulunan iskeleti inceleyen Paris Doğa Tarihi Müze Müdürü, William King'le aynı sonuca ulaştı.

[50] Seeher 1993, 9.

Neanderthaller modern insandan farklı bir türdü. Neanderthaller uzun bir süre ayaklarını sürüyerek yürüyen, belirgin bir şekilde kamburu olan ve ape (kuyruksuz maymun) benzeri bazı fiziksel özelliklere sahip insanlar olarak tanımlandılar. Bunun nedeni de 1908 yılında, Fransada La Cihapelle-aux- Saints bölgesinde bulunan Neanderthal iskeletini inceleyen ve dönemin ileri gelen bilim adamlarından biri olan Marcelin Boule'nin incelediği bu iskeletin mafsal iltihabı olan yaşlı bir bireye ait olmasıydı. Böylece bir süre soyu tükenmiş bir Avrupa türü olarak düşünülen Neanderthallerin günümüz insanından farklı ve insanın evrimsel aşamalarından biri olduğu kabul edilmiştir[51].

Neanderthaller üzerinde yapılan araştırmalar ışığında soğuk iklim kuşağında yaşayanlarının beyinleri büyük olup, bu büyük beyin sayesinde soğuğa daha iyi uyum sağlamıştır[52]. Kafatasları arkaya doğru belirgin bir çıkıntı yapar, kaş kemerleri ve art kafa çıkıntıları gelişkindir. Kaş kemerleri çıkıntılı ve süreklilik gösteren bir siper oluşturur. Üst çene sinüsleri yüzde önemli bir yer tutar. Boy 1,48 m ile 1,77 m arasında değişir. Ön dişleri güçlü bir yapı gösterir. Alt çene ve güçlü çiğneme kaslarının varlığı en sert yiyecekleri bile kolayca ezip öğüttüklerini düşündürür. Genel diş özellikleri bakımından Homo Sapiens'e benzerlik gösterirler[53].

İnsanlık tarihinde Neanderthaller öncesindeki insanların dinsel inançları olduğuna ilişkin herhangi bir bulgu yoktur. Ancak Neanderhal aşamada bu konudaki en önemli somut bulgu ölü gömmeyle ilgilidir. Ölü gömme adetleriyle ilgili ilk bilimsel bulgular olması, konuyu detaylı bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Çünkü ölü kültü ve mezar mimarisinin ilk örnekleri olması ve bu geleneğin çağlar boyunca devam etmesi açısından önemi büyüktür. İnsanların soydaşlarını öldükleri yerde bırakmaları yerine onların ölülerini gömmeleri "öte dünya" inancıyla doğrudan ilişkilidir. Bu durum Neanderthallerin ulaştıkları düşünsel ve kültürel düzeyi açıkça göstermektedir[54]. Ölü gömme adetleri açısından bin yıllar boyunca süre gelen mezara ölüyü Hocker tarzında bırakmanın beklide ilk örneği olan Fransada'ki Le Moustier'de 13-19 yaşları arasında bir erkek çocuk, sanki uyuyormuş gibi başı ön kolunun üzerinde sağ tarafına yatmış

[51] Neanderthallere ait ilk buluntular ve tartışmalar hakkında bkz. Teber 1982, 141-144; Fagan 1987, 67; Maga 1996; Arsebük 1995, 86,87.
[52] Arsebük 1995, 87.
[53] Özbek 1988, 27; Arsebük 1995, 87.
[54] Arsebük 1995, 89.

pozisyonda bir çukura gömülü bulunmuştur. Bir yastık gibi işlev gören çakmaktaşı yığını ile özenle işlenmiş bir taş balta ellerinin yanında durmaktadır. Etrafa saçılan vahşi sığır kemikleri yeni bir yaşama yolculuğa yiyecek sağlamak için onunla birlikte gömülmesi[55] daha sonraki devirlerde yapılacak olan gömünün ilk örnekleri olduğunu kuşkusuz kanıtlamaktadır.

4.2. Neolitik Dönem'de Ölü Gömme

Günümüzden yaklaşık 10.000 yıl önce, neolitik dönemin başlamasıyla Doğu Anadolu, Kuzey İran ve Kuzey Irak bölgelerinde tarım ve hayvancılık başlamıştır. Özellikle tarıma geçiş, avcı ve toplayıcı toplulukların yaşayış biçimi olan göçebeliğin terk edilmesine neden olmuştur[56]. İnsanoğlunun, avcılık-göçebelik döneminin sona erip yerleşik hayata geçmesiyle başlayan süreç, toplumsal yapısında büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Yerleşik kültür hem mülkiyet kavramına hem de sosyal yaşama yeni bir bakış açısı getirmiştir. İlkel komünal toplumlardan feodal toplumun ilk örnekleri olarak nitelendirilebilecek bu dönem yerleşik kültür öğesinin başında gelen ilkel de olsa düzenli konut mimarisinin oluştuğu dönemdir. Diyarbakır yakınlarında yer alan Çayönü Tepesi, ilk köy yerleşmelerinin en güzel örneklerinden biridir. Burada karşılaşılan yerleşme içi gömü geleneği, daha sonraki yüzyıllarda Anadolu'da çok sık uygulanacaktır. Buna göre ölüler topluca, sağ kalanların dünyasından uzakta bir yere gömülmeyip yerleşme içine, yani geride kalanların yakınına gömülmüştür. Çayönü Tepesi'nin çeşitli alanlarında konut tabanları altına açılmış, basit çukurlarda iskeletlere rastlanılmıştır. İskeletler, "hocker" tarzı denilen şekilde; bacaklar karına çekilerek yan yatırılmıştır[57].

Ayrıca Çayönü'nde, kazı hafirleri tarafından "skull-building" olarak adlandırılan bir binada tüm iskeletlerin yanı sıra, alt çenesiz yetmiş kafatası ve oldukça yoğun oranda, bir araya toplanmış, uzun kemikler ele geçmiştir. Buna göre iskeletler büyük bir olasılıkla, önce geçici olarak ayrı bir yere gömülmüş, daha sonra kemikler buradan alınarak binanın içine taşınmıştır. Tek tek kafatasları, İstanbul yakınlarındaki Fikirtepe

[55] Leakey 1981, 153.
[56] Seeher 1993, 10.
[57] Seeher 1993, 10.

ve Burdur dolaylarındaki Hacılar örneklerinde olduğu gibi, diğer bazı Neolitik yerleşmelerinde de izlenmiştir. Urfa bölgesi Aşağı Fırat havzasında yer alan, Çayönü'nün bazı tabakalarıyla çağdaş Nevali Çori yerleşmelerinde iki evin tabanları altında kafatası kümeleri açığa çıkarılmıştır. Niğde yakınlarındaki Köşk höyük'te ise üzeri kille sıvanmış, aşı boyalı bir kafatası dikkati çekmektedir. Büyük bir olasılıkla ölen kişinin yüzünü yeniden canlandırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yerleşme içi gömü geleneği M.Ö. 7000 bine tarihlenen, Konya dolaylarındaki Çatalhöyük'te de görülmektedir. Burada ölenlerin büyük bir bölümü, konut içlerindeki kerpiç sekiler altına gömülmüştür. Bu sekilerin altında çoğunlukla birden fazla iskelet bulunmaktadır[58].

Çatalhöyük kazılarında bulunan eksik uzuvlara, iskeletten ayrılmış kafataslarına ve anatomik açıdan yanlış yerlerde duran bazı kemiklere bakılarak seki altı gömülerinin çoğunun ikincil gömüler[59] olduğu tespitine varılmıştır.

Neolitik çağı kapsayan zaman içerisinde yerleşme içi gömülerinin tercih edildiği, iskeletlerin cenin (hocker) pozisyonunda yatırıldığı Demirköy Höyüğü[60], Hakemi Use[61], Ilıpınar ve Menteşe[62], Körtik Tepe[63], Köşk Höyük[64], Pınarbaşı[65], Aşıklı Höyük[66], Cafer Höyük[67], gibi merkezlerde de bu geleneğin devam ettiği görülmektedir.

Büyük menderes havzası'nda toplam 129 merkezde prehistorik dönemlere ait kalıntılara rastlanmıştır. Yörenin prehistorik dönemlerdeki kültürel yapısını yansıtacak merkez sayısının oldukça yüksek olmasına karşın, bunların coğrafi ve tarihsel dağılımında bir düzensizlik söz konusudur. Bu erken kültüler arasındaki dikkat çekici kalıntılar Bafa Gölü çevresindeki kaya sığınıkları resimleridir[68]. Havzada en erken kültürel kalıntıların Bafa Gölü resimleriyle Neolitik Çağ'a belki de daha öncesine

[58] Seeher 1993, 11.
[59] Seeher 1993, 11.
[60] Rosenberg 2007, 16,17.
[61] Tekin 2007, 53,54.
[62] Roodenberg 2007, 398,399.
[63] Özkaya-San 2007, 23,24.
[64] Öztan 2007, 225-227.
[65] Baırt 2007, 292,297.
[66] Esin-Harmankaya 2007, 265.
[67] Cauvın- Aurenche- Atlı 2007, 100.
[68] Peschlow-Bindokat 1996A, 17,115, Abb. 13, 14, 15, 16, 17, 18; 1996b, 214, 216, Abb. 16, 1997, 146, 147, 148, 149, Abb. 12, 13, 14, 15, 16, ;2000, 280, 281, 282, Abb. 284, 285, 286.

tarihlenmesine karşın, elimizdeki bilgilere göre gerçek anlamda ilk yerleşim Geç Neolitik çağ'da başlamıştır. Havzada Neolitik Çağ'ın en erken evresine tarihlenebilecek herhangi bir merkez bulunamamış, beşparmak da dahil olmak üzere Geç Neolitik Çağ'a ait 10 merkez saptanmıştır. Havzada kazısı yapılan tek Geç Neolitik Çağ yerleşimi Aphrodisias'dır. Ancak yapılan kazılarda dönemin ölü gömme adetlerini yansıtacak herhangi bir bilgi mevcut değildir[69].

4.3. Kalkolitik Çağ'da Ölü Gömme

Taş aletlerin yanında bakırın da kullanılmaya başlanmasından dolayı Kalkolitik Dönem olarak adlandırılan bu dönem, Neolitik Dönem'in bir devamı niteliğindedir. Kalkolitik Çağda Anadolu'da görülen ölü gömme adetleri bölgelere göre değişiklik gösterir. Ölüler yerleşim yeri içine veya yerleşim yeri dışına Küp, toprak ya da taş sanduka biçimli mezarlara gömülmüş, yanlarına ölü hediyesi olarak çanak-çömlek, süs eşyaları ve silahlar bırakılmıştır.

Ön tarihte Anadolu kültürlerinde hakim bir mezar tipi olan küpler[70] Anadolu'da ilk defa Kalkolitik Çağda ortaya çıkıp kesintisiz olarak M.Ö. 1200 yıllarına kadar kullanılmıştır[71]. Bir nevi "yumurta şeklinde" (Pithosgraber) mezarlardı[72]. Gömülerin bu mezar tipine gömülmelerinin sebebi, hocker tarzında ölünün içine kolaylıkla konulabilmesidir. Ayrıca ölüleri rutubete karşı ve zararlı hayvanlardan koruma amaçlıdır. Küp mezarlar toprağa gömüldükten sonra uzunca süre dayanıklı olmaları[73] tercih edilme sebepleri arasında önemli bir paya sahiptir. Kalkolitik dönemde ortaya çıkan bu mezar tipi; Alişar[74], Gözlükule[75], Köşkhöyük[76], Kuruçay[77], Tilkitepe[78] gibi merkezlerde görülmektedir.

---

[69] Joukowsky 1986, 32.
[70] Özgüç 1948, 15.
[71] Özgüç 1948, 31.
[72] Bittel 1943, 172.
[73] Bittel 1943, 172.
[74] Osten 1937, 42.
[75] Goldmann 1956, 7.
[76] Silistre 1987, 174.
[77] Deniz-Şentuna 1989, 170.
[78] Özgüç 1948, 20.

4.4. Tunç Çağ'ında Ölü Gömme

Güneybatı Anadolu Bölgesi'nde Eski Tunç Çağı'na ait buluntu veren merkezler (Yatağan, Damlıboğaz, İasos, Afrodisias, Beycesultan, Efes, Karataş-Semayük, Elmalı Ovası, Müsgebi) ve Kuzeybatı Anadolu Erken Tunç Çağı Merkezleri'nden (Troya-Yortan) oluşmaktadır.

Aphrodisias'daki Prehistorik Dönem'e ilişkin yerleşim, Akropol alanı, Pekmeztepe ve Kuşkalesi'nde tespit edilmiştir. Pekmeztepe Orta Tunç Çağı'na kadar kesintisiz bir yerleşim görürken Akropol kazıları sonucunda ise bu akropolün Eski Tunç Çağı II döneminden olduğu tespit edilmiştir[79]. Güneybatı Anadolu'nun bir başka önemli Eski Tunç Çağı merkezi olan Beycesultan'da yerleşim Geç Kalkolitik Çağ'dan başlayarak Geç Tunç Çağı'nın sununa kadar kesintisiz devam etmiştir[80]. Antik çağın önemli kentlerinden biri olan Efes'in yakınında bulunan Ayasuluk Tepesi'nde de Eski ve Orta Tunç Çağı'na ait tabakalar tespit edilmiştir[81]. Bölgenin bir diğer önemli merkezi olan İasos'ta yapılan çalışmalarda da Eski Tunç Çağı II tarihlendirilen bir nekropol alanı tespit edilmiştir[82]. Eski Tunç Çağı'nın önemli yerleşim ve nekropol alanlarından birisi olan Karataş-Semayük'te Eski Tunç Çağı I-II-III'e tarihlenen tabakalar tespit edilmiştir[83]. Eski Tunç Çağı'na ait buluntu veren merkezlerden biri de Damlıboğaz[84] (Hydai) dır. Damlıboğaz köyünün doğusundaki Sarıçay Yatağı'nın yakınlarında bulunan alanda yapılan çalışmalar sonucunda bu alanın pithos gömülerden oluşan nekropol alanı olduğu belirlenmiştir. Bu nekropol alanının büyük bir bölümü kaçak kazılarla tahrip edilmiş olup satın alma yoluyla Milas müzesine kazandırılan ve Eski Tunç Çağı'na tarihlendirilen çanak-çömleklerin önemli bir bölümünün bu alandan geldiği anlaşılmıştır[85].

Tunç çağına özgü mezar tipleri ise toprak mezar, kaya oyuğu ve kaya aralığı mezarları, küp mezar, sandık mezar ve oda mezarlardan oluşmaktadır[86].

---

[79] Joukowsky 1986, 760-766; Marchese 1976, 393-412; Erim 1981, 55-63.
[80] Lloyd-Mellaart 1956, 101-135; 1962, 7-17.
[81] Erdemgil-Büyükkolancı 1991, 265-267.
[82] Mellink 1978, 321; Mellink 1980, 502-518.
[83] Mellink 1964, 65-66; Warner 1994, 1-9.
[84] Damlıboğaz (Hydai) antik kenti, Milas'ın 8 km batısındaki Damlıboğaz Köyü'nün yaslandığı Kale Tepesi ile bunun doğusundaki Sarıçay Yatağı ve çevresindeki alandaki yerleşimdir.
[85] Diler 2002, 225-236.
[86] Özgüç 1948, 3.

Ön tarihte Anadolu ölülerinin çoğu tek, pek azı da çift olarak hocker vaziyetinde gömülmüştür. Hocker durumunun kuzey, orta, doğu ve Batı Anadolu da muhtelif tipleri vardır. Dizlerin hafif surette büküldüğünü gösteren örneklerin yanında, karna, göğse ve çeneye kadar çekildiğini belirten buluntularda az değildir. Hocker durumunda gömülen Anadolu ölülerinin, tam hocker (dizin göğse-çeneye doğru çekilmesi ve bütün vücudun bir kitle halinde toplanması) ve yarım hocker (dizin göğüsle karın arasında geniş bir açı meydan getirmek üzere karına doğru çekilmesi) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Hocker durumundaki ölüler genellikle sağ veya sol yanlarına yatırılmış olup, sırt üstü bırakılanları çok azdır. Başları da aynı şekilde sağa veya sola yatırılmış olup, dik bırakılanları pek azdır. Pek azının başı altında yastık görevini gören ufak yassı bir taş bulunmaktadır[87]. Kalkolitik çağdan süregelen toprağa gömü ve küp ve sanduka mezar tiplerinin devam ettiği kazılar sonucunda tespit edilmiş olup Tunç Çağı döneminde bu tipler yanında oda mezar tipi ortaya çıkmıştır. Bu mezar tipi Özgüç'e göre, Orta Anadolu'da Alacahöyük'ün Bakır Çağı kültüründe ortaya çıkmıştır[88]. Aile mezarı olmasının yanında, mensup olduğunu sosyal sınıfın niteliğini açıkça ortaya koyan oda mezarlar dikdörtgen biçiminde çukurlar olup düzenli değildir. Çukurların dörtkenarı birbirine çamur harçla basitçe tutturulan orta boy taş dizileriyle çevrilmiştir. Mezarın iki uzun duvarı üstüne uzatılan ağaçlarla kapatıldığını ve bununda üstünün kerpiç, toprak ve çakılla örtülerek düz bir damın sağlandığını gösteren kalıntıları in-situ durumlarında incelemiştir[89].

4.5. 1. Binde Ölü Gömme

Bodrum yarımadasında bir Leleg yerleşimi olan Pedasa akropolünün yaklaşık 2 km kadar güneyinde yer alan Çam Tepe'nin güneydoğu alt yamacında iki adet Tümülüs mezar tespit edilmiştir. Tümülüs-1'in dış duvarları düzgün sıralı, ince uzun dikdörtgen bloklardan oluşmaktadır. Girişi doğu tarafta bulunan mezar dromos ve mezar odasından ibarettir. Daha önce kazısı ve araştırması yapılan Protogeometrik Tümülüs ile benzer özellikler gösterdiğini söyleyen Diler'e göre gömü odasının iri ve kaba taşlardan oluşan

[87] Özgüç 1948, 69.
[88] Özgüç 1948, bkz 40, dipnot 157.
[89] Özgüç 1948, 42.

işçiliği nedeniyle Geç 2.-Erken 1. bin yıl tarihini önermektedir[90]. 2 No.lu Tümülüs ise bir teras üzerine inşa edilmiştir. Tümülüs duvarları genelde düzgün sıralar oluşturan dikdörtgen taşlardan, teras duvarı ise bloklardan inşa edilmiştir. Mezar dromos ve mezar odasından oluşmaktadır. Üstü örtüsü tahrip olan bu mezar da dilere göre duvar tekniği bakımından Pedasa'nın Erken 1. binyıla tarihli tümülüslerinden biri olmalıdır[91]. Pedasa territoriumu kapsamında Sivriçam Tepesi'nin batısındaki alanda 2002 yılında yüzey araştırmaları sırasında tespit edilen en eski Leleg tümülüsü 21 metre çapında 4 metre uzunluğundaki dromosa sahiptir. Dış duvar kaba bir işçilik göstermektedir. Taş yığıntısının dış duvara yakın alt kesiminde üst kısmı bir plaka taşla kapatılan urne kapları saptanmıştır. Urne kaplarının birden fazla olması bir aile mezarlığı olduğunu akla getirmektedir. Mezar buluntularından dolayı Geç Protogeometrik Dönemdendir[92].

Bodrum'un 20 km kuzeybatısında yer alan Dirmil Köyü'nde bir mezar bulunmaktadır. Dromos ve mezar odasından oluşan bu mezarın duvarları yukarıya doğru daralmakta üst kısmı ise bir kapak taşıyla kapatılmaktadır. Söz konusu mezar Protogeometrik döneme tarihlendirilmiştir[93]. Bodrum yakınlarında bulunan Asarlık'ta tespit edilen diğer bir mezarlık Geç Submiken Dönemi'nden başlayıp Geometrik Dönem içlerine kadar devam etmektedir. Dikdörtgen, yuvarlak planlı ve dromoslu mezar olarak çeşitlilik gösteren bölge mezarlarında kremasyon ve doğrudan gömme adetleri mevcuttur[94].

Daha önceki dönemlerle karşılaştırılınca Geometrik Dönem'e ait pek çok kazıda özellikle Geç Geometrik Dönemde gözlenen mezar çeşitliliği ve komplekslerin giderek artısının bu dönemde gözlenen sosyal yapıdaki organizasyon zenginliğindeki artışla ilişkili olduğu da iddia edilmektedir[95]. Karia bölgesi'nde de bu çeşitlilik ve artış göze çarpmaktadır.

Söz konusu dönem mezarlarına verilebilecek örneklerden biri Milas ovasının güneyinde yer alan Beçin'de yol çalışması sırasında açığa çıkartılmıştır. Bu mezarlardan

[90] Diler 2004, 137.
[91] Diler 2004, 137.
[92] Diler 2003, 146.
[93] Boysal 1967, 15.
[94] Boysal 1967, 14.
[95] Morris, 1989, 139.

biri Geometrik Dönem'in sonlarına tarihlendirmiştir[96]. Ören yolu üzerinde yapılan çalışmalar sırasında ise yol altında beş mezar açığa çıkartılmıştır. Bunlardan ikisi kist, üçü hendek mezardır. İlk ikisi son Geometrik Dönem'e ait aile mezarı (mezar 2 ve 3) , üçüncüsü bunların yüz metre doğusunda Subgeometrik (mezar 1) çocuk mezarıdır. Son geometrik aile mezarlarında iskeletlerin yatış pozisyonunda belirli bir düzen bulunmamaktadır. Çok defa yan yana dizilmiş üç kafatasının bulunması, yeni yapılacak gömü için önceki gömüye ait iskeletlerin bir kenara süpürüldüğü mezarın dönem içerisinde birden fazla gömü yapıldığını göstermektedir.

Lagina ve Börükçü 2004 yılı çalışmalarında açığa çıkartılmış olan ve buluntularından dolayı Geometrik döneme tarihlendirilen mezarlarda da uzun süreli kullanımın olduğu tespit edilmiştir[97]. İasosta Geç geometrik Dönem seramik veren bir mezarlık bulunmuştur[98]. Milas ilçesine bağlı Hüsamlar Köyü sınırları içerisinde yer alan Mengefe'de Geç geometrik Dönem Mezarlığı bulunmaktadır.

Geometrik dönem mezarlarının tespit edildiği Bozukbağ Mevkii Muğla'nın Yatağan İlçesine bağlı Turgut Kasabası'nın yaklaşık 1,5 km güneybatısında yer almaktadır[99]. Örgü ve plaka tekne tipinde inşa edilen mezarların yapı malzemesi kireç taşıdır. Mezarların duvarlarında harç kullanılmadan kuru duvar tekniğiyle örülmüştür. Mezarların üzerleri uzun ve düzgünce olan dört ve beş adet arasında değişen taşlarla kapatılmıştır. Dikdörtgen ve kare planlı bu mezarlar içerisinde bulunan ölü hediyelerinin form ve bezeme özellikleri açısından Geç Geometrik Dönem'e tarihlendirilmiştir[100].

[96] Akarca 1971, 2.
[97] Tırpan-Söğüt, 2004, 377.
[98] Akarca 1971, 2.
[99] Boysal 1970, 65.
[100] Boysal 1970, 74-75.

4.6. Klasik Dönemde Ölü Gömme

Bu Dönemde de Geometrik dönemin mezar tipleri kullanılmaya devam etmektedir. Oda mezarların yanında, örgü-tekne, plaka-tekne, toprağa ve kirse-oygu, lahit, vb gibi tipler söylenebilir. Bu mezarlar genelde mermer ve kireç taşından inşa edilmiştir. Börükçü Mevkii kazılarında bu tür mezar tiplerine rastlamak mümkündür[101].

Klasik dönemde insanlar kremasyon ve inhumasyon uygulamasını sürdürmüştür. En basit inhumasyon mezarı toprağa kazılan bir çukurdur. Bazılarının mezar içleri, duvar kısımlarına gelecek biçimde küçük çakıl tasları ile döşenmişken diğer pek çoğunda buna rastlanmaz. Mezarlar genellikle tek kişiye aittir. Ancak birçok gömünün yapıldığı aile mezarları da bulunmaktadır[102]. Arkaik dönemden de alışılan gelen kremasyon gömü Klasik Dönem'de de değişmeden devam etmiştir. Bu kremasyonlama için genelde urneler tercih edilmiştir[103]. İnhumasyon ve kremasyon mezarlarının yanı sıra içi bos mezarlar da bulunmuştur. Kenotaphlar en yaygın olarak hayatlarını uzak yerlerde kaybetmiş veya bir deniz kazası gibi kemiklerin bile geriye kalmadığı olaylar sonrasında yakınları tarafından yapılmıştır. Bunlar da diğer mezarlar gibi saygı ve gerekli işlemleri görmüşlerdir[104]. Börükçü Mevkii 2004 yılı çalışmalarında (04BM15 ve 04BM16 numaralı mezar) bu tip mezarlar açığa çıkartılmıştır. Klasik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer alan bu mezarlar ve benzerleri geleneğin klasik Dönem içerisinde yaygın olduğunu göstermektedir[105]. Klasik kaynaklardan edindiğimiz bilgiler ışığında bu anma törenleri sırasında mezarların ziyaret edildiği, çiçek sunularının yapıldığı, saygının bir göstergesi olan kurdele ve çelenklerin hazırlandığı bilinmektedir[106].

[101] Tırpan-Söğüt, 2005, 258,259.
[102] Kurtz-Boardman, 1971, 97.
[103] Kurtz-Boardman, 1971, 98.
[104] Kurtz-Boardman, 1971, 100.
[105] Tırpan-Söğüt, 2005, 259, 260.
[106] Kurtz-Boardman, 1971, 147.

5. BELENTEPE MEVKİİ'NDEKİ HELLENİSTİK DÖNEM MEZARLAR

Belentepe Mevkii'nde çok odalı evlerde yaşayan insanlar tarım ve hayvancılıkla uğraşıyor olmalıydı. Ev içerisindeki bazı odaların depolama amaçlı kullanılması kısmen bunun kanıtıydı. Bu bölge insanı, günümüzde olduğu gibi antik dönemde de zeytincilik ve bağcılıkla uğraşıyor ihtiyaç fazlası ürünü ise ticari amaçla kullanıyordu. Belentepe Mevkii kazılarında zeytinyağı işliği veya şaraphanelerin tespit edilmiş olması dönem insanının bu tür ekonomik ve ticari faaliyetlerde bulunduğunun göstergesiydi. Mekanların çoğunun yaşam alanı ve depolama odaları oluşu, sondaj kazılarında ticari amphora diplerinin ele geçmesi tarımsal gücün fazla olduğunu göstermektedir. Bölgede üretilen ürünün bağlı bulunduğu Keramos'a oradan da deniz yoluyla Chios, Kos, İasos, Knidos, Samos ve Rodos gibi deniz aşırı yerleşimlere ihraç edildiği öngörülebilirdi. Mengefe ve kuş uçuşu 3 km. kuzeybatısında tespit edilmiş olan Belentepe Mevkii yerleşimi ve bölgede henüz tespit edilememiş olan yerleşimler olasılıkla Keramos'a bağlı ve Keramos'u besleyen arterler durumundaki yerleşimler olmalıydı.

İnsanoğlunun yerleşik hayata geçmesiyle başlayan mimari serüveni sürekli gelişim göstererek günümüz mimarlığının temellerini oluşturmaktaydı. Anadolu ikliminin çeşitliliği yerleşik yaşamı, insanların inşa ettikleri yapıların tipini ve malzemesini belirlemekteydi. Akdeniz ikliminin egemen olduğu Akdeniz ve Ege Bölgelerinde taş mimari kullanılmışken Karadeniz bölgesinde ahşap tercih edilmişti. Taş malzemenin kullanıldığı yapılar, yaz aylarında serin kış aylarında ise yaşam alanını sıcak tutmaktaydı.

Antik dönem insanı öldükten sonra başka bir dünyanın varlığına inanıyorlardı. Bu nedenle ölüm önemli bir ritüel haline gelmişti. İlk dönemlerde ev içine gömüler tercih edilirken nüfusun artmasıyla birlikte ölen insanlara mezarlık alanlar (nekropol) oluşturulmaya başlanmıştı. 2007 yılı mayıs ayında başlayan Belentepe ve Mengefe kazıları sonucunda buluntularından dolayı Geometrik Dönem'e tarihlenen bir nekropol alanı açığa çıkartılmıştı. Bu nekropole ait Geometrik yerleşim tespit edilememesine rağmen bu bölgede bir geometrik yerleşim olmalıydı. Hemen arkasından devam eden Klasik ve Helenistik Dönem yapıları bu bölgenin terk edilmediğinin göstergesiydi. Muğla Bölgesi zengin mermer yataklarına sahipti.

Klasik ve yoğunlukla Helenistik Dönem'de insanlar kentlerini ve önemli yapılarını mermerden inşa etmekteydi. Çok işlevli devasa yapılar bir nevi gücün ve zenginliğin simgesi olmalıydı. Yamaçlarda ya da verimli vadilerde kurulacak olan küçük köy yerleşimleri olasılıkla aynı dönemin modası haline gelmiş mermerin yapı inşasında kullanıldığının farkındaydı. Ancak dağların eteklerine verimli bir vadiye kurulmuş olan Belentepe ve Mengefe Mevkii'nde açığa çıkartılmış olan yapılarda mermer kullanmak maddi açıdan olanaksızdı. Bunun yerine yapılarını inşa ederken taş ocaklarının yoğun olduğu bölge tercih edilmişti. Hem Belentepe hem de Mengefe insanı yerleşimlerini taş ocaklarının üzerine kurmayı tercih etmişlerdi. Böylece yapıda kullanılacak olan taş malzeme hemen temin edilebilirdi. İkinci bir avantaj ise kireç taşının yüzeyinin düzgün bir yapısının olmasıydı. Böylece ocaktan kesilen taş malzeme, yoğun bir işçiliğe tabi tutulmadan yapı ve mezar inşasında kullanılmaktaydı. Antik dönemde taş ocaklarından blokların alınması eskiçağda taş ocaklarında uygulanan genel yöntemlerle uygunluk göstermektedir. Söz konusu bu durumda taş ustası herhangi bir aletle bloğun çıkarılacağı hatları çizmektedir. Bunun yanında anakayanın damarlarına dikkat ederek, bloğun ayrılma işlemine başlar. İşaretlenen anakayanın iki yanı ve arkası bir kanal gibi açılarak, bloğun dört alt kenarına kamalar yerleştirilir. Bu kamalar V şeklinde olup demirden ya da ahşaptandır. Tabana paralel açılıp yuvalara konulan kamaların çekiçlenmesi ya da ısıtılmasıyla şişmelerin sağlanması, çevresi açılan bloğun alttan da koparak ayrılmasına neden olmaktadır[107]. Bu tür taş ocakları Termessos'ta da görülmektedir[108]. Belentepe ve Menfege'de olduğu gibi Olba Bölgesi'nin taş cinsi kalker kireç taşıdır. Bölgede bu taşların işlenmesinde ise keser, taşçı kalemleri ve dişli tarak gibi aletlerin kullanıldığı[109] söylenmektedir. Bu tür taş ocaklarının üzerine yapılar ve mezarlar inşa edilmesine örnek olarak Karaçallı[110] Nekropolü'nü Kıbrıs'ın Karpaz Bölgesi'ndeki Cnidus[111] verilebilir. Burada da nekropol taş ocağı olarak kullanılan düz tepeye inşa edilmiştir. Mezarların yapı malzemesi ise Belentepe Mevkii'nde olduğu gibi taş ocağından temin edilen taşlardır[112]. Mengefe ve Belentepe yapılarında kullanılan malzeme düzgün kesilmiş blok, plaka ve moloz taşlardan oluşmaktaydı. Zeminin

[107] Akçay 2008, 295; Bingöl 2004, 27-28.
[108] Akçay 2008, 297.
[109] Akçay 2008, 304.
[110] Pamphylia bölgesinde, Perge antik kentinin 9 km güneyinde, Çalkaya İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.
[111] Durugönül 2002, 63.
[112] Çokay-Kepçe 2006, 7,8.

sıkıştırılmış bir toprakla seviyesi belirlenmiş ve hemen temel duvarları inşa edilmişti. Yapı duvarlarında ve mekanlarda Klasik şema belirgindi. Çoğunlukla temelde büyük blok taşlar kullanılmış ve temel duvarları anakayaya oturtulmuştu. Köşelerde kullanılan büyük blok taşlar, üzerlerine gelecek olan duvar yapısını ve üst örtüyü taşır nitelikteydi. Ancak Helenistik Dönem'de nüfusun artmasıyla beraber Klasik şema bozulmuştu. Klasik Dönem'de kullanılan mekanlara yeni duvarlar eklenerek mekanlar işlevsel hale getirilmişti. Bu düzenleme olasılıkla nüfusun artması ve dönem insanının üretiminden kaynaklanan ihtiyaçları giderecek mekanları yaratmaktı. Roma döneminde iskan olarak kesintiye uğrayan Belentepe'de Bizans tabakası tespit edilmiştir. M.S. 10 yy başlayan bu tabakaya ait yapılar zeytin ve şarap işliklerinden oluşmaktadır.

Börükçü kazıları sonucunda açığa çıkartılmış olan Geometrik Dönem Nekropolüyle ve bu nekropolün hemen üzerine kurulan Klasik Dönem'de inşa edilen ve Helenistik Dönem'de kullanımı devam eden Zeytinyağı İşlikleri ve Dokuma Atölyeleri tespit edilmişti. Bu alanlara ayrıca mezarları inşa etmelerinin asıl nedeni ise mezarlık alanların kutsal sayılması ve sonraki dönem insanının bu alanları terk etmek istememeleridir.

Belentepe mevkiinde 2007 yılı çalışmaları sırasında açığa çıkartılmış mezarlar tipolojik açıdan farklılık göstermektedir. Altı tip içerisinde incelenecek olan mezarlar inşa edildiği alanın doğal yapısının özelliklerini taşımaktadır (Res. 3-Harita 4).

5.1. Dromoslu Oda Mezarlar

Koridor anlamına gelen dromoslara, mimari alanda ilk defa Orta Kalkolitik'te Mezopotanya'da Tel-Arpaçiya'da rastlanmıştır. Buradaki dromosun saygı ve kutsallık ifade eden geçitler olduğu bilinmektedir. Bazı Mısır yapılarında da dromoslar kullanılmıştır ama işlevsel olarak farklı mimari elemanlar görülmektedir. Girit'teki bazı evlerde hatta şehir kapılarında (örneğin Troia VI şehir kapısı) aynı düşüncelerle koridorların yapıldığı tespit edilmiştir. Fakat bütün bunlar sivil yapılara yönelik mimari öğelerdir ve inşa edilme aşamasında Fenike'deki Ugarit Mezarları ile Mykenai'deki örneğin Atreus ve Klytemnestra tholoslarında olduğu gibi, mezar odasını dış dünyaya

bağlayan geçitlerdir[113]. Özellikle Hellenistik Dönem'de yapılan tümülüs dromoslarının, mezar odasıyla aynı kaliteye sahip taş işçiliği vardır. Tümülüslerdeki dromosların fonksiyonu biraz daha farklıdır. Mezara girişi sağlasa da mimari bir eleman olarak düşünülmüştür. Çünkü mezar odasının üzerine yapılan yığma tepenin altından geçip mezar odasının kapısına ulaşmak için bir geçit gereklidir ki bu da dromosla sağlanmıştır. Güney Anadolu'da örneğin Kelenderis, Anazarbus, Misis'de ve gerekse Kuzey Suriye ve Kıbrıs'da dromos kısmı basamaksız düz rampalı mezarlara rastlanmış[114] olmakla beraber, Belentepe Mevkii mezarlarında basamaksız ve rampalı dromoslara hiç rastlanmamıştır. Bunun yerine mezar odasına girişi sağlayan dromos, basamaklardan oluşan merdivenli bir yoldan sağlanmaktadır.

Anadolu'nun oda mezar olarak nitelendirilebilecek ilk örnekler ise Alacahöyük Bakır Çağı kültüründe ortaya çıkmaktadır. 1935 yılından beri açığa çıkarılan 13 mezarda, dikdörtgen biçiminde olan mezar çukurları düzenli değildir. Çukurların dörtkenarı birbirine çamur harçla basitçe tutturulan orta boy taş dizileriyle çevrilmiştir[115]. Oda mezar geleneğinin kökeni ve ilk örnekleri konusunda diğer bir görüş bu mezarların kökeninin Myken Dönemine kadar gittiğidir. Görüşe göre bu dönemle birlikte oda mezarlar bir yamaç boyunca genellikle gruplar halinde sıralanmaktadır[116].

Batı Anadolu'daki en erken oda mezarları Pedasa[117], Müsgebi[118], Dirmil[119], Milethos[120] gibi merkezlerde görülmektedir. Karia'da Erken Protogeometrik döneme kadar erkene giden oda mezarı örnekleri Arkaik ve Klasik dönemlerde varlığını kesintisiz devam ettirmekle beraber[121] Oda mezar geleneği M.Ö. 5-4. yy'larda Rhodos, Thera ve Girit gibi merkezlerde de görülmektedir[122]. Belentepe dromoslu oda mezarları Helenistik Dönem'in geleneksel mimari üslubu ve ölü gömme adetlerini yansıtması açısından büyük önem taşımaktadır.

---

[113] Ergeç 1994, 113-114.
[114] Ergeç 1994, 115.
[115] Özgüç 1948, 40,41. Özgüç tarafından Alacahöyük'te bulunan bu mezarların en çok odaya benzediklerinden ötürü "oda mezarları" adını vermiştir.
[116] Waldbaum 1966, 335.
[117] Dromoslu oda mezarlar için Bkz. Dipnot 90.
[118] Boysal 1967, 5.
[119] Dromoslu oda mezarlar için Bkz. Dipnot 93.
[120] Waldbaum 1966, 335.
[121] Paton 1887, 73 vd; Long 1958, 302 vd.
[122] Kurtz-Boardman 1971-193 vd.

5.1.1. 07BTM03 Numaralı Mezar

06BTM01 numaralı dromoslu oda mezarın yaklaşık 30 m kuzeybatısında tespit edilen bu mezar 07BTM03 mezar numarası verilmiştir (Res. 4-Çiz. 1).

Doğu-batı doğrultulu inşa edilen mezar, üç bölümden oluşmaktadır.

5.1.1.1. Dromos

Mezarın doğusunda bulunan dromosun uzunluğu 2,50x1,45 m, 2,06 m yüksekliğinde dikdörtgen bir plana sahiptir. 5 basamaktan oluşan merdiven kısmının ilk iki basamağı kesme kireç taşlardan oluşup zemine doğru diğer üç basamak anakayanın yontulmasıyla düzgünleştirilmiştir (Res. 5). Merdiven basamakları arasındaki yükseklik 0, 35, genişlik 0,20-0,35 metredir. Dromosun uzun tarafları anakayanın üzerine oturtulmuş olup duvarları oluşturan taşlar düzgün yüzeyli kare ve dikdörtgen formlu blok ve plaka taşlardan oluşmaktadır. Birleştirici malzeme olarak toprak harcın kullanıldığı duvarlarda derz sıraları karışık olup bu derzlerin arası seviye amaçlı küçük plaka taşlarla doldurulmuştur. Dromosun üst örtüsünü oluşturan herhangi bir kapak taşı mevcut olmayıp olasılıkla tahrip olmuştur. Dromostan ön odaya bir kapı aracılığıyla girilmektedir. Giriş kapısına ait kapı taşı mevcut olmayıp 1,25x0,70 m ölçülerinde olan kapı düzenlemesine ait mimari elemanlardan söveler ve lento insi-tu durumda bulunmaktadır. Bu sövelerin yüksekliği 1,07 m olup sövelerin üzerine lentonun oturduğu kısımda birer blok taşla kot tutturulmuştur. Kapı söveleri üzerine oturtulan lentonun uzunluğu 1,27x0,25 metredir. Lento üzerine yan yana ve üst üste yerleştirilmiş üçer adet blok taş hem ön odanın doğu duvarını oluşturmuş hem de dromosun üst örtüsünü taşıyıcı görevi görmektedir. Lento üzerinde bulunan blok taşların yükseklikleri 0,30 m olup cephe yaratan kısımları kaba yonlu olarak tıraşlanmıştır.

5.1.1.2. Ön Oda

Dromosun batısında bulunan ön oda dikdörtgen planlı olup 2,40x1,55 m ölçülerinde 1,95 m yüksekliğindedir. Düz çatılı bir üst örtüye sahip ön odanın çatısını

oluşturan taşların büyük bir bölümü tahrip nedeniyle yok olmuştur. Duvarları büyük ebatlardaki kesme taşlardan oluşan ön odanın taban döşemesi yine düzgün yüzeyli büyük blok taşlardan oluşmaktadır (Res. 6-7). Ön odaya girişi sağlayan kapıdan kuzey ve güney sövelerinin yan taraflarında birer niş bulunmaktadır. Kuzey sövenin kuzeyinde bulunan niş 0,58x0,55 m ölçülerinde olup 0,45 m derinliktedir. Güney sövenin güneyinde bulunan niş ise 0,70x0,54 m olup 0,45 m derinliktedir (Res. 8). Ön odanın uzun kenarlarından kuzey ve güney duvarlarında ise birbirlerine karşılıklı inşa edilmiş birer niş daha bulunmaktadır (Res. 9-10). Kuzey duvarına yerleştirilmiş olan niş 0,77x0,65 m olup 0,50 m derinliktedir. Ön odanın güney duvarında bulunan niş ise 0,71x0,60 m olup 0,46 m derinliktedir. Ön odanın güney duvarında biri bu duvara paralel diğeri duvarı dik kesecek şekilde yerleştirilmiş iki adet blok taş zemin üzerinde bulunmaktadır. Bu taşların ön odada bulunmuş olması bir kline düzenlemesinin olabileceğini düşündürmektedir. Ancak bu blok taşlar üzerine gelecek olan klineye ait herhangi bir düzenleme ön odada mevcut değildir. Ön odadaki mimari düzenlemeye ait duvar örgüsü dromos bölümüne göre kaliteli bir işçilik göstermektedir. Hem duvarlarda kullanılan taşların büyüklükleri değişmiş hem de ön odada kiremit katkılı harç kullanılmıştır. Ön odanın duvarlarını oluşturan blok taşlar dromos bölümüne oranla cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli ve tıraşlanmıştır. Bu anlayış mezar odasına yaklaştıkça mezarın mimarisine verilen önemin göstergesidir.

5.1.1.3. Mezar Odası

Ön odaya girişi sağlayan kapının 1,55 m batısında aynı aksta mezar odasına girişi sağlayan kapı düzenlemesi bulunmaktadır. Dikdörtgen planlı kapının söveleri üst üste yerleştirilmiş iki yekpare bloktan oluşup bu blokların üzerine lento işlevi gören blok taş bulunmaktadır. 1,20x0,70 m ölçülerindeki kapının derinliği 0,52 metredir. Lento üzerine gelen blok taşlar ise üst örtüyü taşıyıcı eleman olarak yerleştirilmiştir. Mezar odasının girişine ait kapının kanat kısmı mevcut değildir. Hem ön odanın giriş kapısı hem de mezar odasının giriş kapısının büyük bir ihtimalle taştan yapıldığı, ancak soyulma sırasında parçalanarak tahrip edildiği söyleyebiliriz. Kare planlı mezar odasının üst örtüsü tonozlu bir yapıda olup mezar 2,90x2,40 m ölçülerinde, yükseklik 2,30 metredir (Res. 11). Pseudo-isodomos tekniğinde inşa edilen mezar odasına ait

kuzey ve güney duvarları zemin kısmından başlayarak ilk sırası 0,80 m yüksekliğinde tek sıra kesme blok taşlardan oluşup bu blokların üzerlerine gelen ikinci taş sırası ise 0,30 m genişliğindedir. Bu iki sıra blok taşın üzerine gelen üçüncü taş sırası ince yonlu işlenmiş olup iç kısma doğru kavis yapacak şekilde tıraşlanmıştır. Tonoz kısmının başladığı bölümde olan bu taşların yüksekliği 0,50 m olup üzerlerine gelecek olan diğer iki sıra blok taş ise iç kısma doğru iyice kavis yapmaktadır. Her iki uzun kenarda da birbirinin aynı olan bu durum mezar odasının üst örtüsünde doğu kısmında tahrip olmasına rağmen batısında insi-tu durumdaki bir kilit taşıyla bağlanmıştır. 0,27 m genişliğindeki bu kilit taşı tonozlu üst örtünün tam ortasına yerleştirilmiştir. Böylece yan duvarlarda iç kısma doğru profil veren ikinci taş sırası ve bu taş sırasının üzerlerine gelen blok taşlarla mezarın üst örtüsü tonozlu bir üst örtüyü oluşturmuştur. Mezar odasının tonozlu bir yapıya sahip olması mezarın kısa kenarları olan doğu ve batı duvarları bu tonoz sistemine uygun olup alt kısmından yukarıya doğru yarım ay şeklinde kesilen taşlarla üst örtüye bağlanmıştır (Res 12). Mezar odasının kuzey, güney ve batı duvarında birer adet kline bulunmaktadır. Bunlardan kuzey ve batı duvarlarında bulunan klineler insi-tu durumda olup güney kline kırılarak zemin üzerine düşmüş olup mezar odasının kazısı sırasında mezar dışına taşınmıştır. Mezar odasının kuzey duvarındaki klinenin uzunluğu 2,05x0,78 m, kalınlığı 0,27 m, zeminden yüksekliği 0,80 metredir. Mezarın odasının uzun kenarlarından kuzey duvarına paralel doğu-batı doğrultulu yerleştirilmiş bu klinenin ön kısmındaki ayakları aslanpençesi şeklinde düzenlenmiş bir blok taşın dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Zemin üzerine yerleştirilen bu ayağın üzerine kline oturmaktadır. Klinenin batı kısmında bulunan bu kline ayağının uzunluğu 0,83x0,65 m ölçülerindedir. Klinenin güney kısmı 0,10 m ölçülerinde bir profille yükseltilmiştir. Mezarın batı duvarında yani kısa kenarında bulunan diğer kline ise kuzey-güney doğrultulu yerleştirilmiş olup 2,27x0,85 m ölçülerinde kalınlığı 0,26 metredir. Zeminden yüksekliği 0,72 m olan bu kline yekpare bir blok taştan oluşmaktadır. Kuzeyde aslanpençesi, güneyde ve güney duvarına paralel dik yerleştirilmiş bir blok taş oturmaktadır. Klinenin ön kısmında ise klineye paralel dik yerleştirilmiş bir blok taş yine kline ayağı olarak yerleştirilmiştir. Klinenin doğuya bakan kısmı yine diğer klinede olduğu gibi 0,07 cm bir profille yükseltilmiştir. Mezar odasında ikisi kuzey duvarında, ikisi batı duvarında diğer iki ise güney duvarında olmak üzere altı adet niş bulunmaktadır. Bu nişlerden kuzey duvarının doğusunda bulunan niş 0,53x0,53 m ölçülerinde olup 0,47 m derinliği bulunmaktadır. Kuzey duvarındaki diğer

niş 0,53x0,53 m ölçülerinde olup 0,51 m derinliği bulunmaktadır. Batı duvarında bulunan nişlerden kuzeyde 0,80x0,55 m ölçülerinde olup 0,62 m derinliği bulunmaktadır. Diğer niş 0,80x0,53 m ölçülerinde olup 0,55 m derinliği bulunmaktadır. Mezarın güney duvarında bulunan nişlerden batıdaki ise 0,51x0,51 m ölçülerinde olup 0,55 m derinliği bulunmaktadır. Doğudaki niş ise 0,56x0,50 m ölçülerinde olup 0,46 m derinliği bulunmaktadır. Mezarın taban döşemesi büyük ebatlardaki kesme taşlardan oluşmaktadır.

Gömüler: Mezarın daha önce soyulması ve tahrip edilmesi sonucu iskelet ve gömü sayısı tespit edilememiştir.

Buluntular: Mezarda yapılan çalışmalarda; iki adet pişmiş toprak ağırlık, bir unguanterium, iki tabak, iki diadem parçası, Şamdan parçası, kemer tokası, kolye ucu (Çiz. 2), zil, yüzük (Çiz. 3), demir orak ile iki adet bronz sikkeler ele geçmiştir. Uç kısımlarında üç çıkıntı bulunan yaprak formlu diademlerin benzer örnekleri Beçin Hellenistik Dönem oda mezarında ele geçmiştir[123]. M.Ö. 10 yy.'dan itibaren roma dönemine kadar farklı coğrafi bölgelerde benzer diademler görülmekte olup[124] bu tür diademler (Res. 13-14), genelde bir kolye veya tacı oluşturmaktadır.

07BTM03 numaralı dromos oda mezarda ele geçen 07BTM03-S02 envanter numaralı sikke[125] (Res. 15) M.Ö. 3. yy. sonu 2 yy. başına tarihlendirilmiş Keramos sikkesidir. Ön yüzde profilden Apollon başı sağa doğru, arka yüzde ise Kare incus içinde boğa başı etrafında "KEPAMIH" yazmaktadır. Bu sikke olasılıkla mezarın ilk kullanımında ölü hediyesi olarak bırakılmış olmalıydı. Yukarıdaki tipolojik karşılaştırmada varılan sonuç mimari açıdan mezarın Hellenistik Dönem'de inşa edilmiş olmasıydı.

Mezarın ikinci kullanımı ise M.S. 6. yy. tarihlendirilen unguanterium ve iki tabaktır[126] (Çiz. 4-6). Defineciler tarafından tahrip edilerek soyulan mezarda 07BTM03-

[123] Kızıl 1995, 264, Res 3.
[124] Durugönül 2000, 136.
[125] SNG von Aulock, 2579.
[126] Hayes 1980, S.525-526, Fig: 66.

S01 envanter numarası verilen ve M.S. 1075-1080 tarihlenen Bizans sikkesi[127] ise olasılıkla mezarın soyulması sırasında düşmüş olmalıydı (Res. 16).

5.1.2. 07BTM07 Numaralı Mezar

07BTM04 numaralı mezarın kuzeydoğu köşesinden 1,40 m güneydoğuda, aynı mezarın kuzeybatı köşesinden 0,85 m kuzeydoğuda, toprak üst seviyesinden 0,55 m derinlikte tespit edilmiştir (Res. 17-Çiz. 7).

Kuzey-güney doğrultulu inşa edilen mezarın uzunluğu 8,80 m genişliği 3,70 metre olup üç bölümden oluşmaktadır.

5.1.2.1. Dromos

Kuzey-güney doğrultulu inşa edilen mezarın güney kısmında 3,20x1,65 m ölçülerinde 2,55 m derinlikteki bir dromos bulunmaktadır. Anakayanın yontulmasıyla oluşturulan alanda yedi basamaktan oluşan bir merdivenle ön odaya girilmektedir. Merdiven basamaklarının ortalama yüksekliği 0,20 m olup basamakları oluşturan taşlar dikdörtgen formlu ve düzgün yüzeyli kireç taşlarından oluşturulmuştur (Res. 18). Dromosun kenar kısımları anakayanın tıraşlanmasıyla düzgünleştirilmiştir. Merdiven bitiminde ön odaya girişi sağlayan kapının hemen önünde 1,70 m uzunluğunda, 1,10 m genişliğinde bir yürüyüş yolu bulunmaktadır. Bu yürüyüş yolunun zemini büyük bir plaka taşla döşelidir. Dromosun uzun kenarları olan batı ve doğu duvarlarının örgü tekniği ise dikdörtgen ve yassı formlu plaka taşlarla örülmüştür. Birleştirici malzeme olarak toprak harcın kullanıldığı bu duvarlar dromosun iskeletini oluşturmaktadır. Dromostan ön odaya girişi sağlayan kapı insitu durumda bulunmaktadır. Kapının iç kısmının oturma düzleminde kapıyı çevreleyen profil görülmektedir. Dış kısma doğru yapılmış profil kapının sağlıklı bir şekilde oturmasını sağlamaktadır (Res. 19).

[127] Tekin, 1999, Pl. XXII. 264; DOC 3/2, s. 696, no.1.1 vd. Env no.20551.

5.1.2.2. Ön Oda

Ön odaya giriş 1,20x0,75 m ölçülerinde bir kapı aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu kapı 1,30x 1,00 m, ölçülerinde olup kalınlığı 0,10 metredir. Kapının dış kısmında, söveler ve lentonun alt kısmında 0,15 m genişliğinde dış kısma doğru profillendirilmiş kapının oturduğu yatak bulunmaktadır. Üst üste yerleştirilmiş iki adet blok taşla oluşturan kapı sövelerinin üzerine gelen lento ve lento üzerine yan yana yerleştirilmiş üç adet blok taş ön odanın hem güney duvarını oluşturmuş olup hem de üst örtüyü taşıyıcı görevini üstlenmiştir. Söveleri oluşturan blok taşların ortalama yükseklikleri 0,60 m olup düzgün yüzeyli blok taşlardan oluşmaktadır.

Dikdörtgen planlı, üst örtüsü düz olan ön oda, cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli dört sıra blok taşın üst üste yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. 2,40x1,25 m ölçülerinde olup derinliği 1,80 m olup üst örtüyle duvarların birleştiği yerlerde kiremit katkılı harç kullanılmıştır. Ön odanın taban döşemesi ise büyük plaka taşların yan yana yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Ön odaya girildiğinde odanın kuzeydoğu köşesinde duvara bitişik yan yatmış durumda bir osthotek bulunmuştur. **07BTM07-M01** envanter numarası verilmiştir. Dikdörtgen formlu bu osthoteğin kapağı mevcut olmayıp 0,53x0,39 m ölçülerindedir. Malzemesi kireç taşı olan bu osthotek düzgün yüzeyli olup yüksekliği 0,30 m, derinliği 0,17 metredir (Res. 20).

Ön odasının güneydoğu iç köşesinden 2,25 m kuzeybatıya, mezar odasının batı sövesinden 0,20 m uzaklıkta **07BTM07-M02** numarası verilen diğer osthotek bulunmuştur. Dikdörtgen formlu bu osthoteğin beşik çatı formunda kapağı mevcuttur. Malzemesi kireç taşı olan osthotek 0,44x0,38 m, olup yüksekliği 0,28 m, derinliği ise 0,16 metredir (Res. 21).

5.1.2.3. Mezar Odası

Ön odayı mezar odasına bağlayan giriş kapısı, 1,30x0,85 m ölçülerinde olup kapının kalınlığı 0,08 cm'dir. Söve ve lento düzenlemesine bu defa eşik taşı eklenerek mezar odasına ev görünümü verilmiştir. Bu eşik taşı 0,78x0,15 m ölçülerindedir. Mezar

odasına girişi sağlayan kapı insi-tu durumda bulunmaktadır. Kapının ön cephesi pencere şeklinde düzenlenmiş olup orta kısmını haç şeklinde kesen kabartmalı bir profil bulunmaktadır. Bu profil 0,04 cm genişliğinde ve 0,02 m derinliğinde olup ahşap mimari görünümü amaçlanmış olmalıydı. Kapının sol üst pencere kısmında, kapının arkasına sabitlenmiş bir bronz halka ve bu haklaya geçen bronz tokmakla bir evin kapısı görünümü tamamlanmış olmaktaydı (Res. 22). Kapı kanadının döndüğü alt ve üst köşe (kapı oku) sivriltilerek duvar kısmına sabitlenmiştir.

Mezar odası kare formda olup 2,40x2,40 m ölçülerinde olup derinliği 2,40 metredir. Mezar odasının zemininden başlayarak yukarıya doğru devam eden taş sıralarından ilk ikisi cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli blok taşlardan oluşup bu ilk iki sıra üzerine gelen üçüncü blok sırası iç kısma doğru profil vermektedir. Tonozlu üst örtü için gerekli olan bu düzenlemede her iki duvara gelen diğer blok taşlar üstte iç kısma doğru profil vererek iyice daralmış ve mezar odasının üst örtüsünü dik kesen üç adet kilit taşıyla sonlandırılmıştır. 0,27 m genişliğindeki bu kilit taşlarla mezar odasının tonozlu yapısı oluşturulmuştur. Mezarın kısa kenarları ise aynı şekilde zeminden başlayan iki sıra taştan sonra yukarıya doğru yarım ay şeklinde inşa edilmiş ve tonoz düzenlemesine uygun hale getirilmiştir (Res. 23-25). Mezarın üst örtüsüyle duvarlarının birleştiği köşe noktalarda kiremit ve kireç katkılı harç ile bazı blokların birleşme yerlerinde kurşun kenetler kullanılmıştır. Mezarın zemini ise büyük ebatlardaki plaka taşların yerleştirilmesiyle döşeme yapılmıştır.

Mezar odasının uzun kenarlarına birbirine paralel karşılıklı duran iki adet kline yer almaktadır (Res. 26-27). Mezarın doğu duvarına bitişik olan kline kuzey-güney doğrultuludur. 2,40x0,70 m ölçülerinde olup 0,15 metre kalınlığındadır. Klinenin duvara birleştiği kısmın dışında kalan iki kısa kenar ve güney tarafının uç kısımları ince yonlu bir profille yükseltilmiştir. Bu profilin genişliği 0,05 cm olup kısa tarafları ise yastık şeklinde yapılmış olup 0,12 metredir. Kline zemine dik yerleştirilmiş iki adet aslan ayağı ve blok taşın üzerine oturmaktadır. İnce yonlu işlenmiş bu aslan ayaklarında kazımayla yapılmış konturlar ve kabartmalı dört adet parmak ve tırnaklar belirgin hale getirilmiştir. Kabartması aslan ayağı şeklinde işlenen kline ayakları 06BMT01 numaralı mezarda da görülmektedir (Res. 28-Çiz. 8-9). Mezarın uzun kenarlarından batı duvarına bitişik olan kline kuzey-güney doğrultuludur. 2,40x0,60 m ölçülerindeki kline iki parçadan oluşup kalınlığı 0,16 metredir. Diğer klinedeki profil düzenlemesi bu klinede

de mevcuttur. Kline, üç adet kline ayağı olan aslan ayaklarının dik yerleştirildiği blok taşlara oturmaktadır.

Mezar odasında biri batı diğeri doğu duvarında olmak üzere karşılıklı duran birer adet nişle, kuzey duvarında dört adet niş bulunmaktadır. Mezarın doğu duvarında bulunan niş klinenin hemen üst kısmında olup 0,52x0,52 m ölçülerinde ve 0,43 m derinliğindedir. Mezarın diğer uzun kenarında bulunan niş kline üzerinde olup diğer niş ile karşılıklı durmaktadır. 0,53x0,51 m ölçülerinde 0,43 m derinliğindedir.

Mezar odasının kuzey duvarında ise kline seviyesinde üç adet niş yan yana durmaktadır. Orta kısımlarına dik yerleştirilmiş birer blok taşla ayrılan nişlerden güneydeki 0,53x0,53 m ölçülerinde ve 0,43 m derinliğindedir. Orta kısımdaki niş; 0,53x0,53 m ölçülerinde 0,43 m derinliğindedir. Kuzeyindeki niş ise, 0,53x0,53 m ölçülerinde 0,44 m derinliğindedir. Klinenin hemen üstünde orta kısımdaki nişin üzerinde bir blok taşın yatak konulmasıyla oluşturulmuş diğer niş, 0,53x0,53 m ölçülerinde ve 0,43 m derinliğindedir (Res. 29).

Buluntular: Mezarda yapılan çalışmalarda, pişmiş toprak kandil (Res. 30) bronz halka ve raptiye, altın diadem (Res. 31), cam boncuk (Res. 32), bir adet bronz, iki adet gümüş sikkeyle kremasyon gömünün yapıldığı beş adet osthotek bulunmuştur (Res. 33-35). Mezarın daha önce soyulması ve tahrip edilmesi sonucu iskelet ve gömü sayısı tespit edilememiştir. Buna rağmen mezar içerisinde beş adet osthoteğin bulunması mezarda en az beş gömünün yapıldığını göstermektedir (Res. 36-40).

Mezarda ölü hediyesi olarak bırakılan 07BTM07-S01 envanter numaralı gümüş sikke[128] M.Ö. 300-225'e tarihlendirilmiştir.

5.1.3. Dromoslu Oda Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması

Belentepe Mevkii'inde açığa çıkartılmış olan bu iki mezarda yön birliği farklı olup mezarlar dromos, ön oda ve mezar odasından oluşmaktadır. Doğal kayanın yontulmasıyla oluşturulan çukurluk alana, düzgün kesilmiş blok taşlarla inşa edilmiştir. Adeta bir mezar ustasının elinden çıkmışçasına inşa edilen bu iki mezar plan olarak da

[128] Konuk 2002, Pl. 31-824.

aynı mimari özellikleri taşımaktadır. Dromostan ön odaya, ön odadan mezar odasına girişi sağlayan kapı düzenlemesi, ön odaların üst örtüsünün düz, mezar odalarının üst örtüsünün ise tonozlu inşa edilmesi bu iki mezarda tekrarlanan mimari benzerliklerdir. 07BTM03 numaralı mezarın kuzey-güney ve batı duvarlarında birer adet kline mevcutken 07BTM07 numaralı mezar odasının uzun kenarlarında karşılıklı duran iki kline bulunmaktadır. Kline sayısında farklılık olmasına rağmen kline ayakları her iki mezarda olduğunu gibi aslan ayağı şeklinde işlenmiş blok taşlardan oluşmaktadır. Üç klineli 07BTM03 numaralı mezarda, ikişerli toplam altı niş bulunmaktadır. Düzenli bir planlamanın göstergesi olan kline-niş ilişkisi ve nişlerin klinelere göre dağılımı akla iki seçenek getirmektedir. Bunlardan biri mezar sahibinin veya mezarı yaptıran kişilerin isteği diğeri ise mezar ustasının düzenli planlama ve geleneği olmalıydı. Ancak 07BTM07 numaralı mezarda kline-niş ilişkisi farklı bir plan ve bakış açısıyla inşa edilmiştir. Bu mezarın uzun kenarlarında karşılıklı duran iki kline mevcuttur. Burada ise bir klineye bir niş düşmektedir. Belli bir plan içerisinde düzenlenmiş olduğunu görülen mezarda kline-niş ilişkisi kendini farklı şekilde göstermektedir. Mezarın kuzey duvarında ise kline olmamasına rağmen üçü altta diğeri bunların üzerinde dört adet niş mevcut olup kline-niş ilişkisi görülmemektedir.

Milas Müzesi tarafından kurtarma kazısı yapılan 06BTM01 numaralı dromoslu oda mezar tez kapsamına alınmamış ancak yukarda incelenen her iki mezarla mimari açıdan benzerliği nedeniyle karşılaştırmak yararlı olacaktır. Mezarın yayını yapılmadığı için ölü hediyeleriyle ilgili bir şey söylemek güç olmasına rağmen temizlik çalışmaları sırasında bulunan Keramos sikkesi M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilmiştir[129]. Kuzey-güney doğrultulu mezar dromos, ön oda ve mezar odasından oluşmaktadır (Res. 41-Çiz. 10). 07BTM03 ve 07BTM07 numaralı mezarların aksine Dromos kısmında merdiven bulunmamaktadır. Taban kısmı kireç taşlarıyla döşeli dromostan bir kapı aracılığıyla ön odaya girilmektedir. Ön odanın doğu ve batı duvarlarında diğer dromoslu mezarlarda görülmeyen bir düzenleme mevcuttur. Ön odanın batı duvarında bir adet lokulus ile lokulusun tam üzerine gelen bir niş bulunmaktadır. Mezarın doğu kısmı tahrip nedeniyle yok olmuş ancak çiziminde yapılan tamamlamayla doğu duvarında da bir lokulusun olduğu tespit edilmiştir (Res. 42). Üst örtüsü düz olan ön odanın taban döşemesi düzgün kesilmiş kireç taşlarından oluşmaktadır. Mezar odası ise diğer

[129] SNG Tübingen Karien und Lydien 1994, 3414; SNG von Aulock 1987, 2580.

07BTM03 ve 07BTM07 numaralı mezar odalarıyla bire bir benzerdir. Üst örtüsü tonozlu olup doğu ve batı duvarlarında karşılıklı iki kline, yanlarda karşılıklı iki cephe tarafı olan kuzey kısmında ise üç niş bulunmaktadır (Res. 43). 06BTM01 numaralı mezarın mimari parçalarından iki kline (Çiz. 11-12), nişlere yerleştirilmiş olan üç adet osthotek (Çiz. 13-15), keçi ayağı kabartmalı altar (Çiz. 16) kline ayakları ve kapı (Çiz. 17) ve Milas müzesine taşınmıştır (Res. 44). Böylece plan olarak birbirinin tekrarı niteliğindeki bu üç dromoslu oda mezara ait mimari elemanlar aynı ustanın elinden çıkmış olmalıydı.

Dağlık Kilikia Bölgesi'nde ön odası nişli mezar örnekleri yaygın olarak Anemurium, Antiocheia at Cragum ve Iotape mezarlarında görülmektedir[130]. Anemurium mezarlarında görülen nişler sayı bakımından fazla olup Alföldi-Rosembaum'un B I 16 no'lu mezardaki örneklere göre girişteki nişlerin bezemelerine göre kült nişi olabileceklerini belirtmektedir[131]. Söğüt'e göre mezar girişlerindeki nişlerin tamamının olmasa bile büyük bir ihtimalle belli dönemlerindeki mezar ziyaretlerinde kullanıldığını söylemektedir[132]. Belentepe Mevkii'nde Milas Müzesi'nin kurtarma kazısı yaptığı 06BTM01 numaralı dromoslu oda mezarın ve 07BTM07 numaralı dromoslu mezarın ön odasında bulunan nişler içerisine kremasyon gömünün yapıldığı osthotekler yerleştirilmiştir. Bu durum bize mezar mimarisinde asıl mezar odasına geçişi sağlayan ön odalarda da gömü geleneğinin mevcut olduğu farklı örneklerin bulunduğunu göstermektedir.

Anemurium'da A II 11 no'lu ve A II 8 no'lu mezarlarda büyük nişler bulunmaktadır. A II 8 no'lu mezarda bulunan eksedra biçimindeki büyük nişin içine lahit veya birkaç osthotek biçiminde gömünün yapılmış olabileceğini söylemek mümkündür[133]. Benzer biçimde büyük nişlerin içine osthoteklerin konulması Tusculum'daki mezar anıtlarında da görülmektedir[134]. Belentepe örneklerinde mezar odasında bulunan osthoteklerin nişler içerisine yerleştirildiği tespit edilmiştir. Osthotekler içerisinde bulunan kremasyon gömü bu nişlerin birer bireye ait olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Bu tür mezarların çok odalı ve klineli olmasıyla birlikte

[130] Söğüt 2003, 250.
[131] Alföldi-Rosembaum 1971, 80.
[132] Söğüt 2003, 250.
[133] Alföldi-Rosembaum 1971, 39-40.
[134] Hesberg 1992, 88, Abb. 46.

mezardaki nişlerin işlevlerinin kremasyon gömü yapılan yerler olarak düşünülmesi bu iki mezarın birer aile mezarı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca osthotekler içerisindeki kremasyon gömüler haricinde kline üzerlerine uzatılmış olan iskeletler ise inhumasyon gömüyü işaret eder ki bu da gömme adetinin çeşitliliğini göstermektedir. Mezarlarda kullanılan malzemenin cinsi aynı olup mimari dekorasyon ve işçilik bakımından farklılıklar taşımaktadır. Bu farklılıkta olasılıkla mezar sahibinin mensup olduğu sosyal sınıf ve ekonomik düzeyiyle ilişkilendirilebilir.

Belentepe Mevkii'inde açığa çıkartılmış olan bu iki oda mezarın mimari açıdan benzer örnekleri yerleşim yeri olarak en yakınında bulunan Milas'ta (Mylasa) bulunmaktadır. 1947 yılında bulunan Helenistik Dönem'e ait oda mezar iki odadan ibarettir[135] (Çiz. 18). Belentepe örneklerinde inşaat malzemesi olarak düzgün kesilmiş kireç taşları kullanılmışken, Mylasa'daki mezarın inşaat malzemesi ise Mylasa şehrinin arkasındaki Sodra dağının tipik beyaz ve mavi mermeridir. Aynı bölgede olmalarına rağmen mimaride kullanılan inşaat malzemesinin farklılık göstermesi yapımında kullanılan malzemeye yakınlığıyla alakalı olmalıydı. Belentepe Mevkii yerleşiminin bulunduğu alanın bir taş ocağı olması mezarların mimarisini ve bu mimaride kullanılan malzemeyi doğrudan etkilemiştir. Belentepe örnekleriyle plan açısından benzer olan bu mezarda da birinci ve ikinci odaya geçiş bir kapıyla sağlanmaktadır. Mylasa'da bulunan mezardaki odalara girişi sağlayan kapı çift kanatlı olup Belentepe örnekleriyle aynıdır. Bu kapılar ahşap kapıların taş mimarideki taklididir[136] (Çiz. 19-20).

Söz konusu mezarları karşılaştırabilecek diğer bir örnek yine Milas ilçesine bağlı Beçin Beldesinde Kepezaltı Mevkii'nde bulunmuştur. Dromos ve mezar odasından oluşan mezar (Çiz. 21) yine Mylasa Ortaokul mezarında olduğu gibi malzemesi sonra dağı mavi beyaz mermerinden inşa edilmiştir. Örgüde kullanılan büyük mermer blokların iç yüzeyleri ince dış yüzeyleri ise kaba yonludur. Dromosa nazaran mezar odasını oluşturan blokların cephe yaratan kısımları daha ince yonlu olması[137] Belentepe örneklerinde de görülen bir iç düzenlemedir. Beçin dromoslu mezar odasına giriş, mermer bir kapı ile sağlanmaktaydı (Çiz. 22). Çift kanatlı olan bu kapı büyük ahşap kapıların mermer taklidi olup, bu yönüyle 06BTM01 ve 07BTM07 numaralı dromoslu

[135] Akarca 1952, 368 Lev. LXXV.
[136] Akarca 1952, 369 Lev. LXXV; Kızıl 1995, 259; Mendel 1912, 353.
[137] Kızıl 1995, 258.

oda mezarlara girişi sağlayan çift kanatlı kapıyla benzer bir mimari geleneğin ürünüdür (Çiz. 20,23). 07BTM07 numaralı mezar odasının çift kanatlı giriş kapısı kabartma bantlarla metoplara ayrılmış olup, Beçin Hellenistik dönem oda mezarına girişi sağlayan çift kanatlı kapı üzerindeki bantlarla[138] birbirinin aynıdır. Kapı kanadının döndüğü iki köşede uç kısımları yuvarlatılmış mil vazifesi gören yuvarlak çıkıntılar yine ahşap mimarinin taş mimariye yansıtıldığı öğelerin başında gelmektedir. 07BTM07 numaralı mezar odasına girişi sağlayan kapının sol üst metobunda, kapının arkasına sabitlenmiş bir bronz halka ve bu halkaya geçen bronz tokmakla bir evin kapısı görünümü tamamlanmış olmaktaydı. Kapıyı açmaya ve kapamaya yarayan bu bronz halka Beçin Mezarındaki kapı düzenlemesinde görülen bir özelliktir. Mezar odasına girişi sağlayan bu tür kapılan benzerlerine Tlos[139] (Çiz. 24-25), İkiztepe tümülüsü[140] (Çiz. 26) Stratonikeia Akdağ Mevkii'nde (Çiz. 27) ve Kaunos'ta[141] (Çiz. 28-29) görülmektedir. Bu kapıların tamamı çift kanatlı olup dört metoba ayrılmaktadır.

Beçin mezar odasına girişin sağında karşısında ve solunda sanduka şeklinde ölü yatakları vardır. Kline olarak nitelendirilen bu yatakların işlevi ölünün yatırıldığı yer olarak kullanılmıştır. Oda mezarların genelinde görülen bu mimari düzenlemede kline, sayısı farklı olmakla birlikte vazgeçilmez bir öğedir. Bu mezarda niş düzenlemesi bulunmamasına rağmen mezar içerisinde bulunan osthotek[142] (Çiz. 30) 07BTM07 numaralı oda mezardaki osthotekle aynı amaç doğrultusunda mezar odasına konulmuş olmalıydı. Belentepe örneklerinde kline üzerine doğrudan yatırılmış iskeletlere ait gömü dışında osthotekler içerisindeki kremasyon gömülerin tespit edilmiş olması iki çeşit ölü gömme geleneğinin varlığını göstermektedir. Beçin oda mezarında da kline üzerine doğrudan yatırılmış iskeletlerin dışında bir osthoteğin içerisinde kremasyon gömünün tespit edilmesi[143] Belentepe Mevkii'ne yaklaşık 25 km. mesafede bulunan Beçin oda mezarında söz konusu ölü gömme adetinin benzerliği hiçte şaşırtıcı değildir.

Belentepe örnekleriyle benzer diğer bir mezar Mylasa'nın komşusu Alabanda'da bulunmuştur. İnşası Ora dağlarından kesilme granitten yapılmıştır. Belentepe örneklerinde olduğun gibi iki odalı bu mezara ait duvarlarının iç yüzeyleri yontulmuş

[138] Kızıl 1995, 259 Çiz. 2.
[139] İşkan- Çevik 1998, 429, Çiz 1; 433, Çiz 5; 440, Res 13 C Kayalığı kapı taşı.
[140] Polat 2005, Fig. 10.
[141] Öğün vd 2001, 165, Res 17; 175, Res 125.
[142] Kızıl 1995, 264, Resim 4.
[143] Kızıl 1995, 256.

dış yüzeyleri ise kaba bırakılmıştır[144]. Odaların her iki yanında karşılıklı klineler mevcuttur (Çiz. 31)[145]. Belentepe örneklerinde bulunan merdivenli dromos ve niş düzenlemesi bu mezarlarda mevcut değildir. Mylasa ve Alabanda örnekleri inşasında mermer ve granit cinsinde taşlar mimaride kullanılmışken plan olarak benzer Belentepe dromoslu oda mezarlarında düzgün yüzeyli kesme kireç taşları kullanılmıştır. Mimari dekorasyon açısından zengin olan Belentepe örneklerinde diğer mezarlarda rastlamadığımız niş ve osthoteklerin kullanıldığı bir düzenleme bulunmaktadır. Bu mimari düzenleme ve kaliteli işçiliğe diğer bir örnek ise Belentepe dromoslu mezarların ön odalarının üst örtüsünün düz mezar odalarının ise tonozlu olmalarıdır.

Belentepe dromoslu oda mezarlarını karşılaştırabileceğimiz diğer iki örnekten biri Aydın Merkez Kalfaköy Sulucadere Mevkii'nde bulunan dromoslu oda mezar ve yine Aydın İli Çine İlçesi, Kabataş Köyü Tepecik Tümülüsünde bulunan Hellenistik Dönem oda mezardır.

Sulucadere Mevkii'nde bulunan dromoslu oda mezar nekropol alanının bugün bilinen en doğu ucunda olup konglomera bir arazide ön ve asıl mezar odası olmak üzere iki odalıdır[146] (Çiz. 32). Düz tavanlı ön odadan beşik tonozlu asıl mezar odasına bir kapı aracılığıyla geçilmekte olup söz konusu mezar plan olarak Belentepe örnekleriyle mimari açıdan benzerdir. Mezarın duvarları Belentepe örneklerinin adeta benzeri şekilde kireç taşından oluşup pseudo-isodomos örgü tekniğinde inşa edilmiştir[147]. Taban döşemesi de duvarlar gibi düzgün kireç taşlarından oluşmasıdır. Sulucadere Mevkii'nde bulunan dromoslu oda mezar erken Helenistik dönemde inşa edilmiş ve M.Ö. 330-300 tarihinden itibaren M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısına kadar birçok kez kullanılmış[148] olup Belentepe dromoslu oda mezarlara önerilen tarihlendirmeyle örtüşmektedir.

Aydın Tepecik Tümülüsü[149] yığma konisi çevreden toplanan topraklarla oluşturulmuş olup dromos, sundurma, ön oda ve mezar odasından oluşmaktadır (Çiz.

[144] Akarca 1952, 372.
[145] Henry 2009, 105, Fig. 34.
[146] Özkan-Atıcı-Ölmez-Okuducu, 2000, 18 Çiz 2.
[147] Özkan-Atıcı-Ölmez-Okuducu, 2000, 18.
[148] Özkan-Atıcı-Ölmez-Okuducu, 2000, 19.
[149] Aydın İli, Çine İlçesi, Kabataş Köyü sınırları içerisinde Çine-Kabataş yolunun sol kesiminde, Alabanda Ören yerine de yaklaşık 1 km. mesafededir.

33). Mezarda yapı malzemesi olarak Alabanda çevresinde bolca bulunan granit taşı[150] kullanılmıştır[151]. Dromosun yan duvarları Belentepe oda mezarlarının dromoslarında olduğu gibi moloz ve plaka taşlarla yükseltilmiştir. Alt kısma doğru daralan dromos basamak sayısı farklı olmakla birlikte merdivenli bir yoldan oluşmaktadır. Söz konusu mezarda dromostan sundurmaya geçilirken[152] Belentepe örneklerinde merdivenli yoldan döşemeli bir yürüyüş yoluna inilmekte ve hemen ön odaya girişi sağlayan kapı düzenlemesine ulaşılmaktadır. Belentepe dromoslu oda mezarındaki ön odalar, dromos kısımlarına göre ince işçilik gösteren mimariyle tanımlanmaktadır. Bu durum bize mezar odasına doğru yaklaştıkça mimarideki kaliteli işçiliğin arttığını bunun nedenini ise mezarların cephe yaratan kısımları olarak ön oda ve mezar odası düşünülmüş olmalıydı. Ön oda ve mezar odasının yapı malzemesinin türü ve dış cepheye oranla ince yonlu işlenmesi bunun diğer bir kanıtıydı. Tepecik tümülüsündeki ön oda ve mezar odasında da mevcut olan bu dekoratif yaklaşım sistemli bir şekilde birbirinin tekrarı olan bir geleneğin ürünü olduğunu göstermektedir. Söz konusu tümülüse ait asıl mezar odasının üst örtüsü düz olup Belentepe örneklerinden farklıdır. Buna rağmen mezar plan açısından Belentepe örneklerinin bire bir benzeridir. Gerek mezarın mimarisi gerekse ele geçen bazı adak eşyaları Tepecik Tümülüsü'nün M.Ö. 4. yüzyılda inşa edildiğini Sulucadere Mevkii'nde bulunan dromoslu oda mezardaki gibi uzun süre kullanım gördüğü tespit edilmiştir[153].

Belentepe dromoslu oda mezarlarını plan ve mimari özellikler açısından karşılaştırabileceğimiz diğer iki örnekten ise Denizli Çambaşı Tümülüsü ve Hierapolis Kuzey Nekropolünde açığa çıkartılmış olan 159D numaralı mezar ile Hierapolis Güney Nekropolünde bulunan D10 tümülüs mezardır.

Çambaşı tümülüsü, Denizli İli Bozkurt İlçesi Çambaşı Köyünün yaklaşık 2 km. batısında bulunan Karadağ eteğinde yer almaktadır[154]. Mezar plan olarak dromos, ön oda ve asıl mezar odasından oluşup yapı malzemesi olarak kesme blok taşlar kullanılmıştır. Bir yığma tepenin alt kısmında bulunan dromoslu mezarda, dromostan bir kapı aracılığıyla ön odaya oradan da yine başka bir kapı girişi aracılığıyla asıl mezar

[150] Tepecik tümülüsünün yapı malzemesinde kullanılan granit taşı yukarıda bahsedilen alabanda oda mezarında da kullanılmıştır. Bkz. Akarca 1952, 372.
[151] Yener 1997, 237, 241;Çiz. 1-2.
[152] Yener 1997, 237.
[153] Yener 1997, 239.
[154] Şimşek 1996, 493.

odasına ulaşılmaktadır. Şimşek'e göre Çambaşı tümülüsü, Antik Frigya Bölgesi'nde M.Ö. 7. yüzyıldan itibaren yaygın olarak kullanılan tümülüs mezar tipinin, Erken Augustus-M.S. 1 yüzyıla tarihlenen tipik dromos, ön oda ve mezar odasından oluşan temsilcisi olduğunu söylemektedir. Tonozlu mezar odasıyla mimari açıdan kaliteli bir işçiliği bulunan bu mezar Belentepe de açığa çıkartılmış olan 09BTM03 ve 09BTM07 numaralı dromoslu oda mezarlarla mimari planlama açısından benzer olup Hellenistik ve Roma mimarisi etkisiyle tamamen tonozlu yapılmıştır[155] (Çiz. 34). Her iki mezarın ön ve asıl mezar odalarında duvar örgü tekniği pseudo-isodomos tekniğinde yapılmıştır. Çambaşı tümülüsünün mezar odasında tonoz sistemi Belentepe örneklerinde olduğu gibi zeminden başlayarak iki sıra yükselen blok taşların üzerine gelen üçüncü sıranın iç kısma doğru kavis yaparak yükselmesiyle başlar. Bu blok sırasının üzerine gelen diğer iki sırayla da tonoz iyice iç kısma kavis yapar ve bloklar mezarın üst örtüsünde birleşirler. Bu iki mezardaki farklılık ise Çambaşı tümülüsündeki mezar odasında tonoz oluşturulurken herhangi bir kilit taşı kullanılmamış Belentepe örneklerinde ise üst örtü kilit taşıyla sonlanarak tonoz oluşturulmuştur.

2001 yılında Denizli müzesi müdürlüğü başkanlığında gerçekleştirilen Hierapolis-kuzey nekropolü kazı çalışmalarında Hellenistik döneme ait soyulmamış bir tümülüs açığa çıkartılmıştır. 159 numaralı mezar podyumunun altında kalan tümülüse 159D numarası verilmiştir. Kesilmiş traverten bloklardan yapılmış olan mezar, kısa dromos ve üzeri tonoz örtülü kare planlı mezar odasından oluşmaktadır[156] (Res. 45-Çiz. 35). Kuzey-güney doğrultulu inşa edilen mezar odasına giriş dromos kısmından bir kapı aracılığıyla sağlanmaktadır. İn-situ durumda bulunan bu kapı düzenlemesine ait lento ve kapı söveleri mezar odasına oranla kaba yonlu işlenmiş olup kapının oturduğu söve bloklarında kapının oturmasını sağlayan iç kısma doğru profil veren yatak kısmı bulunmaktadır. Dromoslu oda mezarların kapı düzenlemesinde adeta bir gelenek olan kapının oturduğu kısımdaki profil Belentepe örneklerinde de mevcuttur. Mezar odasının üst örtüsü tonozlu olup mezar odasının girişinin sağında, solunda ve karşısında olmak üzere alt kısımları kline ayaklarıyla desteklenmiş üç adet kline yer almaktadır. Girişin karşısında yer alan klinenin üst kısmında, duvarın hafif orta sağ bölümünde dikdörtgen şekilde bir niş yer almaktadır. Plan ve mimari dekoratif özellikler açısından Belentepe örneklerinin bire bir benzeri olarak yorumlayacağımız bu mezar odasında ölü

[155] Şimşek 1996, 497, 500; Çiz. 1.
[156] Okunak 2005, 1, 109; Çiz. 1.

hediyelerinin bırakıldığı alan olarak tasarlanmış olmalıydı. Oysa Belentepe dromoslu mezar odalarında mevcut olan nişler ölü hediyesinin bırakıldığı alanlar değil kremasyon gömülerin konulduğu osthoteklerin yerleştirildiği alanlar olarak düzenlenmiştir.

Söz konusu mezar odasının üst örtüsünde tonoz düzenlemesi için kline seviyesinden başlayarak düz yerleştirilen blok taşların üzerlerine gelen ikinci sıra iç kısma doğru kavis yapmaktadır. Tonozun başlatıldığı bu sıradan itibaren ikinci blok sırası iç kısma doğru iyice kavis yapmış ve ortada bir kilit taşıyla tonozlu üst örtü oluşturulmuştur. Belentepe örneklerinde yapı malzemesi kireç taşı olmasına rağmen mezar odasına verilen önem, duvarların ince yonlu işlenmesinden niş ve kline düzenlemesine kadar daha kaliteli bir işçilik bulunmaktadır. Hierapolis'te açığa çıkartılmış olan bu mezar buluntularından dolayı Hellenistik dönemde inşa edilmiş olup, M.Ö. 27-M.S. 14 ve Claudius (M.S. 41-54) tarihlendirilen sikkeler mezarın son kullanım tarihini vermektedir[157].

Hierapolis Güney Nekropolü adlı doktora tezinde Şimşek tarafından incelemeye alınan D10 tümülüs mezarı merdivenli bir dromos ve mezar odasından oluşmaktadır[158] (Çiz. 36). Merdivenli bir dromostan tonozlu mezar odasına girilmekte olup sema olarak Belentepe örnekleriyle benzerdir. Mezar odasında duvarlar boyunca uzanan klineler (genelde üç adet) değişik zamanlarda ölen ait bireyleri için açılmakta olduğunu söylemektedir. Söz konusu mezar içerisinde herhangi bir buluntu olmamasına rağmen Şimşek D10 numaralı dromoslu oda mezarı M.Ö. 2. yy. ile Erken İmparatorluk Dönemi'ne tarihlendirmiştir[159]. Tümülüs tipi mezarlarda dromosların üzerleri düz, mezar odalarının tamamının üzeri ise tonoz örtülüdür[160].

Idyma'daki açığa çıkartılmış olan oda mezarı Muğla'nın Akyaka Beldesi'nde bulunmaktadır. Dromos bölümü bulunmayan mezar sadece bir odadan oluşmaktadır. Dış yüzleri tıraşlanmış iç kısmı kabaca işlenmiş taşlardan oluşan mezar odasında üç kline bulunmaktadır. Mezarın giriş kısmı hariç her tarafını saran U şeklinde birbirine bağlı ve kesintisiz devam eden üç kline düzenlemesi mevcuttur[161] (Çiz. 37). Kline seviyesinde düz yerleştirilen blokların üzerlerine gelen diğer üç sıra iç kısma doğru

[157] Okunak 2005, 19.
[158] Şimşek 1997, 34, 185; Çiz 35-37.
[159] Schneider 1972, 127,128
[160] Verzone CNR 1978, 23.
[161] Aytaçlar-Gürbüzer 2007, 133, 139; Fig. 4; Gürbüzer 2006, 33 Res. 3-7.

kavis yapmaktadır. Yalancı tonoz örtüsü görünümlü mezarın üst örtüsü düz yerleştirilmiş kapak taşlarından oluşmaktadır. Girişin karşısındaki kuzey duvarında bir niş bulunmaktadır. Şematik açıdan Belentepe örnekleri ve Hierapolis'te açığa çıkartılmış olan 159D numaralı dromoslu oda mezarla kline ve niş düzenlemesi açısından benzer özellikler taşımakta olup bu mezarda da niş ölü hediyelerinin bırakıldığı alan olarak düşünülmüştür. Hellenistik dönem oda mezarlarında sıklıkla tercih edilen kline ve niş düzenlemeleri Stratonikeia'nın kuzey batısında yer alan Akdağ Tepesi'nde açığa çıkartılmış olan STR97M41-STR97M37[162], dromoslu oda mezarlarında da bulunmaktadır (Çiz. 38-39).

Muğla ili Yatağan İlçesi Turgut Kasabası sınırları içerisinde yer alan Hekate kutsal alanının 400 m kuzeyinde Yayalar Mevkii olarak adlandırılan alanda kaçak kazılar için yapılan ihbarın değerlendirilmesi sırasında dromoslu bir oda mezar tespit edilmiştir[163] (Çiz. 40). M.Ö. 2. yy ortalarında inşa edildiğini ve M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısına kadar kullanım gördüğü tespit edilmiş olan mezar, basamaklı bir dromostan mezar odasına girilmektedir. Yapının duvarlarında rektogonal mermer ve az da olsa konglomera taş blokları kullanılmıştır. Pseudo-isodomos örgü sistemiyle örülmüş olan duvarlarda blokların yüzeyleri ince bir işçilik göstermektedir. Belentepe örneklerinde görülen plana uygun inşa edilmiş dromoslu oda mezarın doğu duvarına bitişik kline yer almaktadır. Taban döşemesi ise mermer ve siyah grenli plaka taşlardan oluşmaktadır[164].

Ayrıca Yayalar Mevkii'nde defineciler tarafından açılmış olan mezarın dromoslu iki odalı bir mezar olduğu ortaya çıkmıştır. 02YM1 numaralı mezar kuzey-güney yönünde yerli kayanın oyulmasıyla yapılmış olup girişi kuzeyde yer almaktadır[165]. Mezar odasında doğu, batı ve güney yönlerinde üç adet kline bulunmakta olup iki odalı bu mezarda yapı malzemesi olarak taş kullanılmamasına rağmen plan ve mimari dekorasyon açısından Belentepe örneklerinden çok da farklı değildir. Söz konusu mezar M.Ö. 4. yy'a ait olduğu ancak Roma Dönemi içlerine kadar kullanım

[162] Boysal-Kadıoğlu 1998, 218,219-223.
[163] Tırpan 1996, 313.
[164] Tırpan 1996, 314,315, Çiz. 323.
[165] Tırpan-Söğüt 2003, 92, 96, Çiz. 1.

gördüğü belirlenen mezarda[166] Belentepe örneklerinde olduğun gibi Hellenistik şema belirgindir.

MM4 numaralı mezar, Alinda-Tekeler karayolu üzerinde, su kemerinin 700 m batısındaki kayalık alanda bulunmaktadır. Mezar, dromos, ön oda ve mezar odasından oluşmaktadır (Çiz. 41). Plan olarak Belentepe örneklerinin bire bir benzeri durumdaki bu mezarda da dromostan ön odaya oradan da mezar odasına girişi sağlayan kapı düzenlemesi mevcuttur. Mezar odasına girişin karşında, diğer ikisi ise uzun duvarlar boyunca yerleştirilmiş üç kline yer alır[167]. Taban döşemesi Belentepe örneklerinde olduğunu gibi yekpare bloklardan oluşan mezar odasındaki kline düzenlemesi şematik olarak 07BTM03 numaralı mezar odalarıyla aynıdır. Söz konusu mezar odasının girişinin karşısında bir niş bulunmaktadır. Bu niş düzenlemesi olasılıkla ölü hediyelerinin bırakıldığı yer olarak düşünülmüştür. Mezarı Belentepe örneklerinden ayıran mimari özellik ise ön oda ve mezar odasının üst örtüsünün düz olarak inşa edilmesidir. MM4 numaralı mezar Hellenistik Dönem'e tarihlendirilmiştir. Hellenistik şemanın mevcut olduğu dromos ön oda ve mezar odasından oluşan mezarlara; Aydın İli'ne bağlı Yenipazar İlçesi Donduran köyü sınırları içerisinde yer alan Orthosia'da[168] (Çiz. 42,43), Orthosia antik kentinin güneydoğusunda yer alan Alamut-Maltepe'de[169] (Çiz. 44), Muğla, Yatağan İlçesi'nin Kavaklıdere Bucağı'na bağlı Derebağ Köyü'nde yer alan Hyllarima'da[170] (Çiz. 45), bu kentin kuzeyinde yer alan Altıntaş'ta[171] (Çiz. 46), Orthosia ile Hyllarima kentleri arasında yer alan Arablı'da[172] (Çiz. 47), Harpasa'da[173] (Çiz. 48-50), Aydın Akçay'da yer alan Kavaklı'da[174] (Çiz. 51-52), Labranda'da[175] (Çiz. 53), Aydın İli Koçarlı İlçesi'ne bağlı Çeşmeköy sınırları içerisinde yer alan[176] Tekekale'de[177] (Çiz. 54), ve Silifke Anamur karayolu güzergahı üzerinde bulunan Gözleğentepe'de[178] (Çiz. 55), görülmektedir.

---

[166] Tırpan-Söğüt 2003, 93.
[167] Özkaya-San 2000, 183, 190; Çiz 1.
[168] Henry 2009, 105, Fig 34, T225.
[169] Henry 2009, 87, Fig 28, Alamut-Maltepe.
[170] Henry 2009, 87, Fig 28, T01.
[171] Henry 2009, 87, Fig 28, T02.
[172] Henry 2009, 87, Fig 28, Arablı.
[173] Henry 2009, 87, Fig 28, T106, T108, T116.
[174] Henry 2009, 87, Fig 28, T01, T03.
[175] Henry 2009, 112, Fig 36, Labranda-BT.
[176] Ateşlier 2006, 146.
[177] Henry 2009, 112, Fig 36, T02.
[178] Öztürk 2002, 314- Çiz 3.

5.2. Lokulus (Hücre) Mezar

5.2.1. 07BTM13 Numaralı Mezar

Kuzey-güney doğrultulu inşa edilen mezar yan yana yerleştirilmiş üç adet lokulustan oluşmaktadır. Bu lokuluslar batıdan başlayarak doğuya doğru numaralandırılmıştır (Res. 46-47-Çiz. 56).

Anakayanın tıraşlanmasıyla oluşturulan ön kısım, mezarın güneyinde olup lokuluslara girişi sağlayan açıklıktan oluşmaktadır. Üst örtüsü tahrip nedeniyle yok olmuş, birbirine paralel yerleştirilen üç lokulus mezarın mimarisi, bölgedeki mezar tiplerinden farklılıklar göstermektedir. Mezarın inşa aşaması sırasında olasılıkla üç tarafı tek sıra blok taşlarla çevrelenmiş, orta kısımları mezarı dik kesecek şekilde yerleştirilmiş kesme blok taşlarla bu lokuluslar oluşturulmuş olmalıydı. 3,00x2,50 m ölçülerindeki mezarın zeminden yüksekliği 0,90 metredir.

1 Numaralı Lokulus: Defineciler tarafından tahrip edilen mezarın batısında bulunan lokuli günümüze sağlam bir şekilde korunagelmiştir. 2,15x0,60 m ölçülerinde olup mezarın yüksekliği 0,70 metredir. Lokulusun batı duvarı tek sıra üç adet kesme blok taşın dik yerleştirilmesiyle, doğu duvarı ise iki adet kesme blok taşın yine dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu lokulusun üst örtüsü ise üç adet kesme blok taşın yatay yerleştirilmesiyle kapatılmıştır.

Mezarın kuzey kısmına doğru süpürülmüş yatış pozisyonu vermeyen iskelete ait kemikler dağınık durumda koruna gelmiştir. Bu gömü muhtemelen mezarda konulan ilk gömü olup mezarın daha sonraki kullanımında kuzey kısma doğru süpürülmüş olmalıydı.

Mezarda yatış pozisyonu veren diğer iskeletin ölçülebilen uzunluğu 1,70 m olup, başı batıya doğru döndürülmüş kolları bacaklarına doğru uzatılmıştır. İskeletin ağzında 07BTM13-S01 envanter numarası verilen gümüş bir sikke ele geçmiştir. Helen dinlerinde ölümden sonraki karanlık dünyada, kayıkçı Kharon'a verilmek üzere sikkeler

iskeletin ağız içine bırakılıyordu[179]. Bu tür bir geleneğin Belentepe Hellenistik Dönem mezarlarının birçoğunda uygulanan bir durum olduğunu söylemek gerekmektedir.

2 Numaralı Lokulus: 1 numaralı lokulusun hemen doğusunda bulunan yani orta kısımdaki lokuli 2,15x0,58 m ölçülerinde ve 0,70 m yüksekliğindedir. Lokulusun doğu duvarı koruna gelmiş tek sıra kesme bir blok taştan oluşmaktaydı. Bu duvara ait kuzey doğrultuda olması gerek blok taşlar defineciler tarafından yerinden sökülerek tahrip edilmiş olmalıydı. Lokulusun batı duvarı ise 1 numaralı lokulusun doğu duvarıyla ortaktı. Taban döşemesi düzgün yüzeyli blok taşlarla döşeli olduğu ancak bu alanında bir kısmının tahrip nedeniyle yok olduğu görülmüştür. Üst örtüsünde ise bir adet kesme blok taş koruna gelmiştir.

Bu mezarda iki kafatası ve bu kafataslarına ait tamamen dağılmış durumdaki iskelete ait kemikler bulundu. Herhangi bir yatış pozisyonunun koruna gelmediği mezarda **07BTM13-K01** envanter numarası verilen kemikten yapılmış kolye süsü bulundu.

3 Numaralı Lokulus: En doğuda bulunan lokulus ise 2,15x0,60 m ölçülerinde 0,68 m yüksekliğinde olup diğer iki lokulusun tekrarı olan bir mimari düzenleme mevcuttur. Bu lokulusunda batısında bulunan lokulus gibi defineciler tarafından büyük bir bölümünün tahrip edildiği tespit edilmiştir. Lokulusun doğu duvarı dört sıra kesme blok taştan oluşup mezarın tahrip edilmeyen kısmıydı.

Lokulus mezarların ortak duvarları olan kuzey tarafı beş sıra blok taşın dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştu. Mimari düzenlemesinde genel olarak orta büyüklükteki kesme blok taşların kullanıldığı ancak birleşme yerlerinde birleştirici malzeme olarak harç kullanılmadığı görülmüştür. Oldukça ince yonlu işlenmiş bu kesme taşlar özenli bir şekilde yerleştirilmiş olup planlı bir mimarinin elemanları durumundaydı. Mezarın üç lokulusunu birbirine bağlamak amacıyla mezarın kuzeyinde 0.30 m genişliğinde bir açıklık bırakılmıştır.

Bir bütün olarak düşünülüp inşa edilen lokuluslar bir aile mezarı niteliğinde olup mezar sahibinin zenginliği ölçüsünde yapılmakta, onun gücünü ve onurunu simgelemeyi amaçlamış olmalıydı.

[179] Özgan 2007, 161.

07BTM13 numaralı mezarda yapılan çalışmalar sonucunda mezarın 3 hücreden oluştuğu tespit edilmiştir. Mezarın içinde toplam dört gömü yapılmış bunların iki tanesi mezarın 1. hücresine iki tanesi de mezarın 2. hücresine gömülmüştür. Mezarın 1. hücresinde, 07BTM13-S01 envanter numaralı İ.Ö. 3 yy tarihlendirilen gümüş Knidos sikkesi (Res. 48) bulunmuştur[180]. 07BTM13 numaralı mezar İ.Ö. 3-2 yy'a tarihlenmektedir.

5.2.2. Lokulus (Hücre) Mezarın Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması

Üç lokulustan ibaret olan mezar bir aile mezarı olup yukarıda incelenen 06BTM01 numaralı dromoslu mezarın ön odasında karşılıklı duran lokulilerle aynı gelenek ve tarzın devamıdır[181] (Res. 42). Hücrelerden oluşan bu mezarlara ait lokulusun benzer örneklerinde biri de Milethos'ta bulunan dromoslu bir oda mezarda görülmektedir (Res. 49). Tonozlu mezar odasının uzun duvarlarının içerisine inşa edilmiş bu lokuliler aynı geleneğin ürünü olmalıdır.

Lokuli tarzında hücrelere verilebilecek diğer örnek ise Komana yer almaktadır. Bu kent Adana'ya 211 kilometre, Kayseri'ye ise Tufanbeyli-Develi yolu üzerinden 167 kilometre, Sarız-Kayseri yolu üzerinden ise 130 kilometre uzaklıktadır[182]. Mezar anıtının her iki yan taraf duvarında, 12 adet mezar hücresi (loculi) yer alır (Çiz. 57). Yan taraf duvarlarından her birinde mezarlar alt ve üst sıralarda üçer adet mezar olmak üzere iki sıra halinde yapılmışlardır. Mezarların duvarları herhangi bir bezemeyle bezenmiş değildir. Kapıdan girildikten sonra sol taraftaki duvarda alt sıranın ortasında bulunan mezarın altında itinalı bir şekilde kazılmış olan bir yazıtta mezarın içerisinde yatmış olan kişinin adı verilmiştir[183]. Söz konusu Mezar Anıtı, Hıristiyanlık Dönemi'nde mezar anıtı'nın arka kısmına apsis eklenerek olasılıkla Kilise'ye çevrilmiştir[184]. Mimari açıdan birbirine benzemeyen ancak her iki mezarın ortak özelliği ölünün yatırıldığı lokuluslardır. Hücre olarak nitelendirilen bu lokulusların benzer

[180] SNG von Aulock, 2605; SNG Cop, 300.
[181] Bkz. Çiz 7.
[182] Harper, 1968, 149-158.
[183] Harper-Batburtluoğlu 1968, 149.
[184] Harper, 1967, 109-110.

örnekleri Knidos'ta bulunmaktadır[185]. Mezarın duvarları düzgün kesme blok taşlarla isodomos tekniğiyle inşa edilmiştir. Hücrelerin üst örtüsü ise dörtgen büyük blok taşlarla kapatılmış olup Hellenistik Dönem'e tarihlendirilmiştir[186].

5.3. Örgü-Tekne Mezarlar

Genelde dikdörtgen ve kare planlı olan bu mezarların yapı malzemesi kireç taşı olup kare, dikdörtgen ve yassı formlu taşlarla oluşturulmuştur. Cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli olan duvarlara ait taşların derz sıraları karmaşıktır. Mezarlara ait duvar temelleri doğal veya anakayaya oturtulmuştur.

5.3.1. 07BTM31 Numaralı Mezar

Örgü-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur (Res. 50-Çiz. 58). 0,97x0,64 m ölçülerindeki mezarın üst örtüsü dikdörtgen ve yassı formlu, düzgün yüzeyli iki adet kireç taşından oluşmaktadır. İki sıra devam eden mezara ait duvarlar doğal kayanın düzgünleştirilmesiyle oluşturulmuş zemine oturtulmuştur. Mezarın derinliği 0,30 metredir.

Gömüler: Mezarda bir bebeğe ait dağınık durumda olan kemik parçaları bulunmuştur. Tarım arazisi olarak kullanılmasıyla topoğrafik yapısı bozulan alanda mezarın üst örtüsü günümüze insi-tu duruma gelmesine rağmen doğal sebepler nedeniyle iskelet mezar içerisinde dağılmış ve yatıp pozisyonu tespit edilememiştir. Buna rağmen söz konusu mezarda bir bireye ait tek gömü mevcuttur. Herhangi bir ölü hediyesinin mevcut olmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

[185] Özgan C.B, 2002, 104.
[186] Özgan 1996, 277, Res 9.

5.3.2. 07BTM32 Numaralı Mezar

Örgü-tekne tipinde inşa edilen mezar kuzey-güney doğrultuludur (Res. 51-Çiz. 59). Üst örtüsü dört adet plaka taştan oluşan mezarın örgüsü cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli kare ve yassı formdaki plaka taşlardan oluşmaktadır. Mezarın kısa kenarlarından batı duvarında bir adet blok taşın dik yerleştirildiği mezara ait diğer iki uzun kenar ve doğuda bulunan kısa kenarın ise örgü yapıldığı görülmektedir. Kapak taşlarının yerleştirilmesinden sonra mezarın derz sıraları denebilecek açıkta kalan kısımları yassı formlu küçük taşlarla çevrelenmiştir. Bunun nedeni ise olasılıkla mezarın doğal tahribe karşı dayanıklı olması içindi. 1,87x0,48 m ölçülerindeki mezar derinliği 0,44 m olup doğal kayanın yontulmasıyla düzgünleştirilen zemine sahiptir.

Gömüler: Mezarda yetişkin bir bireye ait iskelet açığa çıkartılmıştır. Dorsal pozisyonda yatırılan iskeletin kafatası mezarın güneyinde bulunmaktadır. Mezarda bir bireye ait tek gömü mevcuttur. Mezarda (07BTM32-YT01) envanter numarası verilen malzemesi cam beş adet yüzük taşı ele geçmiştir. Mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.3.3. 07BTM34 Numaralı Mezar

Örgü-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur. Üst örtüsü iki adet kapak taşından oluşan mezarın duvarları, cephe yaratan kısımları düzgün yüzeyli kare ve yassı formdaki plaka taşlardan oluşmaktadır (Res. 52-Çiz. 60).

0,95x0,65 m ölçülerindeki mezar doğal kayanın yontulmasıyla düzgünleştirilen bir zemine sahip olup mezarın derinliği 0,41 metredir. Mezarın duvarları bu doğal zemin üzerine oturtulmuştur. İncelenen bu mezar tipinin oldukça sade bir şekilde inşa edildiği mezarı oluşturan mimari öğelerden anlaşılmaktadır. Mezarda (07BTM34-B01) envanter numarası verilen bronz fibula (yaka iğnesi) ele geçmiştir. Mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

Gömüler: Bir bireye ait kremasyon gömü tespit edilmiştir.

5.3.4. Örgü Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması

Boysal'a göre Karia'ya Dorlar'ın gelmesiyle ortaya çıkan bu tip mezar örneklerine "Cist Tomb" adı verilmektedir. İlk defa Submiken döneminde inşa edilmeye başlanan mezarlar etrafı taşlarla örülü, üst kısmı kapak taşıyla kapatılmış dikdörtgen planlıdır. Bu tip mezarların ilk örneklerine Çömlekçi nekropolünde de rastlamak mümkündür[187]. Bu tip mezarlar belki de taşra yerleşimlerinin vazgeçilmez tipleri olarak tercih edilmiş olmalıydılar. Lagina ve Börükçü çalışmalarında örgü-tekne tipinde inşa edilmiş mezarlar bulunmuştur[188] (Çiz. 61-62). Hatta bazı örgü-tekne mezarların bölünüp küçültülerek tekrar kullanılmış olduğu örneklerde[189] (Çiz. 63) görülmektedir. Birçoğu Geometrik Dönem de inşa edilen mezarlara Klasik, Hellenistik ve Roma döneminde de gömünün devam ettiği tespit edilmiştir[190]. Çoğu durumda bu mezarlarda ikinci gömü yapılacağı zaman ilk gömüye ait iskelet bir kenara süpürülür ve ikinci gömüye ait olan iskelet mezar içerisine gömülürdü. Genel olarak Belentepe Mevkii'nde açığa çıkartılmış olan örgü-tekne tipinde inşa edilmiş mezarlarla yapı malzemesi, örgü tekniği ve gömü şekli bakımından birbirinin tekrarı niteliğindedir. Farklı dönemlerde gömülerin yapıldığı örgü-tekne tipindeki mezarlara Kaunos'ta da rastlanmaktadır. Bu mezarlarda da dikdörtgen ve plaka formlu taşların örülmesiyle mezarın duvarları oluşturulup üzeri ise büyük kapak taşlarıyla kapatılmıştır. Altın diademlerin yanında bronz süs eşyaları ile pişmiş toprak ölü hediyeleri mezar içerisine bırakılmaktadır[191].

Belentepe Mevkii'nin bir taş ocağı niteliğindeki zemini hem bu tür mezarların malzemesini hem de tipini belirlemektedir. Ölen kişinin hangi sınıfa mensup olduğu ise onun hem yaşamında hem de ölümünde az çok kendini göstermektedir. Nüfuzlu bir kişi ya da aile yukarda incelenen dromoslu oda mezarlara gömülmüş olmalıydı. Az gelirli, beklide tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanlar ise ekonomik düzeyleri doğrultusunda mezarları az masraflı ve tek düzeydi.

---

[187] Boysal 1969, 77.
[188] Tırpan-Söğüt 2004, 377.
[189] Tırpan-Söğüt 2006, 602.
[190] Tırpan-Söğüt 2004, 378.
[191] Öğün 1983, 240.

5.4. Plaka-Tekne Mezarlar

Genelde dikdörtgen ve kare planlı olan bu mezarların inşa malzemesi kireç taşı olup bu tip mezarların duvarları kare, dikdörtgen ve yassı formlu plaka taşların çoğu zaman dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Mezarlara ait duvar temelleri doğal veya anakayaya oturtulmuştur.

5.4.1. 07BTM02 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur (Res. 53-Çiz. 64). Mezarın uzun kenarlarına plaka taşların dik yerleştirilmesiyle oluşturulan mezarın kısa kenarları olan doğu ve batı duvarlarında herhangi bir taş koruna gelmemiştir. Herhangi bir kapak taşının bulunmadığı mezar 1,80x0,60 m ölçülerinde olup 0,50 m derinlikte doğal zeminin sıkıştırılmasıyla oluşturulan mezar zemini bulunmaktadır.

Gömü: Mezarda bir bireye ait tek gömü tespit edilmiştir. Sırt üstü uzatılan iskeletin kafatası mezarın batısında bulunup güneye bakmaktadır. Sağ kol dirsekten bükülerek göğüs hizasında sol kol ise yan tarafa düz bir şekilde uzatılmıştır. Herhangi bir ölü hediyesinin mevcut olmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.2. 07BTM05 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar kuzey-güney doğrultuludur (Res. 54-Çiz. 65). Mezarın üzeri iç kısma doğru çökmüş bir adet kapak taşıyla kapatılmıştır. Mezarın uzun ve kısa kenarları plaka taşların dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuş olup bu plakalar doğal zemin üzerine oturtulmuştur. 1,08x0,60 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,43 m olup zemini doğal zeminin düzgünleştirilmesiyle sağlanmıştır.

Gömü: Bir bireye ait tek gömünün mevcut olduğu mezarda iskelete ait az sayıda kemik parçası bulunmuştur. Bir bebeğe ait olması muhtemel iskelete ait kemikler, kireçli bir arazi yapısının doğal tahribi nedeniyle erimiş olmalıydı. Mezarda 1 adet açık yeşil, 4 adet koyu yeşil, 5 adet koyu kahverengi boncukla 3 adet halkadan oluşan bilezik

ölü hediyesi olarak bırakılmıştır. Mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.3. 07BTM06 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur (Res. 55-Çiz. 66). Mezarın üzeri yekpare bir plaka taşla kapatılmıştır. Mezarın uzun ve kısa kenarları plaka taşların dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuş olup 07BTM05 numaralı mezarla aynı mimari özellikler taşımaktadır.1,10x0,60 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,32 m olup zemini doğal zeminin düzgünleştirilmesiyle sağlanmıştır.

Gömü: Bir bireye ait tek gömünün tespit edildiği mezarda yatış pozisyonu mevcut olmayıp bir bebeğe ait iskeletin az sayıda kemik parçaları bulunmuştur. Herhangi bir ölü hediyesi mevcut olmayıp mezar, Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.4. 07BTM09 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar kuzey-güney doğrultuludur (Res. 56-57-Çiz. 67). Plaka taşların dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Mezarın üzerini kapatan herhangi bir kapak taşı koruna gelmiş değildir. 2,50x0,73 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,46 m olup zemini doğal kayanın düzgünleştirilmesiyle sağlanmıştır.

Gömü: Mezarda yedi bireye ait iskelet bulunmaktadır. Bunlardan yedi numaralı iskelet yatış pozisyonu vermektedir. Kafatası kuzeyde bulunan iskelet sırt üstü yatırılmış olup kollar yanlara uzatılmıştır. Kafatası doğuya bakan iskelet son gömüye ait olup diğer altı bireye ait iskeletler mezarın güney kısmına süpürülmüştür. Mezarda en az iki gömü tespit edilmiştir. Herhangi bir ölü hediyesinin mevcut olmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.5. 07BTM10 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur (Res. 58-59-Çiz. 68). Mezarın üzeri kırılarak iç kısma doğru çökmüş plaka taşlardan oluşmaktadır. Mezarın kuzey ve güney duvarlarını oluşturan karşılıklı dik yerleştirilmiş iki plaka taş kline ayağıdır. İnce yonlu işlenmiş bu kline ayaklarının başka bir mezardan alınarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. 2,08x1,00 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,72 m olup zemini ise kahverenginde sıkıştırılmış topraktan oluşturulmuştur.

Gömü: İki bireye ait tek gömü tespit edilmiştir. İskeletlerden biri sırt üstü yatırılmış bacaklar kuzeye hafif döndürülmüştür. Baş kısmı kuzeye bakan iskeletin kolları yanlara uzatılmıştır. Diğer iskelet sırt üstü yatırılmış olup bu iskeletinde bacak kısmı kuzeye hafif döndürülmüştür. Kollar yanlara uzatılmış olup ayaklar uçta birleştirilmiştir. Herhangi bir ölü hediyesinin mevcut olmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.6. 07BTM15 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar kuzey-güney doğrultuludur (Res. 60-Çiz. 69). Mezarın üzeri iki adet plaka taşla kapatılmıştır. Mezara ait duvarlar plaka taşların dik yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. 0,92x0,76 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,22 m olup zemini doğal kayanın düzgünleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Gömüler: Bir bireye ait tek gömü tespit edilmiştir. Kafatası kuzeyde bulunan iskelete ait diğer kemikler doğal tahribata uğramış olup yatış pozisyonu tespit edilememiştir. Herhangi bir ölü hediyesinin bırakılmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.7. 07BTM27 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar doğu-batı doğrultuludur (Res. 61-62-Çiz. 70). Mezarın üzeri düzgün yüzeyli dört adet plaka taşla kapatılmıştır. Mezarın kuzey duvarı plaka taşların dik yerleştirilmesiyle, güneyi dikdörtgen formlu taşlarla, kısa

kenarları ise birer plaka taştan oluşturulmuştur. 1,90x0,70 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,31 m olup zemini anakayanın düzgünleştirilmesiyle yapılmıştır.

Gömü: Bir bireye ait tek gömü mevcuttur. Sırt üstü yatırılan iskelet baş kısmı mezarın batısında olup güneye bakmaktadır. Kollar pelvis üzerinde, ayaklar uç kısımda birleştirilmiştir. Mezara ölü hediyesi olarak bırakın bronz sikke (Res. 63) Hellenistik döneme tarihlendirilmiştir.

5.4.8. 07BTM36 Numaralı Mezar

Plaka-tekne tipinde inşa edilen mezar kuzey-güney doğrultuludur (Res. 64-Çiz. 71). Mezarın üzeri iki adet plaka taşla kapatılmıştır. Mezara ait duvarlarda iç ve dışı düzgün yüzeyli, dikdörtgen formlu plaka taşlardan oluşmaktadır. 1,81x0,75 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,27 m olup zemini sıkıştırılmış toprakla sağlanmıştır.

Doğu plaka taşından 0,22 m derinlikte dağınık halde iskelete rastlanılmıştır. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde yatırılmış ve kafatası batı uçta yer almaktadır.

Gömüler: Bir bireye ait tek gömü mevcuttur. Sırt üstü yatırınla iskeletin baş kısmı güneyde bulunmaktadır. Kollar karın bölgesinde, ayaklar ise uçta birleştirilmiştir. Herhangi bir ölü hediyesinin bırakılmadığı mezar Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerisinde yer almaktadır.

5.4.9. Plaka-Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması

Sanduka mezar geleneğinin tipolojik açından devamı niteliğindeki bu tip mezarların inşa malzemesi genelde mermer plaka ve kireç taşıdır. Dikdörtgen ve kare formlu olan bu tip mezarlar hemen hemen her dönem gömü için kullanılmışlardır. Bu tür mezarların sıkça tercih edilmesinin sebebi inşa malzemesini kolayca elde edilmesi ve inşasının fazla zaman almamasıdır. Genel olarak aynı ebatlardaki taşlardan kare formlu, uzun kenarları daha büyük taşlardan oluşan dikdörtgen formu ile göze çarpan bu tür mezarlar alt sınıfa mensup insanların tercih ettiği bir mezar tipidir. Bazı örneklerinde kremasyon kaplarının direk bırakıldığı mezarların yanında bu tür tiplere genelde

inhumasyon gömü yapılmaktadır. Eğer mezara direk bir iskelet yatırılacaksa bu mezarın formunu da belirlemektedir. Şöyle ki yetişkin bireye hazırlanan mezar ise dikdörtgen, bir bebek ya da çocuğa ait olacaksa kare formlu mezar oluşturulmaktadır. Örgü-tekne ve Oygu-tekne tipindeki mezarlar gibi estetik kaygısı olmaksızın ivedilikle inşa edilmeleri açısından benzer özellikleri mevcuttur. Yoğunlukla Geometrik Dönem'den itibaren sıkça kullanılan bu tip mezarların kullanımı Klasik, Hellenistik ve hatta Roma Dönemi'nin içlerine kadar devam etmiştir. Taşra yerleşimlerinin vazgeçilmez mezar tipi olarak da adlandırabileceğimiz bu tür mezarların en belirgin ve benzer örnekleri yine Börükçü[192] (Çiz. 72), Stratonikeia[193] ve Kaunos'ta[194] bulunmaktadır (Çiz. 73-74).

5.5. Oygu Tekne Mezarlar

Genelde eriyik özelliği bulunan doğal kayanın veya kirsin yontulmasıyla bir çukur oluşturulmakta, uzun ve kısa kenarların tıraşlanmasıyla mezarın formu belirlenmektedir. Bu tür mezar tipi örgü ve plaka-tekne tipindeki mezarlarda olduğu gibi çoğu zaman bir bireyin gömü yapıldığı örneklerden oluşmaktadır. Bu tür mezar tipleri estetik kaygı içermeyen ve ivedilikle yapılan mezarlardır.

5.5.1. 07BTM11 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipindeki inşa edilen mezar doğu-batı doğrultulu uzanmaktadır (Res. 65-Çiz. 75). Üst örtüyü oluşturacak herhangi bir kapak taşı mezar üzerinde mevcut değildir. Olasılıkla mezarda üst örtü olarak taş malzeme kullanılmamış mezarın üzeri bir toprak tabakasıyla kapatılmıştır. 1,70x0,55 m ölçülerindeki mezar 0,28 m derinlikte olup zemini anakayanın yontulmasıyla düzleştirilmiştir.

Gömü: Mezarda iki bireye ait tek gömü mevcuttur. Yetişkin olan birey dorsal pozisyonda sırt üstü yatırılmış olup kafatası güneye bakmaktadır (Res. 66). Gövde kısmı hafif güneye doğru yan yatırılan iskeletin ölçülebilen boyu 1,55 m olup kollar yanlara uzatılmıştır. Kafatası yukarıya bakacak şekilde duran diğer iskelet bir bebeğe ait olup

[192] Tırpan-Söğüt 2006, 602.
[193] Küçükçoban 2000, 259- Çiz. 3.
[194] Öğün v.d. 2001, 176, Res. 126.

sırt üstü yatırılmıştır. Mezardaki yetişkin birey bir anne diğeri ise annenin bebeği olmalıydı.

Buluntular: Mezarda M.Ö. 2. yüzyıla tarihlendirilen kandil[195] (Res. 67-Çiz. 76). (07BTM11-PT01) ile malzemesi demir maşa (07BTM11-D01) ölü hediyesi olarak bırakılmıştır.

5.5.2. 07BTM18 Numaralı Mezar

Oygu tekne (toprağa göme) tipinde yapılan mezar doğu-batı doğrultulu uzanmaktadır (Res. 68-Çiz. 77). Kaya özelliğini yitirmiş kist toprağın yontulmasıyla oluşturulan mezarın zemini anakayanın düzgünleştirilmesiyle oluşturulmuştur. 1,95x0,60 m ölçülerinde mezarın derinliği 0,18 m olup uzun ve kısa kenarları kaba yüzeyli şekilde bırakılmıştır.

Gömü: Mezarda iki bireye ait tek gömü tespit edilmiştir. İskeletlerden birinde yatış pozisyonu mevcut olup bu iskelet sırt üstü (dorsal) pozisyonunda yatırılmıştır (Res. 69). Tahrip nedeniyle kafatasının büyük bir bölümü yok olan iskelet 1,70 m uzunluğunda yetişkin bir erkeğe aittir. Diğer iskeletin yatıp pozisyonu günümüze daha az koruna gelmiş olup olasılıkla doğal tahribat nedeniyle bu yatış pozisyonu bozulmuştur.

Buluntular: Mezarda üç adet cam boncuk (07BTM18-BN01), bronz sikke (07BTM18-S01) ve pişmiş toprak unguanterium bulunmuştur.

Mezarda ele geçen sikke M.Ö. 2 yüzyıla tarihlendirilen Stratonikeia[196] (Res. 70) sikkesidir. 07BTM18-PT01 envanter numaralı unguanterium iğ gövdeli olup dışa taşkın dudaklıdır. Gövdeye doğru daralan boyundan yumuşak bir geçişle gövdeye geçmekte ve gövdeden kaideye doğru daralmaktadır. Form özelliklerinden dolayı M.Ö. 2. yüzyıla tarihlendirilmektedir[197] (Res. 71-Çiz. 78).

[195] Tezgör-Sezer 1975, Lev. 240, 92.
[196] SNG Cop. 47.
[197] Goldman 1950, 135.

5.5.3. 07BTM20 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipinde yapılan mezarın yönü kuzey-güney doğrultuludur (Res. 72-Çiz. 79). Mezar üst kısmı kaba yüzeyli beş adet kapak taşıyla kapatılmıştır. Anakayanın yontulmasıyla oluşturulan mezarın cephe yaratan uzun ve kısa kenarları kaba yüzeyli bırakılmış olup oldukça derin bir kaya kütlesinin iç kısmına oyulmuştur. 1,73x0,48 m ölçülerindeki mezarın zemini anakayanın düzgünleştirilmesiyle oluşturulmuş olup mezarın derinliği 0,40 metredir.

Gömüler: Bir bireye ait tek gömünün mevcut olduğu mezarda iskelet sırt üstü yatırılmış olup kafatası mezarın kuzeyinde bulunmaktadır. Yüz kısmı batıya bakacak şekilde yerleştirilen iskeletin kolları her iki yana uzatılmıştır (Res. 73-74).

Buluntular: Mezara (07BTM20-S01) envanter numaralı gümüş sikke ile (07BTM20-S02), (07BTM20-S03) envanter numarası verilen bronz sikkeler ölü hediyesi olarak bırakılmıştır.

07BTM20-S01 numaralı gümüş sikke M.Ö. 325-300[198], 07BTM20-S02[199] ve 07BTM20-S03[200] numaralı bronz sikkeler M.Ö. 323-318 yıllarına tarihlendirilmiştir (Res. 75-77).

5.5.4. 07BTM21 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipinde yapılan mezarın yönü kuzey-güney doğrultuludur (Res. 78-Çiz. 80). Mezarın üst kısmı kaba yüzeyli sekiz adet kapak taşıyla kapatılmıştır. Kaya özelliğini yitirmiş kistin yontulmasıyla oluşturulmuş mezarın zemini anakayanın düzleştirilmesiyle oluşturulmuştur. 3,85x0,62 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,60 m olup cephe yaratan uzun ve kısa kenarları kaba yüzeyli bırakılmıştır.

Gömü: Mezarda beş bireye ait kafatasıyla bu kafataslarına ait kemikler açığa çıkartılmıştır. Dört kafatasının mezarın güney ve kuzey kısa kenarlarına süpürüldüğü tespit edilmiş diğer birey ise sırt üstü yatırılmıştır. Kafatası kuzeyde bulunan iskeletin

[198] Konuk 2002, Pl. 30-789.
[199] Morkholm 1997, Lev. IV-53.
[200] Morkholm 1997, Lev. IV-53.

kolları yanlara uzatılmış olup kafatası hafif doğuya bakmaktadır. Mezarda tespit edilen gömü sayısı en az iki olup ikinci gömü yatış pozisyonu bulunan iskelete aittir (Res. 79).

Buluntular: M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilen bronz sikke (07BTM21-S01) mezara ölü hediyesi olarak bırakılmıştır. Son gömüye ait yatış pozisyonu bulunan iskeletin ağzının içerisinde bulunan bu sikke ölümün yeni bir yaşamın başlangıcı olduğuna inandıklarının göstergesidir[201] (Res. 80).

5.5.5. 07BTM28 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipinde yapılan mezarın yönü kuzey-güney doğrultuludur (Res. 81-Çiz. 81). 07BTM20 numaralı mezarda olduğu gibi oldukça derin bir kaya kütlesinin iç kısmına oyulmuştur. Mezarın üst kısmı kaba yüzeyli dört adet kapak taşıyla kapatılmıştır. 1,70x0,35 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,50 m olup mezarın zemini anakayaya dayandırılmıştır. Mezarın uzun ve kısa kenarları düzgün bir şekilde yontularak cephe yaratan kısımları düzgünleştirilmiştir.

Gömüler: Mezarda bir bireye ait tek gömü mevcuttur. Kuzey-güney doğrultulu yerleştirilen iskeletin kafatası kuzeyde bulunmaktadır. Sırt üstü yatırılan iskelete ait kollar yanlara uzatılmış ayaklar uçta birleştirilmiştir (Res. 82).

Buluntular: Mezara M.Ö. 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen kandil[202] (07BTM28-PT01) ve M.Ö. 4. yüzyıla tarihlendirilen kase[203] (07BTM28-PT02) ölü hediyesi olarak bırakılmıştır (Res. 83-84-Çiz. 82-83).

5.5.6. 07BTM33 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipinde yapılan mezarın yönü kuzey-güney doğrultuludur (Res. 85-Çiz. 84). Anakayanın yontulmasıyla oluşturulan mezarda koruna gelmiş kapak taşı mevcut değildir. Mezarın uzun ve kısa kenarları düzgün tıraşlanmış cephe yaratan

[201] Bkz. Dipnot 177.
[202] Tezgör-Sezer 1995, 69; Gassner 1997, 192.
[203] Gassner 1997, 232.

kısımları ise diğer oygu-tekne mezarlara göre daha kalitelidir. 2,14x0,70 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,62 m olup zemini anakayanın yatay şekilde yontulmasıyla düzgünleştirilmiştir.

Gömüler: Mezarda iki bireye ait tek gömü tespit edilmiştir. Biri sırt üstü diğeri sağ kol üzerine yatırılan iki iskeletin kafatasları güneyde olup tahrip nedeniyle yatış pozisyonunda bozulmalar bulunmaktadır. İskeletlerin birinin baş kısmı doğuya diğeri ise kuzeye bakmaktadır (Res. 86).

Buluntular: M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilen iki adet bronz sikke (07BTM33-S01[204]-07BTM33-S02[205]) mezara ölü hediyesi olarak bırakılmıştır (Res. 87-88).

5.5.7. 07BTM37 Numaralı Mezar

Oygu-tekne tipinde yapılan mezar kuzeybatı-güneydoğu doğrultuludur (Res. 89-Çiz. 85). Mezarın üst kısmı kaba yüzeyli üç adet kapak taşıyla kapatılmıştır. Tarım arazisi olarak kullanılmasıyla topoğrafik yapısı bozulan alanda kapak taşı kırılarak yedi parçaya ayrılmıştır. Mezarın uzun ve kısa kenarları kaba yonlu tıraşlanmış olup cephe yaratan kısımları kaba yüzeyli bırakılmıştır. 1,95x0,60 m ölçülerindeki mezarın derinliği 0,56 m olup zemini anakayanın yontulmasıyla düzgünleştirilmiştir.

Gömüler: Bir bireye ait tek gömünün mevcut olduğu mezarda iskelet bir yetişkine aittir. Sırt üstü yatırılmış olan iskeletin kolları yanlara uzatılmış baş yukarıya bakar vaziyettedir.

Buluntular: İskelete ait kafatasının boyun kısmında altın diademlerden oluşan kolye yaprakları bulunmaktadır. Uç kısımlarında üçer çıkıntı bulunan bu diademlerin benzerleri Belentepe'de açığa çıkartılmış olan 07BTM03 ve 07BTM07 numaralı dromoslu oda mezarlarda ve Milas Beçin oda mezarın ele geçmiştir[206] (Res. 90). Altın diademler yanında M.Ö. 2. yüzyıla tarihlendirilen gümüş sikke[207] (07BTM37-S01) (Res. 91) mezara ölü hediyesi olarak bırakılmıştır. Mezar tipi ve mimarisi açısından

204 BMC 1982, Ion. Pl. XXII.
205 BMC 1982, 12.
206 Kızıl 1995, 264, Res 3.
207 Konuk 2002, Pl. 31-809.

benzerlerinden pek de farklı olmayan bu mezarın ölü hediyeleri açısından zengin bir bireye ait mezar olduğunu göstermektedir.

5.5.8. Oygu Tekne Mezarların Tipolojik Açıdan Karşılaştırılması

Geometrik dönemden itibaren yoğunlukla tercih edilen bu mezar türü genel olarak doğal kayanın yontulmasıyla oluşturulan mezarlardır. Antik dönemde bu tip mezarların sıkta tercih edildiği bunun nedeninin de doğal tahribata karşı dayanıklı olmasıydı. Söz konusu mezarlarda uzun ve kısa kenarlar kimi zaman kaba kimi zaman ise ince yonlu bir şekilde tıraşlanmıştır. Karia Bölgesi'nde sıklıkla kullanılan bu tür mezarların benzer örnekleri Börükçü[208] (Çiz. 86-87), Alinda[209] gibi merkezlerde görülmektedir. Milas Beçin bölgesinde ise doğal kayaya veya kirse oyulmuş mezarlar tespit edilmiştir. Milas-Ören yolu yapımı sırasında açığa çıkartılmış olan 4 ve 5 numaralı oygu-tekne mezar[210] Belentepe ve Börükçü örnekleriyle benzerdir. Söz konusu mezarlarda da üst örtü düzgün işlenmemiş kayrak taşlarından oluşmakta olup iskelet sırt üstü yatırılmıştır[211].

5.6. Oygu-Örgü Tekne Mezarlar

Genelde doğal zeminin tek bir mezar tipine elverişli olmadığı zamanlarda, örneğin doğal kayanın oyulmasıyla oluşturulacak olan mezarda kaya kütlesinin bir kısmının sert bir yapıya sahip olması söz konusu kısmın yassı taşlarla örüldüğü örnekler görülmektedir. İşte kayaya veya kirse oygu-tekne tipinde yapılan mezarlarda mezarın tipinin aslına uygun topoğrafik özelliklere uygun inşa edilmesi mezar tiplerindeki çeşitliliği doğurmaktadır.

---

[208] Tırpan-Söğüt 2006, 602.
[209] Özkaya-San 1999, 270.
[210] Akarca 1971, 23,24.
[211] Akarca 1971, Lev. XIV, Mezar 4.

5.6.1. 07BTM22 Numaralı Mezar

Oygu-Örgü Tekne tipindeki mezar doğu-batı doğrultulu inşa edilmiştir. 1,09x0,67 m ölçülerindeki mezarın kuzey ve batı duvarları plaka taşlarla, güney duvarı, dörtkenarı düzgün yüzeyli, dikdörtgen formlu bir taşın dik yerleştirilmesiyle, doğusu ise anakayanın yontulmasıyla oluşturulmuştur (Res. 92-Çiz. 88). Mezarın üst örtüsü ise yassı formlu, kaba yüzeyli üç adet kireç taşıyla kapatılmıştır. Mezarın zemini, korunagelmiş duvar üst seviyesinden 0,40 m derinlikte anakayanın yontulmasıyla düzgünleştirilmiştir. Plaka taşlarla desteklenen mezar tipinin bir örneği Lagina Börükçü Kurtarma kazılarında bulunmuştur. Söz konusu her iki mezarın içerisinde kremasyon kabı bulunmaktadır. Mezarın tipi ve kremasyon kabının mezar içerisine bırakılış şekli arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır (Res. 93-94).

Gömüler: Mezarda ele geçen 07BTM22-PT01 envanter numaralı Hydria ve 07BTM22-PT02 envanter numaralı Stamnos içerisinde kremasyon gömü tespit edilmiştir (Res. 95-96-Çiz. 89-90).

Buluntular: 07BTM22 numaralı mezar içersinde yapılan çalışmalarda 07BTM22-PT04 envanter numaralı Unguanterium[212] ve 07BTM22-PT03 envanter numarası verilmiş Kase[213] Erken Hellenistik Dönem'e aittir (Res. 97-98-Çiz. 91-92).

[212] Rotroff 1997, 163, Fig. 63.1010, Pl. 76.1010.
[213] Goldman 1950, 135.

6. BELENTEPE MEVKİİ HELLENİSTİK DÖNEM ÖLÜ GÖMME ADETLERİ

Tarih boyunca tüm topluluklarda görülen ölü gömme, ölü için yapılan törenler ve mezarlara konan ölü hediyeleri, insanların ölümünden sonra yaşam inancını ortaya koymaktadır. Ölü kültü ile ilgili törenlerin kökeni eskiçağda ölüm anlayışına bağlıdır. İnsanlar ölülerden korkar ve onlara saygı duyarlar. Gerekli olan kurbanlar, sunumlar yapılmazsa, ölü ruhları yeraltından çıkarak, insanlar arasında huzursuz bir şekilde dolaşıp onlara zarar verebildiğine inanılır. Tüm bu hediyelerin amacı ölüyü onurlandırmasının yanı sıra başlıca nedeni yasamdan sonraki hayatında ölüyü kendi evinde hissettirmektir[214]. Böylece, eskiçağda mezar mimarisini ve kentlerin yerleşim düzenlerini etkileyen ölü kültü oluşur. Ölüye gösterilen saygı, onun için bir mezar yapılması, gömme sırasında uygulanan törenlerle ya da düşünsel çerçeve ile sınırlı kalamaz. Ölen kişi günümüzde nasıl çeşitli şekillerde anılıyorsa, ölüme ve ölümden sonraki yaşama inanan eskiçağ insanı için de aynı durum söz konusudur.

İnsanların sınıf farklılıkları ve maddi olanakları mezarlardaki estetik kaygıyı doğurmuş ve bu gereksinim doğrultusunda mezarların tipinde şu veya bu şekilde farklılıklar oluşmaya başlamıştır. Ölenlerin gömüldüğü yerler olmak bakımından mezarlıklar genel görünümleriyle ortak özelliklere sahip olsa da yöreye, zamana ve toplumların değişimine bağlı olarak ayrıntıda bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu bakımdan mezarlıklar, ölen insanların cesetlerinin gömüldüğü yerler olduğu kadar, o mezarlığı kullanan toplumun kültürünün de bir parçasıdır[215]. Bu nedenle mezarlık alanlar o toplumun bir bakıma aynasıdır. Eski çağlarda ölüler bazen yerleşme yerinin içine (intramural), bazen de yerleşme yerinin dışına (extramural) özel mezarlıklara gömülürlerdi. Yerleşme yerinin içine yapılan gömülerde cesetler evlerin bir odasında taban altına ya da yerleşme yerinin boş bir yerine gelişi güzel gömülebilirdi. Mezarlıklarda yapılan gömüler, çoğunlukla normal gömme (inhumasyon), kimi zaman da yakarak gömme (kremasyon) şeklinde olabilir[216]. Yakılarak gömülmüş ölülerin külleri ve yakma töreninden geriye kalanlar çoğu kez urne (pişmiş toprak kap) denilen

[214] Toynbee 1971, 53.
[215] Zoroğlu 2000, 116.
[216] Bkz. Dipnot 102, 103, 104.

kaba, bazen de tekne ve kapaktan oluşan osthoteklerin içerisine konurdu[217]. Ölenin arkasından ağıtlar, dualar, ziyafetler vb. olgulardan oluşan törenler ile cesedin hazırlanması, defnedilmesi, hediyeler ve ayinlerin yapılması gibi hususlarda gömme adetlerini doğurmuştur[218].

Hellenistik Dönem'de Belentepe Mevkii kendi içinde, çevreleyen bölgesel özellikleri bir arada yansıtması doğaldır. Nitekim bu bağlamda aynı yer ve zamanda değişik mezar türleri kullanılmıştır. Bu nedenle Belentepe Mevkii'nde açığa çıkartılmış olan mezarlar tipolojik açıdan çeşitlilik göstermektedir. Söz konusu mezarların tipi, yönü, gömü şekli, iskeletlerin yatış pozisyonu, ölü hediyeleri gibi özellikleri, ölü gömme adetleri içerisinde incelemek daha doğru olacaktır. Ölen kişinin mensup olduğu sosyal sınıf, gömü yapılacak olan mezarın yapı malzemesini, tipini, dekoratif özelliklerini, sanatsal yönünü ve estetik kaygısını belirlemektedir. Belentepe Mevkii'nde açığa çıkartılmış olan dromoslu oda mezarlar dönemin elit tabakasına mensup kişi veya ailelerin gömü yapıldığı aile mezarları olmalıydı. Öte dünya ile bağlantı yerleri olarak görülen mezarlarda aynı aileye mensup kişilerin uzun bir süre gömüldükleri tespit edilmiştir. 07BTM03 numaralı dromoslu oda mezar birden çok gömünün yapıldığı hatta inşasından sonra Roma Dönemi'nde de bu mezarın gömü için uzun bir süre kullanıldığı ölü hediyelerinden anlaşılmaktadır. 07BTM03 ve 07BTM07 numaralı mezarlar dromos, ön oda ve mezar odasından oluşup bu mezar odalarında ölü yatakları olarak tabir edilen klineler bulunmaktadır. 07BTM03 doğu-batı, 07BTM07 numaralı mezar ise kuzey-güney doğrultulu inşa edilmiştir. Genelde inhumasyon gömülerin tercih edildiği bu klinelerde kimi zaman ikinci bir gömü için kline üzerlerindeki iskeletlerin bir kenara süpürüldüğü örnekler bulunmaktadır. Bunun dışında klineler arasında yer alan gezinti yerine iskeletler dorsal pozisyonda yatırılıyorlardı. Her iki mezar için söylenebilecek bir başka özellik ise mezarların içerisinde bulunan nişlerdi. Nişler içerisine konulan osthoteklerin içerisine kremasyon gömüye ait kemik ve küllerin konulduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak mezarlarda yön birliği bulunmamaktadır. Doğal kaya üzerinde kümelenen bu mezarlıkta doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu mezarlıklar yön birliği açısından homojen olmayan bir yapıya sahiptir. Böyle bir uygulamanın nedeni olasılıkla

[217] Şimşek 1997, 10 vd.
[218] Özgüç 1948, 3 vd.

topoğrafik etkiden kaynaklanmaktadır. Doğal kayanın sert ve eriyik yapısının bir arada bulunması yukarda bahsedildiği gibi mezarın tipini ve yönünü de belirlemektedir. Genel olarak iskeletler sırt üstü yatırılmış olup yarı ve tam hocker pozisyonunda olanla da mevcuttur. Bir bireye ait olan mezarların dışında örgü tipi ne olursa olsun ikinci ve hatta üçüncü bir bireyin gömü yapıldığı mezarlarda bulunmaktadır. Böyle bir durumda ilk gömüye ait iskelet genelde ölü hediyeleriyle beraber bir kenara süpürülmekte ve yeni gömülecek birey için gerekli alan yaratılmaktadır. İnhumasyon gömünün yanında kremasyon gömünün mevcut olduğu mezarlara da bulunmaktadır. Hellenistik Dönem nekropol planlaması içerinde yer alan mezarların yapı malzemesi ve örgü biçimi de sistemli bir planlamanın uygulandığını göstermektedir. Gömü çeşitliliğindeki nedeni ise ancak farklı inanışla bağlamak yanlış olmayacaktır. Hemen hemen her mezara ölü hediyesi bırakma geleneği bariz bir şekilde göze çarpmaktadır. Bu hediyeler bazen ölen kişinin günlü hayatta kullandığı yüzük, küpe, fibula; bazen de öbür dünya inancının simgesi olarak gelenekleşmiş sikkedir. Kimi zaman ise ölen kişinin günlük hayatta kullandığı çanak çömlek ile ritüel değeri olan kaplardan oluşmaktadır. Ölü hediyelerinin türü ne olursa olsun genel olarak ölümden sonraki yaşama inanılan gelenek, değerler bütününün göstergesidir.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tez kapsamında genel olarak incelenen Belentepe Mevkii' ndeki Hellenistik Dönem mezarlar çeşitlilik gösteren tipleriyle dikkati çekmektedir. Bu mezar çeşitliliği sadece Belentepe Mevkii mezarlarına özgü olmayıp Karia yerleşimlerinin birçoğunda görülen bir özelliktir. Söz konusu bu çeşitlilik Helenistik Dönem Karia'sında sosyal sınıfların belirginleşmesiyle oluşan bir durumdur. Kimi zaman estetik ve dekoratif kaygının önemsendiği dromoslu mezarların yanında, ivedilikle, özensiz inşa edilen tiplerin de mevcut olduğu görülmektedir. Bu mevcudiyet günümüzden çok da farklı olmayan sosyal sınıf yapılanmasının bir göstergesidir. Bağlı bulunduğu Keramos kentinin arteri durumdaki bu yerleşim alanı siyasal örgütlenmesinden, ekonomik faaliyetlerine, dinsel öğelerinden, yaşam şekli ve dönem içerisinde Karia Bölgesi'ndeki kentlerle olan etkileşimi gözler önüne sermektedir. Doğal kayanının eriyik yapısının müsait olduğu bir alanda konuşlandırılan mezarlık Geometrik Dönem'de başlayıp Klasik ve yoğun olarak Hellenistik Dönem'de kullanılmıştır. Olba'da bu tür mezarların farklı şekilde konuşlandırılmış olmalarındaki amaç mezar sahiplerinin yaşamındaki sosyal ve ekonomik durumuyla ilgili olmalıydı. Yerleşimi çevreleyen, hakim noktalara yapılmış olmaları sayesinde, içinde yatan saygın kişinin her an hatırlanır olması, onu günlük yaşama ortak etme anlayışı ve böylece de ölüye gerekli olan saygının gösterildiği, görüşleri ileri sürülmektedir[219]. Bu bağlamda Belentepe Mevkii'ndeki mezarlık alan benzer bir mantıkla böyle bir yamaca konuşlandırılmıştır.

Belentepe Mevkii yerleşiminin sakinleri konut, atölye ve nekropollerini taş ocaklarının yoğun olduğu bölgeye inşa etmişlerdir. Böylece yapıda kullanılacak olan taş malzeme hemen temin edilebilirdi. İkinci bir avantaj ise kireç taşının yüzeyinin düzgün bir yapısının olmasıydı. Böylece ocaktan kesilen taş malzeme, yoğun bir işçiliğe tabi tutulmadan yapı ve mezar inşasında kullanılmaktaydı. Antik dönemde taş ocaklarından blokların alınması eskiçağda taş ocaklarında uygulanan genel yöntemlerle uygunluk göstermektedir. Bu tür taş ocakları Termessos'ta da görülmektedir[220]. Belentepe ve Menfege'de olduğu gibi Olba Bölgesi'nin taş cinsi kalker kireç taşıdır. Bölgede bu taşların işlenmesinde ise keser, taşçı kalemleri ve dişli tarak gibi aletlerin kullanıldığı[221]

[219] Durukan 1998, 155.
[220] Bkz, Dipnot 108.
[221] Bkz, Dipnot 109.

söylenmektedir. Bu tür taş ocaklarının üzerine yapılar ve mezarlar inşa edilmesine örnek olarak Karaçallı Nekropolü'nü[222] Kıbrıs'ın Karpaz Bölgesi'ndeki Cnidus[223] örnek olarak verilebilir. Burada da nekropol taş ocağı olarak kullanılan düz tepeye inşa edilmiştir. Mezarların yapı malzemesi ise Belentepe Mevkii'nde olduğu gibi taş ocağından temin edilen taşlardır.

Durukan'a göre Olba nekropolünün mezar tipolojisini coğrafik özellikleri ve topoğrafya yapısı belirlemektedir. Olba'daki nekropolde mezarlık alan olarak doğal kayanın kullanılmasını kentteki tarım arazilerinin kısıtlılığına dayandırmıştır[224]. Diğer bir deyişle direk toprağa gömü yapılmamasının nedeni olarak tarım arazilerinin kısıtlılığını göstermektedir. Olasılıkla Olba nekropolü için doğru olan bu çıkarım mezarlık alan olarak doğal kayanın kullanıldığı Belentepe Mevkii Mezarlığı için önermek doğru değildir. Çünkü mezarlık alanda direk toprağa gömülmüş mezarlar ile anakayanın kullanıldığı mezarlar iç içedir. Söz konusu bu çeşitliği iki nedene bağlamak mümkün olacaktır. Bunlardan ilki toprağa gömülerin bireyin ekonomik düzeyiyle ve ölü gömme adetiyle doğru orantılıdır. Diğer neden ise anakayanın kullanılmasıyla mezarların bu şekilde doğal tahribata daha az uğrayacağına inanılması olarak söylenebilir. Mezarların tipolojisi bu tür bir nedenle gömme geleneği haline gelmiş olmalıydı. İvedilikle yapılan oygu tekne mezarlardan örgü tekne mezarlara, ciddi planlamanın mevcut olduğu dromoslu mezarlara kadar doğal kaya olabildiğinde tercih edilmektedir.

Tez kapsamında incelenen dromoslu oda mezarların nüfuzlu aileye mensup kişi veya aile mezarı olduğu söylenebilir. Ciddi bir planlamanın ürünü olan bu mezarlar güçlü bir olasılıkla aynı mezar ustası tarafından inşa edilmiştir. 06BTM01, 07BTM03 ve 07BTM07 numaralı dromoslu oda mezarlar üç bölümden ibaret olup yapı malzemesi çok iyi tıraşlanmış kireç taşlarından oluşmaktadır. 06BTM01 numaralı mezarda merdivenlerden oluşan dromos olmamasına rağmen ön oda ve mezar odası, mimari dekorasyon açısından 07BTM03 ve 07BTM07 dromoslu oda mezarlarla birbirinin aynı özelliklere sahiptir. Hellenistik-Roma mimarisi etkisiyle tamamen tonozlu olarak yapılan bu mezarlar söz konusu dönemin bütün mimari özelliklerini taşımaktadır. Bir

[222] Bkz, Dipnot 112.
[223] Bkz, Dipnot 111.
[224] Durukan 1998, 156.

sıra düzgün ince yonlu işlenmiş dikdörtgen blok üzerine gelen iki ince taş sırasının yerleştirildiği pseodu-isomos duvar tekniğinde inşa edilmişlerdir.

Bu tür mezarlarda merdivenle başlayan dromos kısmı aslında bir yürüyüş yolu olup genel olarak girişi temsil etmektedir. Dromostan sonra bir kapı aracılığıyla girilen ön oda ve mezar odası ise mezar sahiplerinin huzurla uyuyacaklarını düşündükleri bir aile evi olmalıydı. Ahşap kapıların taklidi şeklinde yapılan kapı düzenlemesinden, eşik taşına, üzerinde uyuyacakları klinelerden, öte dünyada kullanacakları ölü hediyelerine, tüm mimari öğeler gerçek anlamda bir evin elemanlarını yansıtmaktadır. İşte bu nedenle antik dönem insanının öte dünya inancı ve onunla ilgili oluşturduğu ritüeller o toplumun bütün dinsel niteliklerinin bir aynasıdır. Söz konusu mezarlar birer aile mezarı olup uzun zaman boyunca kullanılmışlardır. İskeletler genelde klineler üzerine yatırılmaktadır. Ancak daha sonra yapılacak olan gömü için mezar içerisinde bir alan kalmamışsa genelde ilk gömülere ait iskelet bir kenara süpürülmekte ve gömü yapılacak iskelete gerekli alan oluşturulmaktaydı. Bu uygulamanın yanında klineler arasında kalan gezinti bölümüne de gömülerin yapıldığı tespit edilmiştir. Belentepe Mevkii dromoslu oda mezarlarında inhumasyon gömü geleneğinin yanında söz konusu mezarlarda bulunan nişlerin içerisine kremasyon yapılan osthoteklerin bulunması Belentepe Mevkii Hellenistik Dönem gömü geleneğindeki çeşitliliği gözler önüne sermektedir.

Tez kapsamında incelenen diğer mezar grupları ise lokulus, örgü, plaka, oygu ve örgü-oygu tekne tipinde inşa edilmiş mezarlardan oluşmaktadır. Bu tip mezarlar olasılıkla taşra yerleşimlerinin vazgeçilmez tiplerini oluşturmaktadır. Az gelirli, tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanların gömüldüğü bu mezarlar, az masraflı ve tek düzeydi.

Birçoğu Geometrik Dönem de inşa edilen mezarlara Klasik, Hellenistik ve Roma döneminde de gömünün devam ettiği tespit edilmiştir[225]. Çoğu durumda bu mezarlarda ikinci gömü yapılacağı zaman ilk gömüye ait iskelet bir kenara süpürülür ve ikinci gömüye ait olan iskelet mezar içerisine gömülürdü. Genel olarak Belentepe Mevkii'nin bir taş ocağı niteliğindeki zemini hem bu tür mezarların malzemesini hem de tipini belirlemektedir. Ölen kişinin hangi sınıfa mensup olduğu ise onun hem yaşamında hem de ölümünde az çok kendini göstermektedir. Genelde dikdörtgen ve kare planlı olan bu

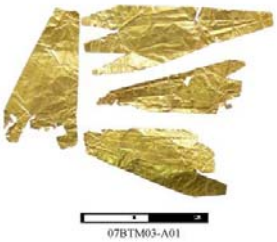
[225] Bkz, Dipnot 190.

mezarların inşa malzemesi kireç taşı olup bu tip mezarların duvarları kare, dikdörtgen ve yassı formlu kireç taşlarından oluşmaktadır.

KATALOG

DROMOSLU ODA MEZARLAR

Kazı Envanter No: 06BTM01-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik 3. yy **Ölçüleri:** Yük:10,8 cm, Göv Çp: 17,0 cm, Ci:0,6 cm **Bulunduğu Tarih:** 23.01.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka**: 06BTM01 numaralı mezarın giriş kısmında **Tanımı:** **Ön Yüz:** Nokta bordür içinde tanrıça başı sağa doğru. **Arka Yüz:** Kare incuse içinde bukranion [KEPAMIH-□□□N]. **Kent:** Keramos **Referanslar:** SNG Tübingen Karien und Lydien 3414; SNG von Aulock 2580.	 06BTM01-S01 06BTM01-S01

Kazı Envanter No: 07BTM03-A01 **Eserin Adı:** Diadem Parçası **Eserin Yapıldığı Madde:** Altın **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** 1. Parça: Uz: 3,3 cm, Gen: 1 cm. 2. Parça: Uz: 2,6 cm, Gen: 0,8 cm. 3. Parça: Uz: 2,4 cm, Gen: 1,1 cm. 4. Parça: Uz: 2,3 cm, Gen: 1,3 cm. **Bulunduğu Tarih:** 27.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 1,97 m, güneydoğu köşesinden 0,52 m uzaklıkta, 1. mezar odasının çatı üst seviyesinden 2 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Uç kısmında üç dikeni olan yaprak formunda, 4 parçadan oluşan diadem parçası. Yüzeyinde kırıklar ve aşınmalar vardır.	 07BTM03-A01

Kazı Envanter No: 07BTM03-A02 **Eserin Adı:** Diadem Parçası **Eserin Yapıldığı Madde:** Altın **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 2,5 cm, Gen: 1,2-0,6 cm. **Bulunduğu Tarih:** 05.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Tonozlu oda kuzey kline ayağı kuzeybatısından 0,70 m, kuzeydoğu köşesinden 0,57 m uzaklıkta, kline alt seviyesinden 0,55 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Uç kısmında üç dikeni olan yaprak formunda diadem parçası. Kenarlarında küçük kırıklar vardır.	 07BTM03-A02

Kazı Envanter No: 07BTM03-AG01 **Eserin Adı:** Ağırlık **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 7,2 cm, Alt Gen: 4,2 cm, Üst Gen: 2,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 24.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Dromosun güneybatı köşesinden 0,63 m, kuzeybatı köşesinden 1 m uzaklıkta, dromos üst seviyesinden 1,10 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Piramidal formda yapılmış olup üst kısmında iğ deliği bulunmaktadır. Kenarlarda ve köşelerde kırıklar ve aşınmalar vardır.	 07BTM03-AG01

Kazı Envanter No: 07BTM03-AG02 **Eserin Adı:** Ağırlık **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 11,6 cm, Alt Gen: 4,6 cm, Üst Gen: 2,7 cm. **Bulunduğu Tarih:** 03.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Tonozlu oda kuzey klinenin altında, zemin üzerinde, tonoz çatı alt seviyesinden 2,05 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renginde mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Piramidal formda yapılmış olup üst kısmında iğ deliği bulunmaktadır. Pişirmeden dolayı yüzeyinde yer yer siyahlaşmalar görülmektedir. Kenarlarda ve köşelerde kırıklar ve aşınmalar vardır.	 07BTM03-AG02

Kazı Envanter No: 07BTM03-B01 **Eserin Adı:** Şamdan Parçası **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 7,5 cm, Tutamak Gen: 1,4 cm, Tutamak Yük: 3,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 26.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 1,50 m, güneydoğu köşesinden 0,90 m uzaklıkta, çatı üst seviyesinden 2 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Kırık olarak bulunmuş olan şamdan parçasının sadece tutamağı ve bir mumluğu sağlamdır. Mumluk ile tutamak kısmı arasında yuvarlak formlu üç adet çıkıntı bulunmaktadır. Üzerinde herhangi bir bezeme yoktur.	
Kazı Envanter No: 07BTM03-B02 **Eserin Adı:** Menteşe **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 4,8 cm, Gen: 2,7 cm, Kal: 0,9 cm. **Bulunduğu Tarih:** 27.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 0,80 m, güneydoğu köşesinden 1,75 m uzaklıkta, çatı üst seviyesinden 2,30 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Öküz gönü formundadır. Bir tarafında üç, diğer tarafında iki çıkıntının birbiri içine geçmesiyle katlanabilen bir form verilmiştir. Birleşme noktaları birer çizgi ile belirgin hale getirilmiştir.	
Kazı Envanter No: 07BTM03-B03 **Eserin Adı:** Kolye Ucu **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 4,7 cm, Gen: 0,9 cm, Kal: 0,9 cm. **Bulunduğu Tarih:** 27.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 1,85 m, güneydoğu köşesinden 1,95 m batıda, 1. mezar odasının çatı üst seviyesinden 2 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Yuvarlak bir topuzu olan kolye ucunun yukarıdan aşağıya doğru daralarak gelen sivri bir ucu vardır. Topuzdan sivri uca dikdörtgen kesitli bir alana işlenmiş üç profil ile geçilmektedir. Kolye ucunun ortasında delik vardır.	

Kazı Envanter No: 07BTM03-B04 **Eserin Adı:** Zil **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 3,3 cm, Alt Gen: 1,9 cm, Üst Gen: 0,6 cm. **Bulunduğu Tarih:** 03.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Tonozlu oda kline ayağından 0,66 m, klinenin kuzeydoğu köşesinden 0,50 m uzaklıkta, tonoz çatı alt seviyesinden 2,05 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Huni şeklinde, aşağıdan yukarıya doğru daralan bir forma sahiptir. Üstte yuvarlak bir halkası vardır. Uç kısımları kırık ve eksiktir.	 07BTM03-B04
Kazı Envanter No: 07BTM03-B05 **Eserin Adı:** Yüzük **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 2,3 cm, Kal: 0,6 cm. **Bulunduğu Tarih:** 06.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Tonozlu oda kline ayağı kuzeybatısından 0,70 m, kuzeydoğu köşesinden 0,57 m uzaklıkta, kline alt seviyesinden 0,55 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Yuvarlak formlu ve yuvarlak kesitlidir. Üzerinde kazıma ve kabartma olarak yapılmış çizgisel bezekler yer almaktadır. Kazıma olan bezekler ‘X’, kabartma olanlar ise paralel çizgilerden oluşmaktadır.	 07BTM03-B05
Kazı Envanter No: 07BTM03-D01 **Eserin Adı:** Orak **Eserin Yapıldığı Madde:** Demir **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 42,5 cm, Ağ. Uz: 28 cm, Tutamak Uz: 10,8 cm, Tutamak Kal: 1,1 cm, Halka Çap: 3,1 cm. **Bulunduğu Tarih:** 03.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Tonozlu oda kline ayağı kuzeybatı köşesinden 0,47 m, kuzeydoğu köşesinden 0,50 m uzaklıkta, tonoz çatı alt seviyesinden 2,05 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Yarım daire formlu demir orak. Tutamak kısmında ahşabı tutturmak için bir halkası bulunmaktadır. Sap kısmının ucunda ve bıçak kısmında küçük kırıklar ve parça eksikliği vardır.	

Kazı Envanter No: 07BTM03-PT01
Eserin Adı: Unguanterium
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Erken Bizans
Ölçüleri: Uz: 9 cm, Ağ. Çap: 1,1 cm, Göv: 3,9 cm, Tab: 3,1 cm.
Bulunduğu Tarih: 25.02.2007
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Dromostan ön odaya geçişte, kapı lentosu alt seviyesinden 1,18 m derinlikte bulundu.
Tanımı: Devetüyü renginde, gümüş mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Ağız kısmı kırık olan unguantearium ince uzun bir boyuna sahiptir. Boyundan yumuşak bir profille gövdeye geçilmiştir. Torba gövdeli ve düz tabanlıdır. Gövdenin alt kısımda bulunan kırık ve eksik parçalar alçı ile tamamlanmıştır.

07BTM03-PT01

Kazı Envanter No: 07BTM03-PT02
Eserin Adı: Tabak
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Erken Bizans
Ölçüleri: Yük: 8,2 cm, Ağ. Çap: 43,5 cm, Ka: 16,5 cm, Cid. Kal: 1,2 cm.
Bulunduğu Tarih: 26.02.2007
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Mezardaki dolgu toprak içinde muhtelif seviyelerde parçalar halinde bulunmuş olup, restorasyon laboratuarında birleştirilerek envanter numarası verilmiştir.
Tanımı: Kiremit renkte mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Açık ağızlı ve dışa taşkın dudaklıdır. Dudaktan keskin profille gövdeye geçilmiştir. Gövde kaideye doğru daralan formda olup alçak halka kaide üzerine oturmaktadır. Tondosunda spiraller arasında çiçek motifleri yer almaktadır. Kırık ve eksik parçalar laboratuar çalışması sonucunda tamamlanmıştır.
Referans: Hayes 1980, 525–526, Fig. 66.

Kazı Envanter No: 07BTM03-PT03 **Eserin Adı:** Tabak **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Erken Bizans **Ölçüleri:** Yük: 7 cm, Ağ. Çap: 37,4 cm, Ka: 12,9 cm, Cid. Kal: 0,9 cm. **Bulunduğu Tarih:** 26.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezardaki dolgu toprak içinde muhtelif seviyelerde parçalar halinde bulunmuş olup, restorasyon laboratuarında birleştirilerek envanter numarası verilmiştir. **Tanımı:** Kiremit renkte mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Açık ağızlı ve dışa taşkın dudaklıdır. Dudaktan keskin profille gövdeye geçilmiştir. Gövde kaideye doğru daralan formda olup alçak halka kaide üzerine oturmaktadır. Tondosunda spiraller arasında çiçek motifleri yer almaktadır. Kırık ve eksik parçalar laboratuar çalışması sonucunda tamamlanmıştır.	

Kazı Envanter No: 07BTM03-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** M.S. 1075-1080 **Ölçüleri:** Çap: 29 mm, Ağr: 3,33 gr. **Bulunduğu Tarih:** 25.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Dromostan ön odaya geçişte kapı içi zemin temizliği sırasında, kapı üst seviyesinden 1,25 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Nokta bordür içinde cepheden sakallı İsa portresi. Arka yüz: Latin haçı. **Referans:** Tekin 1999, Pl. XXII, 264.	 07BTM03-S01 07BTM03-S01

Kazı Envanter No: 07BTM03-S02 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Gümüş **Eserin Devri:** M.Ö. 2-1. yy **Ölçüleri:** Çap: 10 mm, Ağr: 0,62 gr. **Bulunduğu Tarih:** 26.02.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 1,46 m, güneydoğu köşesinden 0,96 m uzaklıkta, çatı üst seviyesinden 0,29 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden Apollon başı, sağa. Arka yüz: Kare incus içinde cepheden bukranion ve KEPAMIH yazısı. **Referans:** Konuk 2002, Pl. 31-809.	 07BTM03-S02 07BTM03-S02
Kazı Envanter No: 07BTM07-A01 **Eserin Adı:** Diadem Parçası **Eserin Yapıldığı Madde:** Altın **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 2,5 cm, Gen: 2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 1,40 m güneybatıda, kuzeybatı köşesinden 2,65 m güneydoğuda, doğu kline üstünde bulundu. **Tanımı:** 3 parçadan oluşan yaprak şeklinde diadem parçaları. Her birinde kırılma ve bükülmeler vardır.	 07BTM07-A01
Kazı Envanter No: 07BTM07-BN01 **Eserin Adı:** Boncuk **Eserin Yapıldığı Madde:** Cam **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Ortalama Çap: 0,7 cm, Yük: 0,6 cm, Del. Çap: 0,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeybatı köşesinden 0,82 m, kuzeydoğu köşesinden 1,60 uzaklıkta, batı kline üst seviyesinden 0,60 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** 6 adet koyu kahverengi, 2 adet mavi ve 1 adet beyaz renkli, farklı ölçülerde boncuklar.	 07BTM07-BN01

Kazı Envanter No: 07BTM07-B01 **Eserin Adı:** Bronz Halka **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 1,1 cm, Kal: 0,1 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 1,55 m, kuzeybatı köşesinden 2 m uzaklıkta, mezarın tavan alt seviyesinden 1,75 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Yuvarlak formlu ve yuvarlak kesitli bronz halka. Birleşme yerinde açıklık bulunmaktadır.	 07BTM07-B01
Kazı Envanter No: 07BTM07-B02 **Eserin Adı:** Raptiye **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 1,4 cm, Topuz Çap: 1 cm, Topuz Yük: 0,5 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 0,80 m güneybatıda, kuzeybatı köşesinden 1,60 m güneydoğuda, doğu kline üst seviyesinden 0,62 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Yuvarlak formlu baş kısmına sahip 4 adet bronz raptiye. Yüzeyinde korozyondan kaynaklı aşınmalar görülmektedir.	 07BTM07-B02
Kazı Envanter No: 07BTM07-M01 **Eserin Adı:** Oshotek **Eserin Yapıldığı Madde:** Taş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 52 cm, Gen: 38 cm, Yük: 30 cm. Kapak Uz: 53 cm, Gen: 41 cm, Yük: 8 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 1,05 m güneybatıda, mezar odasının güneybatı köşesinden 1,65 m kuzeydoğuda, doğu kline üst seviyesinden 0,38 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Kireç taşından yapılmış olan osthotek dikdörtgen formdadır. Üst kısmında kapağın oturması için açılmış yuva yer almaktadır. Kapak fazla yüksek olmayan üçgen çatı şeklindedir. Osthoteğin iç kısmı yukarıdan aşağıya doğru daralmaktadır. Osthoteğin 3,5 cm yüksekliğinde dört adet ayağı bulunmaktadır. Ayaklarında ve bazı kenarlarında küçük kırıklar vardır.	

Kazı Envanter No: 07BTM07-M02 **Eserin Adı:** Oshotek **Eserin Yapıldığı Madde:** Taş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 44,5 cm, Gen: 39,5 cm, Yük: 28,5 cm. Kapak Uz: 43 cm, Gen: 38,5 cm, Yük: 15 cm. **Bulunduğu Tarih:** 11.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeybatı köşesinden 0,25 m doğuda, güneydoğu köşesinden 0,95 m kuzeybatıda uzaklıkta bulundu. **Tanımı:** Kireç taşından yapılmış olan osthotek dikdörtgen formdadır. Kapağı üçgen çatı şeklinde yapılmıştır. Kapağın iyi oturması için kapakla birleştiği yerde kapak yuvası açılmıştır. Osthoteğin 6 cm yüksekliğinde dört adet ayağı bulunmaktadır.	

Kazı Envanter No: 07BTM07-M03 **Eserin Adı:** Oshotek **Eserin Yapıldığı Madde:** Taş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 44 cm, Gen: 35,5 cm, Yük: 25 cm. Kapak Uz: 35 cm, Gen: 37,5 cm, Yük: 8 cm. **Bulunduğu Tarih:** 11.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Ön odanın kuzeydoğu köşesinden 0,20 m güneybatıda, güneybatı köşesinden 1,15 m kuzeydoğuya uzaklıkta bulundu. **Tanımı:** Kireç taşından yapılmış olan osthotek dikdörtgen formdadır. Üst kısmında kapağın oturması için açılmış yuva yer almaktadır. Kapak dörtgen formdadır. Osthoteğin iç kısmı yukarıdan aşağıya doğru daralmaktadır. Osthoteğin 3 cm yüksekliğinde dört adet ayağı bulunmaktadır.	

Kazı Envanter No: 07BTM07-M04 **Eserin Adı:** Oshotek **Eserin Yapıldığı Madde:** Taş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 88 cm, Gen: 48 cm, Yük: 26 cm. Kapak Uz: 89,5 cm, Gen: 55 cm, Yük: 8 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 0,50 m güneybatıda, mezar odasının güneydoğu köşesinden 0,75 m kuzeybatıda, doğu kline üstünde iki parça halinde bulundu. **Tanımı:** Kireç taşından yapılmış olan osthotek dikdörtgen formdadır. Osthotek gövdesi parçalar halinde bulunmuş olup restorasyon sonucu birleştirilmiştir. Uzun cephelerden birinde eksik parça vardır. Osthoteğin uzun kenarları dışa bombeli yapılmışken kısa kenarları düz ince yonulu yapılmıştır. Dört tarafında da 10 cm yüksekliğinde ayakları bulunmaktadır. Sağlam durumda olan kapağı düz işlenmiştir.	

Kazı Envanter No: 07BTM07-M05 **Eserin Adı:** Oshotek **Eserin Yapıldığı Madde:** Taş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 42,5 cm, Gen: 30 cm, Yük: 25,5 cm. Kapak Uz: 36 cm, Gen: 31 cm, Yük: 9 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının güneybatı köşesinden 2,30 m kuzeyde, kuzeybatı köşesinden 0,10 m güneyde, mezar odasının batısında yer alan klinenin kuzeybatısındaki nişin içinde bulundu. **Tanımı:** Kum taşından yapılmış olan osthotek dikdörtgen formda olup altı düzdür. Osthoteğin dış cephesinde, kaideye yakın yerde, içe doğru yontulmuş düz bir bant vardır. İki parça halinde bulunmuştur. Kapağın yarısına yakın bölümü kırıktır.	

Kazı Envanter No: 07BTM07-PT01 **Eserin Adı:** Kandil **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 7,1 cm, Gen: 4,6 cm, Yük: 2,6 cm, Cid. Kal: 0,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 12.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeybatı köşesinden 0,45 m güneydoğuda, doğu kline üst seviyesinden 0,63 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renkli, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Kandilin diskus deliği 1,3 cm çapındadır. Omuz üzerinde en dışta inci dizisi, ortada inci payet, içte incilerden oluşan 3 sıra kabartmalı bezeme kuşağı bulunmaktadır. Nostrum (burun) kısmında gür saç ve sakallı bir mask yer almaktadır. Dikey halka kulpludur. Burun ve gövde kısmının bir bölümü kırık ve eksiktir.	 07BTM07-PT01
Kazı Envanter No: 07BTM07-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde** Gümüş **Eserin Devri:** M.Ö. 300-225 **Ölçüleri:** Çap: 11 mm, Ağr: 0,92 gr. **Bulunduğu Tarih:** 13.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 0,50 m, kuzeybatı köşesinden 1,55 m uzaklıkta, doğu kline üst seviyesinden 0,62 m derinlikte bulundu **Tanımı:** Ön yüz: Noktalı bordür içinde profilden Aphrodite başı, sağa. Arka yüz: Cepheden girlandlı boğa protomu. **Referans:** Konuk 2002, Pl. 31-824.	 07BTM07-S01 07BTM07-S01
Kazı Envanter No: 07BTM07-S02 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 12 mm, Ağr: 1,84 gr. **Bulunduğu Tarih:** 13.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 2. mezar odasının kuzeydoğu köşesinden 0,70 m, kuzeybatı köşesinden 1,20 m uzaklıkta, doğu kline üst seviyesinden 0,60 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden baş, sağa. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM07-S02 07BTM07-S02

Kazı Envanter No: 07BTM07-S03 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Gümüş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 11 mm, Ağr: 1,04 gr. **Bulunduğu Tarih:** 17.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** 07BTM07-M05 numaralı ostotheğin içinde bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Belirsiz. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM07-S03 07BTM07-S03

LOKULUS TİPİ MEZAR

Kazı Envanter No: 07BTM13-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Gümüş **Eserin Devri:** Helenistik, İ.Ö. 1. yy. **Ölçüleri:** Çap: 9 Mm, Kal: 0,1 cm. **Bulunduğu Tarih:** 28.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Kuzeydoğu köşeden 0,27 m kuzeybatı köşeden 0,40 m uzaklıkta, mezar kapağının üst seviyesinden 0,70 m derinlikte. **Tanımı**: **Ön Yüz:** Profilden bir baş tasviri **Arka Yüz:** Boğa protomu tasvir edilmiştir. **Referans:** SNG von Aulock,2605;SNG Cop.,300.	 07BTM13-S01 07BTM13-S01

Kazı Envanter No: 07BTM13-K01 **Eserin Adı:** Süs Eşyası **Eserin Yapıldığı Madde:** Kemik **Eserin Devri:** Hellenistik- İ.Ö. 1. yy. **Ölçüleri:** Çap: 0,9 cm. Kal: 0,2 cm. Yük: 1,1 cm. **Bulunduğu Tarih:** 27.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Kuzeybatı köşeden 1,40 m güneydoğu köşeden 0,90 m uzaklıkta mezar kapağının üst seviyesinden 0,85 m derinlikte. **Tanımı**: Topuz şeklinde başı olan obje ince bir boyuna sahiptir ve düz kaideye bağlanmaktadır. 2. parça yarım daireye yakın bir forma sahiptir.	 07BTM13-K01

ÖRGÜ-TEKNE MEZARLAR

Kazı Envanter No: 07BTM32-YT01 **Eserin Adı:** Yüzük Taşları **Eserin Yapıldığı Madde:** Cam **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 1,5-0,8 cm. **Bulunduğu Tarih:** 09.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzey köşesinden 0,14 m, batı köşesinden 0,22 m kuzeydoğuda, duvar üst seviyesinden 0,26 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** 2 yeşil, 2 beyaz ve 1 kahverengiden oluşan 5 yüzük taşı. Alt kısımları düzleştirilmiş, üst kısımları bombeli yapılmıştır.	 07BTM32-YT01

Kazı Envanter No: 07BTM34-B01 **Eserin Adı:** Fibula **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Geç Geometrik **Ölçüleri:** Gen: 5,7 cm, Kal: 0,7-0,3 cm. **Bulunduğu Tarih:** 14.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeydoğu köşesinden 0,12 m, kuzeybatı köşesinden 0,44 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,16 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ortadaki topuz kısmı hilal şeklinde yapılmış ve her iki kenarda yuvarlak topuzlar ile sınırlandırılmıştır. Yuvarlak kesitli olan kolu kıvrılarak dönmekte ve uca doğru sivrilen iğneyi oluşturmaktadır. Diğer kolu geniş ve yassı formdadır. İğnenin büyük bir bölümü kırıktır. Yüzeyi korozyonludur.	

PLAKA-TEKNE MEZARLAR

Kazı Envanter No: 07BTM05-BN01 **Eserin Adı:** Boncuk **Eserin Yapıldığı Madde:** Cam **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 0,4-0,8 cm, Kal: 0,4 cm. **Bulunduğu Tarih:** 08.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Güneybatı köşesinden 0,61 m, kuzeybatı köşesinden 0,41 m uzaklıkta, mezar kapağından 0,35 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** 1 adet açık yeşil, 4 adet koyu yeşil, 5 adet koyu kahverengi boncukların sadece 1 tanesi kırıktır. 0,7 çapında 3 adet halka bulunmaktadır.	 07BTM05-BN01

Kazı Envanter No: 07BTM27-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 11 mm, Ağr: 0,97 gr. **Bulunduğu Tarih:** 19.06.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,33 m, kuzeybatı köşesinden 0,25 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,26 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Belirsiz. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM27-S01 07BTM27-S01

OYGU-TEKNE (Toprağa ve Kirse Oygu) MEZARLAR

Kazı Envanter No: 07BTM11-D01 **Eserin Adı:** Maşa **Eserin Yapıldığı Madde:** Demir **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 31 cm, Gen: 6,2-3,2 cm, Yük: 1,4 cm. **Bulunduğu Tarih:** 26.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeydoğu köşesinden 0,20 m, kuzeybatı köşesinden 0,70 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,18 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Düz kesitli, uçları geniş yapılmış maşa.	 07BTM11-D01

Kazı Envanter No: 07BTM11-PT01 **Eserin Adı:** Kandil **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 3,4 cm, Gen: 8,3 cm, Göv: 6,8 cm, Ka: 3,9 cm, Diskus Del. Çap: 1,4 cm. **Bulunduğu Tarih:** 22.03.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeydoğu köşesinden 0,90 m, kuzeybatı köşesinden 0,90 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,05 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Kiremit renkli, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Omuzdan gövdeye ve gövdeden kaideye sert profille geçmektedir. Omuz üzerinde parmak izi bulunmaktadır. **Referans:** Tezgör-Sezer 1975, Lev. 240, 92.	

Kazı Envanter No: 07BTM18-BN01 **Eserin Adı:** Boncuk **Eserin Yapıldığı Madde:** Cam **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 0,4 cm, Kal: 0,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 03.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneydoğu köşesinden 0,80 m, kuzeybatı köşesinden 1,25 m uzaklıkta, mezar duvarı üst seviyesinden 0,15 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** İkisi mavi, diğeri kahverengi renkte olan camdan yapılmış üç adet boncuk.	 07BTM18-BN01

Kazı Envanter No: 07BTM18-PT01 **Eserin Adı:** Unguanterium **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 8,3 cm, Ağ. Çap: 2 cm, Göv: 2,4 cm, Ka: 1,2 cm, Cid. Kal: 0,2 cm. **Bulunduğu Tarih:** 03.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,35 m, kuzeybatı köşesinden 0,50 m uzaklıkta, 0,11 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Gri renkli, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. İğ formlu olan unguanterium dışa taşkın dudaklıdır. Gövdeye doğru daralan boyundan yumurta şeklinde gövdeye geçmekte ve gövdeden kaideye doğru daralmaktadır. Kaidede küçük kırıklar vardır. **Referans:** Goldman 1950, 135.	 07BTM18-PT01

Kazı Envanter No: 07BTM18-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 11 mm, Ağr: 1,89 gr. **Bulunduğu Tarih:** 03.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneydoğu köşesinden 0,55 m, kuzeydoğu köşesinden 0,40 m uzaklıkta, 0,12 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden erkek başı, sağa. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM18-S021 07BTM18-S01

Kazı Envanter No: 07BTM20-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Gümüş **Eserin Devri:** M.Ö. 325-300 **Ölçüleri:** Çap: 7 mm, Ağr: 0,38 gr. **Bulunduğu Tarih:** 02.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,18 m, güneydoğu köşesinden 0,36 m kuzeyde, mezar kapağı alt seviyesinden 0,12 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Cepheden balık betimi. Arka yüz: Kare incus içinde denizyıldızı. **Referans:** Konuk 2002, Pl. 30-789.	 07BTM20-S01 07BTM20-S01

Kazı Envanter No: 07BTM20-S02 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** M.Ö. 323-318 **Ölçüleri:** Çap: 19 mm, Ağr: 5,26 gr. **Bulunduğu Tarih:** 04.04.2007 **Kazıda bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeybatı köşesinden 0,52 m, kuzeydoğu köşesinden 0,50 m güneyde, mezar kapağı alt seviyesinden 0,35 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden tanrı başı, sağa. Arka yüz: Belirsiz. **Referans:** Morkholm 1997, Lev. IV-53.	 07BTM20-S02 07BTM20-S02

Kazı Envanter No: 07BTM20-S03 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** M.Ö. 323-318 **Ölçüleri:** Çap: 19 mm, Ağr: 5,75 gr. **Bulunduğu Tarih:** 04.04.2007 **Kazıda bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeybatı köşesinden 0,52 m, kuzeydoğu köşesinden 0,47 m güneyde, mezar kapağı alt seviyesinden 0,35 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden tanrı başı, sağa. Arka yüz**:** At üzerinde binici. **Referans:** Morkholm 1997, Lev. IV-53.	 07BTM20-S03 07BTM20-S03

Kazı Envanter No: 07BTM21-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 12 mm, Ağr: 1,22 gr. **Bulunduğu Tarih:** 06.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın kuzeybatı köşesinden 0,35 m, kuzeydoğu köşesinden 0,46 m uzaklıkta, mezar kapağı üst seviyesinden 0,50 m derinlikte 5 numaralı kafatasının ağzında bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Belirsiz. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM21-S01 07BTM21-S01

Kazı Envanter No: 07BTM28-PT01 **Eserin Adı:** Kandil **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Uz: 9 cm, Gen: 6,9 cm, Yük: 4,4 cm. **Bulunduğu Tarih:** 29.06.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,60 m, güneydoğu köşesinden 0,40 m uzaklıkta, kapak üst seviyesinden 0,37 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renkte, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Yuvarlak formlu olan kandilin diskus kısmı kapalı olup diskus deliği 2,2 cm çapındadır. Kandilin infundibulum kısmında kandili bir iple asmak için yapılmış dışa çıkıntılı delikli bir halka bulunmaktadır. Dışa çıkıntılı olan nostrumun uç kısmında is izleri görülmektedir. Kandil alçak halka kaidelidir. Kandilin nostrum kısmının altında kırık bir parça bulunmaktadır. **Referans:** Tezgör-Sezer 1995, 69; Gassner 1997, 192.	

Kazı Envanter No: 07BTM28-PT02 **Eserin Adı:** Kase **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 5,8 cm, Ağ. Çap: 15,1 cm, Göv: 13,4 cm, Ka: 7,4 cm, Cid. Kal: 0,5 cm. **Bulunduğu Tarih:** 29.06.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,10 m, güneydoğu köşesinden 0,30 m uzaklıkta, mezar kapağı üst seviyesinden 0,45 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renkli mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Açık ağızlı düz dudaklıdır. Gövde, kaideye doğru düz bir şekilde inmekte ve kaide ile birleşeceği noktada içe doğru daralmaktadır. Kısa konik kaidelidir. Kasenin dudak kısmında küçük bir kırık vardır. **Referans:** Gassner 1997, 232.	 07BTM28-PT02

Kazı Envanter No: 07BTM33-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 17 mm, Ağr: 5,42 gr. **Bulunduğu Tarih:** 14.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneydoğu köşesinden 0,85 m, güneybatı köşesinden 0,70 m uzaklıkta, 0,55 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden Apollon başı, sağa. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM33-S01 07BTM33-S01

Kazı Envanter No: 07BTM33-S02 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Bronz **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 16 mm, Ağr: 4,13 gr. **Bulunduğu Tarih:** 14.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneydoğu köşesinden 0,70 m, güneybatı köşesinden 0,74 m uzaklıkta, 0,55 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden Herakles başı, sağa. Arka yüz: Belirsiz.	 07BTM33-S02 07BTM33-S02

Kazı Envanter No: 07BTM37-A01 **Eserin Adı:** Diadem Parçası (11 adet) **Eserin Yapıldığı Madde:** Altın **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Ortalama Uz: 3,1 cm, Gen: 1,3 cm. **Bulunduğu Tarih:** 17.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,40 m, kuzeybatı köşesinden 0,47 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,53 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** 11 adet yaprak şekilli, uca doğru sivrilen diadem parçaları.	 07BTM37-A01

Kazı Envanter No: 07BTM37-S01 **Eserin Adı:** Sikke **Eserin Yapıldığı Madde:** Gümüş **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Çap: 7 mm, Ağr: 0,90 gr. **Bulunduğu Tarih:** 17.08.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,53 m, kuzeybatı köşesinden 0,55 m uzaklıkta, mezar üst seviyesinden 0,47 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Ön yüz: Profilden Apollon başı, sağa. Arka yüz: Cepheden boğa başı ve KEPAMIH yazısı. **Referans:** Konuk 2002, Pl. 31-809.	 07BTM37-S01 07BTM37-S01

OYGU-ÖRGÜ TEKNE MEZARLAR

Kazı Envanter No: 07BTM22-PT01 **Eserin Adı:** Hydria **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 32 cm, Ağ. Çap: 17,4 cm, Göv: 36 cm, Ka: 16,5 cm, Ka. Yük: 3 cm. **Bulunduğu Tarih:** 06.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,20 m, kuzeybatı köşesinden 0,17 m doğuda, kapak alt seviyesinden 0,05 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Kahverengi, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Dışa taşkın dudaklı olup, dudaktan yumuşak bir profil ile gövdeye geçilmiştir. Şişkin bir gövdeye sahip kap kaideye doğru daralmakta ve sert bir profille yüksek halka kaideye bağlanmaktadır. Yatay üç askı kulpa sahiptir. Kırık olan parçalar restorasyon çalışması ile birleştirilmiştir.	 07BTM22-PT01

Kazı Envanter No: 07BTM22-PT02 **Eserin Adı:** Stamnos **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 23 cm, Ağ. Çap: 14,4 cm, Göv: 27 cm, Ka: 11,9 cm, Cid. Kal: 9 cm. **Bulunduğu Tarih:** 06.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneydoğu köşesinden 0,27 m, kuzeydoğu köşesinden 0,23 m batıda, kapak alt seviyesinden 0,15 m derinlikte bulundu **Tanımı:** Devetüyü renkte, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. Düz dudaklı kabın kısa bir boynu vardır ve boyundan gövdeye doğru genişlemektedir. Şişkin bir karna sahiptir. Gövdeden kaideye sert bir profil ile geçilmiş, halka kaide ile son bulmuştur. Omuz kısmında dikey iki kulp yer almaktadır. Kırık ve eksik parçalar laboratuar çalışması ile tamamlanmıştır.	 07BTM22-PT02

Kazı Envanter No: 07BTM22-PT03 **Eserin Adı:** Kase **Eserin Yapıldığı Madde:** Pişmiş Toprak **Eserin Devri:** Erken Hellenistik **Ölçüleri:** Yük: 4,7 cm, Ağ. Çap: 13,3 cm, Ka: 5,5 cm. **Bulunduğu Tarih:** 05.04.2007 **Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka:** Mezarın güneybatı köşesinden 0,12 m, kuzeybatı köşesinden 0,08 m doğuda, mezar duvarı üst seviyesinden 0,34 m derinlikte bulundu. **Tanımı:** Devetüyü renginde, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. İçe dönük dudaklı olup yumuşak bir profille gövdeye geçilmiştir. Gövdeden itibaren keskin bir profille kaideye doğru daralır. Ağız kısmı kırık olan kase alçı ile tamamlanmıştır. Kasenin dışında siyah glazür izleri görülmektedir. **Referans:** Goldman 1950, 135.	 07BTM22-PT03

Kazı Envanter No: 07BTM22-PT04
Eserin Adı: Unguanterium
Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak
Eserin Devri: Erken Hellenistik
Ölçüleri: Yük: 9,9 cm, Göv: 5,1 cm, Ka: 2,4 cm, Cid. Kal: 0,3 cm.
Bulunduğu Tarih: 05.02.2007
Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabaka: Mezarın güneydoğu köşesinden 0,14 m, kuzeydoğu köşesinden 0,21 m doğuda, mezar duvarı üst seviyesinden 0,32 m derinlikte bulundu.
Tanımı: Kiremit kırmızı renkte, mika katkılı hamur yapısına sahiptir. İnce boyunlu, şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Ağız ve boyun kısmı kırık ve eksiktir. Gövdenin bir kısmı alçı ile tamamlanmıştır. Boyun ve omuz kısmında siyah boya ile yapılmış bantlar yer almaktadır.
Referans: Rotroff 1997, 163, Fig. 63.1010, Pl. 76.1010.

07BTM22-PT04

KISALTMALAR ve KAYNAKÇA

Akarca 1952 Aşkıdil Akarca, "Mylasa'da Hellenistik Bir Mezar" Türk Tarih Kurumu Kurumu, Belleten Cilt: XVI, Sayı: 61-64, Ankara 1952, 367-385.

Akarca 1954 Aşkıdil Akarca, Mylasa, Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi, İstanbul, 1954.

Akarca 1971 Akşidil Akarca, "Beçin Altındaki Eski Çağ Mezarlığı" Belleten Cilt: XXXV, Sayı 137, Ocak 1971, (1-32).

Akçay 2008 Tuna Akçay, "Olba'daki Taş Ustası Mezarları Işığında Yerel Taş İşçiliği", Olba XVI, Mersin 2008 (291-317).

Akşit 1967 Oktay Akşit, Likya Tarihi, İstanbul, 1967.

Akurgal 1987 Ekrem Akurgal, Anadolu Uygarlıkları, 1987.

Alföldi-Rosembaum 1971 Alföldi-Rosembaum E., Anamur Nekropolü, The Nekropolis of Anemurium, Ankara 1971.

Arsebük 1995 Güven Arsebük, İnsan ve Evrim, İstanbul 1995.

Ateşlier 2006 Suat Ateşlier, "Teke Kale'de bir mezar", Olba XIII, Mersin 2006 (145-177).

Aytaçlar-Gürbüzer 2007 Pınar Ö. Aytaçlar-Mehmet Gürbüzer, "The Chamber Tombof a Woman From Symba in Idyma", Arkeoloji Dergisi, X, (2007/2), İzmir 2007,(133-140).

Baırt 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Pınarbaşı, Orta Anadolu'da Epi-Paleolitik Konak Yerinden Yerleşik Köy Yaşamına", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 285-311.

Bean 2000 G.E. Bean, Eskiçağda Menderesin Ötesi, İstanbul 2000.

Bingöl 2004 Orhan Bingöl, Arkeolojik Mimaride Taş, İstanbul 2004.

Bittel 1943 Kurt Bittel, "Prehistorik Devirde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri"; Türk Tarih Kurumu Kongresi II, İstanbul 1943, 170-177.

Boysal 1967 Yusuf Boysal, "Karia Bölgesi'nde Yeni Araştırmalar Anadolu (Anatolia) 11, Ankara 1967, (1-30).

Boysal 1970 Yusuf Boysal, "Turgut kazısı 1969 yılı raporu" Anadolu (Anatolia) 12, Ankara 1970, 63-77.

Boysal 1971 Yusuf Boysal, "Batı Anadolu'da Son Araştırmalar, Ahiyava Sorunu" Anadolu (Anatolia) XV, 1971, Ankara, 1973.

Boysal 1998 Yusuf Boysal, "1996 yılı Stratonikeia Çalışmaları", XIX. Kazı Sonuçları Toplantısı II Ankara 1998 (153-160).

Boysal-Kadıoğlu 1998 Yusuf Boysal-Musa Kadıoğlu, "1996 yılı Stratonikeia Çalışmaları", XX. Kazı Sonuçları Toplantısı II. CİLT 25-29, Mayıs (Tarsus 1998) 215-228.

BMC 1982 B. V. Head, Catalogue of the Greek coins in the British Museum: Ionia, London,1892.

Cauvın-Aurenche-Atlı 2007 M. Özdoğan- N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Cafer Höyük, Çanak Çömleksiz Neolitik Döneme Ait Bir Yerleşme", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 99-114.

Çokay-Kepçe 2006 Sedef Çokay-Kepçe, "Antalya Karaçallı Nekropolü-The Karaçallı Necropolis Near Antalya. Adalya Ekyayın 4, 2006.

Demircioğlu 1958 Thukydides Tarihi Ankara, 1958.

Deniz-Şentuna 1989 Eşref Deniz-Can Şentuna, "Kuruçay Höyük Kazısı Arkeobiyolojik Materyallerin Tüm Değerlendirilmesi", Arkeometri Sonuçları Toplantısı, Ankara 23-27, Mayıs 1988, Bildiriler, Ankara 1989, 169-185.

Diler 2002 Diler,A., "Damlıboğaz/Hydai Araştırmaları-2000", 19.

Diler 2003 Adnan Diler, "Bodrum Yarımadası Leleg Yerleşimleri, Mylasa/ Damlıboğaz ve Çevresi Yüzey Araştırması-2002", 21. Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. Cilt, 26-31 Mayıs 2003 Ankara (143-154).

Diler 2004 Adnan Diler, "Bodrum Yarımadası Leleg Yerleşimleri Pedasa, Mylasa Damlıboğaz ve Kedreai (Sedir Adası) Yüzey Araştırması-2003", 22. Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt, 24-28 MAYIS 2004 Konya (137-146).

Durugönül 2002 Serra Durugönül, "Dağlık Kilikia ve Karpaz Bölgesi (Kuzey Kıbrıs) Antik Yerleşim Özellikleri", Olba VI, Mersin 2002 (57-71).

Durugönül 2000 Serra Durugönül, "Nagidos'dan (Bozyazı) Bir Diadem", Olba III, Mersin 2000 (135-142).

Durukan 1998 Murat Durukan, "Olba Territoriumu'nun Hellenisik Dönem Ölü Kültü Üzerine Gözlemler", Olba I. Mersin 1998 (153-160).

Erdemgil-Büyükkolancı 1991 Erdemgil, S.-Büyükkolancı, M., "1990 Yılı Efes-Ayasuluk Tepesi Prehistorik Kazısı" 13. KST 2, 1991, 265-282.

Ergeç, 1994 R. Ergeç, Kommagene Bölgesi Ölü Gömme Adetleri, 1994, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Erhat 1981 Homeros, İlyada, İstanbul, 1981.

Erim 1981 Erim, K., "Aphrodisias The 1977 Campaingn" TAD 25/2, 1981,55-63.

Fagan 1987 Brian M. Fagan, the Great Journey, the Peopling of Anciend, 1987.

Forsdyke 1925 Forsdyke, E.J., Prehistoric Aegean Pottery, British Museum Catalogue of Vases I,1, London (1925).

Gassner 1997 V. Gassner, Das Südtor der Tetragonos-Agora Keramik und Kleinfunde, Wien, 1997.

Goldman 1950 H. Goldman, Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I: The Hellenistic and Roman Periods, New Jersey, 1950.

Goldmann 1956 Hetty Goldmann, Excavations at Gözlükule, Tarsus. From Neolithic through the Bronze Age. Vol. I-II, Princeton, New Jersey, 1956.

Gürbüzer 2006 Mehmet Gürbüzer, "İdyma'daki Hellenistik Dönem Oda Mezarı", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Muğla 2006.

Harmankaya 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Aşıklı Höyük", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 255-272.

Harper-Bayburtluoğlu 1967 R. Harper-İ.Bayburtluoğlu, "Preliminary Report on Excavatios at Şar, Comana Capadokia, in 1967", TürkAD 16/2, 1967.

Harper-Bayburtluoğlu 1968 R.Harper-İ.Bayburtluoğlu, "Preliminary Report on Excavatios at Şar, Comana Capadokia, in 1968", AnatST, 17, 1968.

Henry 2009 Olivier Henry, Tombes De Carıe, Rennes 2009.

Ökmen 1991 Herodotos, Herodot Tarihi, (Çev. M. Ökmen), İstanbul, 1991.

Hesberg 1992 Hesberg, H. V., Römische Grabbauten, Darmstadt, 1992.

Hayes 1980 J. Hayes, Supplement to Late Roman Pottery, London, 1980.

İşkan-Çevik 1998 H. İşkan-N. Çevik; "Tlos 1997", XVI Araştırma Sonuçları Toplantısı cilt II (423-442), Tarsus, 1998.

Joukowsky 1986 Joukowsky, M, Prehistoric Aphrodisias, II.An Adcount of the Excavations and Antifact Studies, Louvain-La Neuve (1986).

Kızıl 1995 A. Kızıl, "Beçin Hellenistik Dönem Oda Mezarı" VI Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Didim (24-26 Nisan 1995), 255-271.

Kızıl 2002 A. Kızıl, Uygarlıkların Başkenti Mylasa ve Çevresi, Milas, 2002.

Konuk 2002 K. Konuk, Sylloge Nummorum Graecorum, Turkey 1, İstanbul, Bordeaux, 2002.

Kurtz-Boardman 1971 D.C. Kurtz- J. Boardman, Greek Burial Customs, 1971.

Küçükçoban 2000 F. Küçükçoban, "2000 yılı Akdağ Kurtarma Kazısı",12. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 2001 Kuşadası (251-261).

Leakey 1981 Richard E. Leakey, The Making of Mankind, London 1981.

Lloyd-Mellaart 1956 Lloyd,S.- Mellaart, J., "Beycesultan Excavations: Second Preliminary Report, 1955", AS 6, 1956, 101-135.

Long 1958 C.R. Long, "Greeks, Carians and the Purification of Delos", AJA 62, 1958, 297-306.

Maga 1996 M. Maga, "Neanderthaller", Blim ve Teknik, Sayı: 342, Ankara 1996.

Marchese 1976 Marchese, R. T., History of Urban Organization in the Lower Maeander River Valley: Regional Settlement Patterns to the Second Century, Newyork (1976).

Mellink 1964 Mellink, M. J., "Excavations ad Karataş Semayük in Lycia, 1963", AJA 68, 1964, 269-278.

Mendel 1912 G. Mendel, Cat. Des Sculptures I. 1912.

Morkholm 2000 O. Morkholm, Erken Hellenistik Çağ Sikkeleri, Çev: O. Tekin, İstanbul, 2000.

Morris 1989 Burial and Ancient Society The Rise of the Greek City-State, Cambridge University Press, New York, Melborne, Sydney, 1989.

Okunak 2005 M. Okunak, "Hierapolis kuzey nekropolü (159D Nolu Tümülüs) Anıt Mezar ve Buluntuları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Denizli 2005.

Osten 1937 Von der OSTEN, "The Alishar Hüyük, Seasons of 1930 32", Part I, O. I. P. XXVIII., Chicago 1937.

Ökmen 1991 M. Ökmen, Herodotos, Herodot Tarihi, İstanbul, 1991.

Öğün v.d. 2001 Baki Öğün, Cengiz Işık, Adnan Diler, O. Özer, B. Schmaltz, Chr. Marek, M. Doyran 2001, Kaunos Kbid-35 Yılın Araştırma Sonuçları Antalya, 2001 (1966 - 2001).

Öğün 1983 B. Öğün, "Kaunos Kazıları", V. Kazı Sonuçları Toplantısı 1983 İstanbul (239-240).

Özbek 1988 M. Özbek, Antropolojiye Giriş Ankara 1988.

Özgan 1996 R. Özgan, "1995 Knidos Kazıları Raporu" XVIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II 1996 ANKARA (273-296).

Özgan 2002 C. Özgan Bruns, Knidos Antik Kent Rehberi, Konya 2002.

Özgan 2007 R. Özgan, Knidos, İstanbul 2007.

Özgüç 1948 Tahsin Özgüç, Öntarihte Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri, Türk Tarihi Kurumu Yayınlarından VII. Seri-No: 17, Ankara 1948.

Özkan v.d. 2000 Mustafa Kenan Özkan, Mahir Atıcı, Funda Ölmez, Belgin Okuducu; "Aydın Merkez Kalfaköy Sulucadere Mevkii 12 pafta, 421 parselde Helenistik Mezar Kurtarma Kazısı" 11. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu, Denizli, 2000 (17-26).

Özkaya-San 1999 Vecihi Özkaya, Oya San, "Alinda Nekropolü I" 17. Araştırma Sonuçları Toplantısı 2. cilt, Ankara,1999 (263-278).

Özkaya-San 2000 Vecihi Özkaya, Oya San, "Alinda Nekropolü II", 18. Araştırma Sonuçları Toplantısı 1.Cilt, İzmir 2000 (181-196).

Özkaya-San 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Körtik Tepe, Bulgular Işığında Kültürel Doku Üzerine İlk Gözlemler", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 21-36.

Öztan 2007 M. Özdoğan- N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Köşk Höyük, Niğde- Bor Ovasında Bir Neolitik Yerleşim", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2007 (223-235).

Öztürk 2002 İ. Öztürk, "Gözleğentepe Nekropolü Kurtarma Kazısı", XII. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 2002/2 Kuşadası (309-318).

Paton 1887 W.R. Paton, "Excavations in Caria", JHS 8, 1887, 64-82.

Pekman 1987 A. Pekman, Strabon, Coğrafya (Anadolu), İstanbul, 1987.

Peschlow Bindokat 1996a Peschlow-Bindokat, A., "Der Latmos, Eine unbekannte Gebirgslandschaft an der Türkischen Westküste, Mainz, 1996.

Peschlow Bindokat 1996b Peschlow-Bindokat, A., "Die Arbeiten des Jahres 1994 im Territorium von Herakleia am Latmos", XII. AST II (1995), Ankara 1996, 211-224.

Peschlow Bindokat 1996b Peschlow-Bindokat, A., "Die Arbeiten des Jahres 1995 im Territorium von Herakleia am Latmos (Beşparmak) ", XIV. AST II (1996), Ankara 1997, 141-160.

Peschlow Bindokat 1996b Peschlow-Bindokat, A., "Bericht über die Arbeiten des Jahres 1998 in Herakleia am Latmos und Umgebung", XVII. AST (1999) Ankara, 2000, 279-286.

Polat 2005 Gürcan Polat, "Bir Anadolu-Akhaemenid Dömeni Ölü Kültü Geleneği: Tümülüs önünde Stelle ve Seremoni Alanları", Olba XI. Mersin 2005 (1-23).

Ramsay 1895 W.M. Ramsay, The Cities and Bishopries of Phrygia, Oxford, 1895.

Rosenberg 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Demirköy", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 13-19.

Rotroff 1997 S.I. Rotroff, Hellenistic Pottery Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material, The Athenian Agora Vol. XXIX, New Jersey, 1997.

Roodenberg 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Ilıpınar ve Menteşe, Doğu Marmara'da Neolitik Döneme Ait İki Yerleşme", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 393-400.

Schneider 1972 E. Schneider Eguini, La Nekropol idi Hierapolis di Frigia Monumenti Antichi Lincei, XLVIII, (Roma 1972) 93-142 (1-50), LI-XXIX.

Seeher 1993 Seeher J. "Tarih Öncesi Çağlarda Ölüm ve Gömü Arkeoloji-Sanat, 59. İstanbul, 1993.

Silistreli 1987 Uğur Slistreli, "1985 Köşkhöyüğü", VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı I, Ankara 26-30 Mayıs 1986 Bildirileri, Ankara 1987, s.173-179.

SNG Cop 1981 Danish National Museum, Copenhagen, (SNG Denmark) The Royal Collection of Coins and Medals, Danish National Museum: Ionia, Caria and Lydia 5, Denmark, 1981.

SNG von Aulock 1987 Deutsches Archaeologisches Institut, (SNG Germany) Deutschland: Sammlung von Aulock - Collection of Grek coins from Asia Minor: Caria, Lydia, Phrygia, Lycia, Pamphylia 2, Germany,1987.

Söğüt 2003 Bilal Söğüt, "Dağlık Kilikia Bölgesi Mezar Nişleri", Olba VII, Mersin 2003, 239-260.

SNG Tübingen 1994 Münzsammlung der Universität Tübingen: Karien und Lydien, München 1994.

Şimşek 1996 Celal Şimşek; (Çambaşı Tümülüsü" VII Müze Kurtarma Kazıları Semineri 8-10 Nisan 1996 Kuşadası (493-511)

Şimşek 1997 Celal Şimşek, Hierapolis Güney Nekropolü (1997 Konya) Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Teber 1982 Serol Teber, Doğanın İnsanlaşması, İstanbul 1982.

Tekin 1999 O. Tekin, Bizans Sikkeleri, İstanbul, 1999.

Tekin 2007 M. Özdoğan-N. Başgelen, Türkiye'de Neolitik Dönem, "Hakemi Use, Güneydoğu Anadolu'da Son Neolitik Döneme Ait Yeni Bir Merkez", Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007, s. 47-56.

Tezgör-Sezer 1995 D.Tezgör-T. Sezer, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Katalogu, Cilt 1, İstanbul, 1995.

Tırpan 1996 Ahmet A. Tırpan"Lagina Hekate Temenosu 1995" XVIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II. Ankara 1996, (309-336).

Tırpan-Söğüt 2003 Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "2002 Yılı Lagina Kazıları" 25. Kazı Sonuçları Toplantısı II Cilt. Ankara 2003, (87-100).

Tırpan-Söğüt 2004 Ahmet A. Tırpan, Bilal Söğüt, "Lagina ve Börükçü 2003 Yılı Çalışmaları", 26. Kazı Sonuçları Toplantısı 1.Cilt, 24-28 Mayıs 2004 Konya (371-386).

Tırpan-Söğüt 2005 Ahmet. Tırpan, Bilal Söğüt, "Lagina ve Börükçü 2004 Yılı Çalışmaları", 27. Kazı Sonuçları Toplantısı 2.Cilt, 30 Mayıs–3 Haziran 2005 Antalya (257-270).

Tırpan-Söğüt 2006 Ahmet. Tırpan, Bilal Söğüt, "Lagina ve Börükçü 2005 Yılı Çalışmaları", 28. Kazı Sonuçları Toplantısı 2.Cilt, 29 Mayıs-2 Haziran 2006 Çanakkale (591-612).

Toynbee 1971 Toynbee J. M. C. Toynbee, Death and Burial in the Roman World (1971).

Umar 1993 B. Umar, Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İstanbul, 1993.

Verzone CNR 1978 T. Verzone, Hierapolis di Frigia Nei Lavori Della Missione Archeologica İtaliana in "Quaderni de Le Ricerca Scientifica CNR", 100, (Roma 1978) 1-87 (391-475).

Waldbaum 1966 J.C. Waldbaum, "Philistine Tombs at Tellfara and Their Aegean Prototypes", AJA 70, 1966, 331-340.

Warner 1994 Warner, J., Elmalı-Karataş II The Early Bronze Age Village of Karataş, Bryn Mawr (1994).

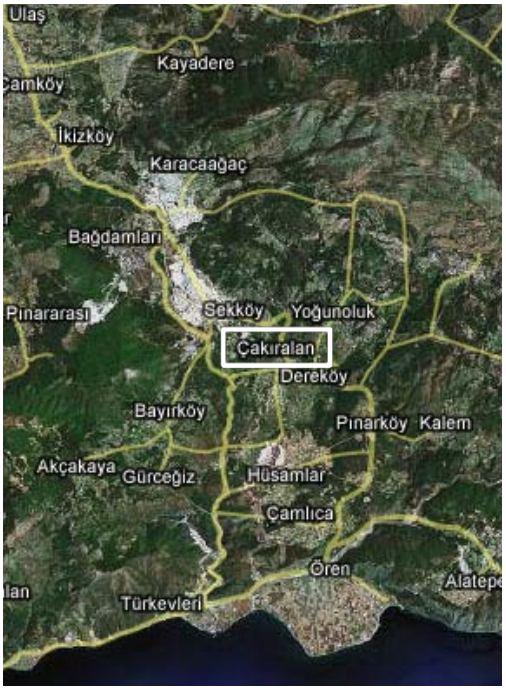
Yener 1997 Emin Yener, "Aydın İli, Çine İlçesi, Kabataş Köyü, Tepecik Tümülüsü Kurtarma Kazısı 1996" VIII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri Kuşadası (7-9 Nisan 1997), 235-253.

Zoroğlu 2000 Levent Zoroğlu, "Kelenderis Nekropolü", Olba III, Mersin 2000 (115-134).

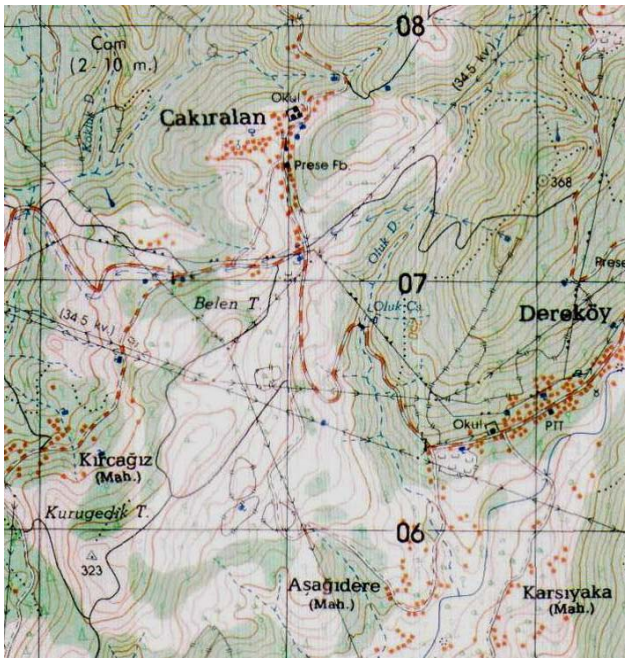
HARİTALAR

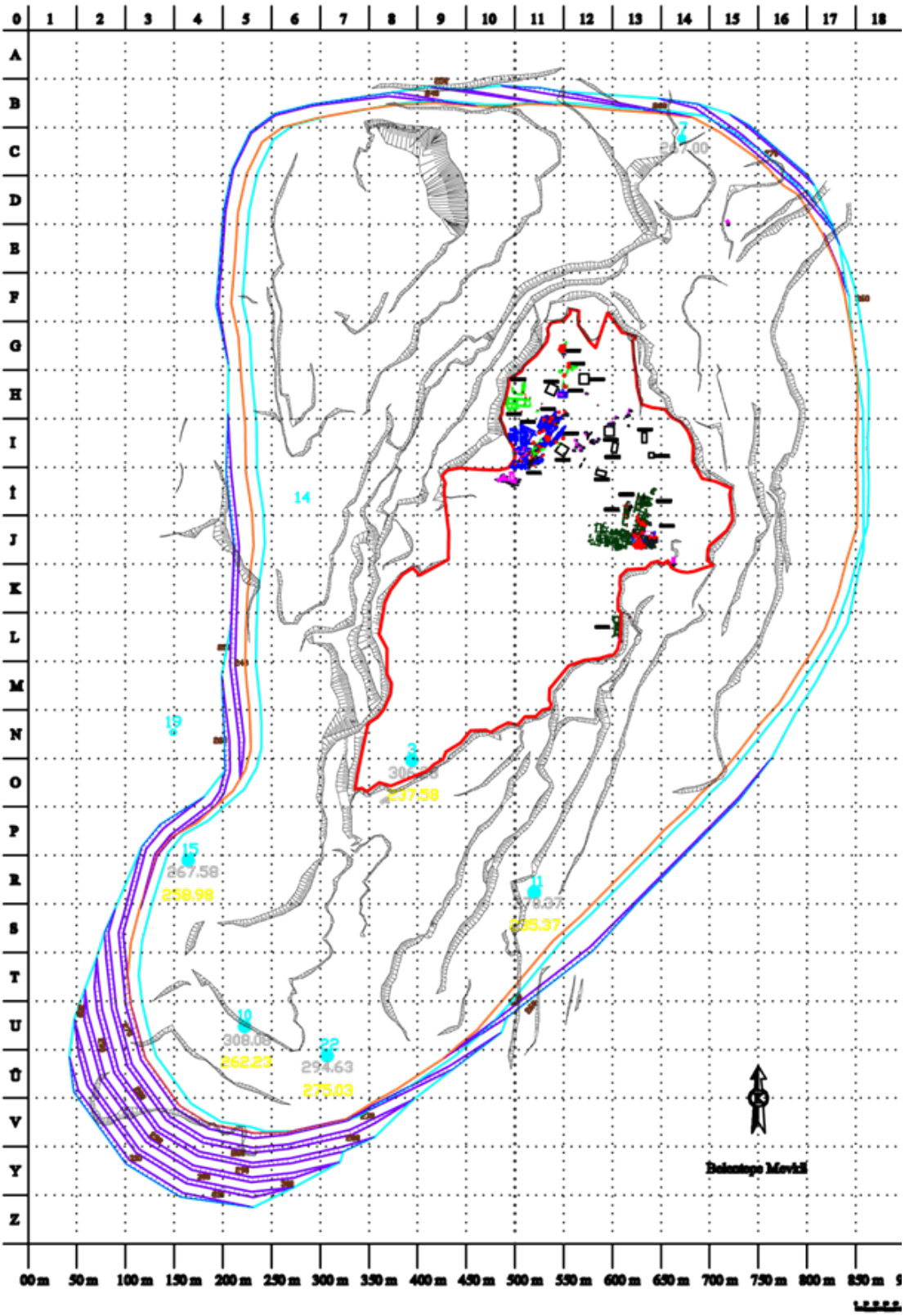
Harita 1: Karia Bölgesi'nin Kentler Haritası

Harita 2: Belentepe Mevkii'nin Yeri

Harita 3: Belentepe Mevkii'nin Topoğrafik Yapısı

Harita 4: Belentepe Mevkii Vaziyet Planı

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Belentepe Mevkii'nin Google Earth Görünümü

Resim 2: Saha ve Çok Elektrodlu Rezistivite Ölçüsü

Resim 3: Belentepe Mevkii'nin Genel Görünümü

Resim 4: 07BTM03 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 5: 07BTM03 Numaralı Mezarın Basamaklardan Oluşan Dromos Kısmı

Resim 6: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Dromos'un Cepheden Görünümü

Resim 7: 07BTM03 Numaralı Mezarın Ön Oda ve Taban Döşemesi

Resim 8: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

Resim 9: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

Resim 10: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

Resim 11: 07BTM03 Numaralı Mezarın Tonozlu Üst Örtüsü

Resim 12: 07BTM03 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 13: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 14: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 15: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Döneme Ait Sikke

Resim 16: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Bizans Dönemi'ne Ait Sikke

Resim 17: 07BTM07 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 18: 07BTM07 Numaralı Mezarın Basamaklardan Oluşan Dromos Kısmı

Resim 19: 07BTM07 Numaralı Mezara Ait Ön Odanın Kapı Düzenlemesi

Resim 20: 07BTM07 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Osthotek

Resim 21: 07BTM07 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Osthotek

Resim 22: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Bronz Tokmaklı Giriş Kapısı

Resim 23: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Genel Görünümü

Resim 24: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 25: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 26: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Doğu Duvarındaki Kline

Resim 27: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Batı Duvarındaki Kline

Resim 28: 07BTM07 Numaralı Mezarın Doğu Duvarındaki Klineye Ait Aslan Ayağı Kabartması

Resim 29: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasındaki Osthoteklerin Yerleştirildiği Nişler

Resim 30: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 31: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 32: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Boncuk

Resim 33: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 34: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 35: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 36: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 37: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 38: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 39: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 40: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 41: 06BTM01 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 42: 06BTM01 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Lokulus

Resim 43: 06BTM01 Numaralı Mezarın Cephe Kısmında Bulunan Nişler

Resim 44: 06BTM01 Numaralı Mezarın Milas Müzesindeki Teşhir Görünümü

Resim 45: Hierapolis Kuzey Nekropol'ü 159 D Numaralı Tümülüs

Resim 46: 07BTM13 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 47: 07BTM13 Numaralı Mezar Ait Lokulus İçerisindeki İskelet

Resim 48: 07BTM13 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 49: Miletos'ta Bulunan Dromoslu Mezarın, Mezar Odasında Bulunan Lokuluslar

Resim 50: 07BTM31 Numaralı Mezarın Son Hali

Resim 51: 07BTM32 Numaralı Örgü Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 52: 07BTM34 Numaralı Örgü Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 53: 07BTM02 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskelet

Resim 54: 07BTM05 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 55: 07BTM06 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 56: 07BTM09 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 57: 07BTM09 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 58: 07BTM10 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 59: 07BTM10 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 60: 07BTM15 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 61: 07BTM27 Numaralı Plaka Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 62: 07BTM27 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskelet

Resim 63: 07BTM27 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 64: 07BTM36 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 65: 07BTM11 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Son Hali

Resim 66: 07BTM11 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 67: 07BTM11 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 68: 07BTM18 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Görünümü

Resim 69: 07BTM18 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 70: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 71: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

Resim 72: 07BTM20 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 73: 07BTM20 Numaralı Mezarda Bulunan İskelet

Resim 74: 07BTM20 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Son Hali

Resim 75: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 76: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 77: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 78: 07BTM21 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 79: 07BTM21 Numaralı Oygu Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 80: 07BTM21 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 81: 07BTM28 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 82: 07BTM28 Numaralı Mezarda Bulunan İskelet

Resim 83: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 84: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

Resim 85: 07BTM33 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 86: 07BTM33 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 87: 07BTM33 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 88: 07BTM33 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 89: 07BTM37 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 90: 07BTM37 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 91: 07BTM37 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 92: 07BTM22 Numaralı Örgü-Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 93: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kapları

Resim 94: 05BM50 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

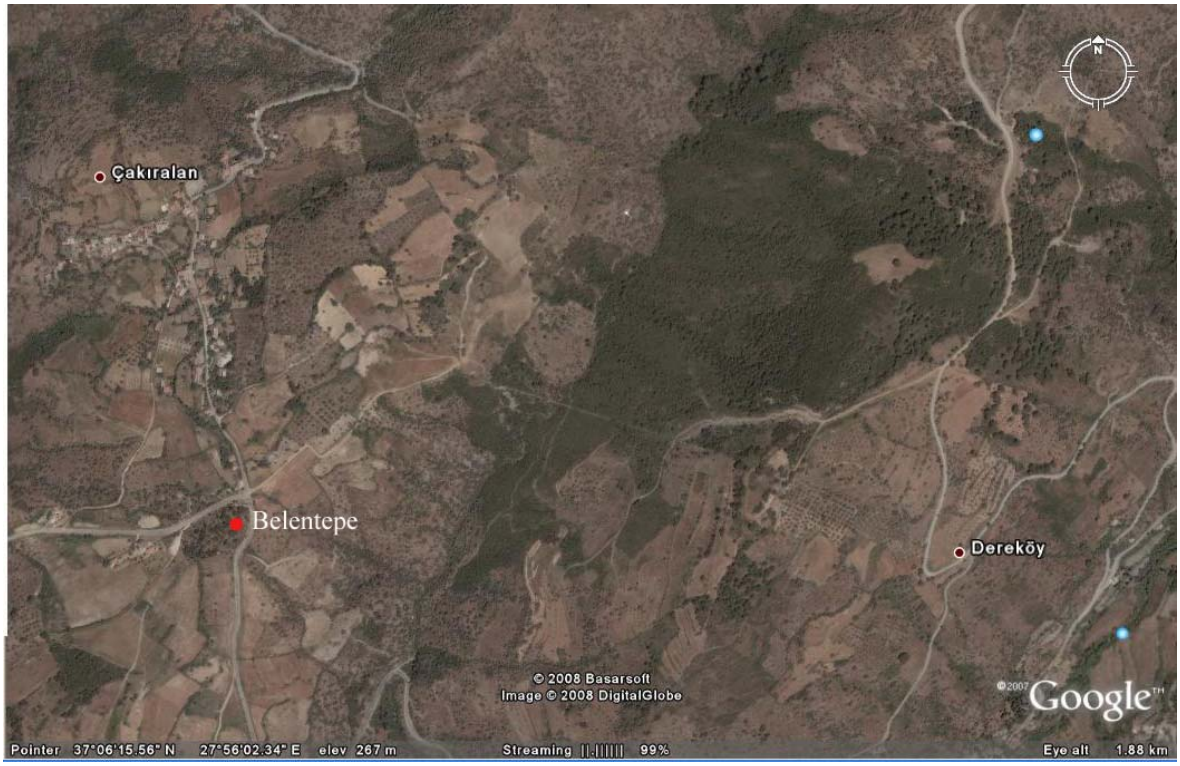
Resim 95: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

Resim 96: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

Resim 97: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

Resim 98: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

RESİMLER

Resim 1: Belentepe Mevkii'nin Google Earth Görünümü

Resim 2: Saha ve Çok Elektrodlu Rezistivite Ölçüsü

Resim 3: Belentepe Mevkii'nin Genel Görünümü

Resim 4: 07BTM03 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 5: 07BTM03 Numaralı Mezarın Basamaklardan Oluşan Dromos Kısmı

Resim 6: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Dromos'un Cepheden Görünümü

Resim 7: 07BTM03 Numaralı Mezarın Ön Oda ve Taban Döşemesi

Resim 8: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

Resim 9: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

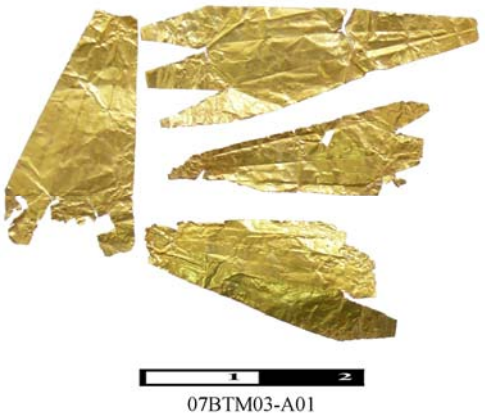
Resim 10: 07BTM03 Numaralı Mezara Ait Ön Odada Bulunan Niş

Resim 11: 07BTM03 Numaralı Mezarın Tonozlu Üst Örtüsü

Resim 12: 07BTM03 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 13: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 14: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 15: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Döneme Ait Sikke

Resim 16: Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Bizans Dönemi'ne Ait Sikke

Resim 17: 07BTM07 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 18: 07BTM07 Numaralı Mezarın Basamaklardan Oluşan Dromos Kısmı

Resim 19: 07BTM07 Numaralı Mezara Ait Ön Odanın Kapı Düzenlemesi

Resim 20: 07BTM07 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Osthotek

Resim 21: 07BTM07 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Osthotek

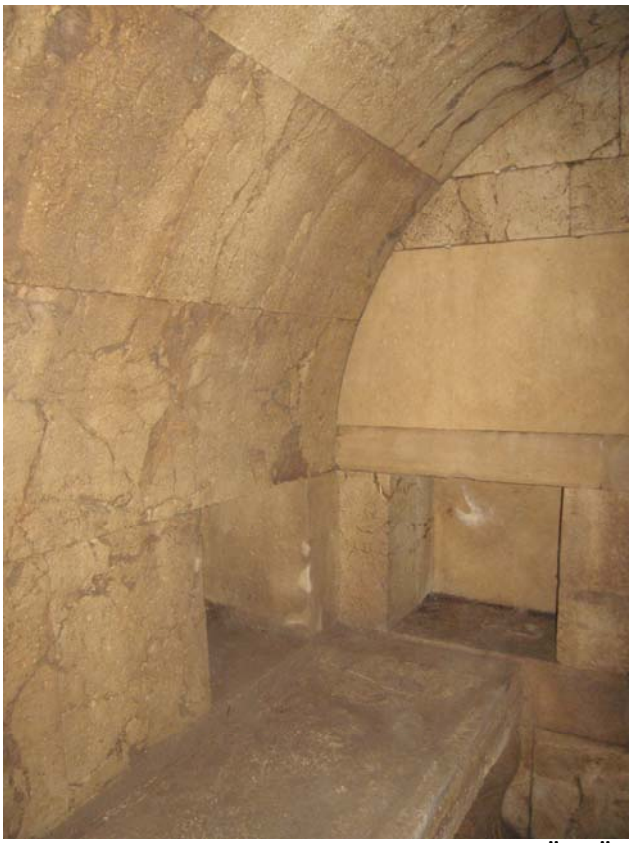
Resim 22: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Bronz Tokmaklı Giriş Kapısı

Resim 23: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Genel Görünümü

Resim 24: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 25: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Tonozlu Üst Örtüsünden Detay

Resim 26: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Doğu Duvarındaki Kline

Resim 27: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının Batı Duvarındaki Kline

Resim 28: 07BTM07 Numaralı Mezarın Doğu Duvarındaki Klineye Ait Aslan Ayağı Kabartması

Resim 29: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasındaki Osthoteklerin Yerleştirildiği Nişler

Resim 30: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 31: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 32: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Boncuk

Resim 33: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 34: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

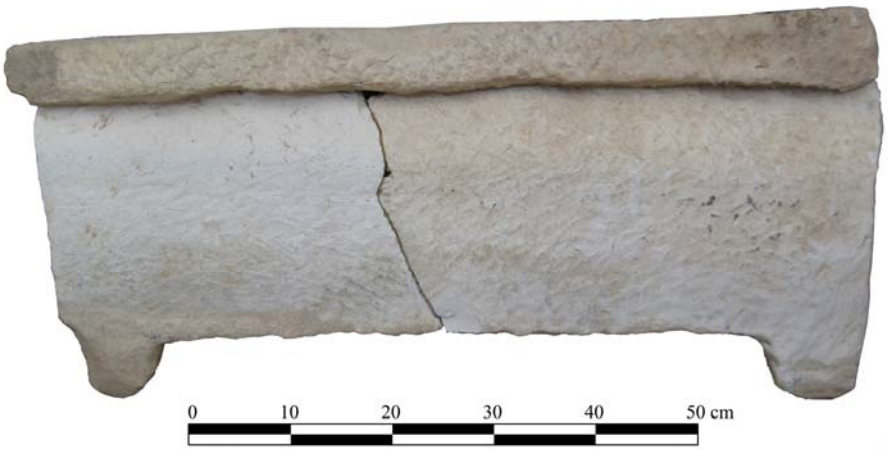
Resim 35: 07BTM07 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 36: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 37: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 38:07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 39: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 40: 07BTM07 Numaralı Mezar Odasının İçinde Bulunan Osthotek

Resim 41: 06BTM01 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 42: 06BTM01 Numaralı Mezarın Ön Odasında Bulunan Lokulus

Resim 43: 06BTM01 Numaralı Mezarın Cephe Kısmında Bulunan Nişler

Resim 44: 06BTM01 Numaralı Mezarın Milas Müzesindeki Teşhir Görünümü

Resim 45: Hierapolis Kuzey Nekropol'ü 159 D Numaralı Tümülüs

Resim 46: 07BTM13 Numaralı Mezarın Genel Görünümü

Resim 47: 07BTM13 Numaralı Mezar Ait Lokulus İçerisindeki İskelet

07BTM13-S01 07BTM13-S01

Resim 48: 07BTM13 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 49: Miletos'ta Bulunan Dromoslu Mezarın, Mezar Odasında Bulunan Lokuluslar

Resim 50: 07BTM31 Numaralı Mezarın Son Hali

Resim 51: 07BTM32 Numaralı Örgü Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 52: 07BTM34 Numaralı Mezarın Son Hali

Resim 53: 07BTM02 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskelet

Resim 54: 07BTM05 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 55: 07BTM06 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 56: 07BTM09 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 57: 07BTM09 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 58: 07BTM10 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 59: 07BTM10 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 60: 07BTM15 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 61: 07BTM27 Numaralı Plaka Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 62: 07BTM27 Numaralı Plaka Tekne Mezarda Bulunan İskelet

Resim 63: 07BTM27 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 64: 07BTM36 Numaralı Plaka Tekne Mezarın Son Hali

Resim 65: 07BTM11 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Son Hali

Resim 66: 07BTM11 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 67: 07BTM11 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 68: 07BTM18 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Görünümü

Resim 69: 07BTM18 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 70: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 71: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

Resim 72: 07BTM20 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 73: 07BTM20 Numaralı Mezarda Bulunan İskelet

Resim 74: 07BTM20 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Son Hali

07BTM20-S01 07BTM20-S01

Resim 75: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

07BTM20-S02 07BTM20-S02

Resim 76: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 77: 07BTM20 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 78: 07BTM21 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 79: 07BTM21 Numaralı Oygu Tekne Mezarda Bulunan İskeletler

Resim 80: 07BTM21 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 81: 07BTM28 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 82: 07BTM28 Numaralı Mezarda Bulunan İskelet

Resim 83: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Resim 84: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

Resim 85: 07BTM33 Numaralı Oygu Tekne Mezarın Genel Görünümü

Resim 86: 07BTM33 Numaralı Mezarda Bulunan İskeletler

07BTM33-S01 07BTM33-S01
Resim 87: 07BTM33 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 88: 07BTM33 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 89: 07BTM37 Numaralı Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 90: 07BTM37 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Diadem

Resim 91: 07BTM37 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hellenistik Dönem Sikke

Resim 92: 07BTM22 Numaralı Örgü-Oygu Tekne Mezarın İlk Hali

Resim 93: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kapları

Resim 94: 05BM50 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

07BTM22-PT01

Resim 95: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

07BTM22-PT02

Resim 96: 07BTM22 Numaralı Mezarda Bulunan Kremasyon Kabı

07BTM22-PT04

Resim 97: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

07BTM22-PT03

Resim 98: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim **1:** 07BTM03 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizi**m 2:** Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kolye Ucu

Çizim 3: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Yüzük

Çizim 4: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

Çizim 5: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Tabak

Çizim 6: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Tabak

Çizim 7: 07BTM07 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 8: Mezarın Kline Ayağı

Çizim 9: 06BTM01 Numaralı Mezarda Bulunan Kline Ayağı

Çizim 10: 06BTM01 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 11: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline

Çizim 12: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline

Çizim 13: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

Çizim 14: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

Çizim 15: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

Çizim 16: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Keçi Ayağı Kabartmalı Altar

Çizim 17: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline Ayakları ve Kapı

Çizim 18: Mylasa'da Bulunan Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Ön Cephesi

Çizim 19: Mylasa Oda Mezarının Giriş Kapısı

Çizim 20: 07BTM07 Numaralı Mezarın Giriş Kapısı

Çizim 21: Mylasa Beçin Dromoslu Oda Mezar

Çizim 22: Mylasa-Beçin Dromoslu Oda Mezarının Giriş Kapısı

Çizim 23: 06BTM01 Numaralı Mezarın Giriş Kapısı

Çizim 24: Tlos C Kayalığı Kapıtaşı

Çizim 25: Tlos Akropolü Kaya Gömütü

Çizim 26: İkiztepe Tümülüsü Giriş Kapısı

Çizim 27: Stratonikeia Akdağ Dromoslu Oda Mezar Giriş Kapısı

Çizim 28: Kaunos Mezar Gediği Anıt Mezar II.

Çizim 29: Kaunos Kaya Mezarı Ön Cephe

Çizim 30: Beçin Oda Mezarında Bulunan Osthotek

Çizim 31: Alanbanda Dromoslu Oda Mezarının Plan ve Kesiti

Çizim 32: Aydın Sulucadere Mezarının Plan ve Kesiti

Çizim 33: Aydın Çine-Tepecik Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 34: Denizli Çambaşı Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 35: Hierapolis Kuzey Nekropolü 159 D Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 36: Hierapolis Güney Nekropolü D10 Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 37: Idyma Oda Mezarı Plan ve Kesiti

Çizim 38: Stratonikeia Akdağ Mevkii Dromoslu Oda Mezarı (STR97-M41)Plan ve Kesiti

Çizim **39:** Stratonikeia Akdağ Mevkii Dromoslu Oda Mezarı (STR97-M37)Plan ve Kesiti

Çiz**im 40:** Lagina Yayalar Mevkii Dromoslu Oda Mezar

Çizim 41: Alinda Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 42: Orthosia Dromoslu Oda Mezarının Plan ve Kesiti

Çizim 43: Orthosia Dromoslu Oda Mezar Planı

Çizim 44: Alamut-Maltepe Dromoslu Oda Mezarı Planı

Çizim 45: Hyllarima Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 46: Altıntaş Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çiizm 47: Arablı Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 48: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 49: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 50: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 51: Kavaklı Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 52: Kavaklı Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 53: Labranda Dromoslu Oda Mezarın Planı

Çizim 54: Aydın Teke Kale Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 55: Gözleğentepe Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 56: Belentepe Mevkii 07BTM13 Numaralı Mezarın Planı

Çizim 57: Komana'da Bulunan Anıt Mezar

Çizim 58: 07BTM31 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 59: 07BTM32 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 60: 07BTM34 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 61: Börükçü Mevkii 06BM48 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 62: Börükçü Mevkii 05BM100 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 63: Börükçü Mevkii 05BM106 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 64: Belentepe Mevkii 07BTM02 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 65: Belentepe Mevkii 07BTM05 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 66: Belentepe Mevkii 07BTM06 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 67: Belentepe Mevkii 07BTM09 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 68: Belentepe Mevkii 07BTM10 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 69: Belentepe Mevkii 07BTM15 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 70: Belentepe Mevkii 07BTM27 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 71: Belentepe Mevkii 07BTM36 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 72: Börükçü Mevkii 05BM18 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 73: Stratonikeia Akdağ M8 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 74: Kaunos Plaka Tekne Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 75: Belentepe Mevkii 07BTM11 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 76: 07BTM11 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Çizim 77: Belentepe Mevkii 07BTM18 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 78: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanteirum

Çizim 79: Belentepe Mevkii 07BTM20 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 80: Belentepe Mevkii 07BTM21 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 81: Belentepe Mevkii 07BTM28 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 82: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

Çizim 83: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

Çizim 84: Belentepe Mevkii 07BTM33 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 85: Belentepe Mevkii 07BTM37 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 86: Börükçü Mevkii 05BM07 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 87: Börükçü Mevkii 05BM12 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

Çizim 88: Belentepe Mevkii 07BTM22 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

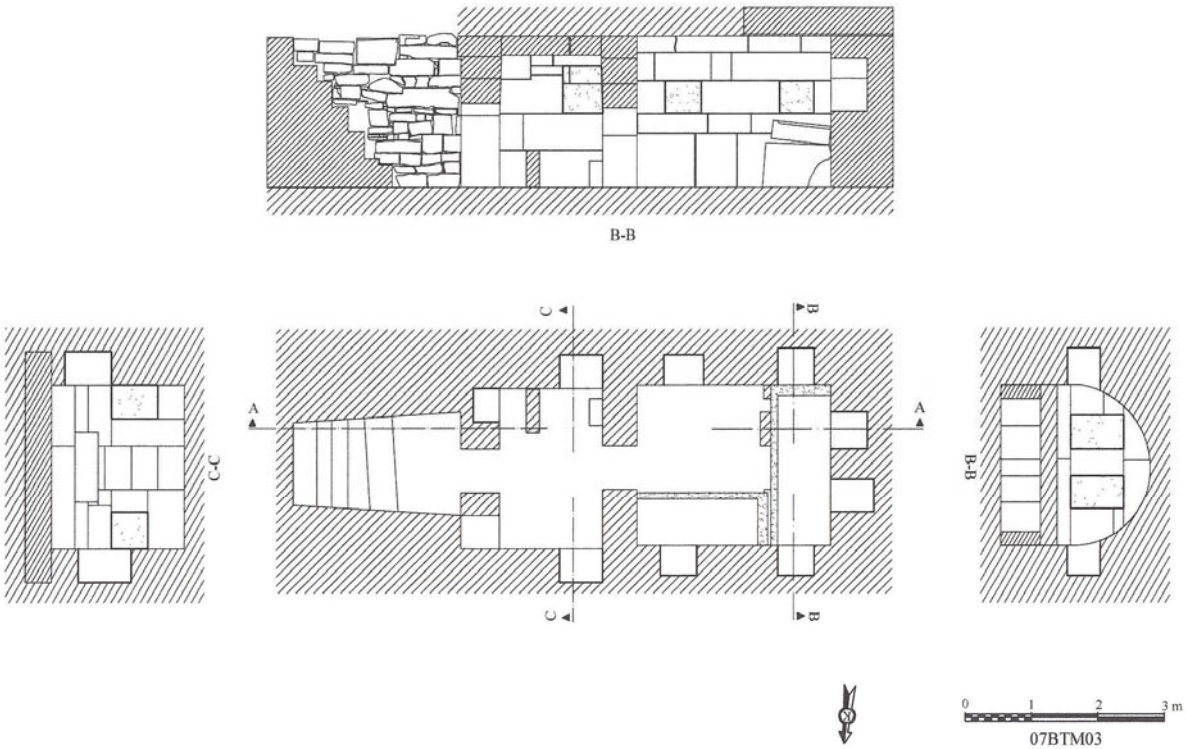
Çizim 89: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hydria

Çizim 90: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Stamnos

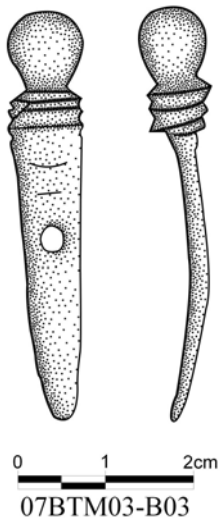
Çizim 91: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

Çizim 92: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

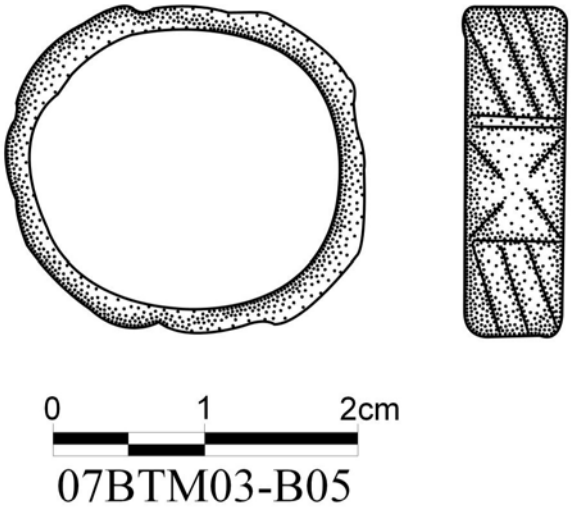
ÇİZİMLER

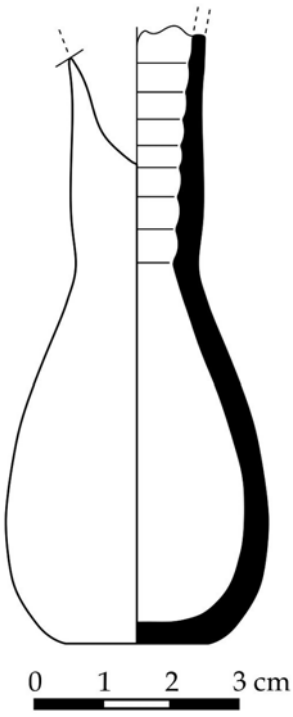
Çizim 1: 07BTM03 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

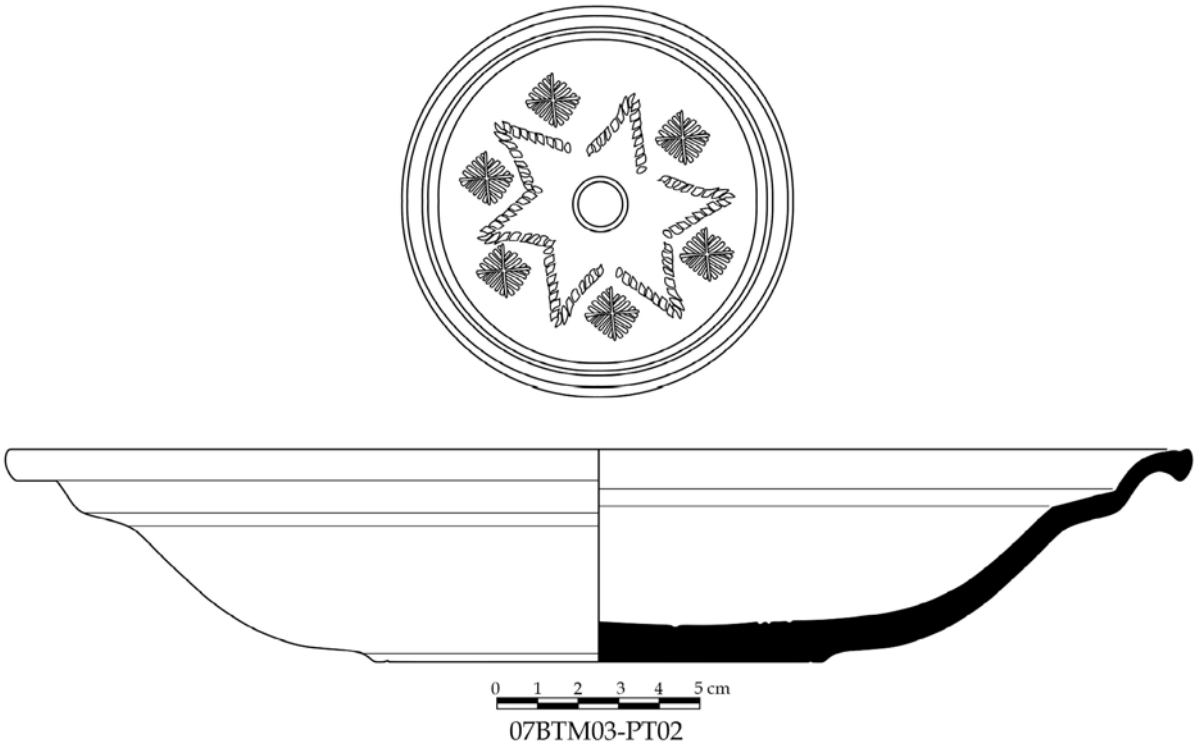
Çizim 2: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kolye Ucu

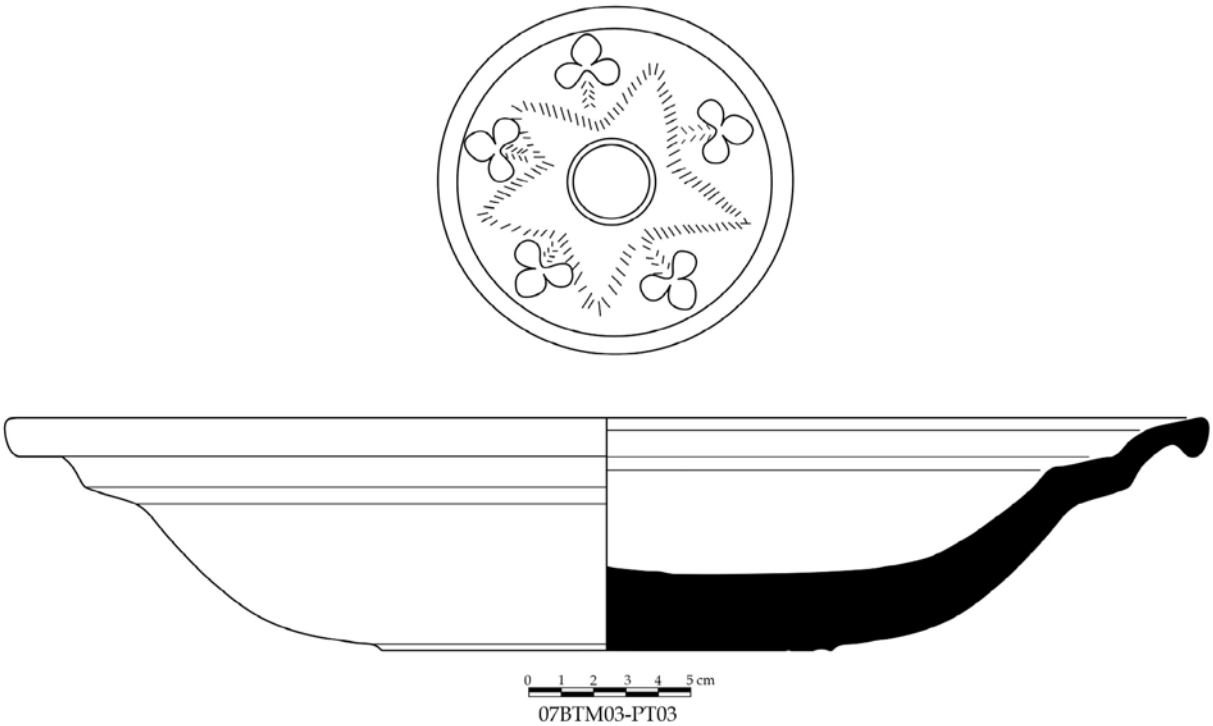
Çizim 3: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Yüzük

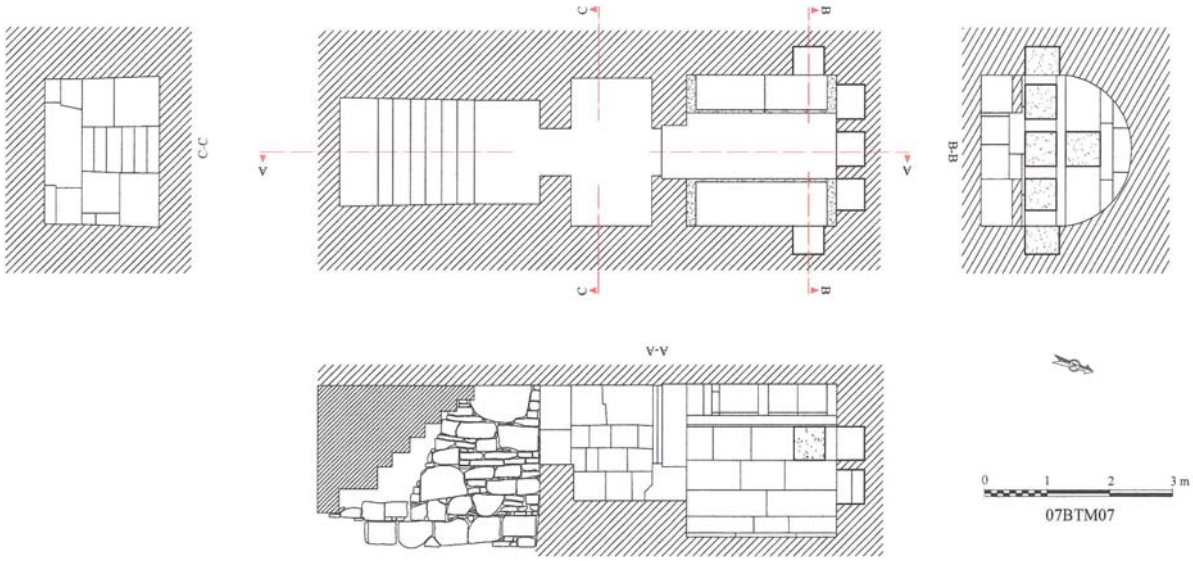
Çizim 4: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium

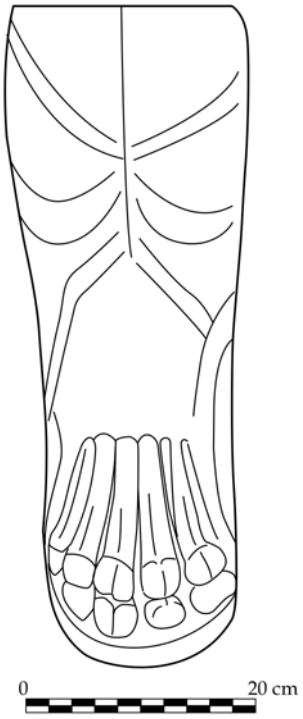
Çizim 5: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Tabak

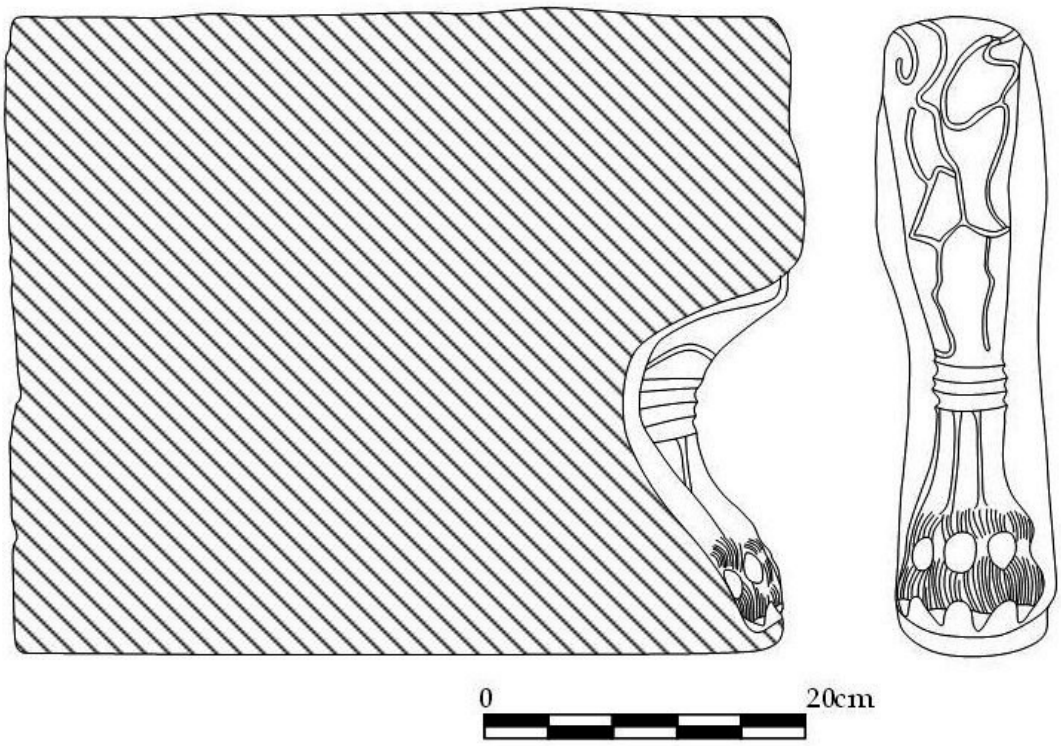
Çizim 6: Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Tabak

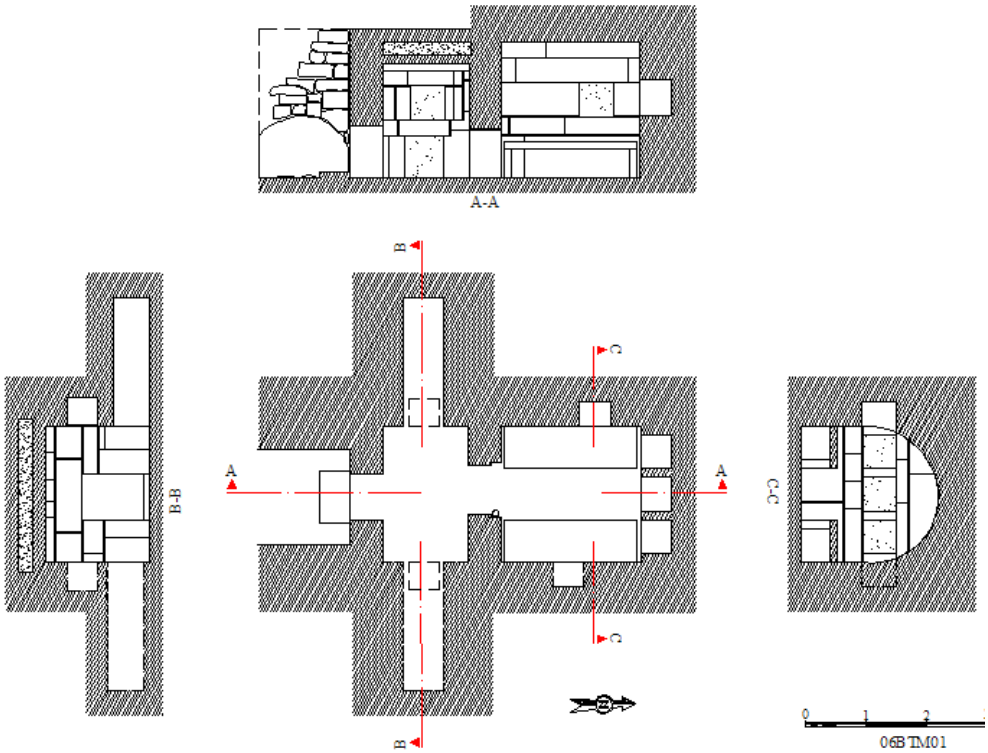
Çizim 7: 07BTM07 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

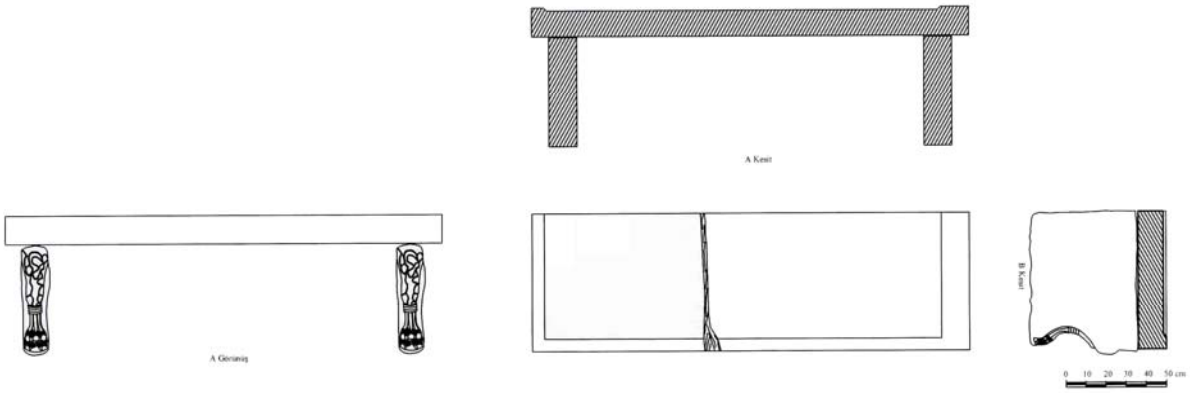
Çizim 8: Mezarın Kline Ayağı

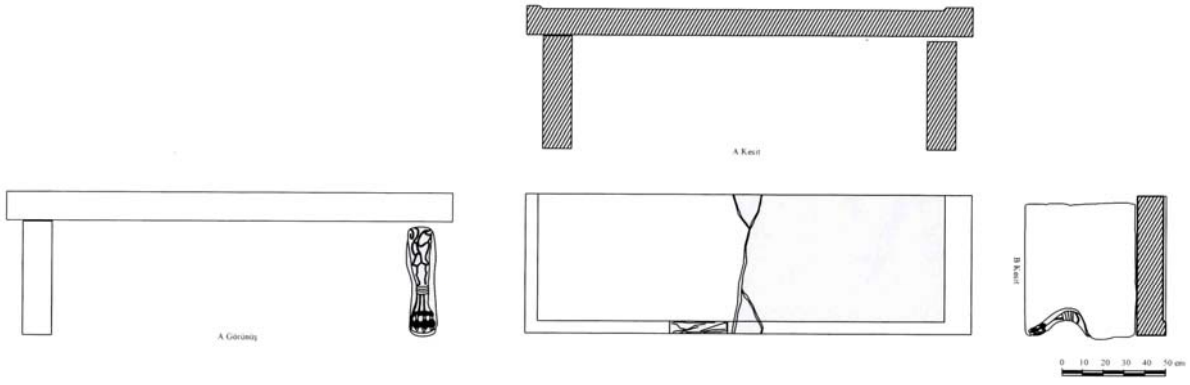
Çizim 9: 06BTM01 Numaralı Mezarda Bulunan Kline Ayağı

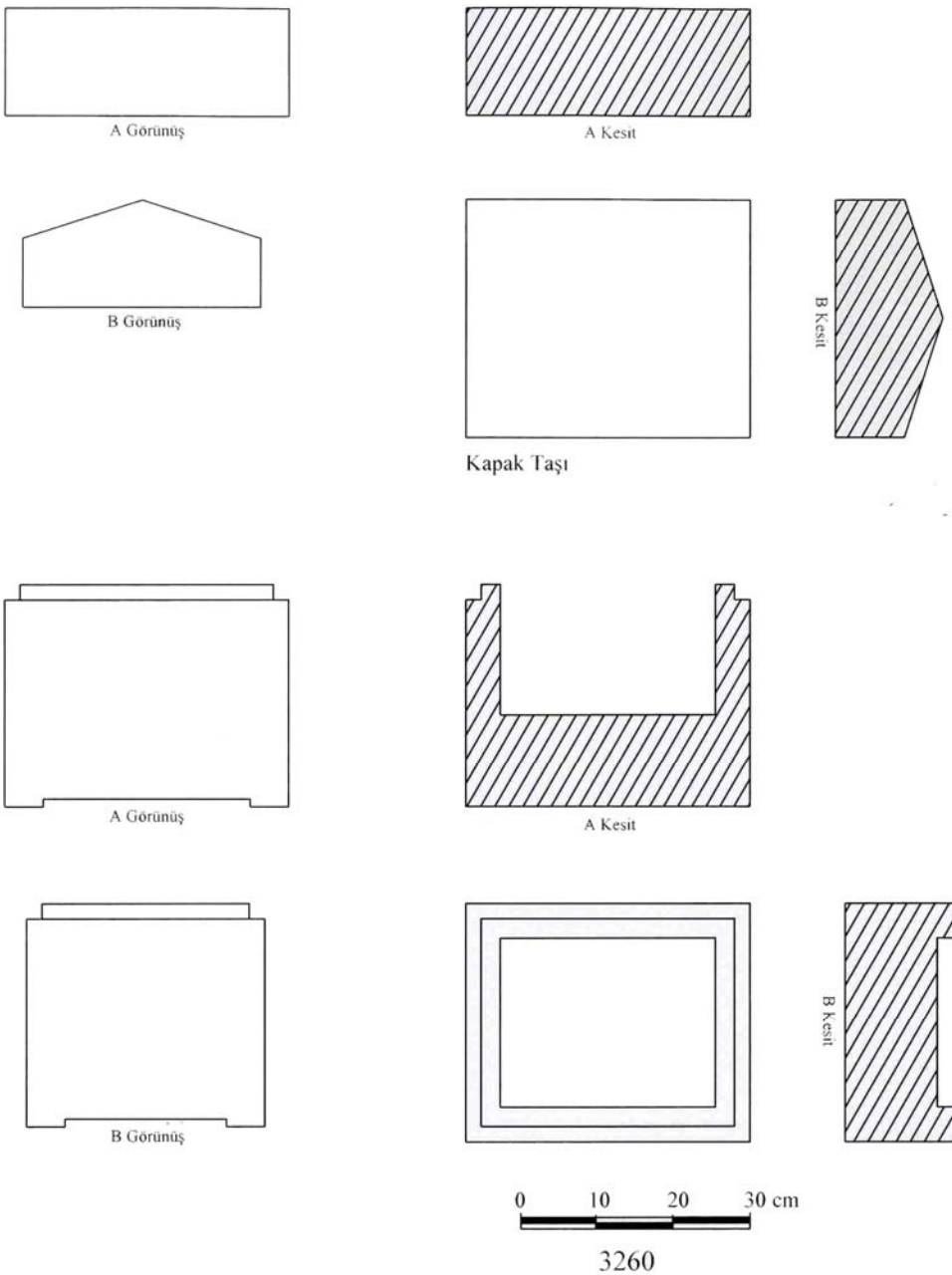
Çizim 10: 06BTM01 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

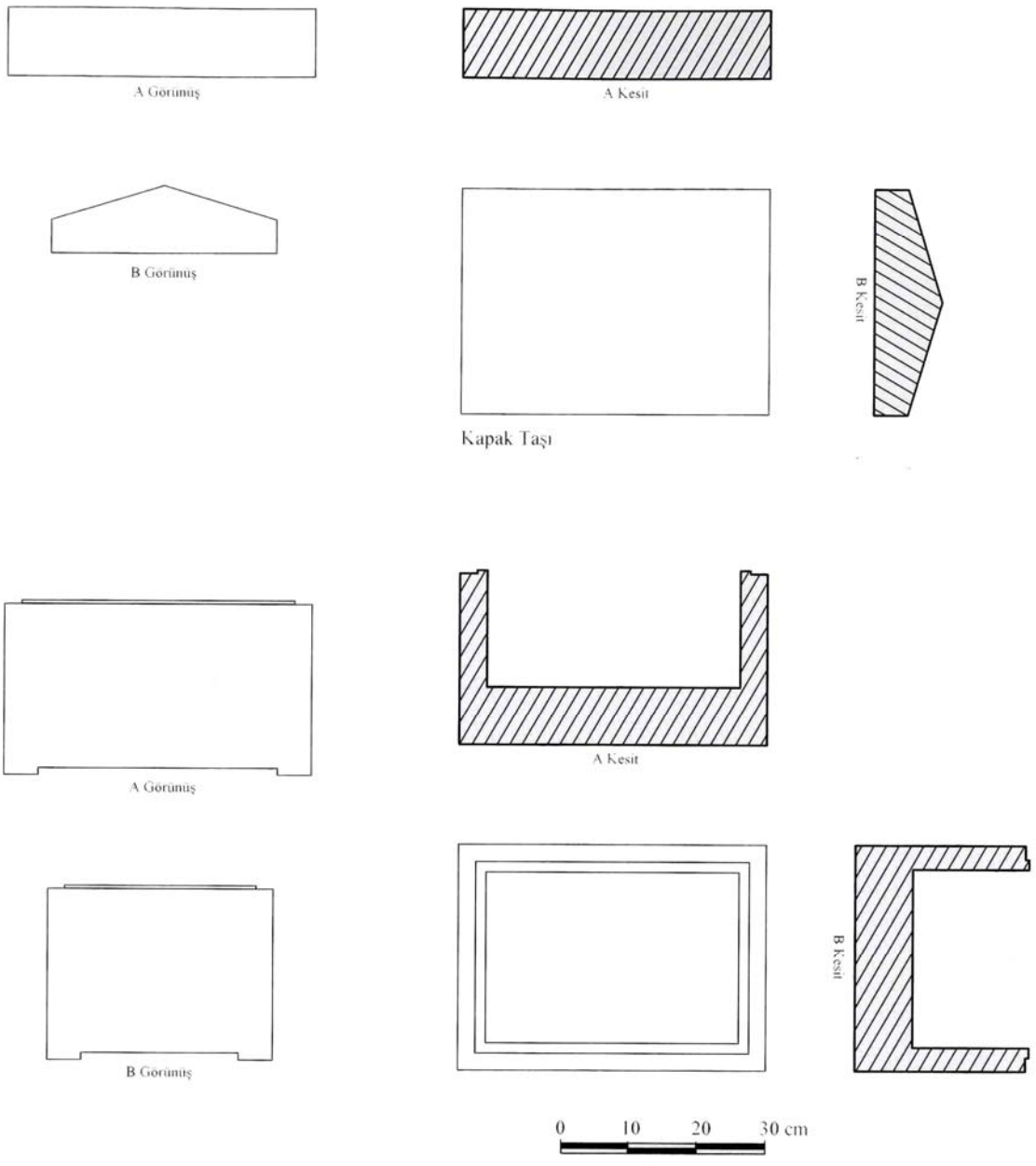
Çizim 11: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline

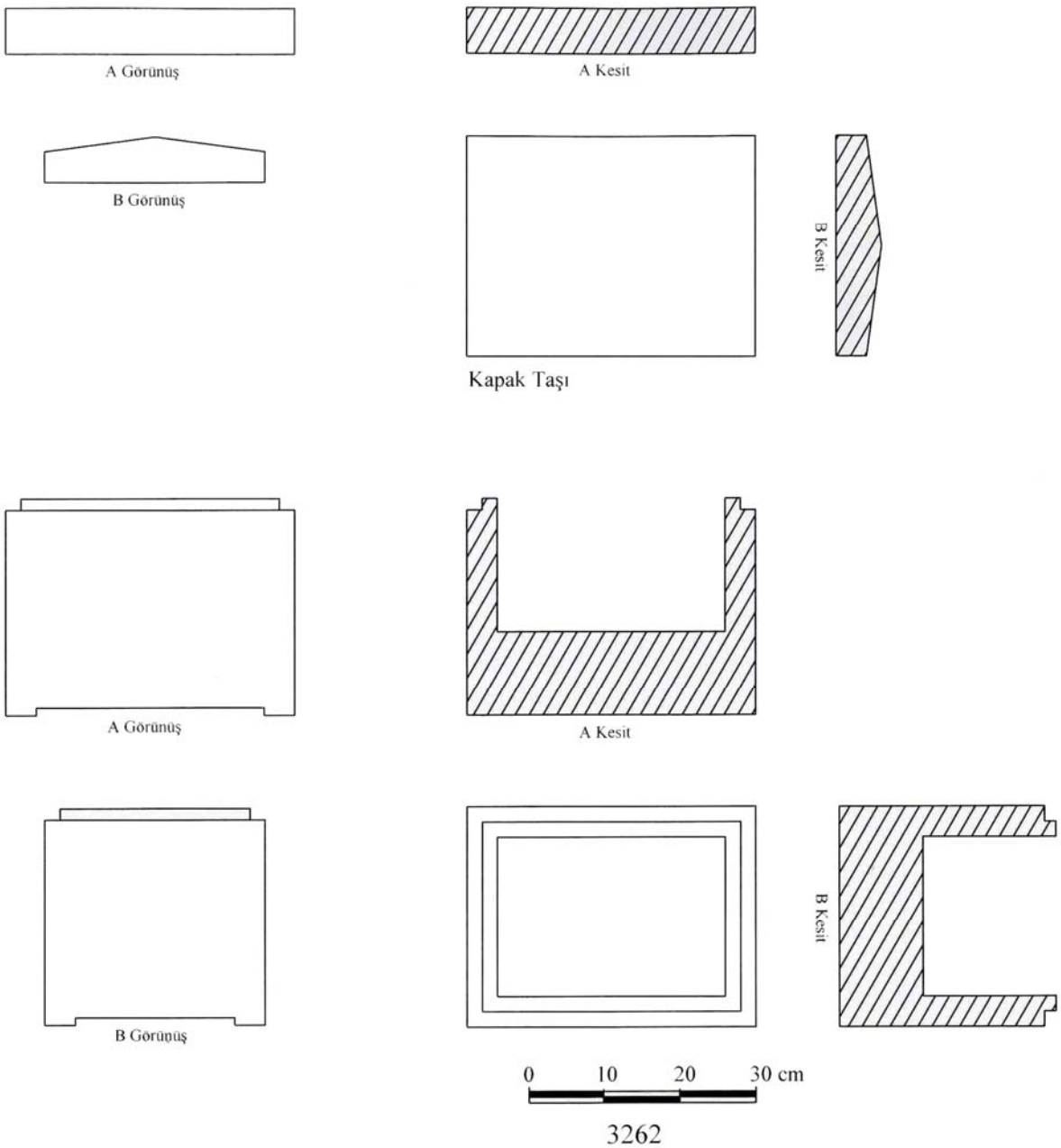
Çizim 12: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline

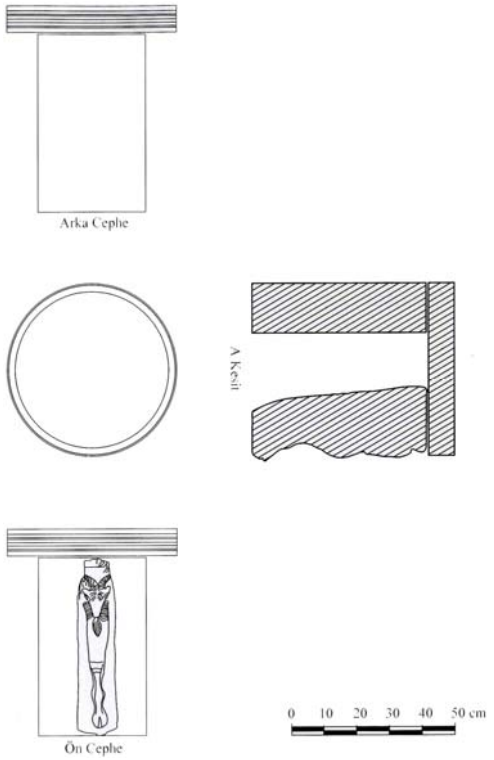
Çizim 13: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

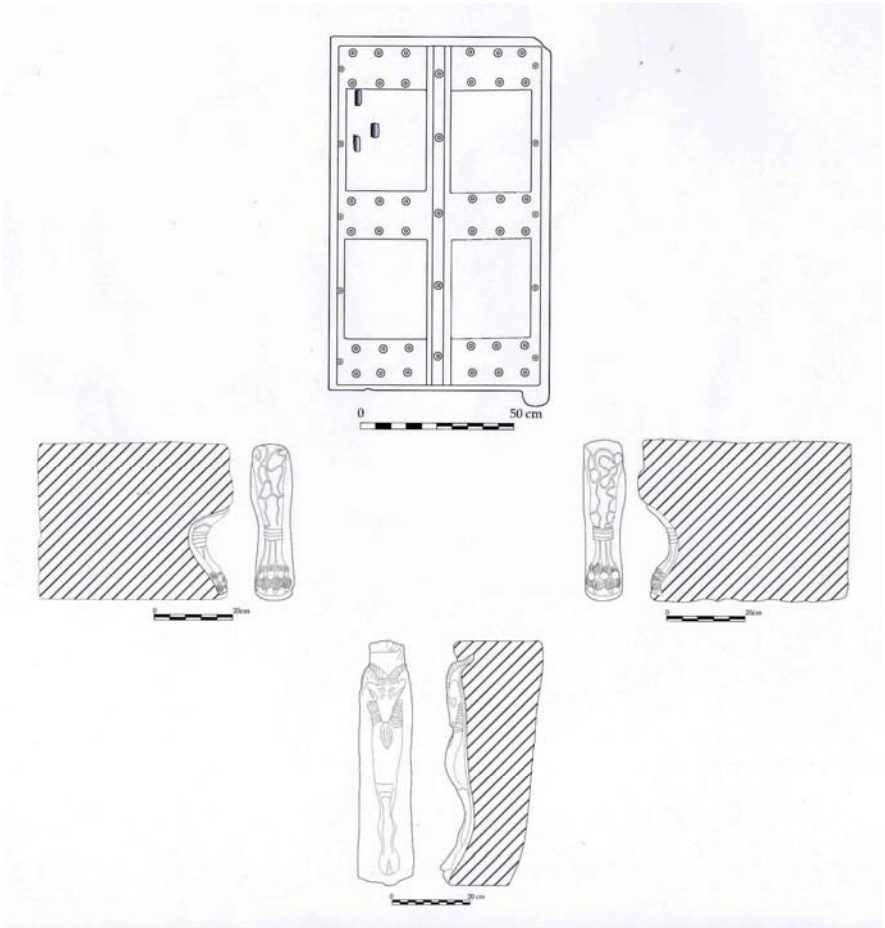
Çizim 14: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

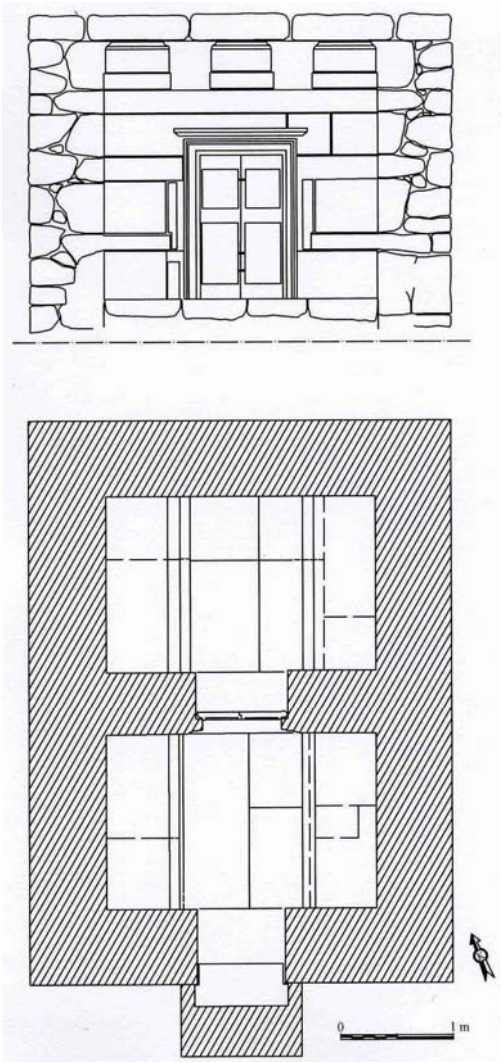
Çizim 15: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Osthotek

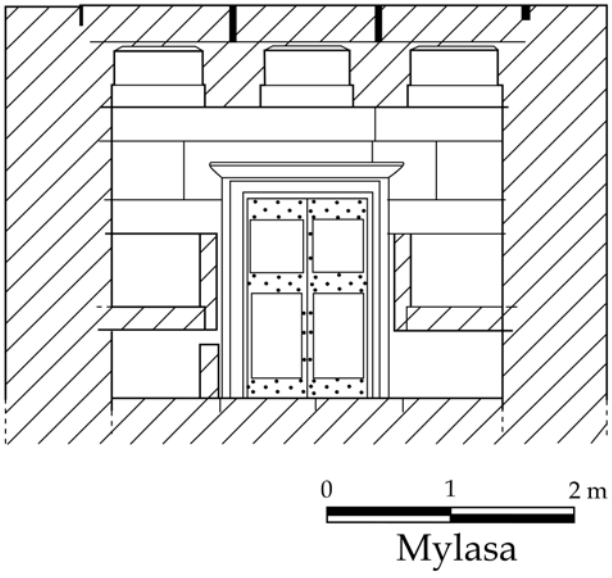
Çizim 16: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Keçi Ayağı Kabartmalı Altar

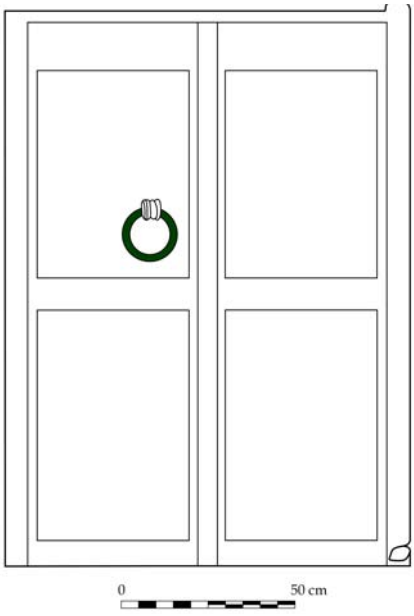
Çizim 17: 06BTM01 Numaralı Mezara Ait Kline Ayakları ve Kapı

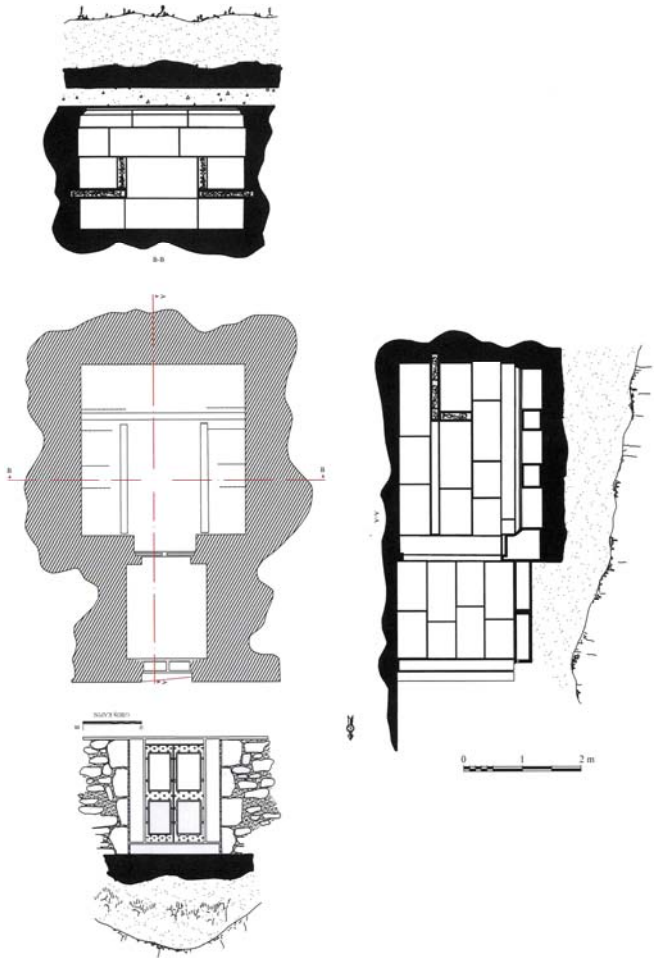
Çizim 18: Mylasa'da Bulunan Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Ön Cephesi

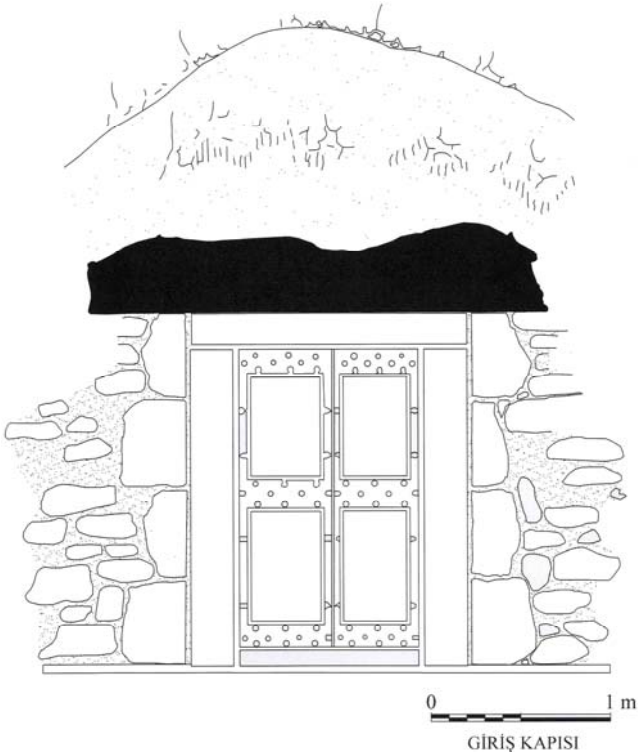
Çizim 19: Mylasa Oda Mezarının Giriş Kapısı

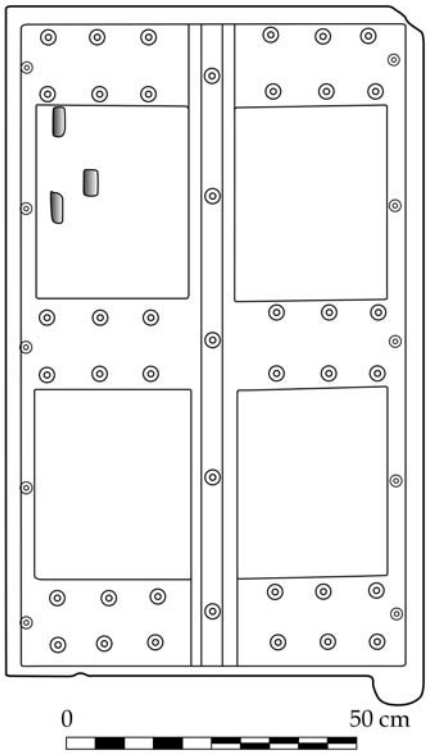
Çizim 20: 07BTM07 Numaralı Mezarın Giriş Kapısı

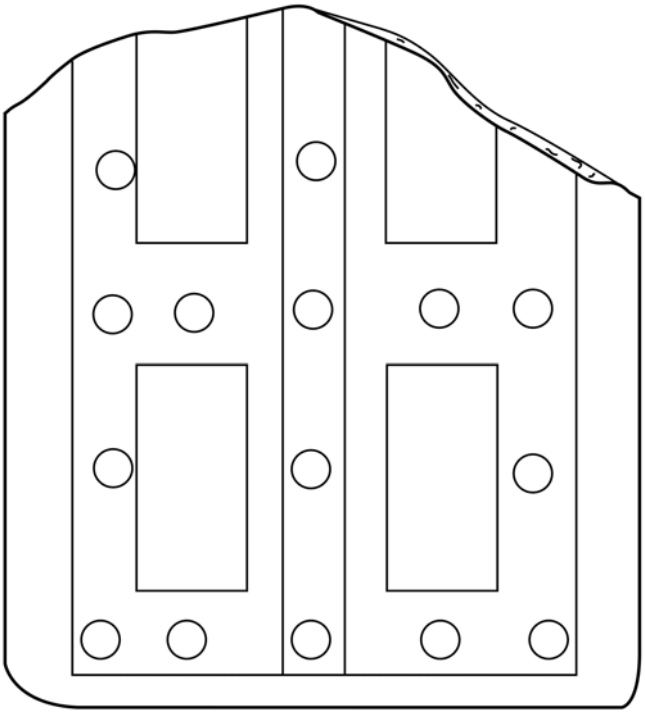
Çizim 21: Mylasa Beçin Dromoslu Oda Mezar

Çizim 22: Mylasa-Beçin Dromoslu Oda Mezarının Giriş Kapısı

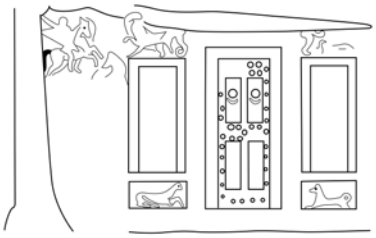

Çizim 23: 06BTM01 Numaralı Mezarın Giriş Kapısı

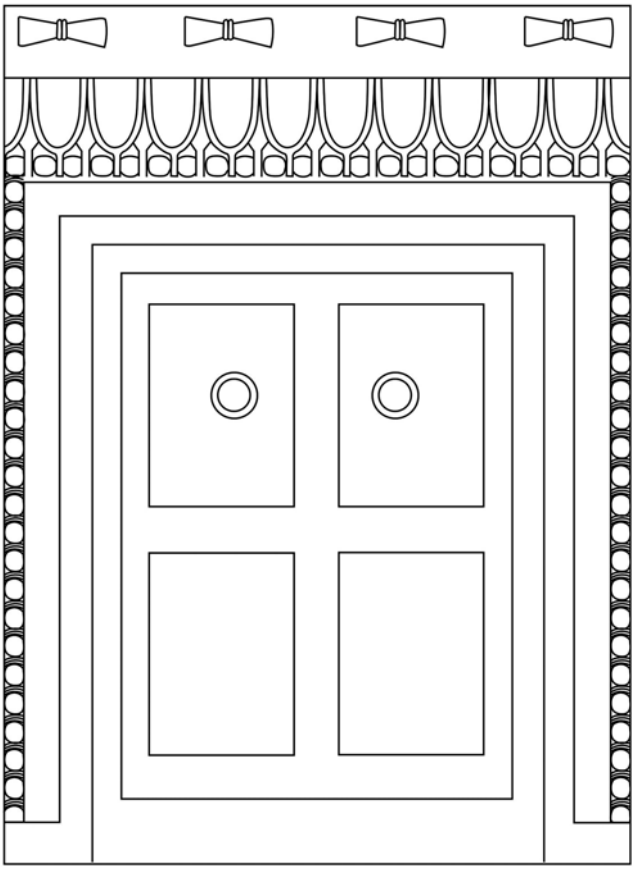

Çizim 24: Tlos C Kayalığı Kapıtaşı

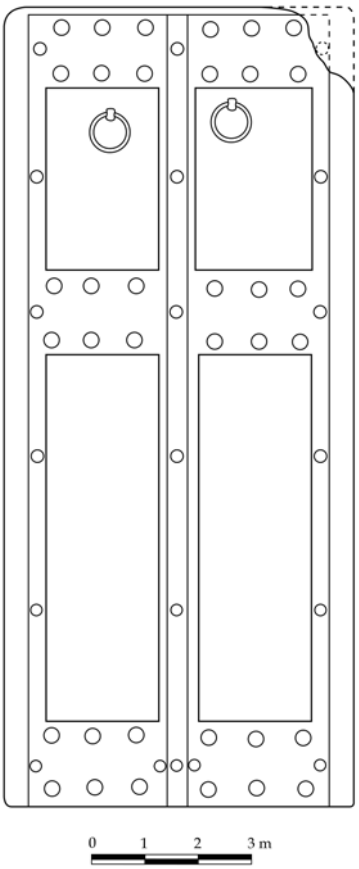

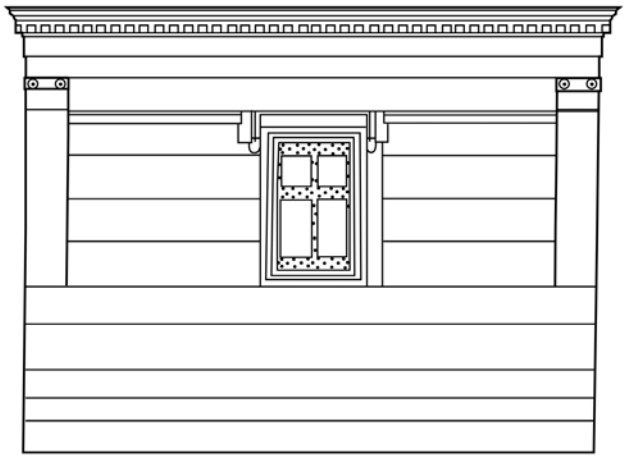
Çizim 25: Tlos Akropolü Kaya Gömütü

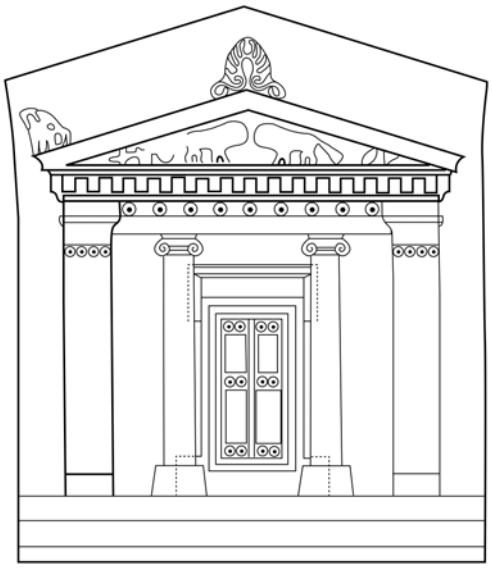
Çizim 26: İkiztepe Tümülüsü Giriş Kapısı

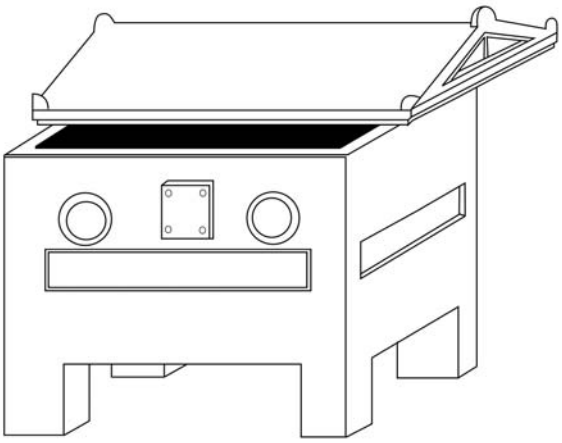
Çizim 27: Stratonikeia Akdağ Dromoslu Oda Mezar Giriş Kapısı

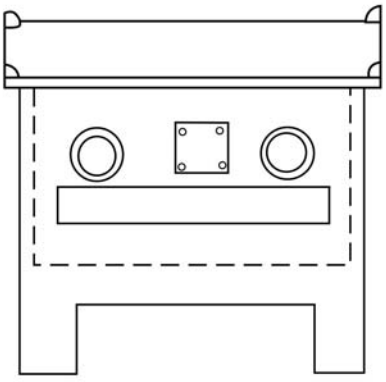

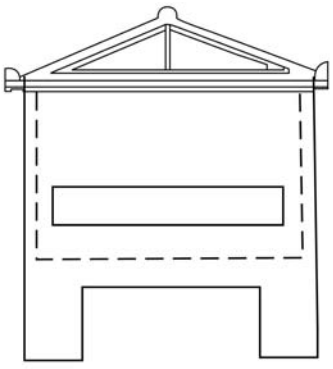
Çizim 28: Kaunos Mezar Gediği Anıt Mezar II.

Çizim 29: Kaunos Kaya Mezarı Ön Cephe

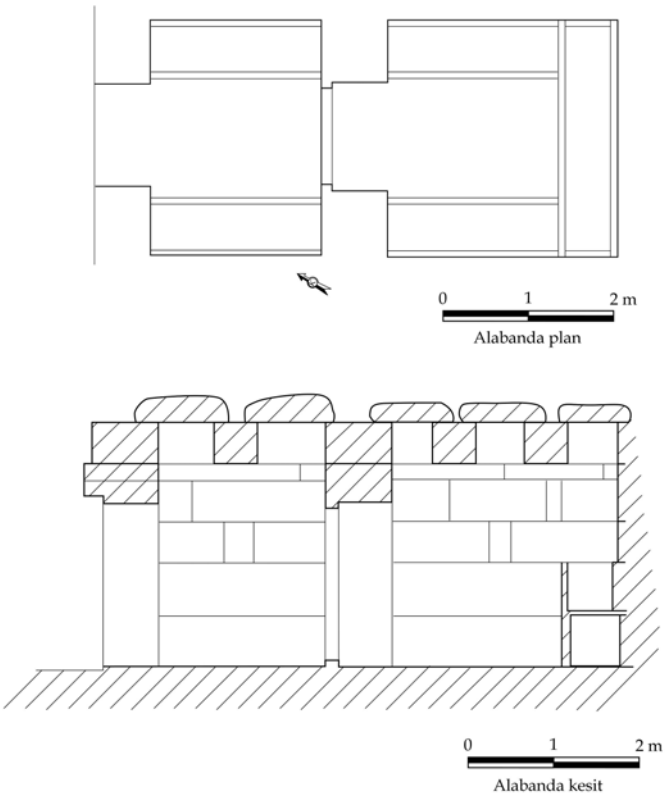

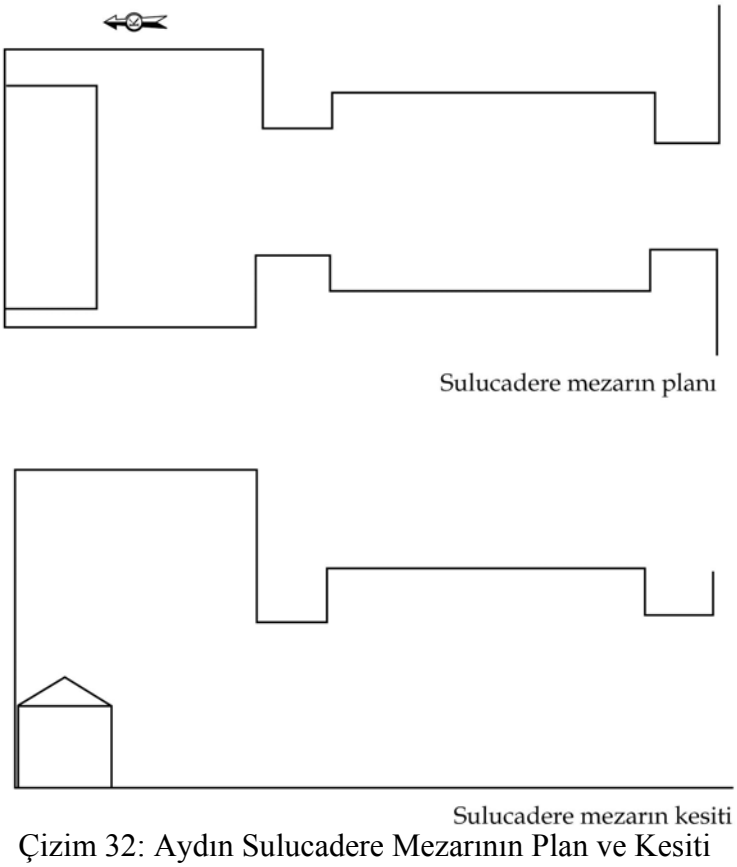

On Görünüş *Yan Görünüş*

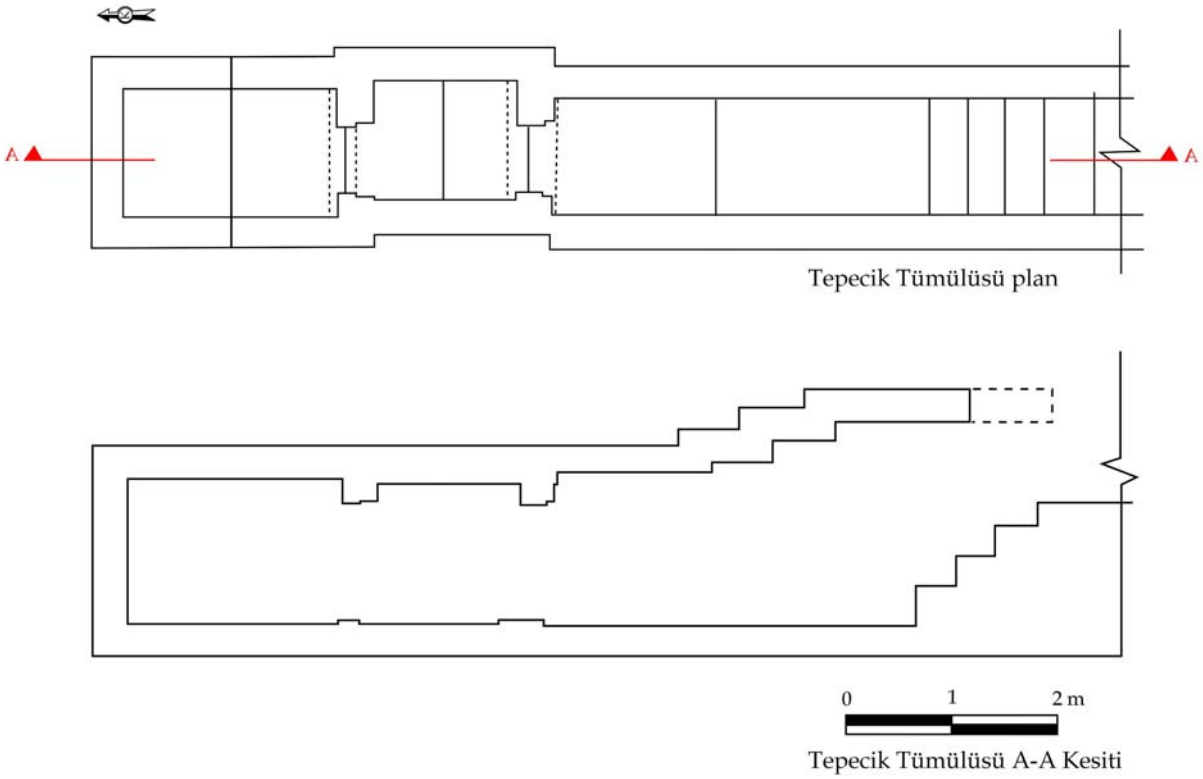
Çizim 30: Beçin Oda Mezarında Bulunan Osthotek

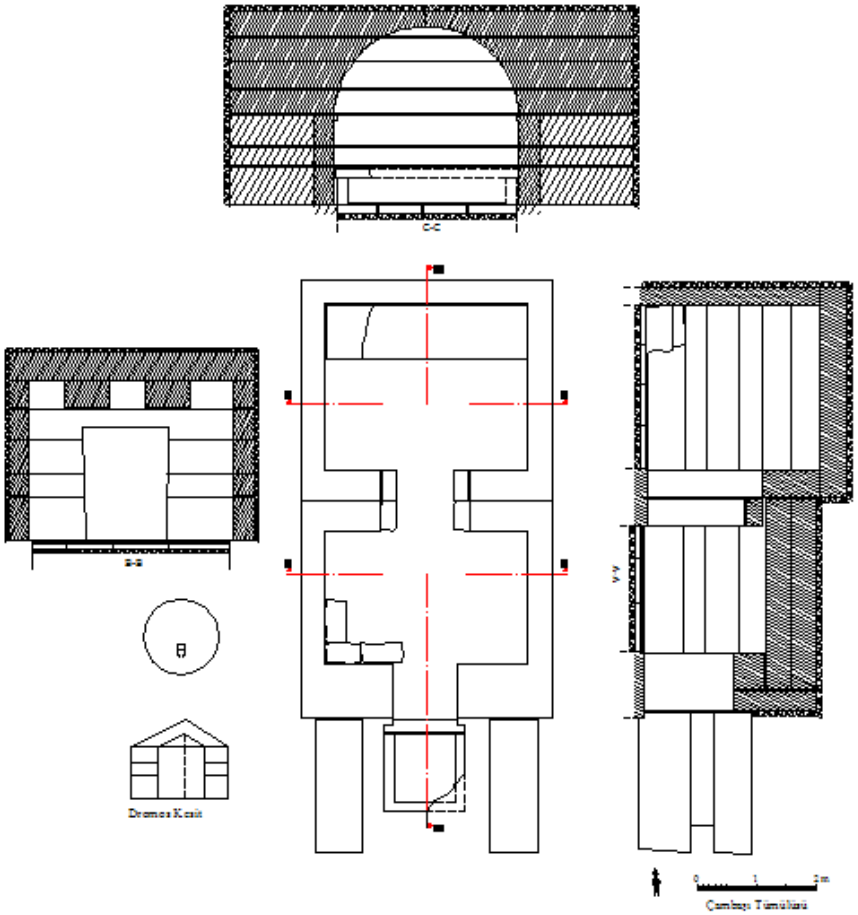
Çizim 31: Alanbanda Dromoslu Oda Mezarının Plan ve Kesiti

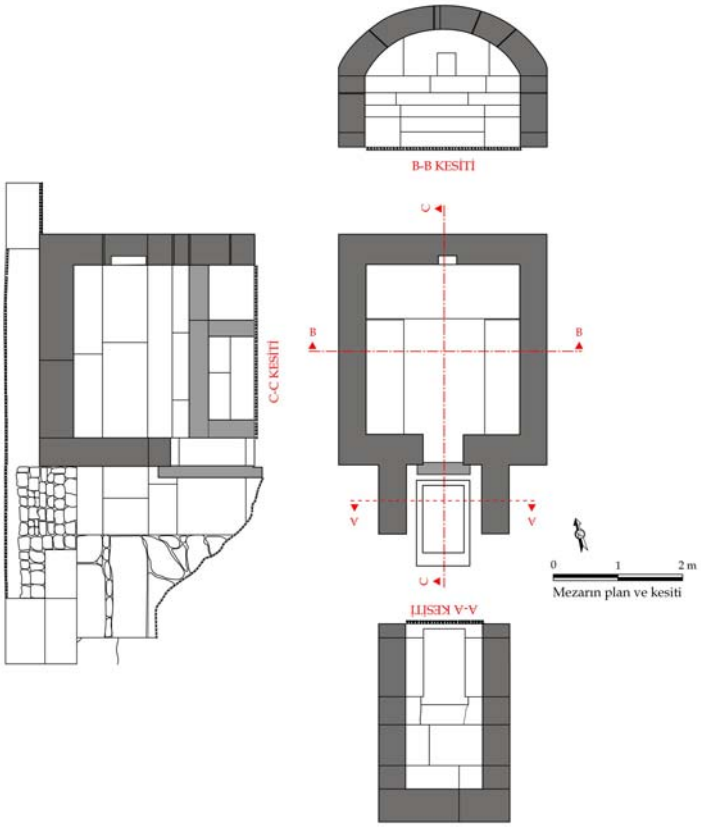
Çizim 32: Aydın Sulucadere Mezarının Plan ve Kesiti

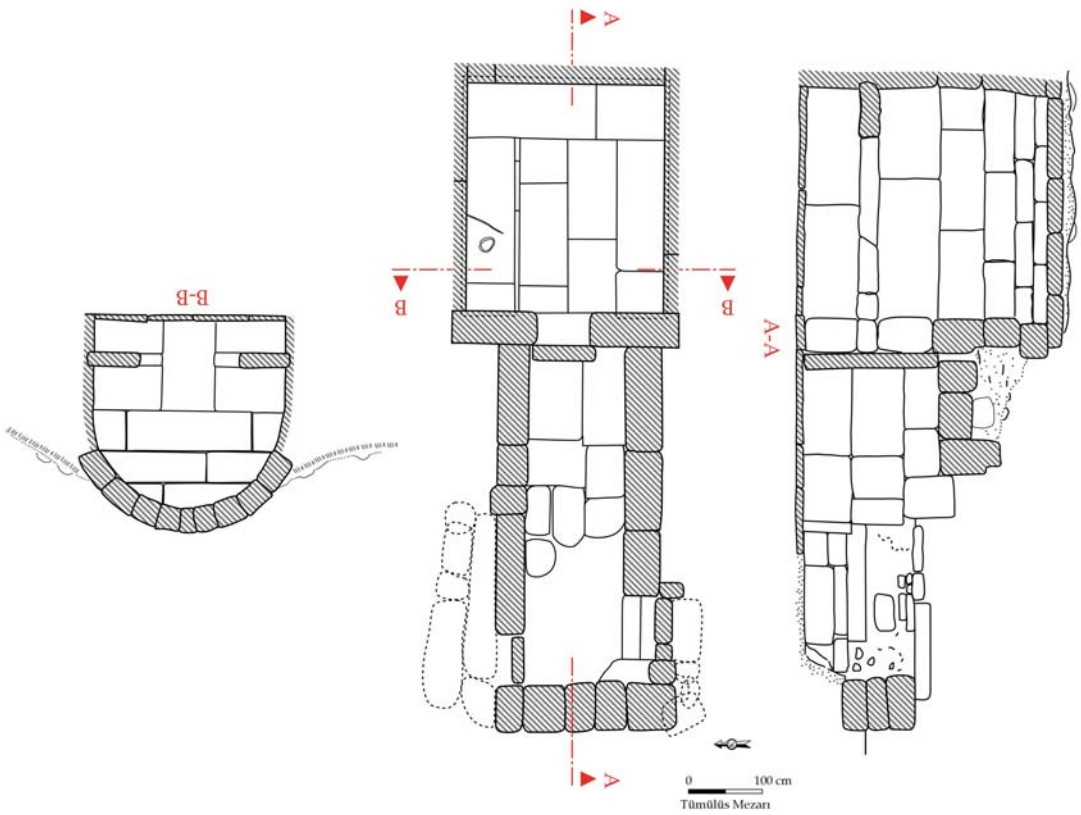
Çizim 33: Aydın Çine-Tepecik Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

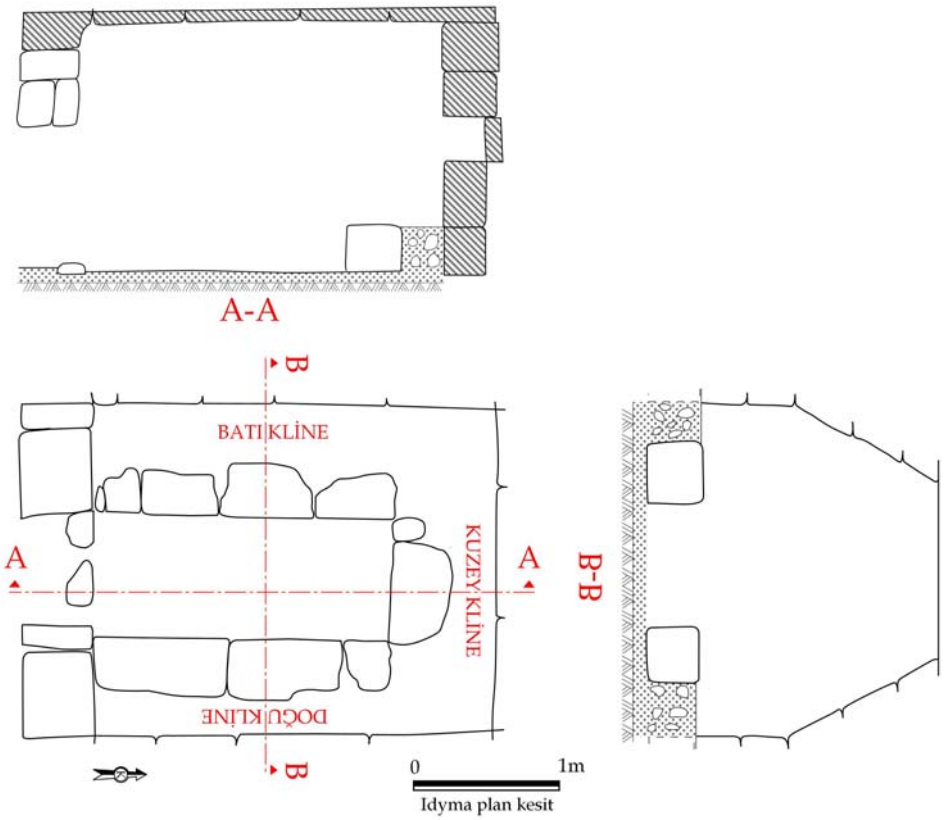
Çizim 34: Denizli Çambaşı Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

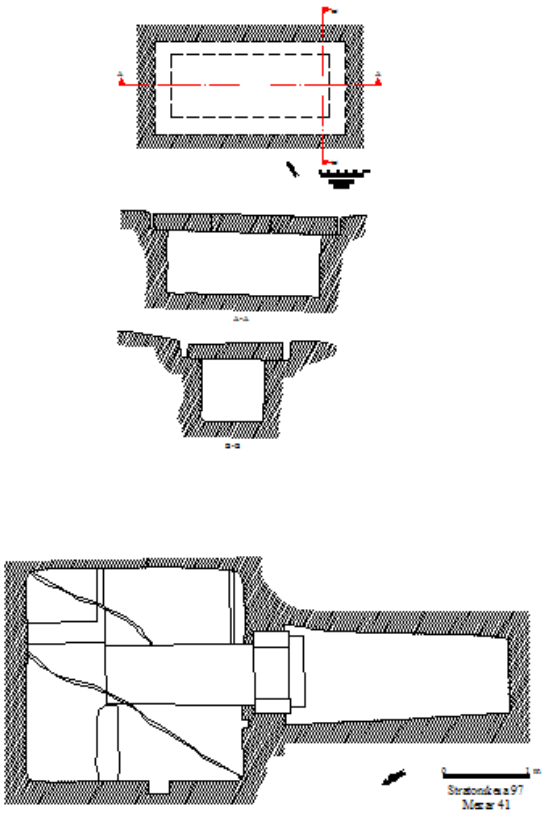
Çizim 35: Hierapolis Kuzey Nekropolü 159 D Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

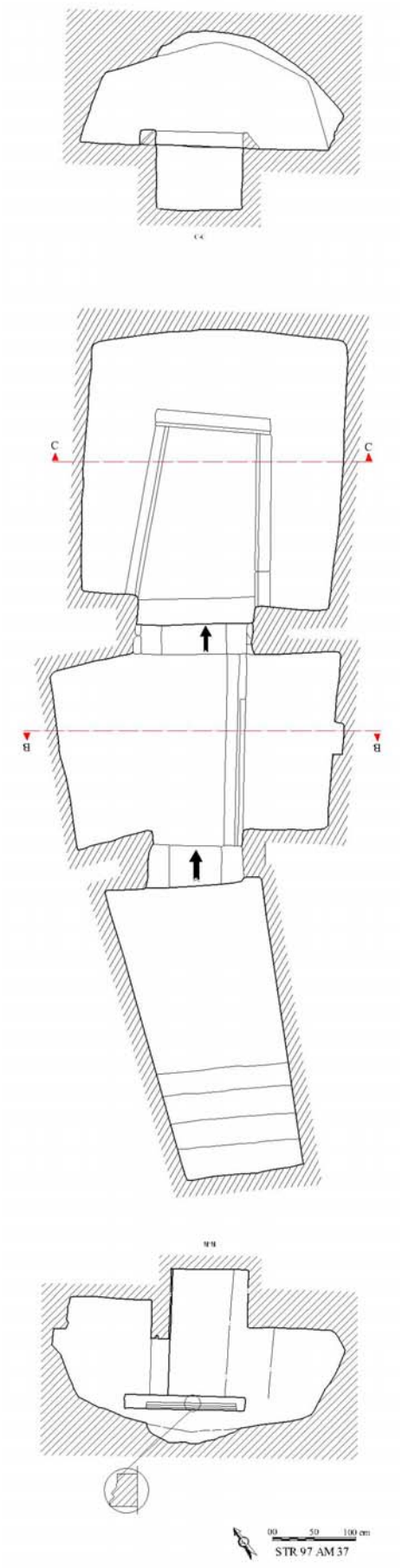
Çizim 36: Hierapolis Güney Nekropolü D10 Tümülüs Mezarın Plan ve Kesiti

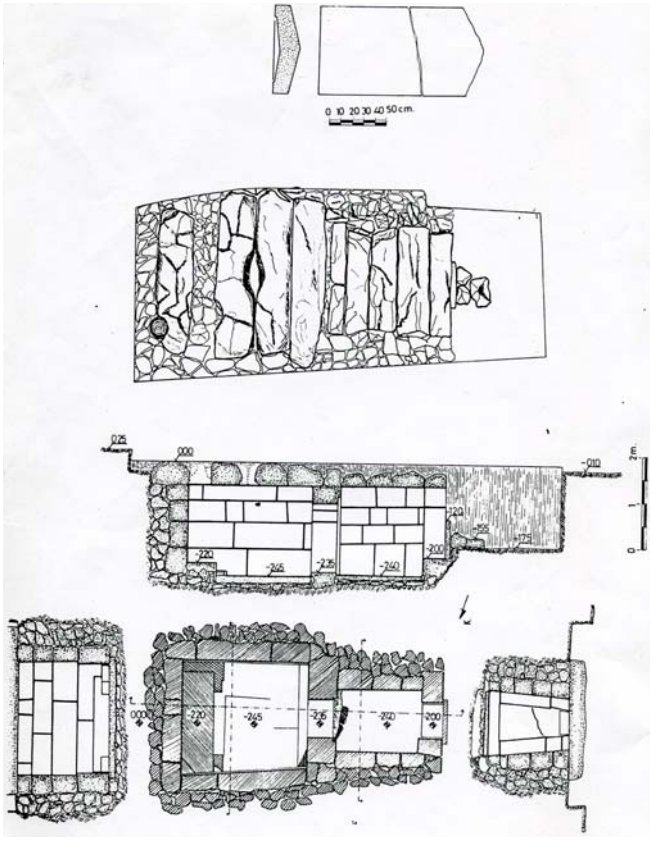
Çizim 37: Idyma Oda Mezarı Plan ve Kesiti

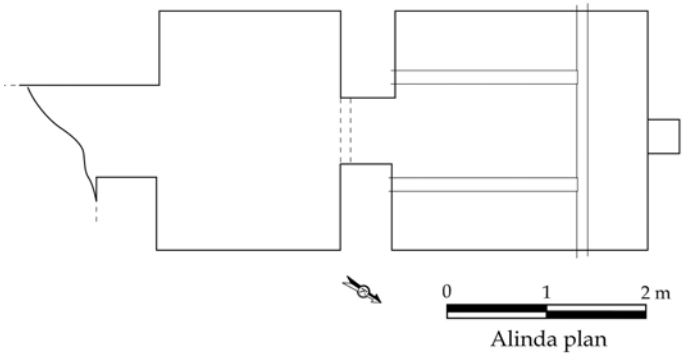
Çizim 38: Stratonikeia Akdağ Mevkii Dromoslu Oda Mezarı (STR97-M41)Plan ve Kesiti

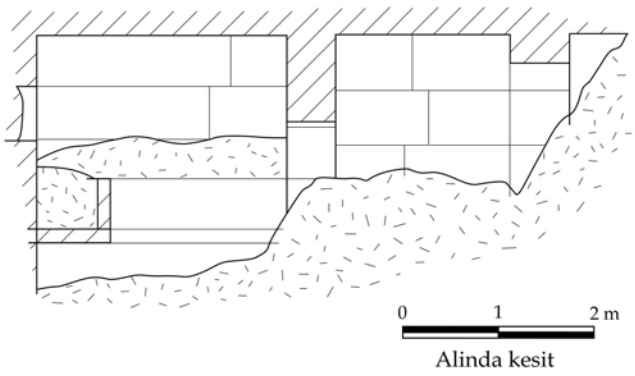

Çizim 39: Stratonikeia Akdağ Mevkii Dromoslu Oda Mezarı (STR97-M37)Plan ve Kesiti

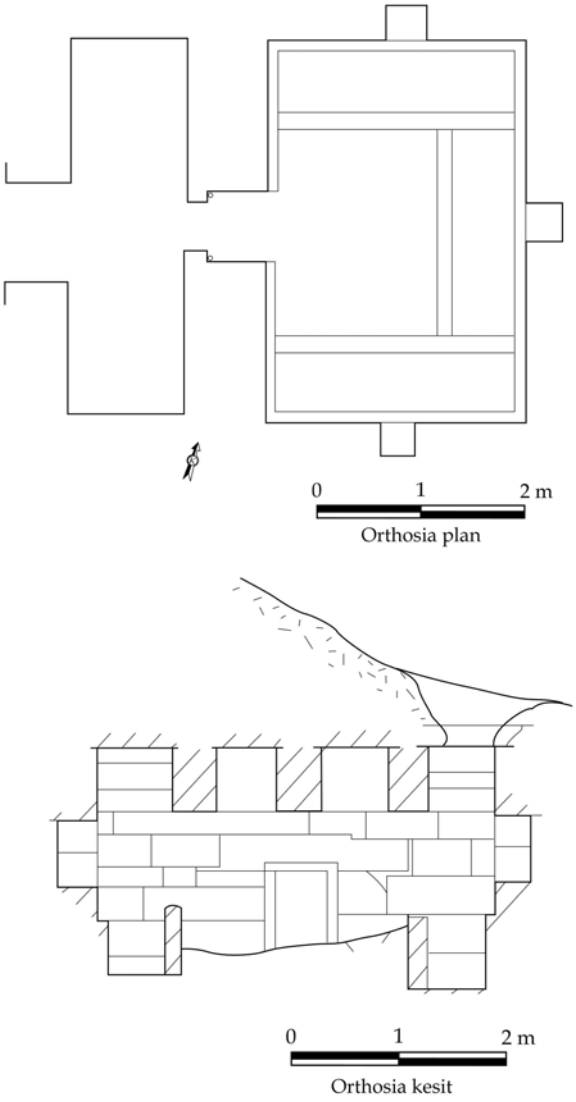

Çizim 40: Lagina Yayalar Mevkii Dromoslu Oda Mezar

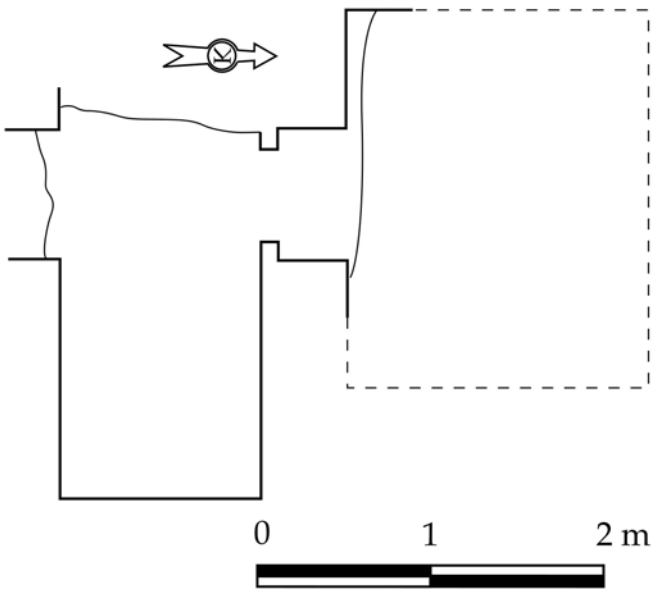

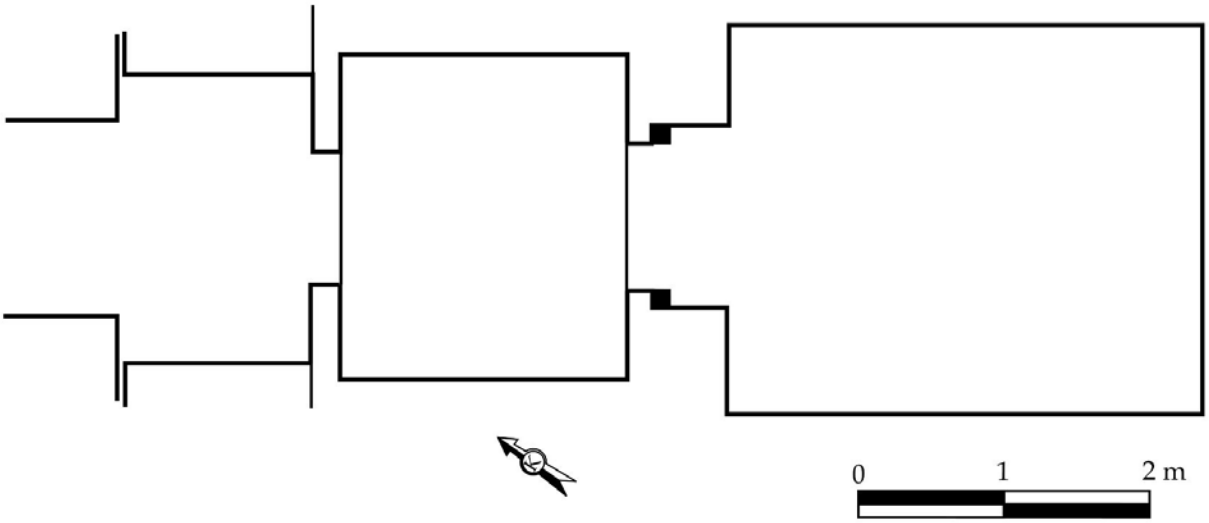
Çizim 41: Alinda Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

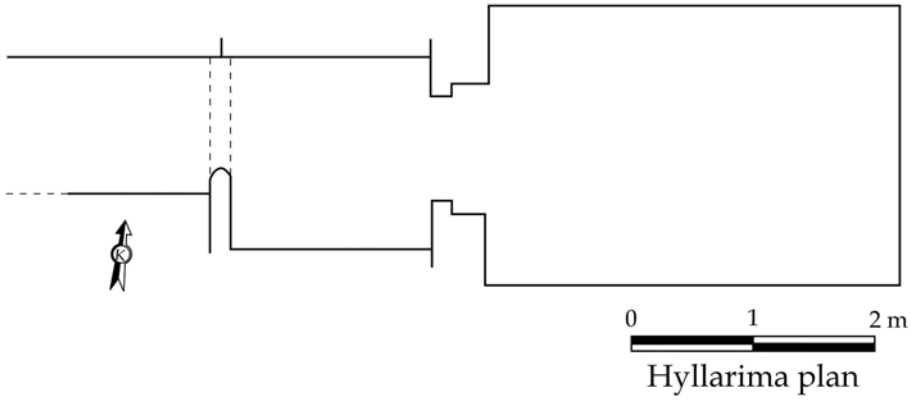
Çizim 42: Orthosia Dromoslu Oda Mezarının Plan ve Kesiti

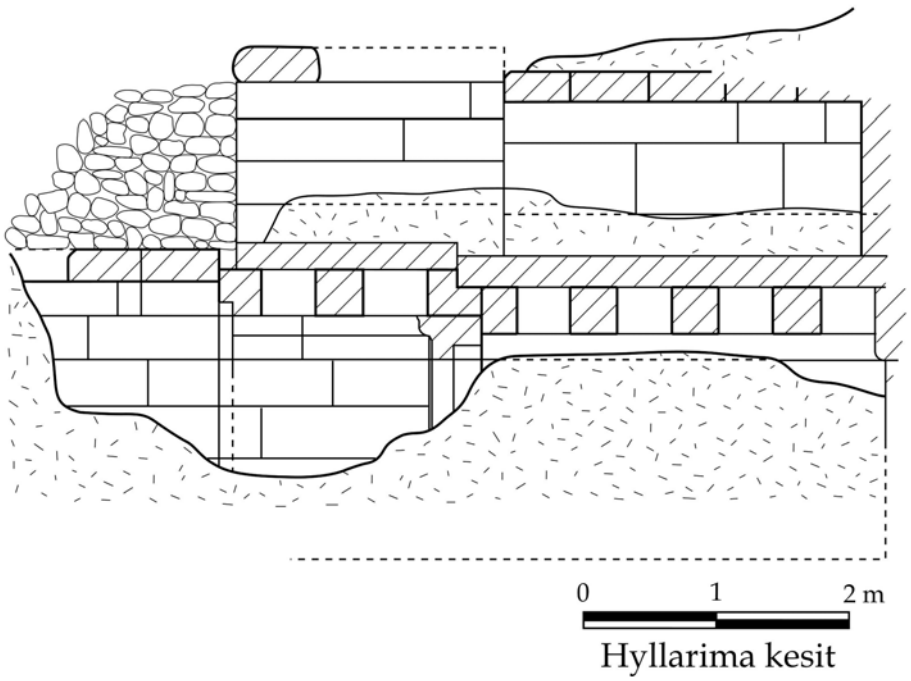

Çizim 43: Orthosia Dromoslu Oda Mezar Planı

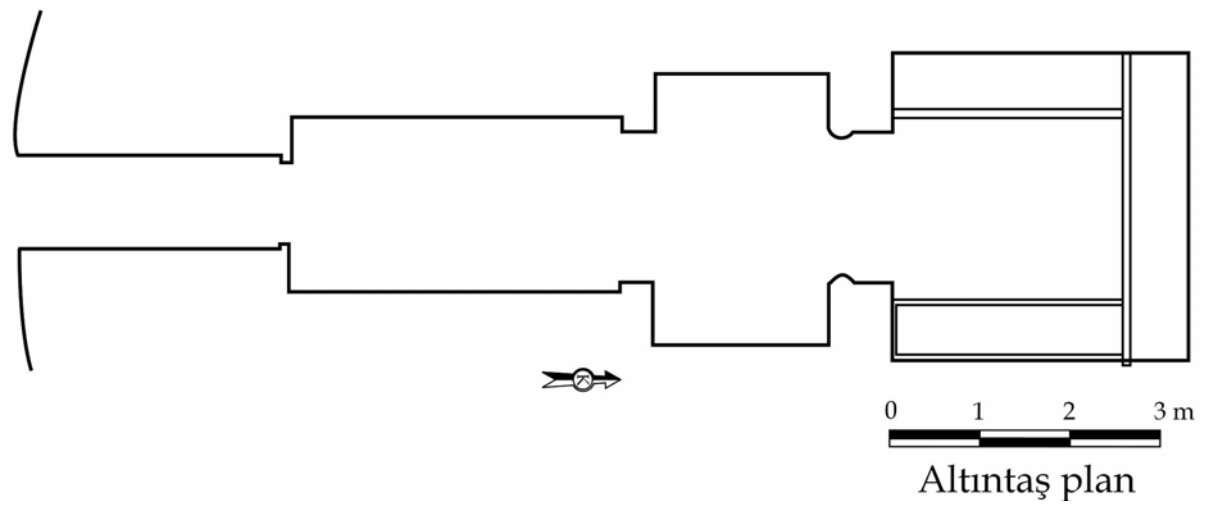

Çizim 44: Alamut-Maltepe Dromoslu Oda Mezarı Planı

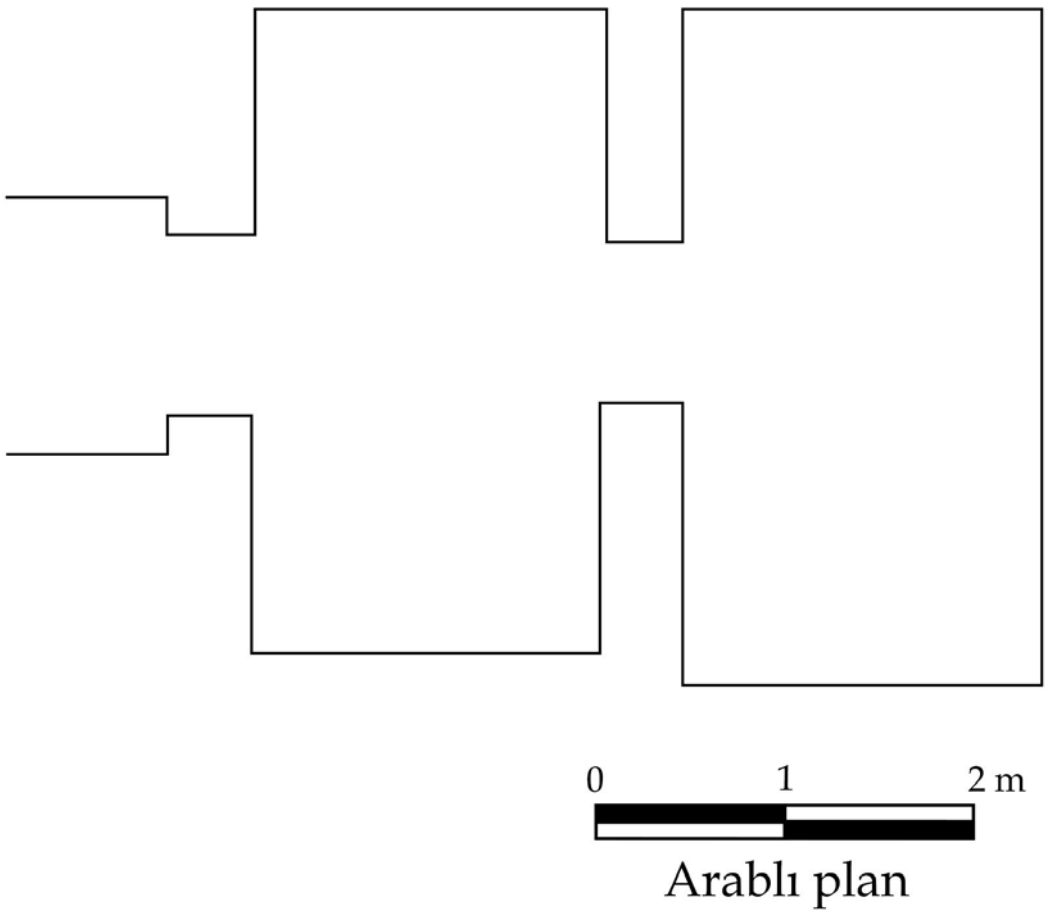

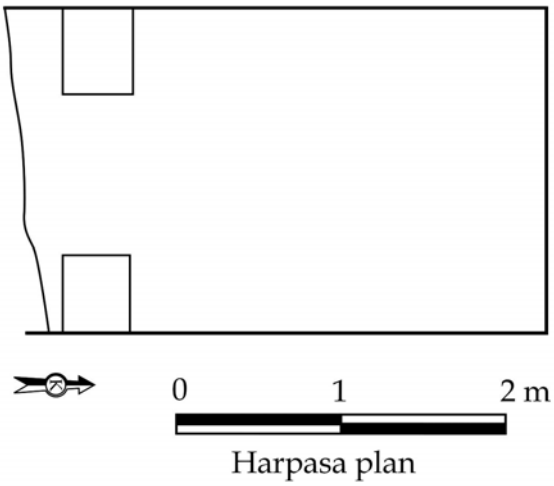
Çizim 45: Hyllarima Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

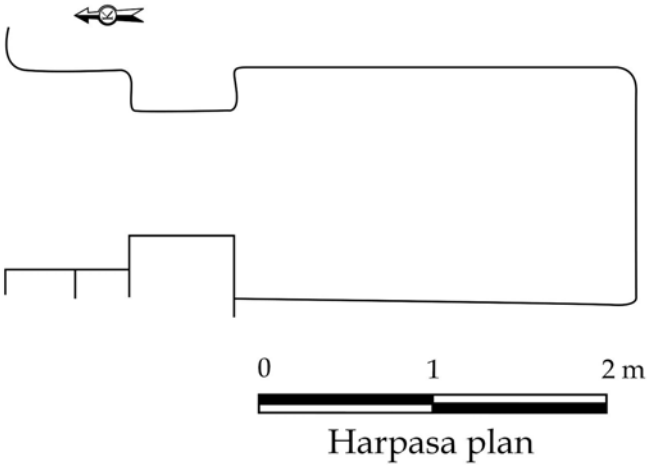
Çizim 46: Altıntaş Dromoslu Oda Mezarın Planı

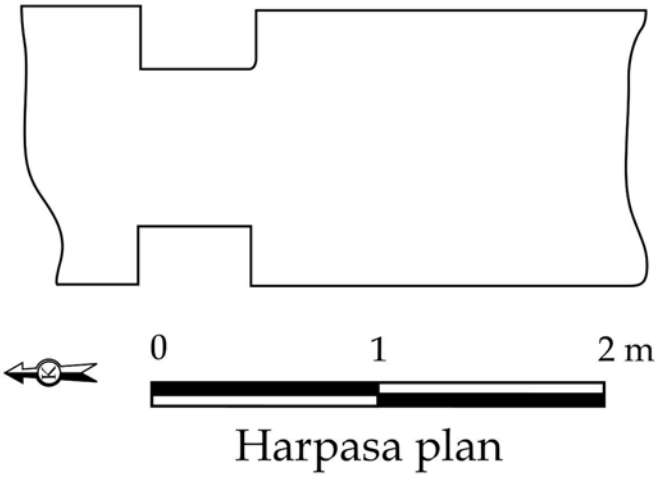
Çiizm 47: Arablı Dromoslu Oda Mezarın Planı

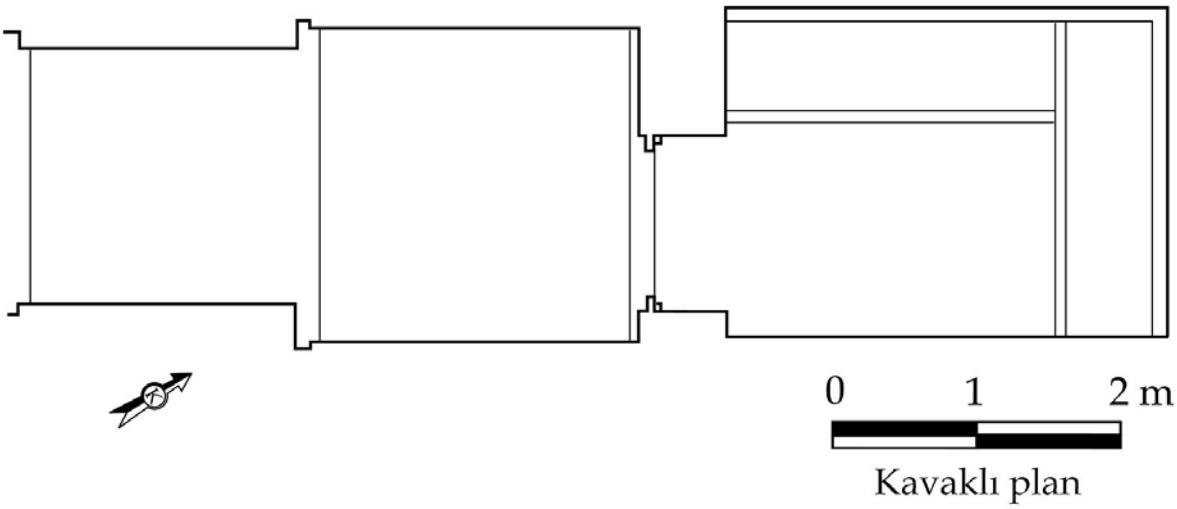
Çizim 48: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

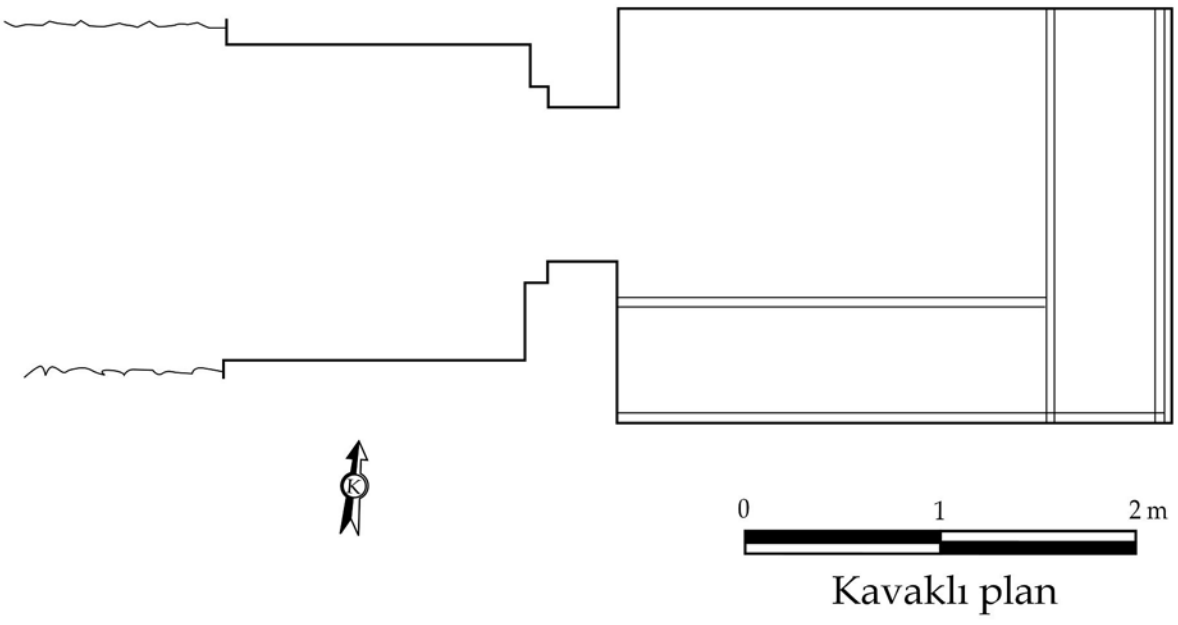
Çizim 49: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

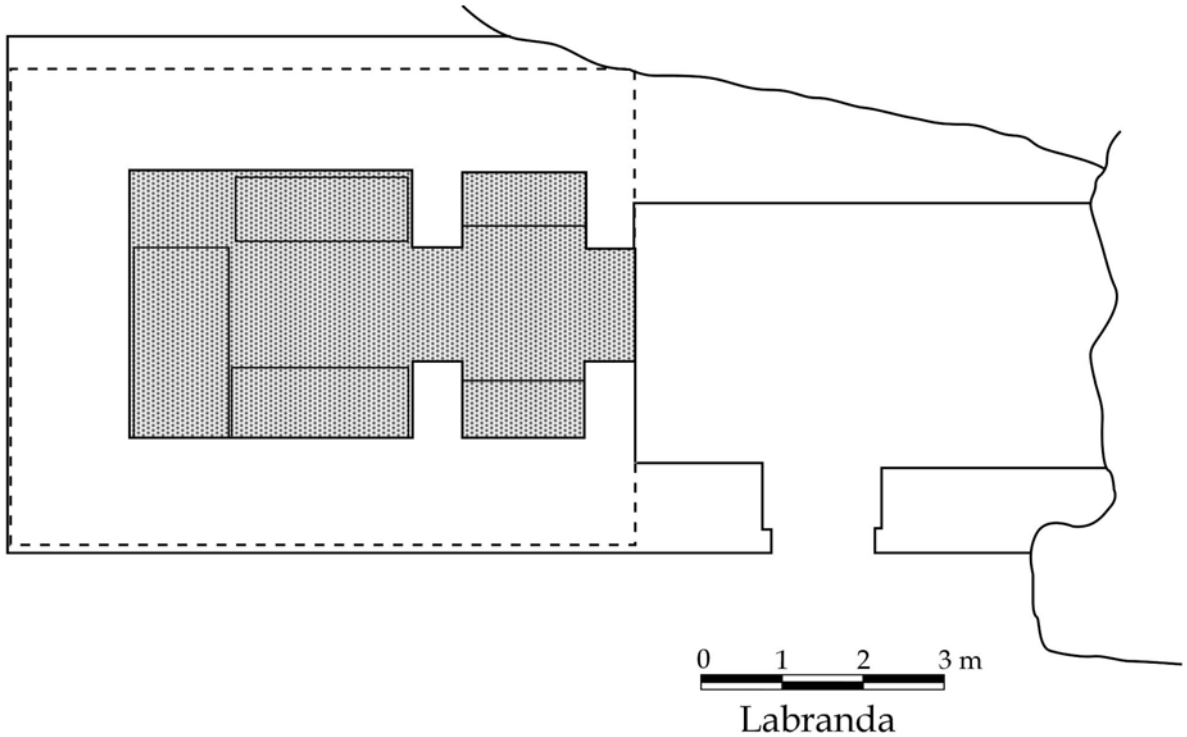
Çizim 50: Harpasa Dromoslu Oda Mezarın Planı

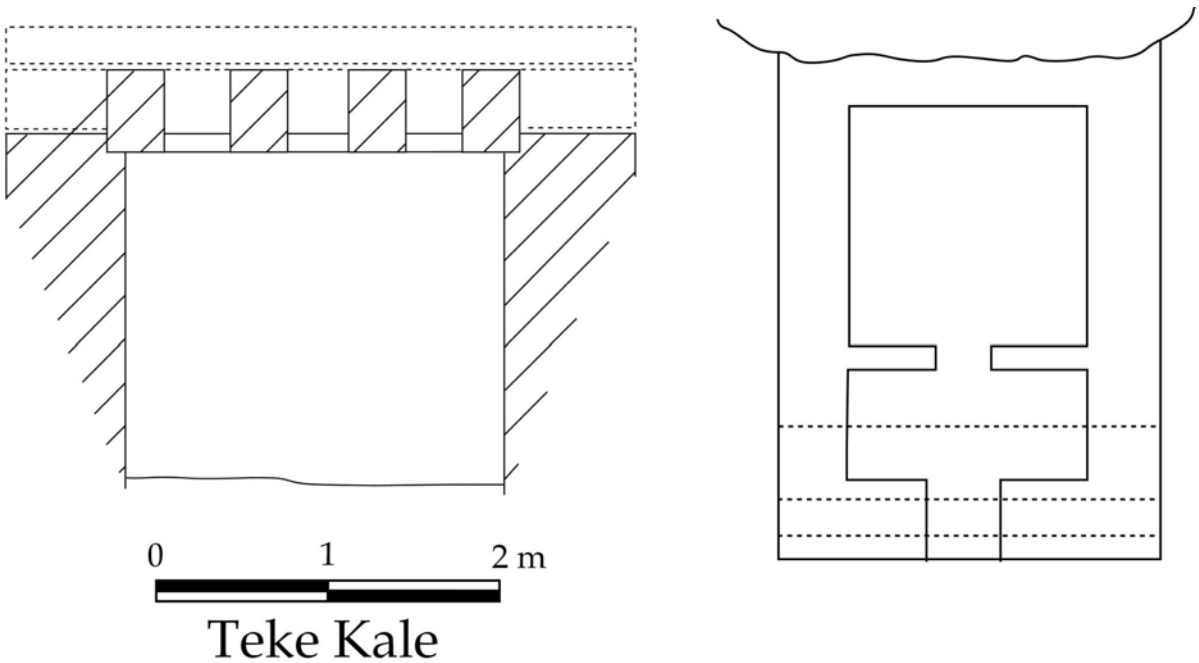
Çizim 51: Kavaklı Dromoslu Oda Mezarın Planı

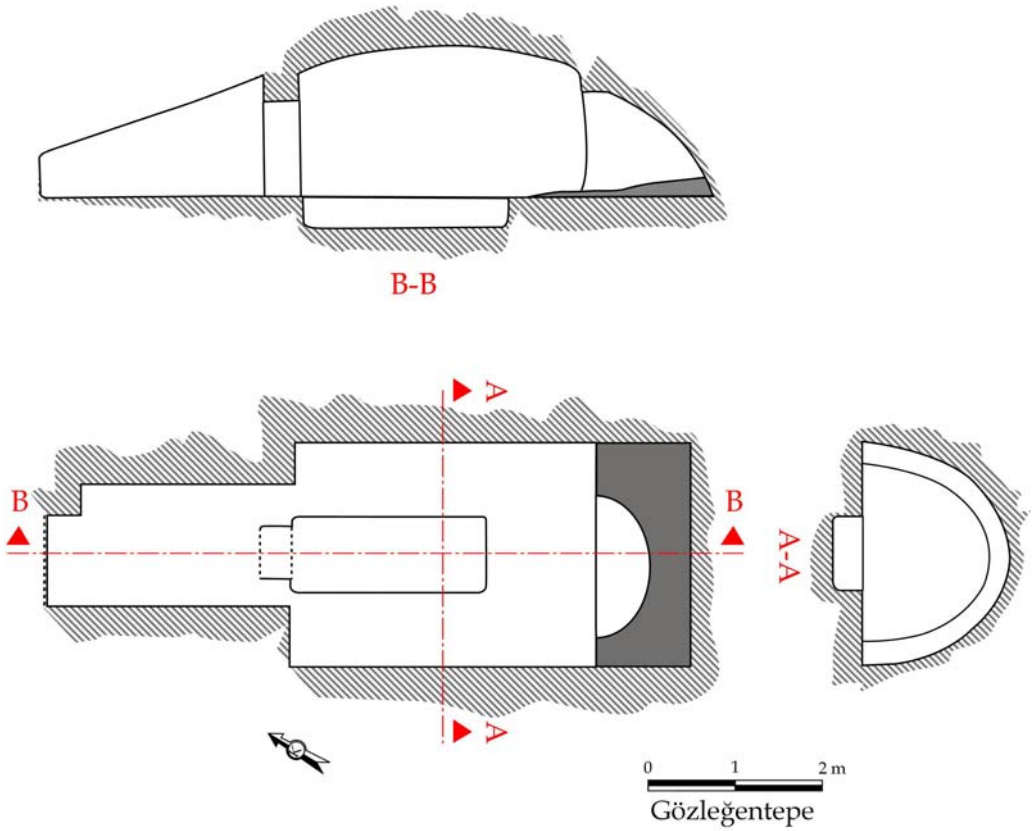
Çizim 52: Kavaklı Dromoslu Oda Mezarın Planı

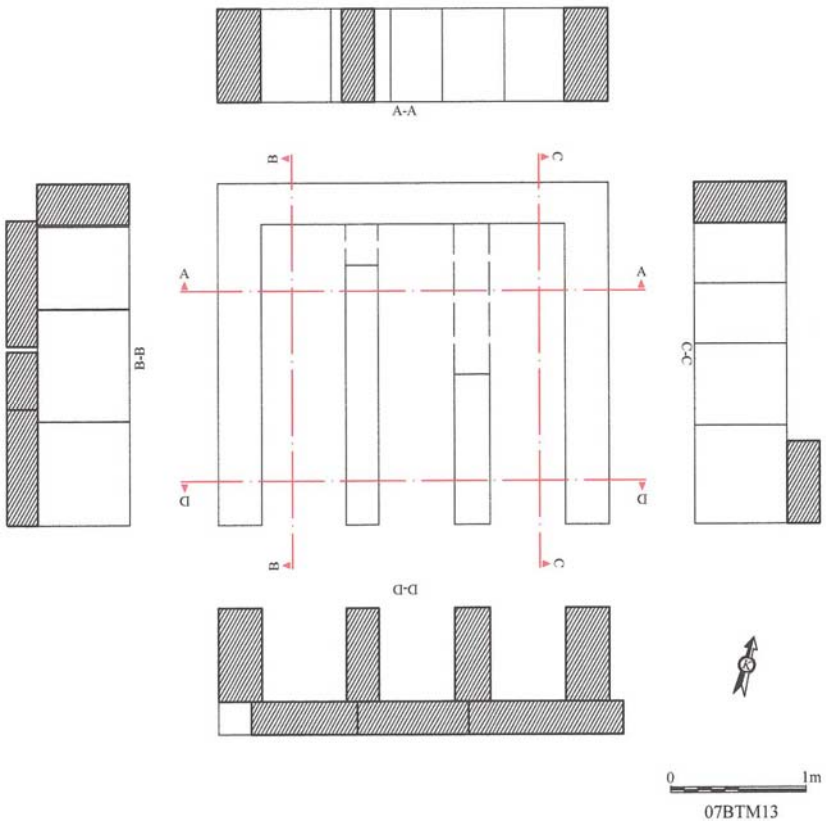
Çizim 53: Labranda Dromoslu Oda Mezarın Planı

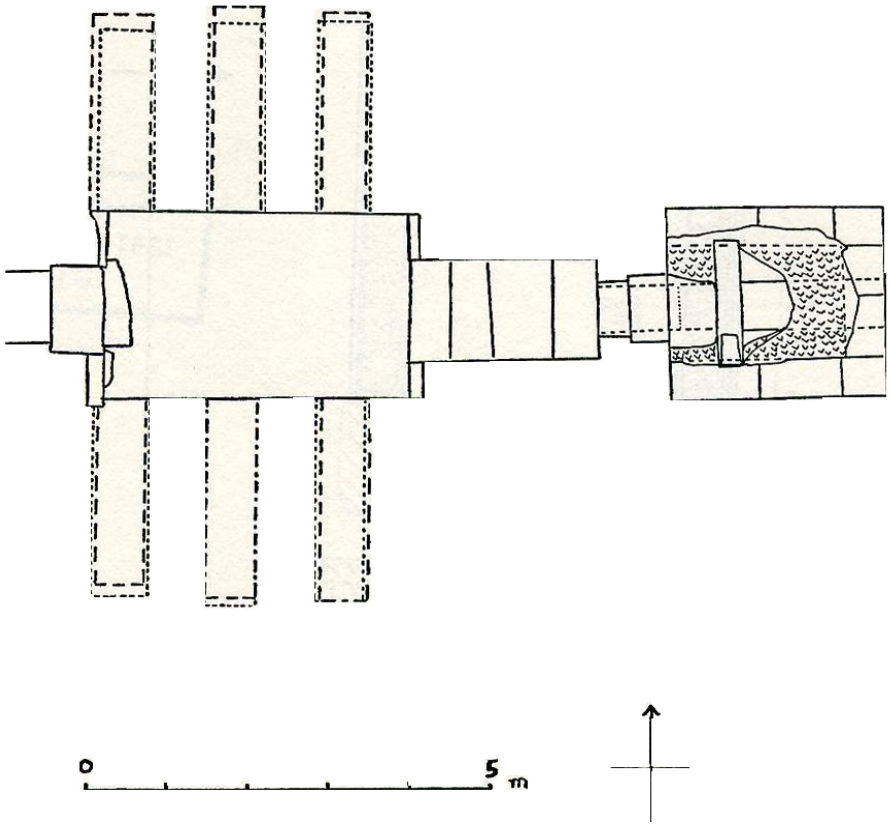
Çizim 54: Aydın Teke Kale Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

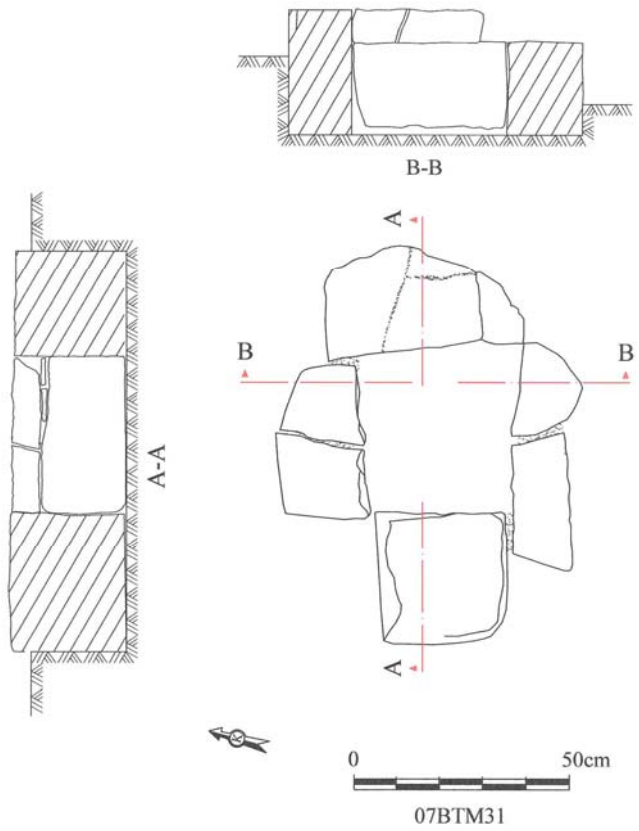
Çizim 55: Gözleğentepe Dromoslu Oda Mezarın Plan ve Kesiti

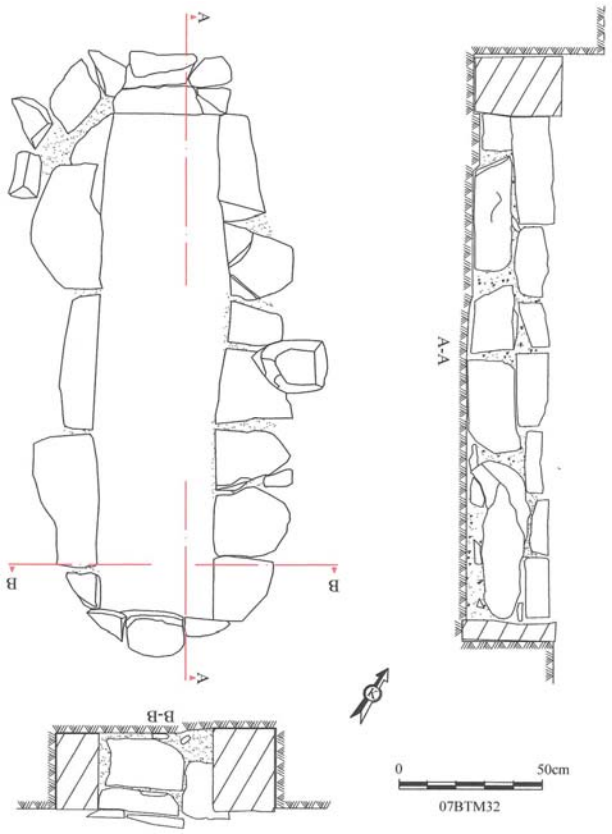
Çizim 56: Belentepe Mevkii 07BTM13 Numaralı Mezarın Planı

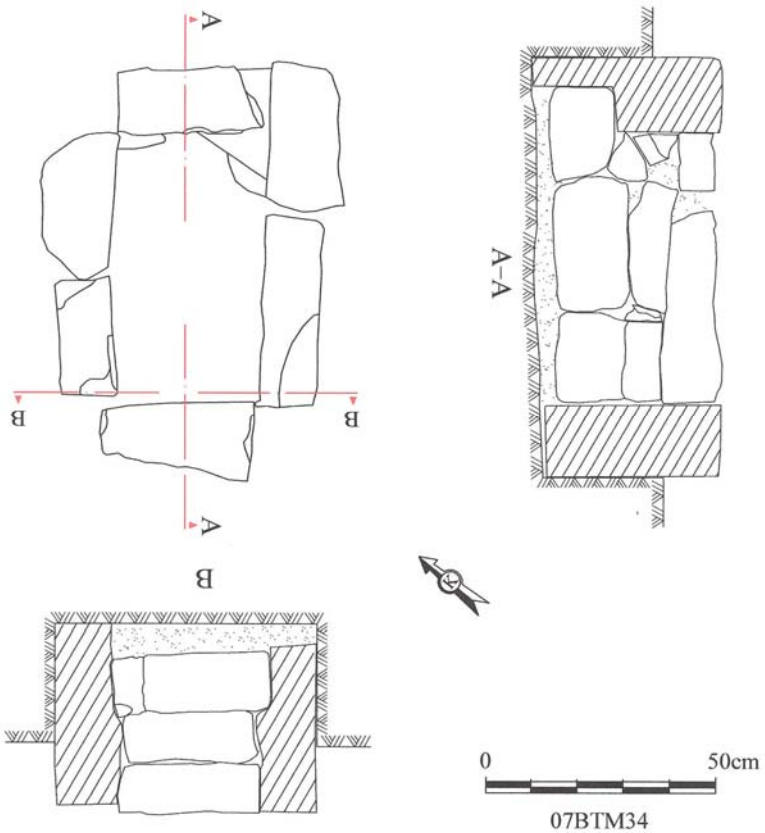
Çizim 57: Komana'da Bulunan Anıt Mezar

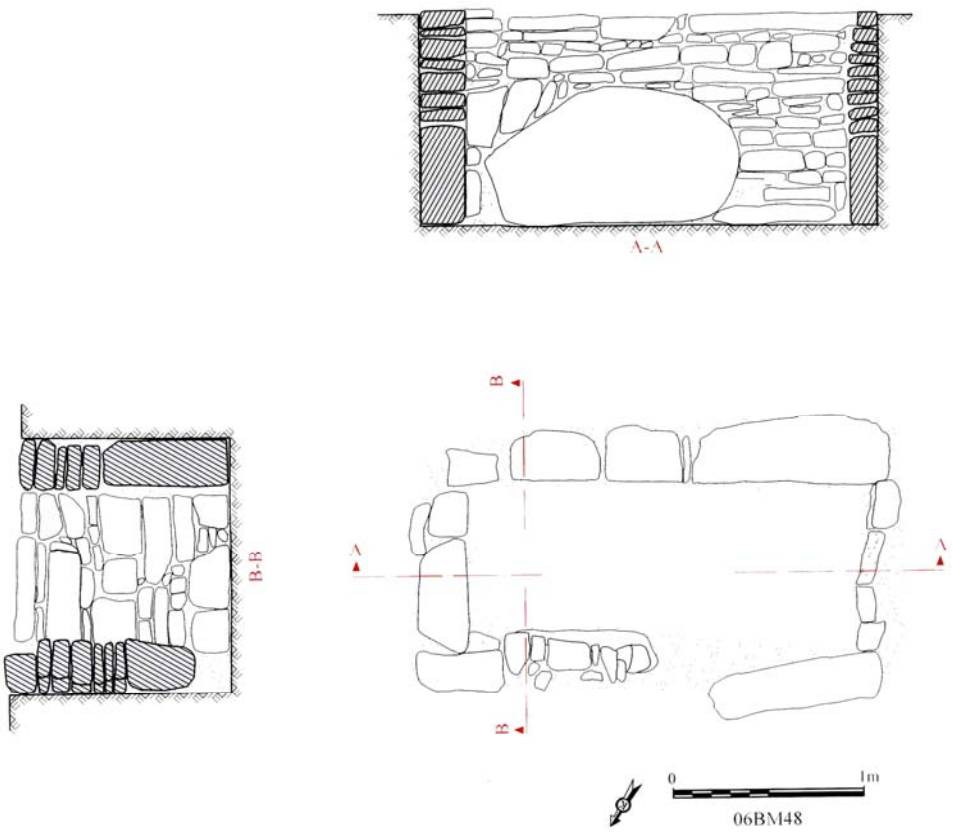
Çizim 58: 07BTM31 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

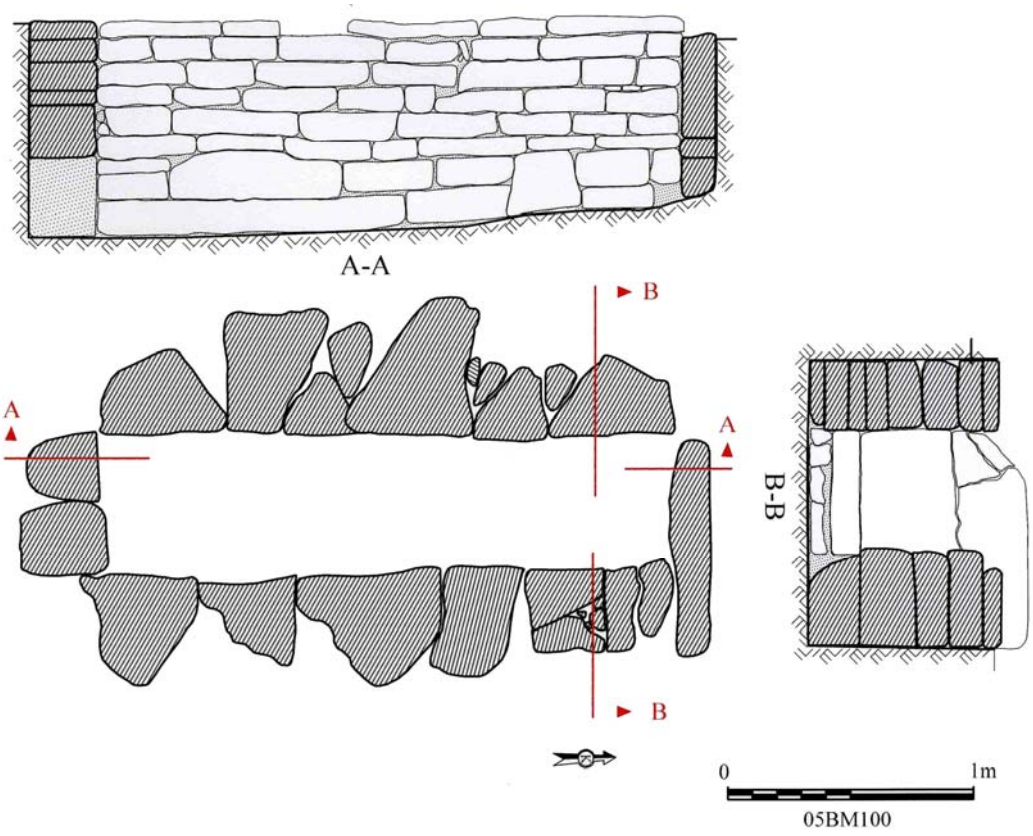
Çizim 59: 07BTM32 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

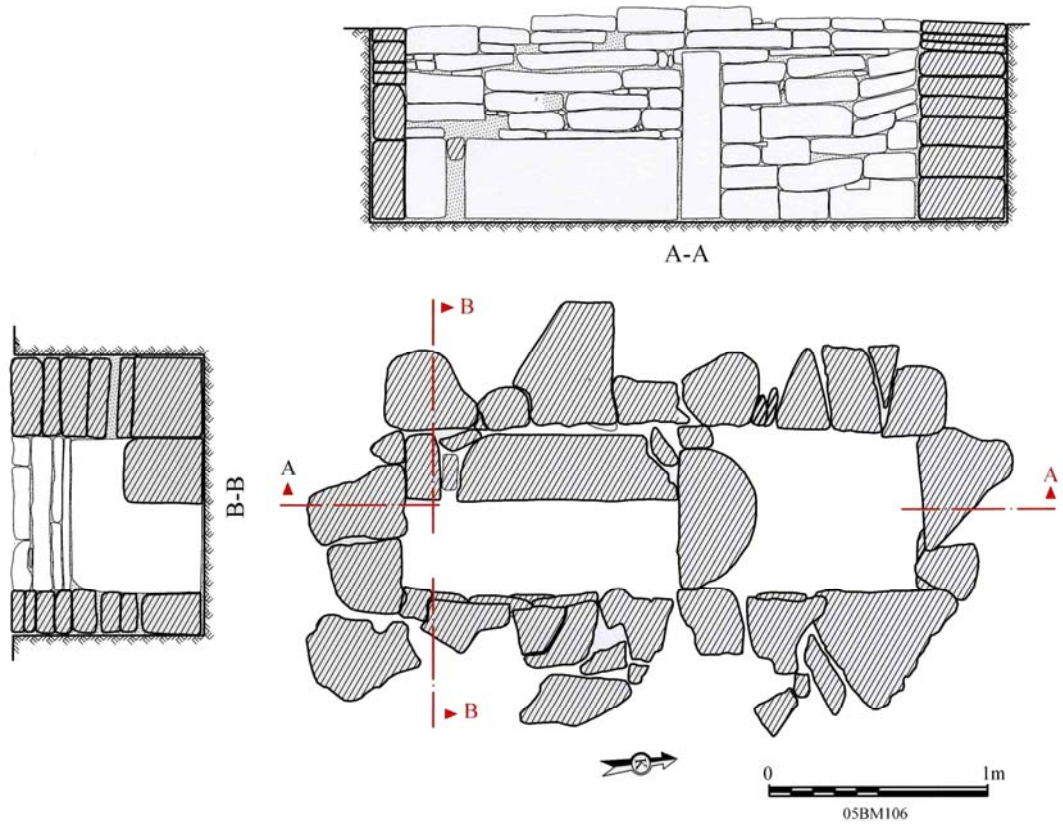
Çizim 60: 07BTM34 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

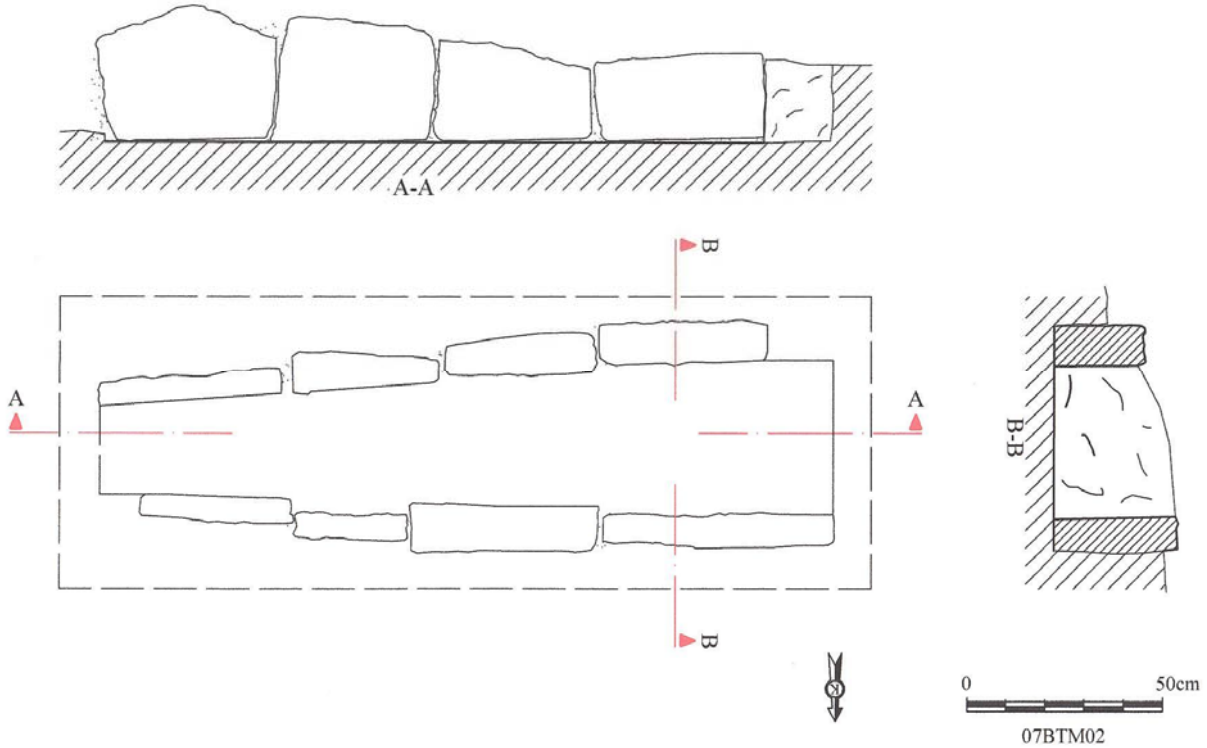
Çizim 61: Börükçü Mevkii 06BM48 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

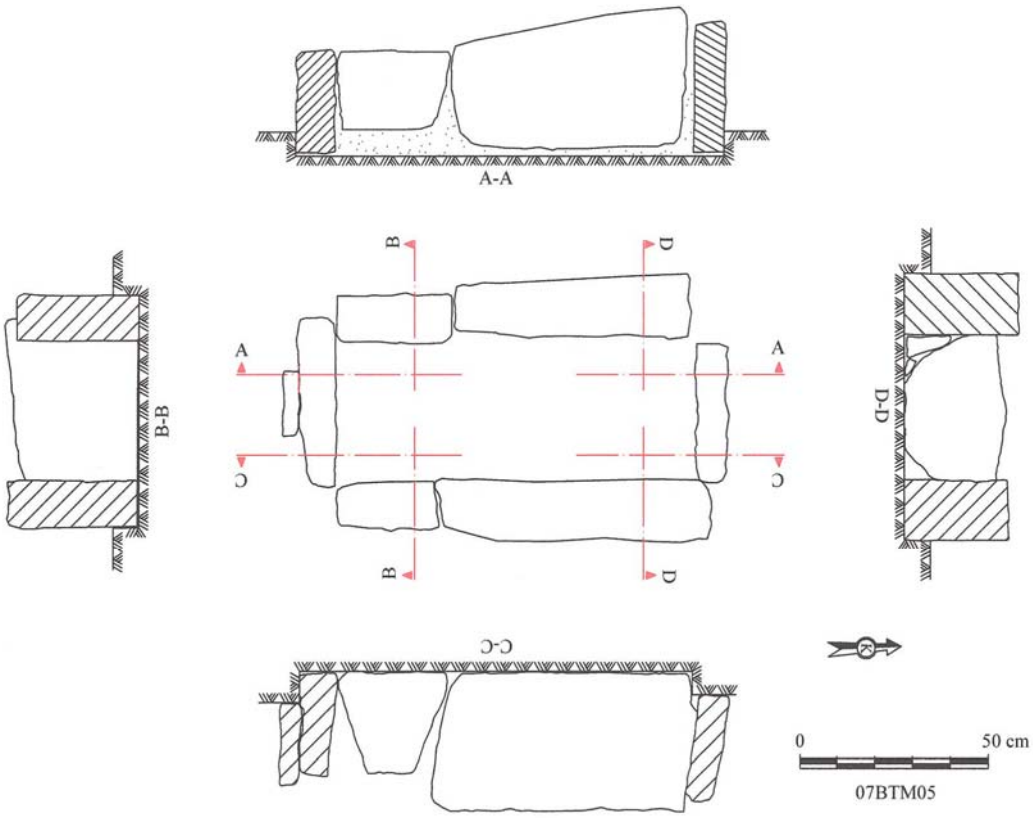
Çizim 62: Börükçü Mevkii 05BM100 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

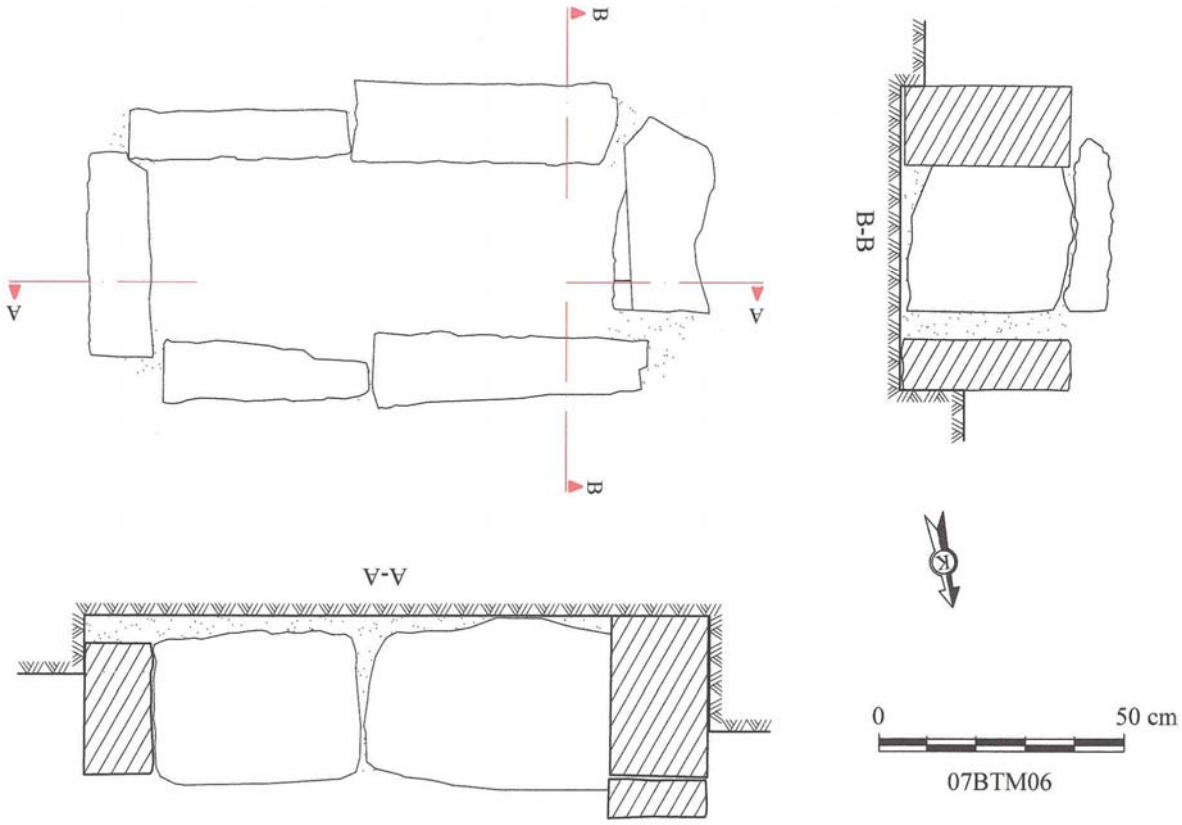
Çizim 63: Börükçü Mevkii 05BM106 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

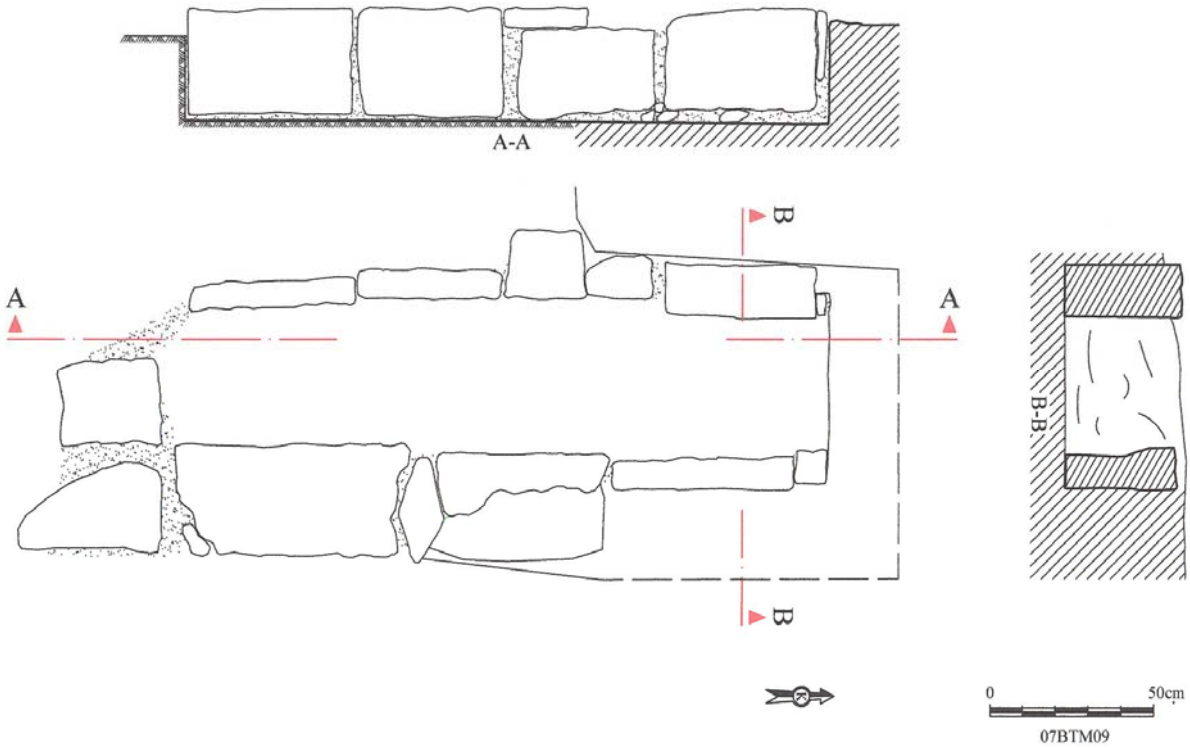
Çizim 64: Belentepe Mevkii 07BTM02 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

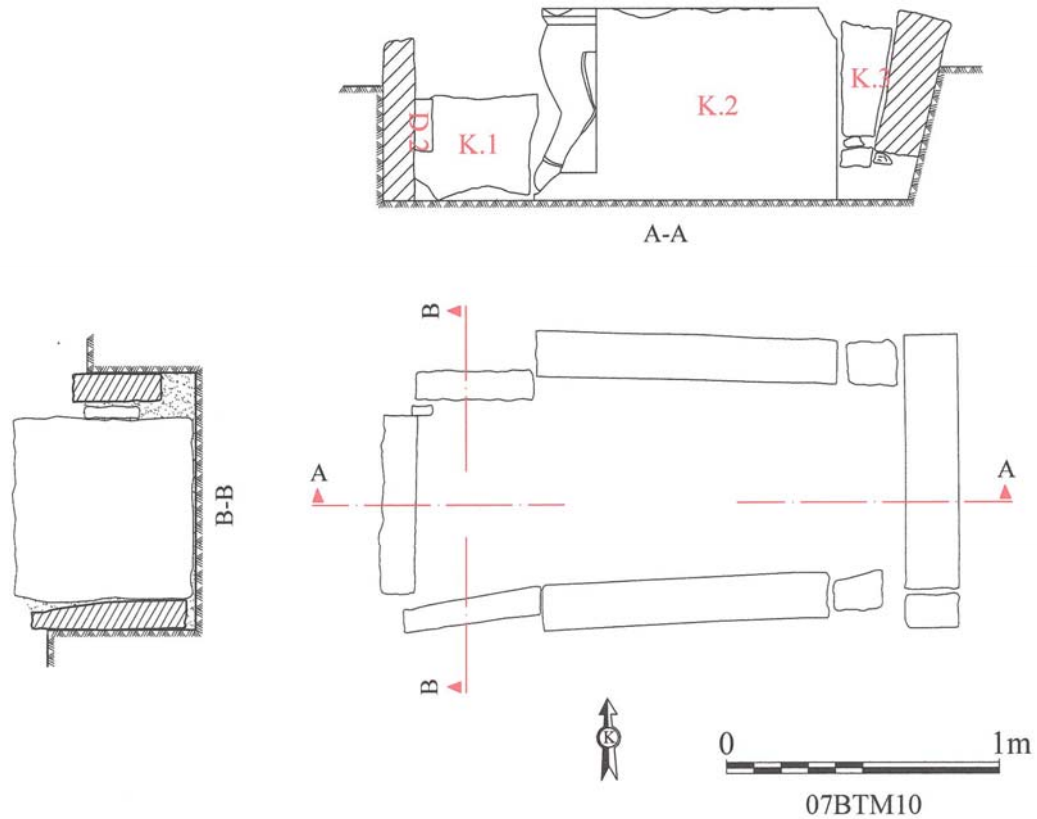
Çizim 65: Belentepe Mevkii 07BTM05 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

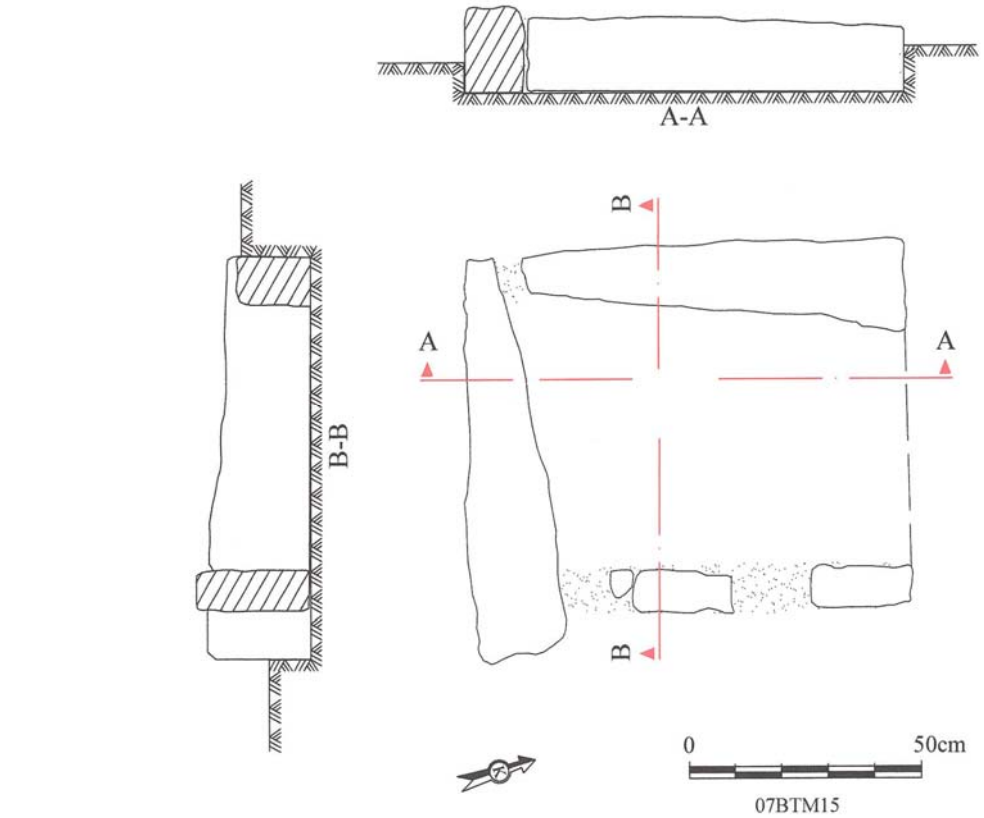
Çizim 66: Belentepe Mevkii 07BTM06 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

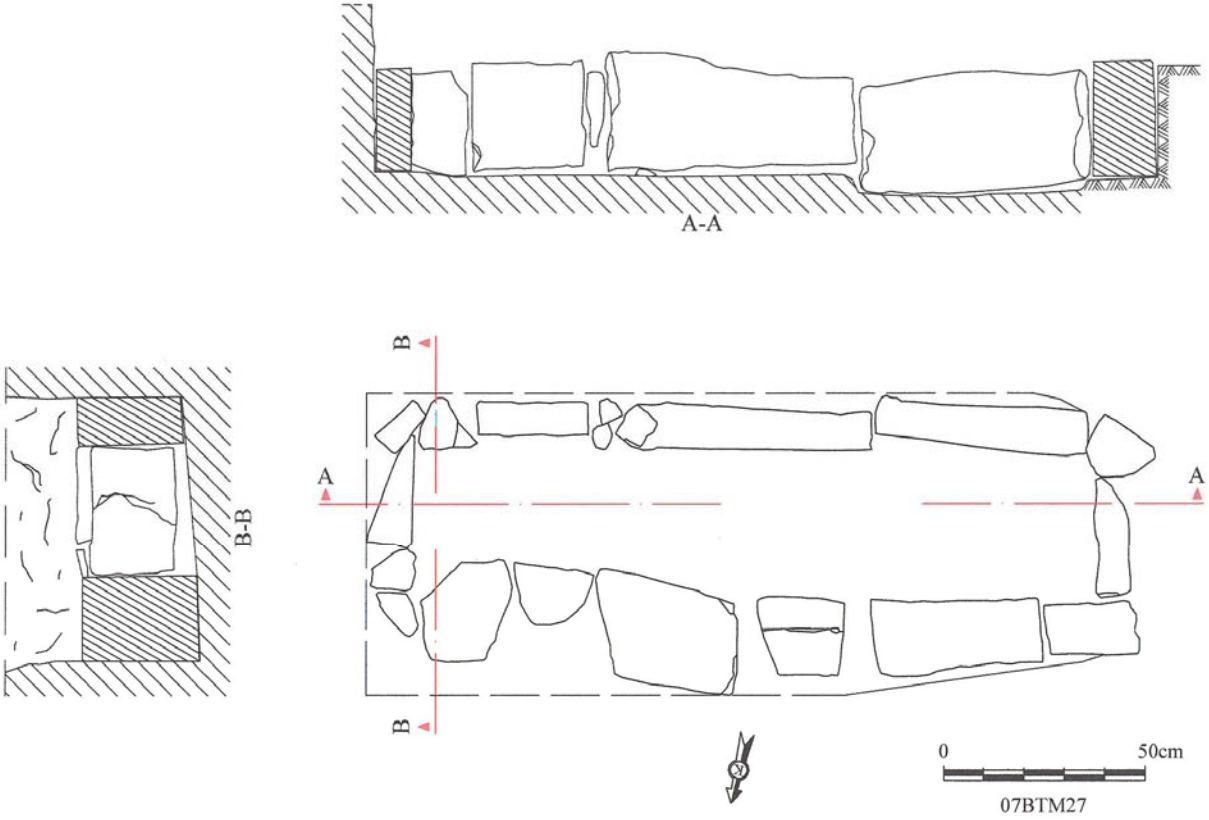
Çizim 67: Belentepe Mevkii 07BTM09 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

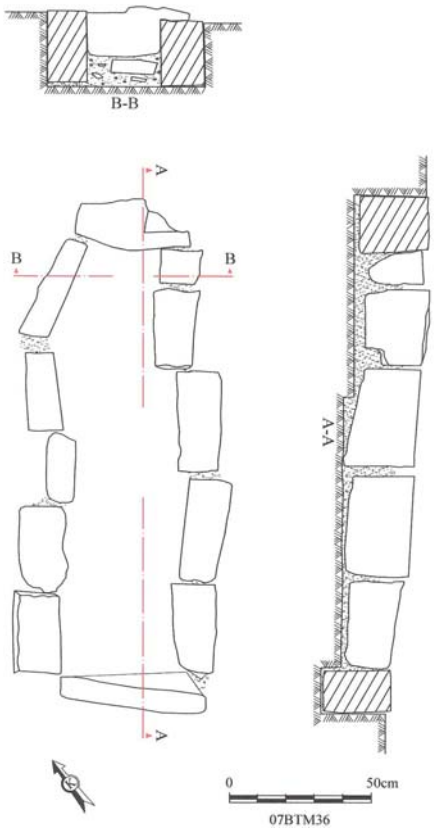
Çizim 68: Belentepe Mevkii 07BTM10 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

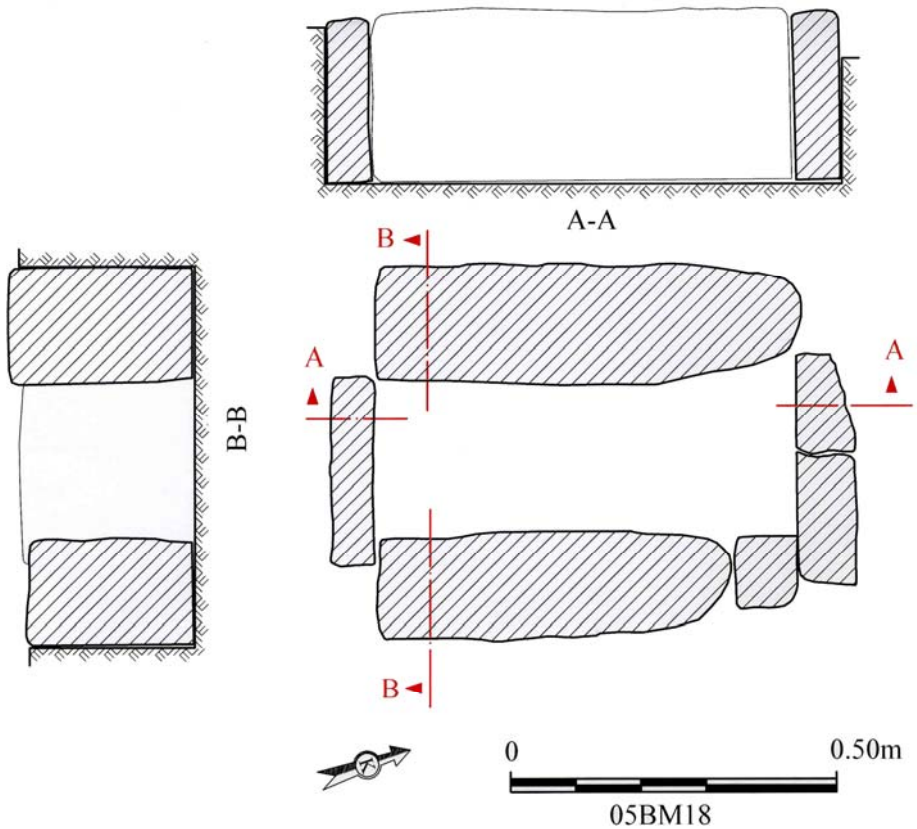
Çizim 69: Belentepe Mevkii 07BTM15 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

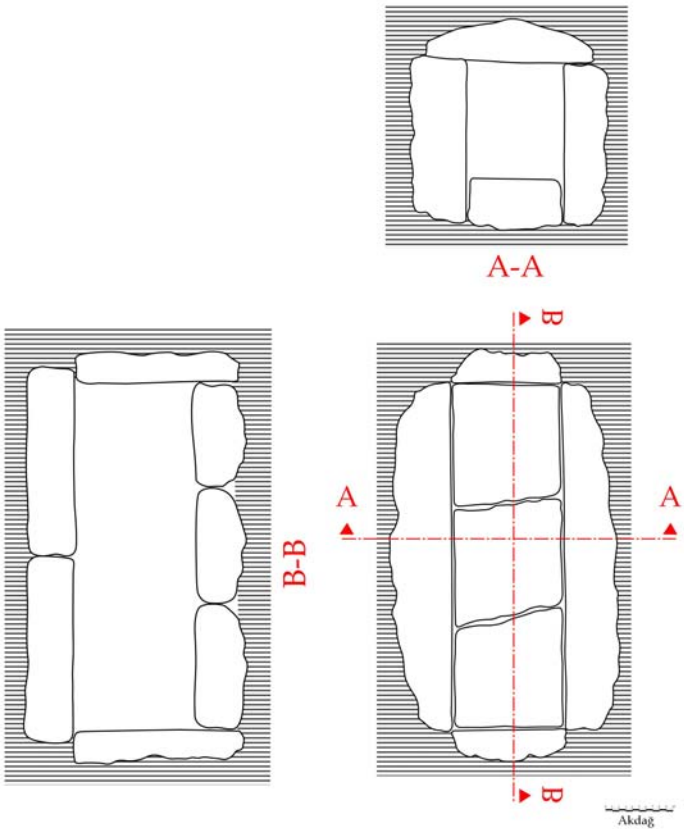
Çizim 70: Belentepe Mevkii 07BTM27 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

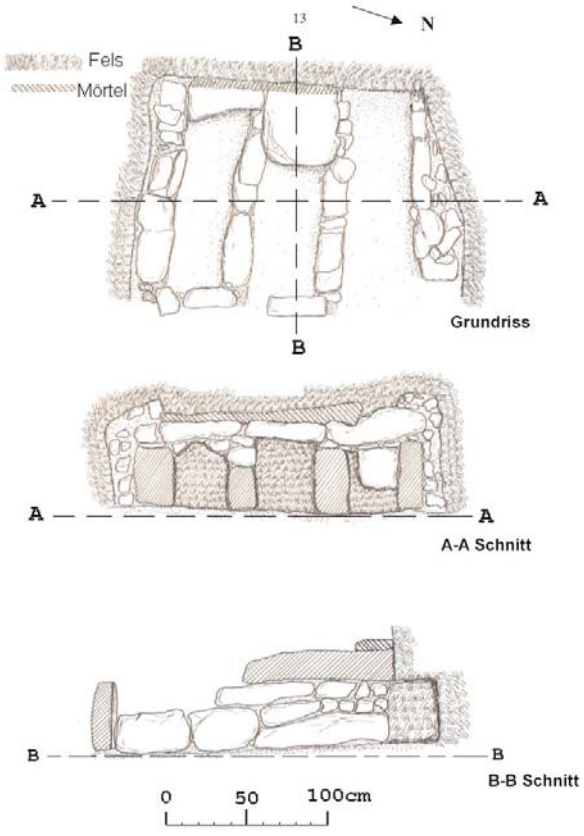
Çizim 71: Belentepe Mevkii 07BTM36 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

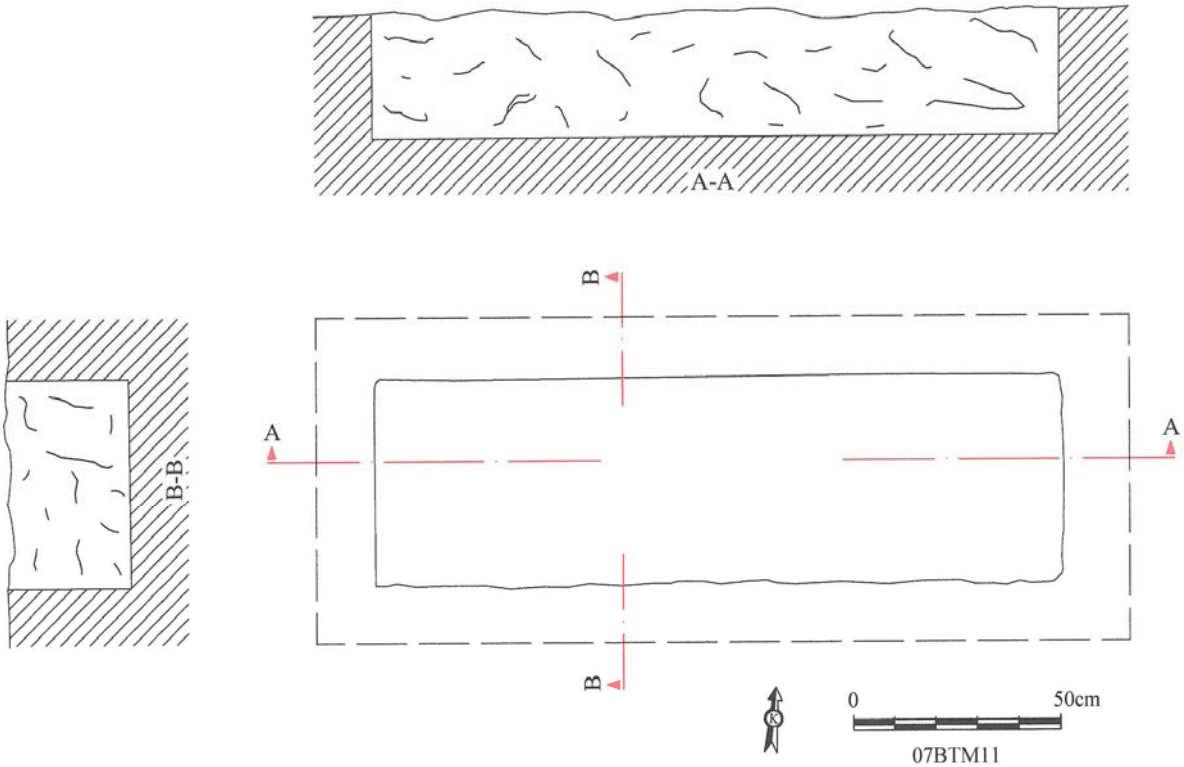
Çizim 72: Börükçü Mevkii 05BM18 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

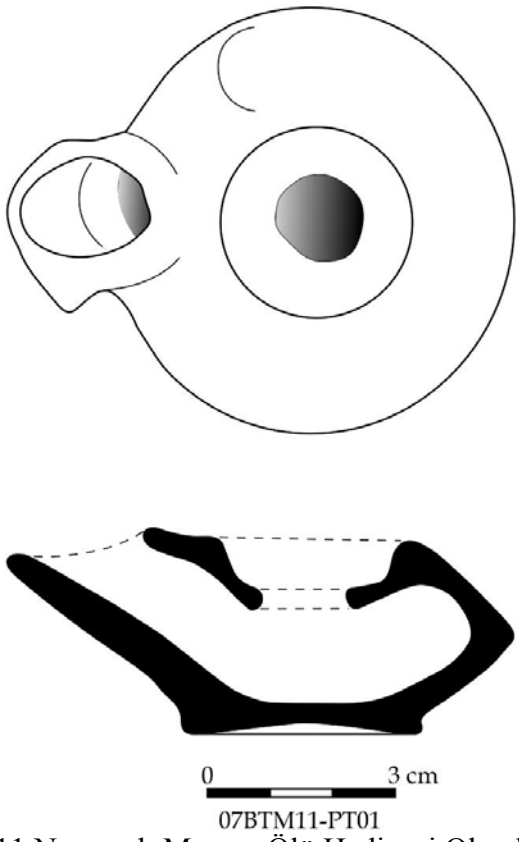
Çizim 73: Stratonikeia Akdağ M8 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

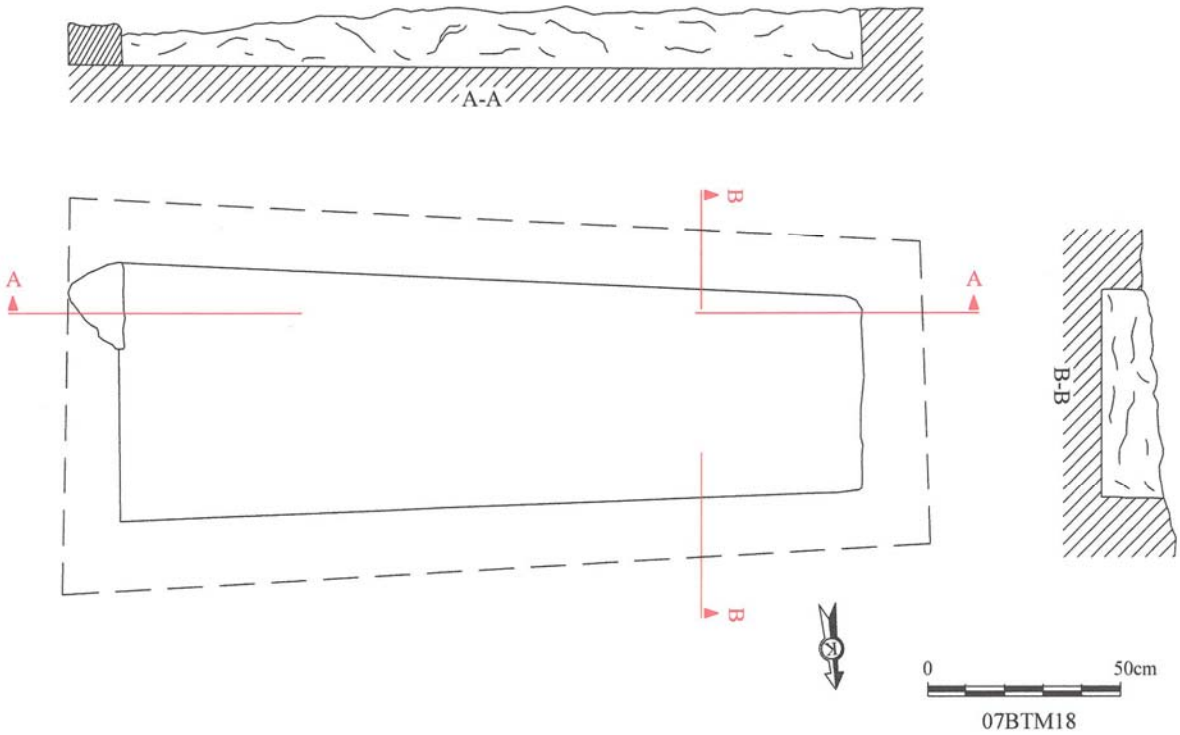
Çizim 74: Kaunos Plaka Tekne Mezarın Plan ve Kesiti

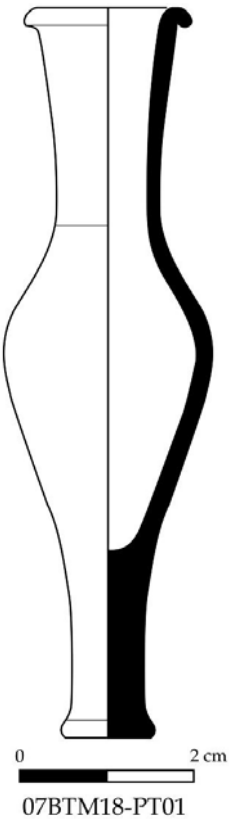
Çizim 75: Belentepe Mevkii 07BTM11 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

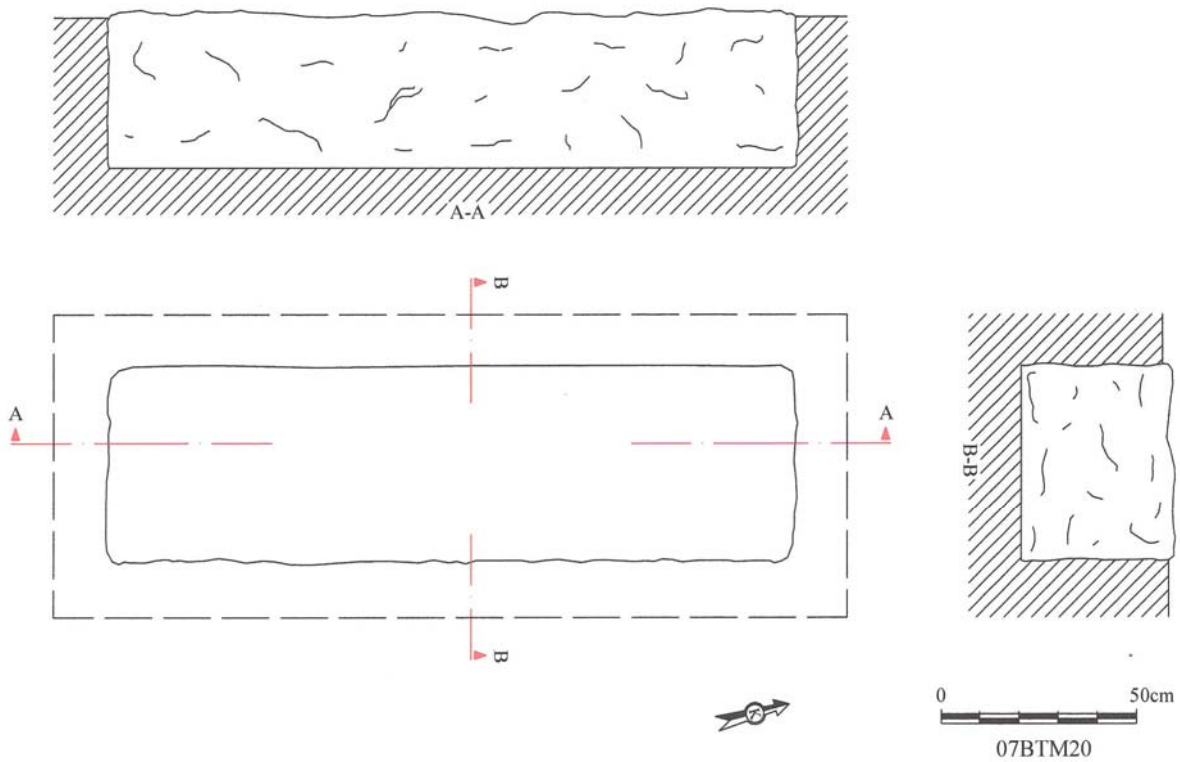
Çizim 76: 07BTM11 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

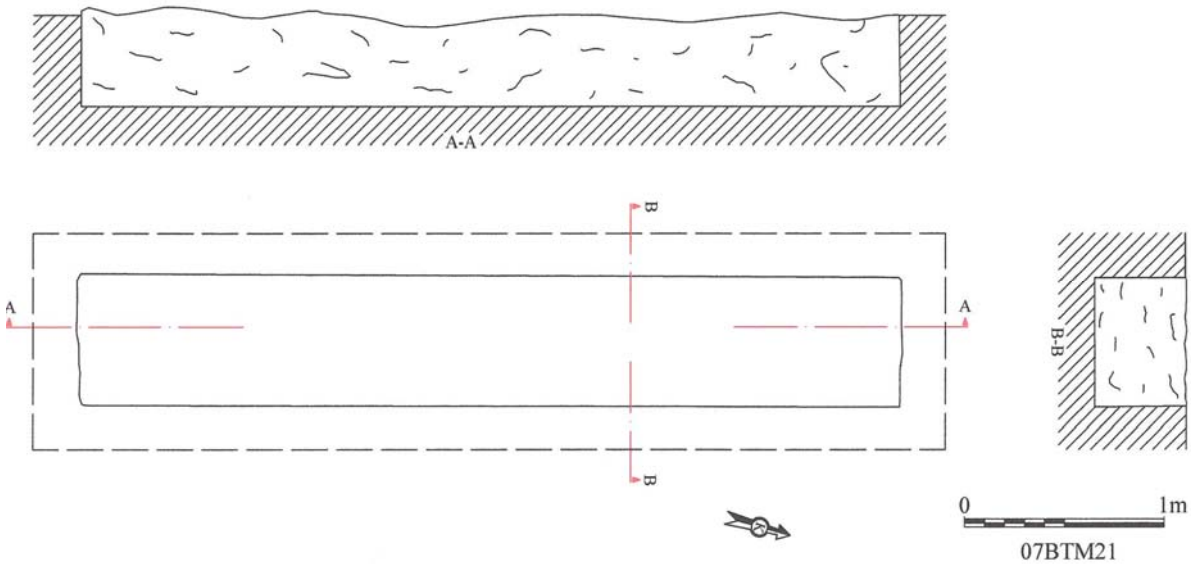
Çizim 77: Belentepe Mevkii 07BTM18 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

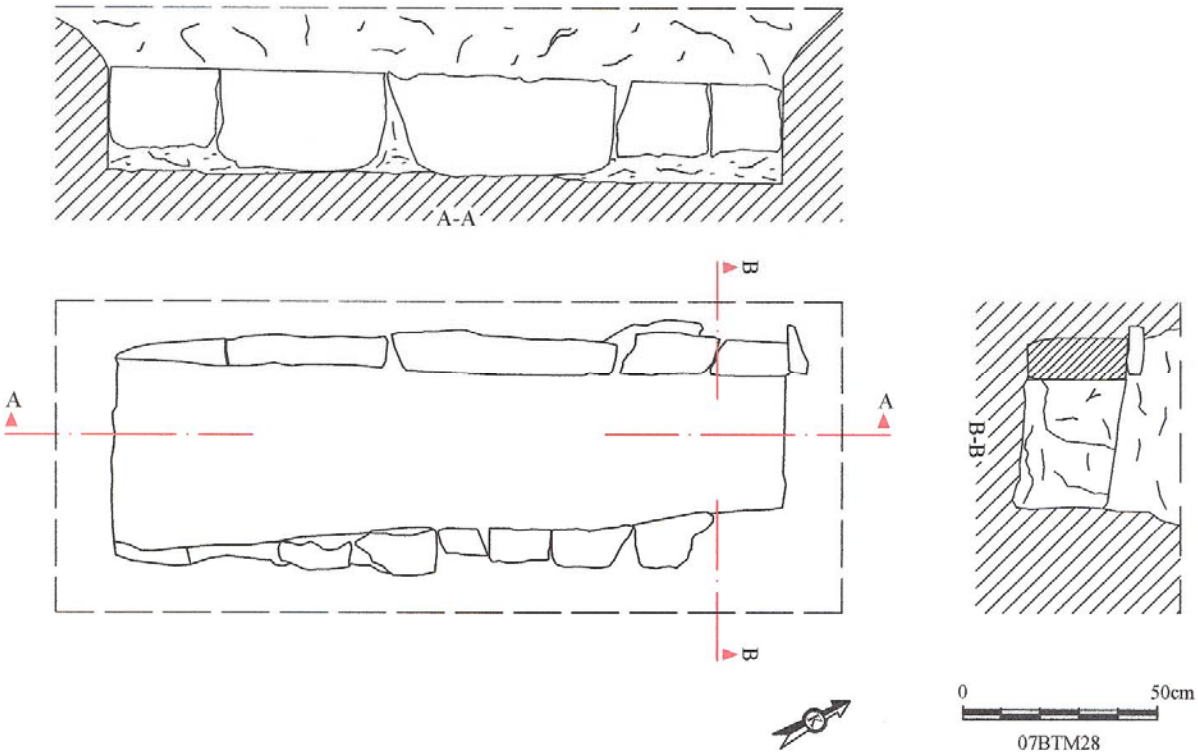
Çizim 78: 07BTM18 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanteirum

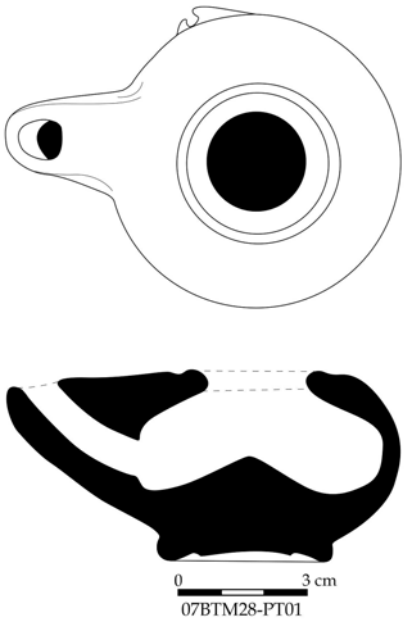
Çizim 79: Belentepe Mevkii 07BTM20 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

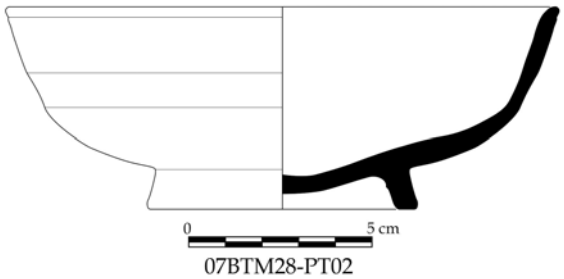
Çizim 80: Belentepe Mevkii 07BTM21 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

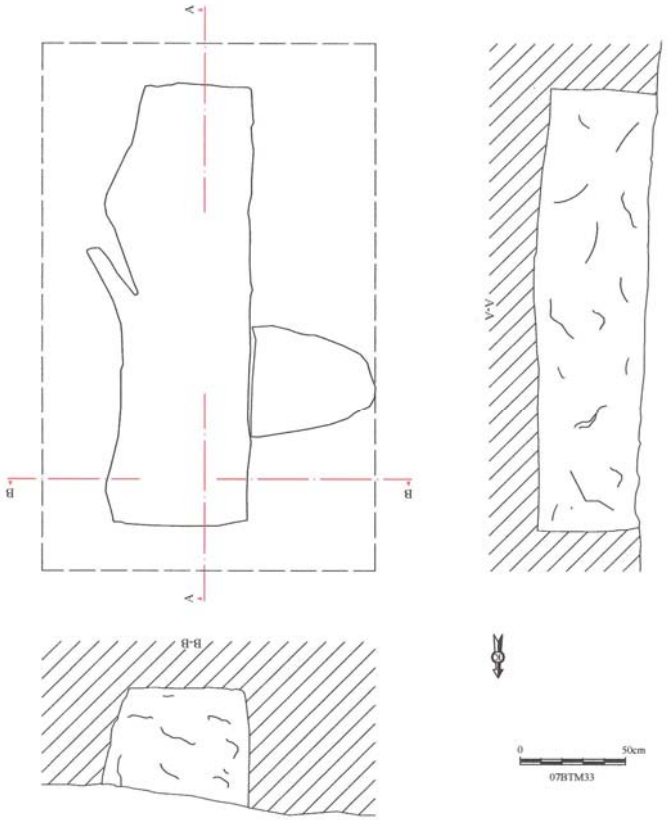
Çizim 81: Belentepe Mevkii 07BTM28 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

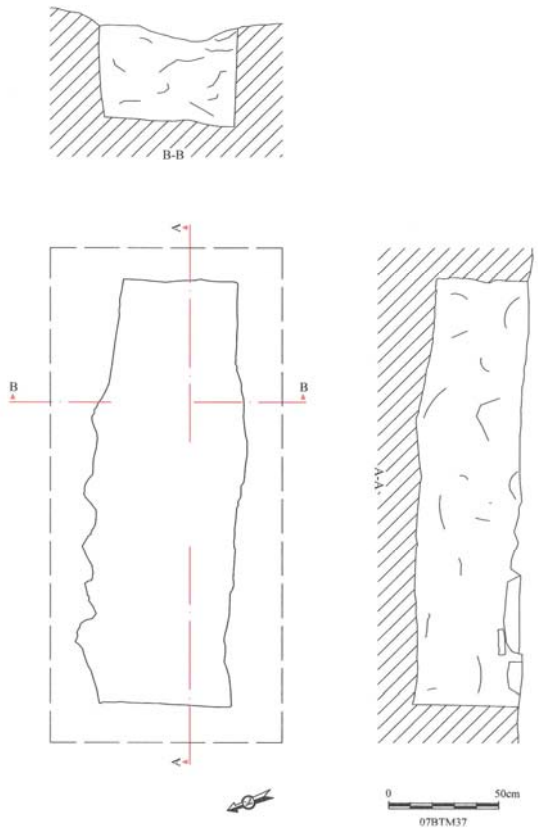
Çizim 82: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kandil

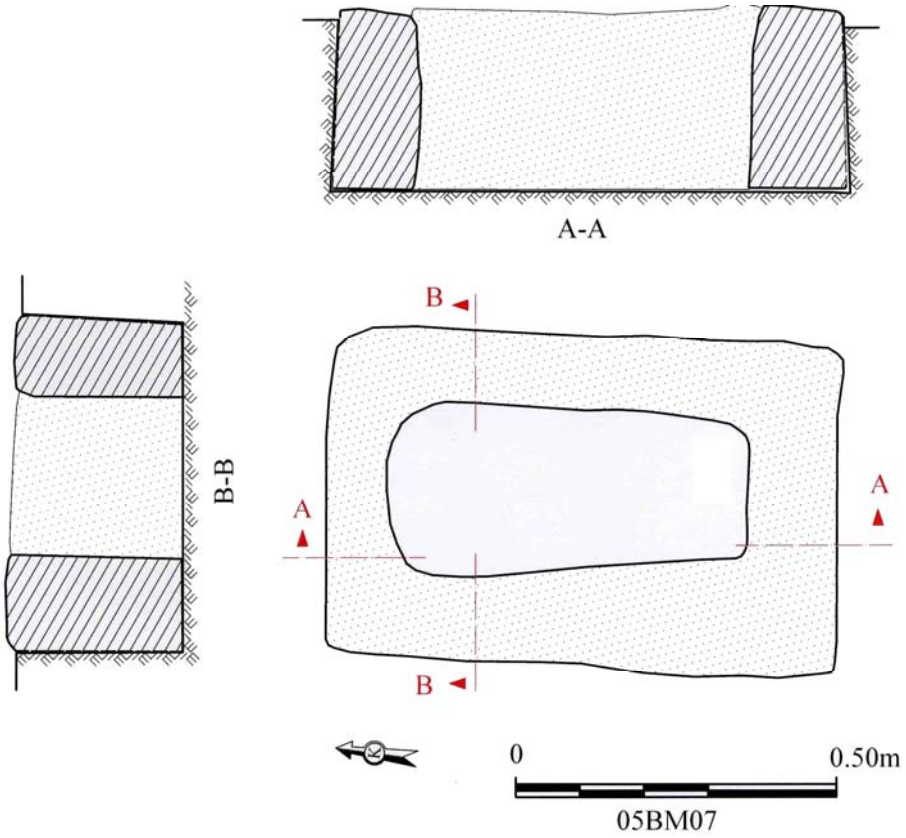
Çizim 83: 07BTM28 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

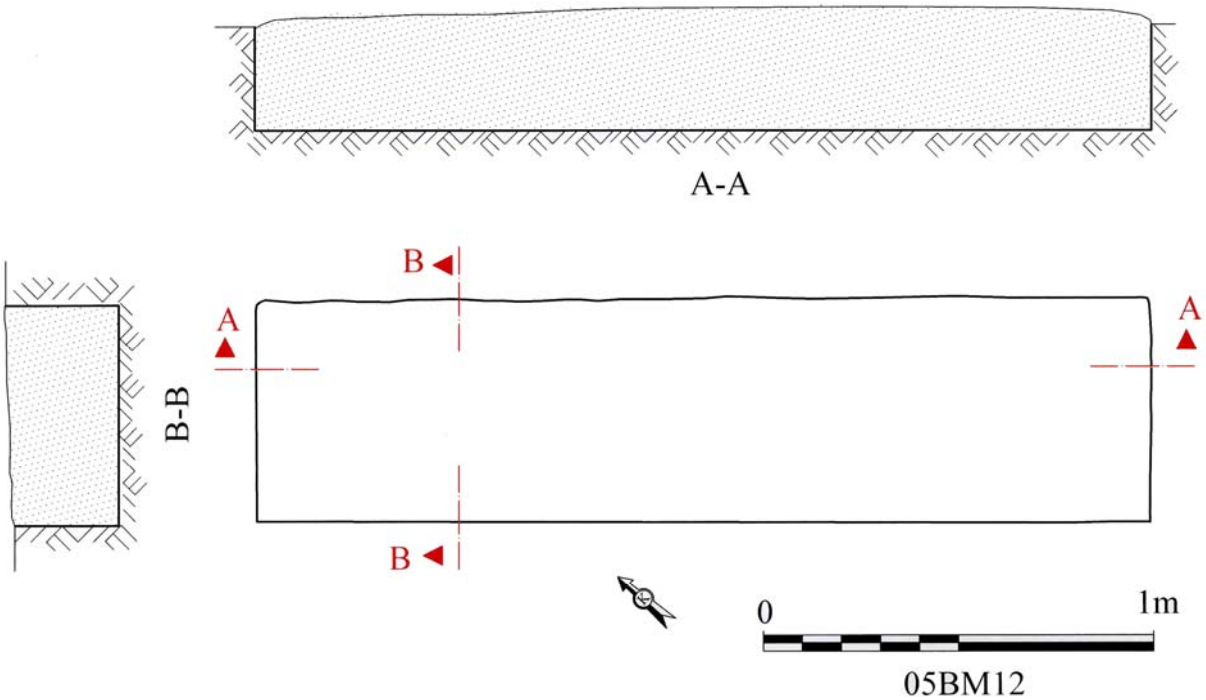
Çizim 84: Belentepe Mevkii 07BTM33 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

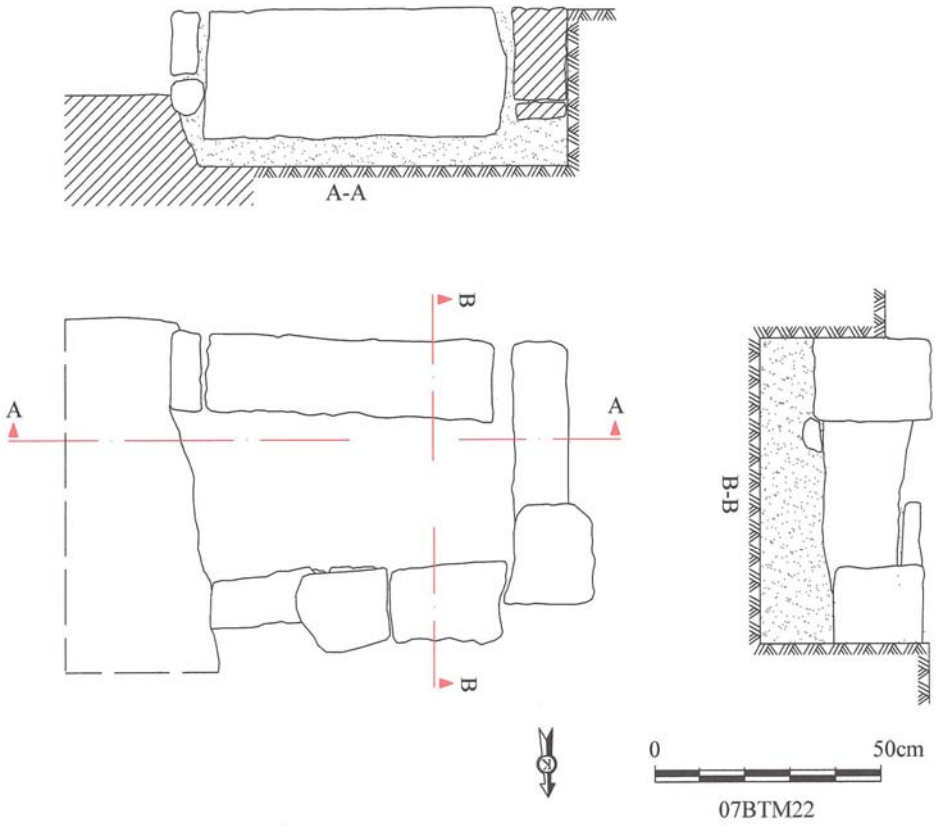
Çizim 85: Belentepe Mevkii 07BTM37 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

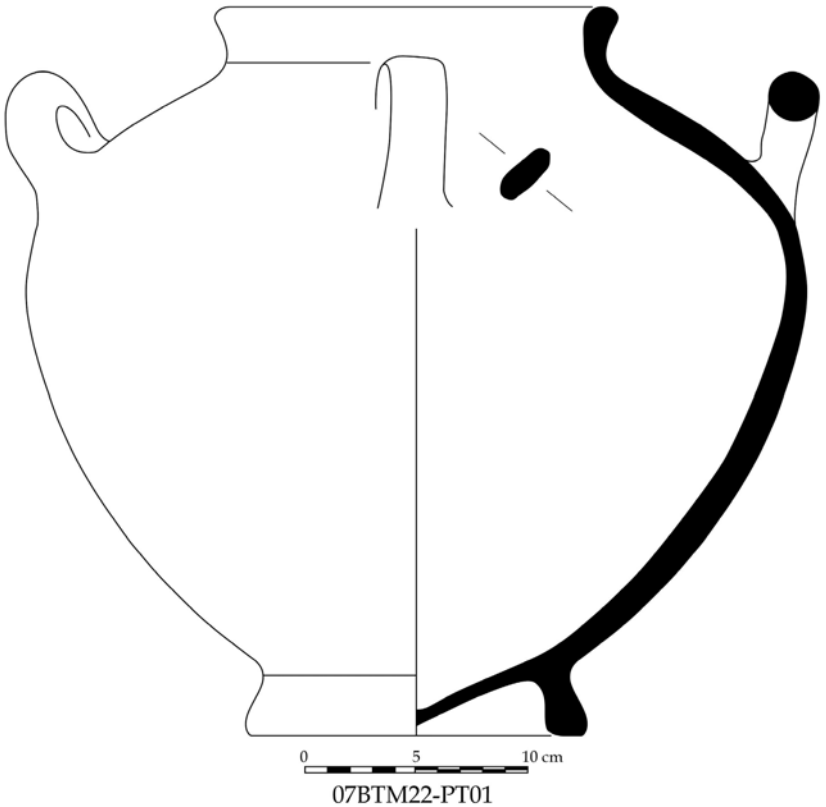
Çizim 86: Börükçü Mevkii 05BM07 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

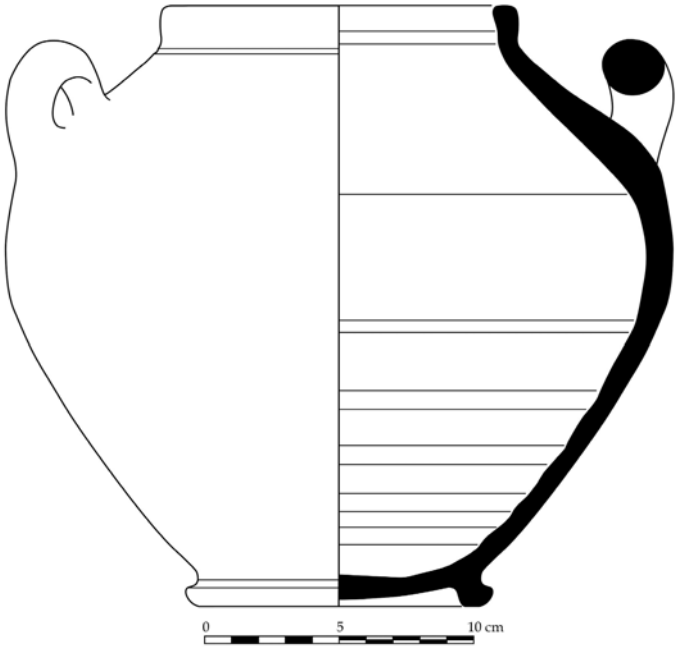
Çizim 87: Börükçü Mevkii 05BM12 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

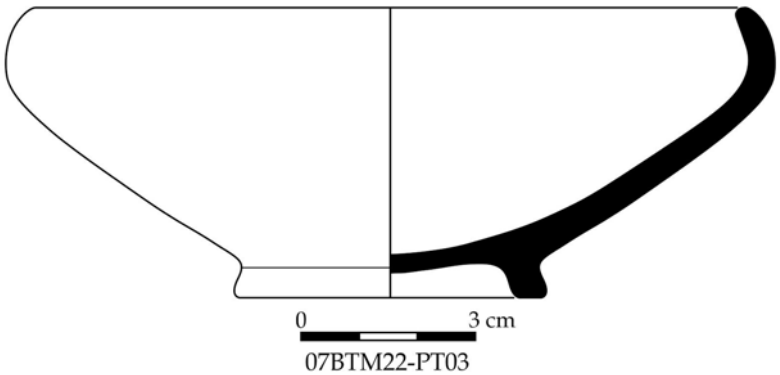
Çizim 88: Belentepe Mevkii 07BTM22 Numaralı Mezarın Plan ve Kesiti

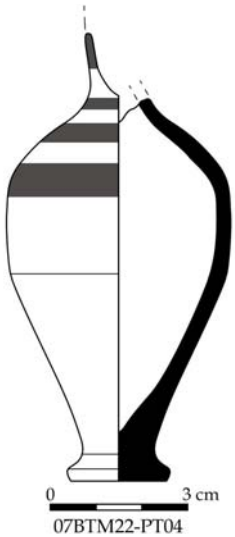
Çizim 89: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Hydria

Çizim 90: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Stamnos

Çizim 91: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Kase

Çizim 92: 07BTM22 Numaralı Mezara Ölü Hediyesi Olarak Bırakılan Unguanterium